ÂŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN
HAVALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Said Kemal GÜLEBENZER

Yüksek Lisans Tezi
Müzik Bilimleri Anasanat Dalı
Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ
2019
Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANASANAT DALI

Said Kemal GÜLEBENZER

ÂŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ

ERZURUM – 2019

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü

TEZ KABUL TUTANAĞI

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ danışmanlığında, Said Kemal GÜLEBENZER tarafından hazırlanan bu çalışma 13/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Müzik Bilimleri Anabilim/Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	Doç. Dr. Sıtkı AKARSU	**İmza**	:
Jüri Üyesi	:	Doç. Dr. H. Tahsin SÜMBÜLLÜ	**İmza**	:
Jüri Üyesi	:	Dr. Öğr. Ü. Koray ÇELENK	**İmza**	:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 13/09 / 2019

Doç. Dr. Ahmet Selim Doğan
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü

TEZ BEYAN FORMU
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Âşık Yaşar Reyhani Uzun Havaları Üzerine Bir Değerlendirme" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.*

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun makale için **altı ay,** patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

13.09.2019
Said Kemal GÜLEBENZER

---

* **LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **VIII**
ABSTRACT ..... **IX**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **X**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **XI**
ÖN SÖZ ..... **XIII**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
PROBLEM DURUMU

1.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ (THM) **3**
1.1.1. THM Ve Türkü Tanımı 3
1.1.2. THM'nin Genel Karakteri 5
1.2. THM'DE TÜRLER **6**
1.2.1. Tür, Form, Biçim 6
1.2.2. THM'de Sınıflandırmaya Yönelik Görüşler 8
1.2.3. THM'de Türler 10
1.3. THM'DE UZUN HAVALAR **11**
1.3.1. Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar-Uzun Havalar 12
1.3.1.1. Arguvan Havası 13
1.3.1.2. Baraklar. 13
1.3.1.3. Bozlaklar 14
1.3.1.4. Divanlar. 15
1.3.1.5. Gurbet Havaları. 15
1.3.1.6. Hoyratlar 16
1.3.1.7. Mayalar 16
1.3.1.8. Müstezatlar. 17
1.3.1.9. Yol Havaları. 18
1.4. ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE ÂŞIK YAŞAR REYHANİ **18**
1.4.1. Âşıklık Geleneği 18
1.4.2. Âşık ve Ozan. 22
1.4.3. Usta Çırak İlişkisi. 23
1.4.4. Mahlas Alma. 24

1.4.5. Bade İçme Ve Rüya Motifi. 24
1.4.6. Âşık Müziği Ve Saz 25
1.4.7. Âşıklık Geleneğinde Türler. 26
1.4.7.1. Mâni 27
1.4.7.2. Koşma. 27
1.4.7.3. Varsağı. 27
1.4.7.4. Destan. 28
1.4.7.5. Semai. 28
1.4.7.6. Türkü. 29
1.4.7.7. Dudak Değmez-Lebdeğmez. 29
1.4.7.8. Güzelleme. 29
1.4.7.9. Divan. 30
1.4.7.10. Selis. 31
1.4.7.11. Gazel Havası. 31
1.4.7.12. Kalenderi. 32
1.4.7.13. Satranç. 32
1.4.7.14. Koçaklama-Yiğitleme. 32
1.4.7.15. Ağıt. 33
1.4.7.16. Taşlama. 33
1.4.7.17. Tecnis. 33
1.4.8. Erzurum İli Âşıklık Geleneği. 34
1.4.9. Âşık Yaşar Reyhani 36
1.4.9.1. Hayatı 36
1.4.9.2. Sanatı Ve Eserleri 39
1.5. PROBLEM CÜMLESİ 40
1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI 41
1.7. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ 41
1.8. VARSAYIMLAR 41
1.9. SINIRLILIKLAR 42
1.10. TANIMLAR 42
1.11. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 43

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNTEM

2.1.ARAŞTIRMA MODELİ 44
2.2.EVREN ÖRNEKLEM 45
2.3.VERİLERİN TOPLANMASI 45
2.4.VERİLERİN ANALİZİ 46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUMLAR

3.1 BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR 47
3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR 48
3.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR 304

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1.SONUÇLAR 336
4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar 336
4.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar 336
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar 337
4.2. ÖNERİLER 338

KAYNAKLAR 339
ÖZGEÇMİŞ 345
EKLER 346
EK I-TRT Repertuvarında Bulunan Kırık Hava Notaları 347
EK II- Halk Hikâyeleri ve Notaları 353

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÂŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Said Kemal GÜLEBENZER
Danışman: Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ
2019, 411 sayfa
Jüri: Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ
Doç. Dr. Sıtkı AKARSU
Dr. Öğr. Ü. Koray ÇELENK

Araştırmanın amacı; Âşık Yaşar Reyhani'nin, kendi sesiyle ve sazıyla seslendirdiği uzun hava formundaki eserleri makam ve güfte bakımından analiz etmek ve eserleri müzikal verilere dönüştürme açısından notaya almaktır.

Araştırmanın evreni; Âşık Yaşar Reyhani'nin seslendirdiği uzun hava formundaki eserlerden ve örneklemi ise, Âşık Yaşar Reyhani'nin 28 albüm ve diğer ses kayıtlarından elde edilen verilere göre 5'i halk hikâyesi olmak üzere 72 adet uzun hava formundaki eserden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında tarama modeli ve doküman analizi modelleri yöntem olarak kullanılmıştır.

Seçilen örneklem doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin seslendirdiği 72 adet uzun hava içerisinde ezgi bakımından, hüseyni, bayati, uşşak, gülizar, muhayyer, saba, hicaz ve gerdaniye olmak üzere 8 farklı makam dizisinin kullanıldığı ve güfte bakımından ise 11'li koşma, 8'li semai, 14-15'li Tekke ve çağdaş Türk edebiyatı, 7'li mâni hece vezinlerinin ve nazım biçimlerinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Âşık, Âşıklık Geleneği, Türk Halk Müziği, Uzun Hava, Âşık Yaşar Reyhani

ABSTRACT

MASTER THESIS

AN EVALUATION ON MINSTREL ÂŞIK YAŞAR REYHANI'S UNMETERED FOLKSONGS

Said Kemal GÜLEBENZER

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ

2019, 411 pages

Jury: Assoc. Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ

Assoc. Prof. Dr. Sıtkı AKARSU

Assist. Prof. Dr. Koray ÇELENK

The aim of this study is to analyze unmetered folk song form works performed by Âşık Yaşar Reyhani with his own voice and instrument in terms of maqam and lyrics and to note the works in terms of converting them to musical data.

The sample of the study consists of 72 unmetered folk song works, five of which are folk stories, according to data from 28 albums and other sound recordings by Âşık Yaşar Reyhani. In the scope of the research, scanning models and document analysis models were used as methods.

According to the results obtained in line with the selected sample, 8 different Maqam sequences such as Huseyni, bayati, uşşak, gulizar, muhayyer, saba, hicaz and gerdaniye were used in terms of melody in 72 long air samples performed by Âşık Yaşar Reyhani. In terms of Lyrics, it was concluded that 11s balads, 8s rythmic semai pattern, 14s-15s Tekke and contemporary Turkish literature, 7s poetric syllabic rhythm and poetry forms were used.

Key Words: Minstrel, Minstrel Tradition, Turkish Folk Music, unmetered folk song, Minstrel Yaşar Reyhani

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Erzurum İli Âşık Kahvehanesi Görüntüsü..... 36
Şekil 2. Erzurum İli Âşık Kahvehanesi Görüntüsü..... 36
Şekil 3. Âşık Yaşar Reyhani..... 39

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Âşık Yaşar Reyhani' nin TRT THM Repertuvarına Kayıtlı Eserleri 48
Tablo 2. Âşık Yaşar Reyhani'nin seslendirdiği Uzun Havalar 49
Tablo 3. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Makamsal Verileri 49
Tablo 4. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Makam Verileri 50
Tablo 5. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Karar Sesi Verileri 51
Tablo 6. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Güçlü Verileri 51
Tablo 7. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Seyir Verileri 52
Tablo 8. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Ses Genişliği Verileri 53
Tablo 9. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Usul Verileri 53
Tablo 10. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Güfte Verileri 54
Tablo 11. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Hece Ölçüsü Verileri 55
Tablo 12. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Nazım Biçimi Verileri 56
Tablo 13. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Nazım Türü Verileri 56
Tablo 14. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Tema Verileri 57
Tablo 15. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Mahlas Verileri 58
Tablo 16. Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Söz Yazarı Verileri 58
Tablo 17. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Makamsal Verileri 265
Tablo 18. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Makam Verileri 266
Tablo 19. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Karar Sesi Verileri 266
Tablo 20. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Güçlü Verileri 267
Tablo 21. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Seyir Verileri 268
Tablo 22. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Ses genişliği Verileri 268
Tablo 23. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Usul Verileri 269

Tablo 24. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Güfte Verileri 269
Tablo 25. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Hece Ölçüsü Verileri 270
Tablo 26. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Nazım Biçimi Verileri 271
Tablo 27. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Nazım Türü Verileri 271
Tablo 28. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Tema Verileri 272
Tablo 29. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Mahlas Verileri 273
Tablo 30. Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Söz Yazarı Verileri 273

ÖN SÖZ

"Âşık Yaşar Reyhani Uzun Havaları Üzerine Bir Değerlendirme" adlı bu araştırmada âşıklık geleneği ve bu geleneğin geçmişten günümüze kadar kültürümüzdeki yeri ve öneminin yanı sıra Erzurum ili âşıklık geleneği, Âşık Yaşar Reyhani'nin hayatı ve eserlerinin incelenmesi ve müzikal açıdan çeşitli durum tespitlerinin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada kültürel açıdan geleneksel olarak geçmişten günümüze değin taşınan Âşıklık geleneği ve bu geleneğin önemli merkezlerinden biri olan Erzurum yöresi âşıklarından, yurtiçinde ve yurtdışında tanınan, bilinen ve önemli eserleri bulunan Âşık Yaşar Reyhani'nin kendine ait olan, kendi sesiyle ve sazıyla seslendirdiği uzun hava formundaki eserleri notaya alarak makam ve güfte bakımından analiz etmek ve eserleri TRT repertuvarına kazandırarak kalıcı olmasını sağlamak ve gelecek nesillere doğru kaynak sunmak hedeflenmiştir.

Bu araştırmaya yönlendiren ve araştırmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ'ye, görüşleri, önerileri ile tezde katkıları olan Murat Kâmil İNANICI, Fatih YILDIZLI, Ahmet KARAKUŞ, Ozan REYHANİ, Rahmi KARADABAĞ ve değerli jüri üyelerine teşekkür ederim.

Son olarak bu çalışma boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Erzurum-2019 **Said Kemal GÜLEBENZER**

GİRİŞ

"Kültür insana özgüdür, toplumsaldır, insan toplumlarının çevreye uyum gereksinimi çerçevesinde biçimlenir, aktarılır, tarihsel ve süreklidir, değişime tabidir, bütünleştiricidir, soyutlamadır, kavramsaldır, değişkendir" (Emiroğlu, 2003: 521).

Türk kültürünün önemli unsurlarından birisi olan âşıklık geleneğinin tarihi İslâmiyet öncesi dönemlere kadar dayanmaktadır. Bu gelenek pek çok araştırmacı tarafından kam, ozan-baksı geleneğinden biçimlenerek 16. yüzyıldan sonra âşıklık geleneği kimliğine bürünmüş ve günümüze kadar geldiği kanısına varılmıştır.

Türk halk müziği; halkın dili, dini, yaşamış olduğu coğrafyanın şartları ve göçebelikten gelen değişken kültür etkileşimiyle harmanlanıp süzülen geleneksel bir müzik türüdür. Âşıklar, bu geleneksel türün Orta Asya'dan beri gelen taşıyıcıları ve kültür aktarıcılarıdır.

"Türk halk müziği halkın yaşantısını, düşüncesini, duygularını, olaylarını, yaşadığı yörenin adet ve geleneklerinin etkisi ile kendine özgü özelliklerini ifade eder. Yöreye ait sazlarla sözlenir, sözler ve beste halkın kendisinin yarattığı ortak yapıtıdır, anonimdir. Her yörenin kendine özgü tavır ve üslup özelliklerini taşıyan türküleri ve folklorik oyunları vardır" (Karakaş, 2016: 14).

Türk halk edebiyatı ve halk müziğinin önemli bir bölümünü teşkil eden âşıklık geleneği, Türklerin Orta Asya'dan beri birçok yurt edinmeleri, farklı dinler ve kültürlerden beslenmeleriyle gelişim ve değişim sürecini sürdürmüştür. Bu zaman zarfında ozanların, âşıkların halkla yakın ve iç içe olması, halkın duygu ve düşüncelerini ifade etmede araç olmuştur. Bu ifadeler halkın yaşam tarzı, sevinçleri, kederleri gibi duygu ve düşüncelerini, askeri ve dini törenleri, eğlenceleri gibi özel törenlerini ve bu tür etkinliklerde yaşananları aktarmada rol üstlenmiştir. Bu aktarım esnasında âşık, kendilerine özgü icraları ve yorumları ile halkın ve yaşanılan coğrafyanın sazlı ve sözlü ifadesi olmuş ve bu ifadeyi de günümüze kadar geleneğe bağlı kalarak aktarmada etkin bir rol üstlenmiştir. Köroğlu, Karacaoğlan, Erzurumlu Emrah, Dertli, Sümmani, Âşık Veysel, Reyhani gibi âşıklar bu köklü geleneğin önemli temsilcilerindendir.

Doğu Anadolu'da âşıklık geleneği içerisinde etkili olan ve ülke genelinde yaygınlık ve tanınırlığı ile öne çıkan Âşık Yaşar Reyhani, son dönem âşıklar içerisinde söz ve ezgi

üretimi, icra açısından dikkatleri üzerine çekmeyi başarmış ve herkes tarafından kabul gören başarılar elde etmiş bir âşık olarak kabul edilir. Türkiye genelinde yapılan Âşık festivallerinin vazgeçilmez Âşıklarından biri olmuş, 26 defa Konya Âşıklar Bayramı'na katılmış ve 21 kez birincilik madalyası almıştır. Yurt içinde ve yurt dışında birçok ülkede çeşitli etkinliklere, âşık toplantılarına ve yarışmalara katılmış, üstün başarılar elde etmiştir. "Kırık hava" ve "uzun hava" formunda çok sayıda eseri olan ve başarılarıyla dikkat çeken Reyhani'ye Amerika Birleşik Devletleri'nde Michigan Üniversitesinden "fahri öğretmenlik" ünvanı da verilmiştir.

Âşık Reyhani'nin âşıklık geleneği içerisinde hizmet ettiği başarı dolu yaşamı boyunca, kendine ait olan "uzun hava" formundaki eserler üzerine yapılan bilimsel çalışmaların çoğunlukla halk edebiyatı açısından ele alındığı görülmektedir. Müzikolojik açıdan eserlerine yönelik inceleme ve değerlendirmenin henüz yapılmadığı tespit edilmiş, hatta eserlerinin notaya alınmadığı da görülmüştür. Bu durum yapılan bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Yapılan bu araştırma, Âşık Reyhani'nin "uzun hava" formundaki eserlerinin notaya alınması konusundaki eksiklik giderilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1. TÜRK HALK MÜZİĞİ (THM)

1.1.1. THM ve Türkü Tanımı

Kültür, bir milletin tarih içinde yaşamış ve sahip olduğu değerlerden, hayat tarzından, sanat ve edebiyat ürünlerini de içine alan bir bütündür. Halk kültürü bireylerin birbiriyle olan ilişkilerinin ve etkileşimlerinin en güzel yansımasıdır.

Hoşsu, ulusların kendi halk kültürlerinin oluşumlarını; "Her ulusun kendi halkının genel folklor kuralları içinde oluşan bir sanatı vardır. Örf, adet ve gelenekler içinde doğan bu halk sanatı, ezgi ve ritimden oluşmuşsa 'halk müziği', söz ve şiirden oluşmuşsa 'halk edebiyatı', eğer bir takım ritmik hareketlerden oluşmuşsa 'halk oyunları' adı altında kültür varlığını gösterir" (Hoşsu, 1997: 3) ifadeleriyle açıklamıştır.

Türklerin Orta Asya'dan günümüze kadar yaşamış olduğu tarihi süreçte; savaşlarında, dini törenlerinde, ibadetlerinde, eğlence ve ritüellerinde müzikle iç içe olduğu bilinmektedir.

"Tarih içinde Türklerin Orta Asya'da tarih sahnesine çıkıp etkin rol almaya başladıkları ilk dönemlerinden bu yana Asya'nın ortasından Doğu, Batı, Kuzey ve Güney'e doğru açılım, yönelim, yürüyüm ve yayılımlarıyla birlikte değişik yönlerde çeşitli kültür, sanat ve müzik eksenleri oluşmuştur" (Uçan, 2000: 67).

Öztuna, Türk Halk Müziği (THM)'ni; "Klasik musiki yahut sanat musikisi dışında kalan, halk dehasının umumi, müşterek mahsulü olan ve bestekârları meçhul bulunan musiki" (Öztuna, 1990: 323) olarak, Coşkun ise "Kendine özgü çalgıları, çalış ve söyleyiş tavırları, türleri, biçimleri ve geniş dağarıyla ulusal nitelikleri bünyesinde taşıyan, halk biliminin diğer dallarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşimiyle ortaya çıkan bir müzik çeşididir" (Coşkun, 1984: 4) şeklinde tarif etmişlerdir.

THM'nin en önemli unsurlarından olan türküler; coğrafyayı, yaşanan savaşları, acıları, sevinç ve kederleri, bazen bastırılmış duyguları, inançsal değerlerini ve bu değerlerin olgularını sade ve yalın bir biçimde ortaya koyarlar.

Tüfekçi'ye göre THM' de türkü olma koşulları şu şekilde sıralamıştır:

1) Sahibinin bilinmemesi,
2) Halk tarafından benimsenip, onun ifadesine bürünmüş olması,
3) Halkın ortak malı olması,
4) Kulaktan kulağa verilmek suretiyle hayatiyetini sürdürmesi,
5) Gelenek haline gelmesi,
6) Zaman içinde derin bir geçmişi olması,
7) Mekân içinde yaygın olması,
8) Yöresel dil ve müzik (ezgi ve çalgısal olarak) özelliklerini bünyesinde taşıması,
9) İddiasız olması,
10) Kişisel yapım olmaması" (akt. Emnalar, 1998: 27).

Tüfekçi haricinde de THM ve türkü özelliklerini ifade eden çeşitli tanımlar ve tarifler araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Karakaş, THM ve özelliklerini "Türk halk müziği halkın yaşantısını, düşüncesini, duygularını, olaylarını, yaşadığı yörenin adet ve geleneklerinin etkisi ile kendine özgü özelliklerini ifade eder. Yöreye ait sazlarla sözlenir, sözler ve beste halkın kendisinin yarattığı ortak yapıtıdır, anonimdir. Her yörenin kendine özgü tavır ve üslup özelliklerini taşıyan türküleri ve folklorik oyunları vardır" (Karakaş, 2016: 14) şeklinde ifade etmiştir.

Hoşsu ise "Genellikle, kulaktan kulağa geçmek suretiyle halk arasında yayılan ve yaşayan türkülerimizin ne düzeni bellidir ne yakıcısı. Türkü Türk'e ait demektir. Türkü sözcüğüne bir aidiyet eki olan (i) vokalinin eklenmesiyle oluşmuştur. Anadolu'da şarkı adı bilinmez" (Hoşsu, 1997: 6) diye belirterek türkü ve özelliklerine yönelik açıklamalarda bulunmuştur.

Say, THM ve türküyü; "Bizim halk müziğimiz de kırsal kökenlidir ve doğal olarak anonimdir. Kulaktan kulağa, iletilen ve tarih içinden süzülerek gelen zengin bir geleneğin ürünüdür. Halk şarkılarına bizde 'türkü' denir. Türkülerimiz, melodi ve ritim yönlerinden incelik, derinlik ve canlılık içerir" (Say, 2002: 223) olarak ifade etmektedir.

Hoşsu, Emnalar, Karakaş ve Say, halkın ortak malı olan türkülerin anonim olduğu, yaşantıları, olayları, duygu ve düşünceleri, yörelere özgü üslûp ve tavır farklılıklarının olduğu ve yöresel sazlarla icra edildiği fikrinde birleşmektedirler.

1.1.2. THM'nin Genel Karakteri

"Türk halk musikisi, Türk duygu ve düşüncesinin, Türk esprisinin ve sosyal hayatının tarih içindeki olaylar doğrultusunda, coğrafi konum ve göçlerinde etkileriyle vücut bulan ve şekillenen ürünlerdir. Bu müzik, Türk köylüsünün, Türk aşiretlerinin, büyük kasabaların eski ve yerli halkının, Türk bard (saz şairi, ozan) ve trubadurları olan âşıkların müziğidir. Folklorik, anonim bir karakter taşır. Yaratıcıları çoğunlukla belli değildir" (Emnalar, 1998: 27) bilgilerine yer veren Emnalar, yazısına şöyle devam etmektedir;

> Müzik, edebiyat ve halk oyunları birleşerek tek vücut olurlar. Halk sanatına üçünden hangisinin daha önce meydana geldiği düşünülemez, Türk halk musikisi bunların sözcüsüdür. Halk oyunlarımızın yöresel çeşitlerini düşünmek ve onların adlarını saymak dahi, bu alandaki zenginlik hakkında yeterli fikir verebilir. Oyunlar konusunda ileri sürülen bu düşünceler, halk edebiyatı için daha da açıklık kazanır. Türk duygusunun erişilmez enginliği, söz sanatından doruğa erişmiştir. Mâni, koşma, hoyrat, ciğa, divan, tecnis vb. halk edebiyatı ürünlerinin doğuşları ve yaşamları, halk musikisi ile tam bir uyum ve kaynaşma içinde görülür. Araştırmalar, yörelerin konuşma dilinin musikiyi de şekillendirdiğini ortaya koymuştur (Emnalar, 1998: 27).

Emnalar, THM'nin anonim karakter taşıdığını, âşıkların müziği olduğunu, coğrafi konum, göçler ve sosyal etkileşim sonucu, halkın yaşam tarzı, konuşma dili, folklorik oyunları ve kültür zenginliklerinin eşsiz ve tamamen kendi ürünleri olarak vücuda geldiğine özellikle dikkat çekmiştir.

Emnalar'a göre, "Batıdan Adriyatik kıyılarından başlayarak bütün Balkanlarda, Anadolu'da; Doğu'da Sibirya'dan Lena ırmağına, Çin Seddi'ne kadar uzanan topraklarda, Kırım'da, Urallarda, Kuzey İran'da, bütün Orta Asya'da, Arap Yarımadası'nın Anadolu'ya yörelerinde; bir başka deyişle Türkçe'nin konuşulduğu heryerde Türk halk musikisine ve onun çalgılarına rastlayabiliyoruz" (Emnalar, 1998: 28) şeklinde THM'nin yayıldığı alanları özetlemektedir.

THM üretiminde ve aktarımında Âşıkların rolü yadsınamaz. Gelenekten beslendikleri usta malı eserleri geleceğe taşıma rolü üstlenirler. Âşıkların haricinde türkü yakıcılarda üretimde etkilidir. Emnalar'a göre THM bu iki kaynaktan beslenmektedir. "Türk Halk Musikisinin iki büyük kaynaktan beslendiği görülür:

- Âşıklar

• Türkü yakıcıları

Bu iki grup halk sanatçıları, çeşitli eski ezgilerden, akıllarında kalanları, bilmeyerek, bir başka söz altında birleştirmek suretiyle yeni yeni türkülerin meydana gelmesine sebep olurlar. Bu işi yaparken daha önceden bilinen kuralları uygulamayı düşünmezler, uygulayamazlar. Zira nazari müzik bilgileri yoktur. İçgüdü ile yaparlar bu işi. Âşıklardan birçoğu eskiden yaşamış büyük ozanların deyişlerini, yetiştikleri yörenin müziği ile söylerler" (Emnalar, 1998: 28).

Emnalar'a göre, âşıklar ve türkü yakıcılarının, eski ozanların deyişlerini, ezgilerini, kuralsız ve irticalen farklı sözlerle birleştirerek yeni türkülerin oluşturulduğu görülmektedir.

THM'nin işlediği konular hakkında; "Türk halk musikisi yeryüzünde ne kadar doğal ve sosyal olay varsa, onları konusu içine almıştır. İnsan-insan, insan-tabiat, insan-diğer yaratıklarla ilişkileri, özellikle sözlü musikide enine boyuna işlenmiştir. Estetik yönünden bir elemi, bir sevinci ifade eden ve çeşitli olayları canlandıran ezgilerin en ince örneklerini halk musikimizde bulabiliyoruz. Dinsel ve dindışı konular hassasiyetle işlenmiştir. İlahiler, semahlar, nefesler vb. dini musikiyi teşkil eden ezgilere örnek verilebilir" (Emnalar, 1998: 28) ifadelerini kullanan yazar aynı bölümün devamında ise;

"Aşk, sevda türküleri, oyun havaları, esnaf türküleri, zenaat havaları, sosyal olayları işleyenler, kahramanlık türküleri, serhat türküleri, çiftçilikle ilgili ekin, harman türküleri sohbet havaları, maniler, koşmalar, hoyratlar, düğün havaları, kına havaları, gelin güvey türküleri, yiğitlemeler, koçaklamalar, destanlar, öğütler, ağıtlar, övgüler, taşlamalar, beddualar, ninniler, iş ve meslek türküleri, askerlik ve seferberlik türküleri, güldürücü-satirik türküler, imece türküleri vb. konularda çok geniş bir repertuvara sahiptir" (Emnalar, 1998: 28) bilgilerini vermektedir.

1.2. THM'DE TÜRLER

1.2.1. Tür, Form, Biçim

Tür, form, biçim, janr kavramları müzik sanatı içerisinde henüz sonuçlanmamış bir tartışma konusu olarak devam etmektedir. Bu doğrultuda tür, form ve biçime yönelik tarifler bu bölümde verilmiştir.

Tür: "Amaçları ve üretim özellikleri bakımından ortak yönlere sahip olan,

toplumsal ve bireysel bakımdan ayrı bir işlevi ve yeri bulunan müzik cinslerine verilen ad. Müzikte tür kavramını somut bir biçimde açıklamak için, bütün sanat disiplinleri içinde müziğin bir alt tür olduğunu belirtmek yerinde olur" (Say, 2002: 368).

1. Müzikte tür; ortak özellikleri olan yapıtların, biçime, şekle göre değil, içeriğe, anlatıma göre ayrıldıkları bölünmelere verilen addır.

2. Çeşitli basamaklarda farklı bölünmelere uğrar. Birinci basamağı müzik olarak ele alırsak: Çok Sesli Müzik, Hafif Müzik, Halk Müziği vb. birer türdür, içerikleri yani anlatımları farklıdır. İkinci basamakta Çok Sesli Müzik Türü de kendi arasında türlere ayrılır: Oda Müziği, Senfonik müzik vb.

3. Aralarında yeterli nitelik uyarlıkları gösteren biçimlerin aynı öbekte toplanması demektir.

4. Musikide, ortak özellikleri bulunan nesne veya varlıkların meydana getirdiği geniş kümeye, topluluğa tür denir. Başka değişle tür: ortak özellikleri bakımından bir araya getirilen nesne veya varlıkların oluşturduğu kümenin adıdır.

Neticede biz Türk halk müziğinde türü; 'ritm ve ezgiden oluşan müzikal yapı ile saz, söz, ağız özelliklerinden oluşan icra biçimi açısından benzerlik gösteren öbek' şeklinde açıklamayı uygun buluyoruz. (Demir, 2011: 94).

Form:

1. Biçim, şekil

2. Bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu.

3. İstenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış basılı belge. (TDK, 1998: 797)

1.Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil, eşkal

2. Yakışık alan şekil, uygun şekil

3. Herhangi bir şeyin benzeri

4. Sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş, form

5. Tarz

6. Yazı ve simgelerin bilgisayarda kullanılmaya elverişli çerçevesi, düzeni, format

7. Disket vb.nin bilgisayarda kullanılabilir durumu

8. Şiirlerin kuruluş ve uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü, şekil (Demir, 2011: 86).

Biçim: "Müzikte, bir bütünün yapısıyla ve kuruluşuyla ilgili durumu, ilk göze çarpan özelliğidir" (Özbek, 1998: 29).

"Bir sanatçının, bir yörenin, bir topluluğun kendine özgü görüş, duyuş, anlayış ve

anlatış özelliği; söyleyiş biçimi, biçem. Bir yörenin ezgilerinde bulunana özelliklerin tümü. Halk ezgilerinin yörelere, topluluklara ve kişilere göre değişen söyleniş özelliği, mahalli üslup. Bir ezginin yöresinin, türünün ve biçiminin gerektirdiği gibi çalınmasını sağlayan seslendirme yöntemi. Bu yöntemi uygularken takınılan davranış, vaziyet, hallerin bütünü" (Özbek, 1998: 179).

Özbek'in verdiği bilgilerle, biçimin yöre, tarz, üslup gibi hallerin bütünüyle seslendirilme ve söylenme yöntemi olduğunu görülmektedir.

1.2.2. THM'de Sınıflandırmaya Yönelik Görüşler

Uçan, THM'de "tür" terimini kullanmış ve aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır.

1. Yerleşik Halk Müziği

2. Yarı Yerleşik/Yarı Göçebe Halk Müziği

3. Göçebe Halk Müziği

4. Geleneksel Halk Müziği

5. Modern Halk Müziği" (Uçan, 2005: 21)

Özbek türküleri; "ezgilerine, konularına ve şekil yapılarına göre isimlendirmiş ve ezgilerine göre türküleri,

a) Uzun hava

b) Kırık hava (Özbek, 1981: 66) olarak sınıflandırmış, tür kavramı yerine yeni bir kavram ortaya atarak "tip" terimiyle ifadelendirmiştir.

"Usullü olanlara, belli bir ölçü ve ritmi olan türkülere Urfa'da kırık hava, Konya'da oturak adı verilir. Kırık havalar da bölgeden bölgeye, ezgilerine ve ölçülerine göre değişik isimler alırlar. Karadenizliler, horon ve denizci türkülerine yalı havası, Harput'ta oyuna gelen türkülere şıkıltım, Ege'de zeybek, Ordu, Giresun, Marmara ve Trakya'da karşılama adı verilir. Erzurum, Kars yöresinde Sümmani ağzı, Isparta ve Eğridir taraflarında Datdiri hep birer kırık hava isimleridir" (Özbek, 1981: 68).

Say, THM'yi iki şekilde sınıflandırmıştır:

a) Uzun havalar
b) Kırık havalar (Say, 2001: 223).

Emnalar ise THM'de alt türlere yönelik sınıflandırmayı aşağıdaki gibi vermiştir:

1. Dünyasal THM

    a) Genel Olarak Ritmli (Usullü) olanlar
    b) Genel Olarak Serbest Ritmli (Usulsüz) Olanlar (Uzun Havalar)

2. İnançsal THM (Tasavvufi Halk Müziği)

    a) Bektaşilik ve Alevilik
    b) Tasavvufi THM (Emnalar, 1998: 139).

Arseven, THM'nin sınıflandırılmasına yönelik; "Türk Halk müziği, iki şekilde kendini gösterir: Sözlü ve sözsüz olarak. Sözlü halk müziği, bütün türleriyle halk türkülerini, sözsüz halk müziği ise tüm halk oyunlarının ezgilerini kapsamaktadır. Halk türküleri koşma, yiğitleme, taşlama, ağıt, ninni, uzun hava, destan, kız ağlatma, gibi konuları işler ve sevgi, özlem, gurbet, ayrılık, ölüm, askere gidiş, düğün, yerleşme, göç, kan davası, kına, nişan gibi temaları konu alır ve içtenlik, sadelik, gösterişten, arınmışlık, alçak gönüllülük niteliği gösterir ve gerçekçi bir renk ve özellik taşırlar" (Arseven, 1997: 83) açıklamalarını yapmakta ve yazısının devamında; "Sözlü Türk halk müziği ayrıca, ölçülü ve ölçüsüz olmak üzere iki önemli özellik daha gösterir. Ölçülü olanlarına kırık havalar, ölçüsüz olanlarına ise uzun havalar denilmektedir. Uzun havalar doğaçtan, yani konuşur gibi bir yöntemle söylenir ve Anadolu'nun değişik bölgelerinde ayrı adlar altında tanınır. Bozlak, Türkmüni, Maya, Divan, Ağıt... gibi. Uzun havalar genellikle Karacaoğlan, Dadaloğlu, Emrah, Ruhsati, Sümmani ve daha birçok ünlü halk ozanının deyişleri üzerine söyleniyorsa da halkın kendi iç dünyasını yansıtan sözleri de içerirler" (Arseven, 1997: 83) bilgilerine yer vermektedir.

"Türk oyun havaları da türkülü ve türküsüz olmak üzere iki önemli özellik gösterir. Daha çok kadın oyunları çoğunlukla türkülü oyunlardır" (Arseven, 1997: 84).

Arseven, THM'yi; sözlü ve sözsüz (halk türküleri, halk oyunları), ölçülü ve ölçüsüz (kırık havalar, uzun havalar) olarak sınıflandırmış, Türk oyun havalarınında türkülü ve türküsüz olmak üzere iki önemli özellik gösterdiğini dile getirmiştir.

Sürmen; "THM başlıca iki bölümde mütâlaa edilmelidir.

1. Uzun havalar

2. Kırık havalar" (Sürmen, 1981: 8).

Bu doğrultuda, THM'nde ezgilerine göre türküler, Özbek, Say ve Sürmen'e göre; uzun havalar ve kırık havalar olarak ikiye ayrıldığını vurgulayarak ortak görüş bildirmişlerdir.

Arseven ise Özbek, Say ve Sürmen'in sınıflandırması ile paralellik gösterirken kavram bakımından farklılık ortaya koymaktadır. Uzun havalar ve kırık havalar ifadesi yerine ölçülü ve ölçüsüz kavramlar ile sınıflandırma yapmıştır.

Bu sınıflandırmalardan farklı olarak uzun havalar ve kırık havalara ek üçüncü bir sınıflandırma anlayışı karma havalar şeklinde sınıflandırma da mevcuttur.

Şenel'e göre, form açısından THM ezgileri, teknik olarak 3 gruba ayrılmaktadır:

1. Ritmli (Usüllü) Ezgiler: Kırık Havalar
2. Serbest Ritmli Ezgiler: Uzun Havalar
3. Karışık (Karma) Ritmli Ezgiler: (Hem uzun hem de kırık hava) (Şenel, 2000: 64)

şeklinde farklı bir sınıflandırma yapılmıştır.

1.2.3. THM'de Türler

THM'de sınıflandırmalara yönelik görüş farklılıkları mevcuttur. THM'de ezgilerine göre farklı görüşlerin olmasına paralel türler konusunda da görüş farklılıkları mevcuttur. THM türlerini Emnalar, aşağıdaki şekilde ifade etmektedir:

1) Dünyasal THM

A. Genel Olarak Ritimli (Usûllü) Olanlar
   1. Türküler
      a. Azeri Türküler
      b. Karadeniz Türküleri
      c. Konya Türküleri
      d. Rumeli Türküleri
      e. Teke Yöresi Türküleri
      f. Yozgat Türküleri
   2. Barana Havaları
   3. Güvende Takımı
   4. Müzikli Öyküler
   5. Zeybekler

B. Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar-Uzun Havalar
   1. Arguvan Havaları
   2. Baraklar
   3. Bozlaklar
   4. Divanlar
   5. Gurbet Havaları

6. Hoyratlar
7. Mayalar
8. Müstezatlar
9. Yol Havaları

2) İnançsal (Tasavvufi) THM Türleri

A. Bektaşilik ve Alevilik
B. Tasavvufi Halk Müziği
   1. İlahiler
      a. Nefes
      b. Savt
      c. Gülbank
   2. Kalenderiler
   3. Semahlar
   4. Ali Mevlidi (Emnalar, 1998: 240).

Emnalar'a göre; THM'de türler, Dünyasal ve İnançsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Dünyasal THM başlığı ise Genel Olarak Ritimli (Usûllü) Olanlar ve Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar-Uzun Havalar olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. Diğer araştırmacılardan farklı olarak Emnalar, Kırık Hava kavramını kullanmadığı görülmektedir. Ayrıca Uzun Havaların, Dünyasal THM başlığı altında ele alındığı ve Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar-Uzun Havalar alt başlığı ile oluşturulduğu belirlenmiştir.

1.3. THM'DE UZUN HAVALAR

Bu bölümde THM'de serbest ölçülü, serbest ritimli ya da usûlsüz kavramları ile ifade edilen uzun hava tanımlarına yer verilmiştir.

"Ölçü ve ritm bakımından serbest olduğu halde, dizisi bilinen ve dizi içindeki seyri, belli kalıplara bağlı bulunan ezgilere Uzun Hava denir" (Sarısözen, 1962: 4).

"Ölçü ve düzüm bakımından serbest olduğu halde, belli bir dizisi ve bu dizi içinde belli bir seyri bulunan serbest ağızla söylenen halk ezgisidir" (Özbek, 1998: 194).

Sarısözen ve Özbek, uzun havalarla ilgili belli bir dizisi ve seyri olan, ölçü ve ritm bakımından serbest söylendiğini ifade etmektedirler.

"Türk halk müziğinin iki önemli biçiminden biri uzun havadır. Bozlak, maya, mâni,

hoyrat vb. türlerdir" (Özbek, 1998: 29).

Küçükçelebi, uzun havanın tanımıyla ilgili; "Uzun hava ya da düz hava, hava yakmak, yakım yakmak, ozannama okumak, hava ekmek, hava asılmak, yüksek hava, avaz, çıkışmak, kazındırmak, koşma koşmak (okumak), mâni okumak, uzun kayda, engin hava gibi terim ve tabirler, yurdumuzda halk musikisi çalışmalarının başladığı ilk yıllardan itibaren kullanılmış ve çeşitli bilim adamlarınca çok kereler tanımlanmaya çalışılmıştır" (Küçükçelebi, 2002: 5) şeklinde ifade etmiştir.

Emnalar, uzun havaları; "Genel olarak serbest ritimli (usulsüz), diğer bir deyişle uzun havalarımız, yöresel özelliklerine ve söyleniş biçimlerine göre; "Arguvan havaları, Barak havaları, Bozlaklar, Divanlar, Gurbet havaları, Hoyratlar, Mayalar, Müstezatlar ve Yol (yayla) havaları" (Emnalar, 1998: 240) olarak sıralamıştır.

Özbek, uzun havaları ezgi ve ağız özellikleriyle; "Usulsüz olanlara uzun havalar diyoruz. Uzun havalar da ezgilerine göre çeşitli isimler alırlar: Bozlak, Divan, Hoyrat, Koşma, Kayabaşı, Maya, Çukurova, Garip, Kerem, Kesik Kerem, Müstezad, Aydos, Eğin, Türkmeni vb. bu çeşit uzun havalar ağız denilen mahalli üslûpla birbirinden ayrılırlar: Urfa Ağzı, Eğin Ağzı, Harput Ağzı, Avşar Ağzı, Kerkük Ağzı, Erzurum Ağzı, Azeri Ağzı vb." (Özbek, 1981: 67) isimleriyle örneklendirmektedir.

Ayrıca Emnalar, uzun hava olma koşullarını aşağıdaki maddelerle açıklamıştır:

- Serbest ritmlidirler.
- Ritm bakımından serbest oldukları halde dizi ve makamları ve seyirleri belli kalıplara bağlıdır.
- Hece veya kelime ritmine uyan parlando recitatif veya parlando rubato tarzda icra edilirler.
- Bazıları ritmli ve vokal veya ritmli enstrümantal ezgilerle iç içe olabilir.
- Yine bazılarında, genellikle müzik cümlelerinin sonlarında "oy, of, aman, vah, vay" gibi katma sözcükler bulunur.
- Eski Anadolu geleneklerine göre uzun havalar, oturarak sessiz ve baş yere eğik olarak dinlenir.
- Uzun havalara Anadolu'nun hemen her yöresinde rastlanabilir. Ancak Trakya, Marmara ve Karadeniz'in sahil kesiminde çok az, Güney, Güney Doğu, Orta, Doğu Anadolu ve Ege bölgesinde daha sık görülür (Emnalar, 1998: 473).

1.3.1. Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar-Uzun Havalar

Bu bölümde uzun hava türleri ile ilgili alan yazın bilgileri verilmiştir.

1.3.1.1. Arguvan Havası

"Arguvan, Malatya iline bağlı bir ilçedir. Bu yöre halkının kendine özgü görüş, duyuş, anlayış ve anlatış özelliğine göre yapılanmış seslendirme biçimine Arguvan Ağzı ya da Arguvan Tavrı denilmektedir" (Küçükçelebi, 2002: 16).

"Çoğunlukla Hüseyni dizisi kullanılır. Ezgi içerisinde; of, aman, derdi güzel, gurban olam, kölen olam, suna boylum, ben ölürüm, dağlar duman gibi katma sözcükler kullanılır. Yörede en yaygın olan bağlama sazı kullanılır ve bağlama düzeninde tezenesiz çalım şekli olan pençe ya da şelpe adı verilen teknikle icra edilir. Konular çoğunlukla sevda, gurbet, ölüm, ayrılık, hasret, yoksulluktur" (Şahin-Özerol, 2004: 72).

"Arguvan ilçe merkezi (Tahir) ve Dolaylı (Halpuz) ile yakın çevresine kendine özgü seyrini izler. Söyleyiş ritmi yavaş, dizelerin giriş ve çıkışlarında katma sözcükler (Aaah, ölem, oy, oy gader.) daha bir yaygınlık gösterir. Dağlık engebeli bir coğrafi yapıya sahip olan Atma yöresinde uzun havaların icrasında yüksek sesli çıkışlar görülür. Fırat Nehri boyunca yer alan ova köylerinde söyleyiş daha yavaş ve yumuşak bir karakter taşır. Coğrafi yapının elverişliliği, kentsel etkinin daha erken başladığı bu çevrede, ilçe merkezi ve Dolaylı çevresinde olduğu gibi yaygın bir oluşum ve birikim görülmez" (Ataş, 2009: 17).

Malatya iline bağlı "Arguvan" ilçesinin ismini ve tavır özelliğini alan ve çevresinde yaygın olan Arguvan uzun havalarının yöresel, kendine özgü tavrı, ritmi ve okunuş üslubu ile icra edildiği anlaşılmaktadır.

1.3.1.2. Baraklar

"Orta Asya'dan göç eden Türkmenlerin bir kısmı yerleşik hayata geçerek ziraatle uğraşmışlar, diğer bir kısmı ise göçebe hayatını devam ettirmişlerdir. Yerleşik hayata geçen Türkmenlere Barak, göçebe hayatını devam ettirenler ise Türkmen adını korumuşlardır. Türkmenlerin bir kolu olan baraklar, Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleşmişlerse de günümüzde en çok Gaziantep, Urfa, Kahramanmaraş ve Adana bölgelerinde yaşamaktadırlar" (Ekici, 1991: 43).

"Halk arasında makbul sayılan söyleniş tarzı sert ifadeli olanıdır. Uzun havaların, ezginin karar perdesinden aniden onuncu perdeye doğru çıkılarak ya da onuncu perdeden yavaş yavaş birinci perdeye doğru inilerek söylendiği görülür" (Çavaz, 1987: 42).

Gaziantep, Urfa, Kahramanmaraş ve Adana yörelerinde yaygın olan Barak uzun havalarının kendine özgü sert tavrı ve icra şekli olduğu görülmektedir.

1.3.1.3. Bozlaklar

"Türk halk müziğimizde bir uzun hava çeşidi. Orta Anadolu'daki Abdallar ile Güney Anadolu'da yaşayan Avşarların söyledikleri ezgilerdir" (Kaya, 2007: 171).

"Dağ ve oymak havalarının karakteristik bir örneği olan bozlaklar tarz ve üslûp itibariyle de muhteliftir. Herhangi bir konu ifadesi olarak söylenen serbest deyişin esas taraflarından birini belirten bozlak tarzı: Yiğitleme, Bozlak, Güzelleme, Harbi, Yanık, Ağıtlama, Kerem Bozlağı gibi mevzulara göre söylenir ve her mevzunun ismini alırlar" (Arsunar, 1947: 35).

"Ağlamak, sızlamak, ağıt yakmak, feryat etmek anlamındaki bozla-maktan gelir. Önceleri sadece sonu acıklı biten aşk hikâyelerini, kan davalarını, aşiretlerin kavgalarını anlatan türküler bozlak diye adlandırılırken, giderek hem türküyü hem de türkünün bir çeşit açıklaması demek olan nesirli hikâyeyi anlatan bir terim olmuştur. Ayrıca türkünün makamı olarak da kullanılır. Bozlak, Güney Anadolu âşıklık geleneğinde âşıkların anlattıkları türkülü halk hikâyelerine verilen addır. Genel olarak türkülere bağlı hikâyedir. Aynı zamanda Çukurova ilinde özel ezgiyle söylenen türküdür. Bunlar Türkmen, Yörük, Avşar ve Varsak hayatından izler taşır" (Artun, 2008: 213).

"Orta Anadolu bozlakları, diğer yörelerinkine göre çok daha zengin ses dizisine sahiptir. Öyle ki bu zenginlik adeta bozlak dizilerinin Orta Anadolu'da doğup, buradan diğer bölgelere yayıldığı izlenimini vermektedir" (Parlak, 1990: 83).

"Bozlak da bir müzik türü olarak, bu göçebe insanların hem Orta Asya'da iken hem de Anadolu'ya geldikten sonra yaşadıkları ferdi ve sosyal acıları, kederleri, üzüntüleri, ayrılıkları, yenilgileri ve ölümleri anlattıkları bir ifade biçimi, müzikal bir kalıp, bir formdur" (Tokel, 2000:80).

Orta ve Güney Anadolu yörelerinde yaygın olan Bozlak uzun havalarının tiz ve yüksek seslerden başlayıp karara kadar gelen inici seyir karakterinde ve kendine özgü tavrı ve icra şekli olduğunu, genelde büyük tekneli bağlamalar, divan, keman ve kabak kemane sazlarıyla icra edildiği görülmektedir.

1.3.1.4. Divanlar

"Divanlar bir uzun hava türü olarak bilinmekle beraber usûllü çalgısal bölümler taşımaları nedeniyle, hatta bazen bu usûllü bölümlere söz de katılması, bu türün de "usûllü ve usûlsüz" türler içinde incelenmesine olanak sağlamıştır" (Emnalar, 1998: 342).

"Divanlara, Erzurum, Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa, Konya, Kastamonu ve Kerkük'te yaygın olarak rastlanmaktadır. Genelde birbirlerine benzemekle beraber, çeşitli yörelerde divanların icrasında ve sözel şekillerinde bazı farklılıklar vardır" (Emnalar, 1998: 343).

Erzurum, Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa, Konya, Kastamonu ve Kerkük'te yaygın olan Divan uzun havalarının inici seyir karakterinde olduğu, ilahi tasavvufi bir tema ve ahenk işlediği görülmektedir.

1.3.1.5. Gurbet Havaları

"Gurbet havası; Türklerin Anadolu'ya gelmesi sırasında Avşar Oymakları'nın yerleştiği, Teke Yöresi olarak da bilinen Antalya, Isparta, Burdur, Denizli (Acıpayam), Muğla yöresinde yaygın olarak seslendirilen ve yaşatılan uzun havalara verilen isimdir" (Küçükçelebi, 2002: 45).

"Teke yöresinin kültür sahası folklor haritasında da görüldüğü gibi Afyon'un Dinar, Denizli'nin Acıpayam ve Çameli, Muğla'nın Fethiye ilçesi ile Burdur'un ve Isparta'nın tamamını, Antalya'nın Taş kesiği bölgesi, Korkuteli, Elmalı, Kaş, Finike, Serik, Manavgat, Akseki, Alanya ilçeleri ile Gebiz kısmı Teke yöresinin kültür sahasını oluşturmaktadır" (Yıldırım, 2008: 16).

"Yas esnasında üç telli curanın iki teli çıkartılarak tek bir tel bırakılır ve bir telli cura ile ölen insanın başucunda doğaçlama olarak ağıt yakılmaktadır. Bu yakılan ağıtların Gurbet Havaları olduğu görülmektedir. Türk halk müziği Teke yöresinde insanların doğumlarından ölümlerine kadar yaşamlarında etkili bir şekilde devam etmektedir" (Yıldırım, 2008: 17).

Antalya, Isparta, Burdur, Denizli (Acıpayam), Muğla yöresinde yaygın olan Gurbet uzun havalarının kendine özgü tavrı ve icra şekli olduğu, cüra bağlama, kabak kemane, sipsi gibi sazlarla icra edildiği görülmektedir.

1.3.1.6. Hoyratlar

"Halk müziğimizde cinaslı (imalı, telmihli, lastikli, birçok anlamlara yorulabilen) sözler içeren şiirler üzerine yakılmış, usulsüz ezgiler" (Say, 2002: 252).

"Türk halk müziği bünyesinde uzun havalar grubuna giren belirli bir seyri ve dizisi olan ezgi kalıplarıyla serbestçe söylenen halk müziği türü" (Özbek, 1977: 287).

"Özellikle Kerkük, Urfa, Diyarbakır ve Harput'ta yaygın biçimde görülen bir uzun hava türüdür" (Abacı, 2000: 61).

"Hoyrat sözünün nereden geldiği tam olarak bilinmemektedir. Genellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde rastlanan Hoyrat, Irak'ta Türklerin yoğun olduğu Kerkük, Erbil; Anadolu'da Şanlıurfa, Elazığ (Harput), Diyarbakır başta olmak üzere Erzurum, Erzincan, Sivas ve Kars'ta söylenen örneklerine rastlanmaktadır" (Küçükçelebi, 2002: 48).

"Hoyrat cinaslı manilerin uzun hava olarak ezgilendirilmiş şekline denir. Daha çok erkekler tarafından söylenir. Konuları ise daha çok sevgi ve sevgili üzerinedir. Hoyratların en belirgin özelliği kafiyelerinin genellikle cinaslı olmasıdır. Yedili hece ölçüsünde yazılmıştır" (Ekici, 2009: 30).

"Türkiye'de çoğunlukla bağlama ile söylenmesine rağmen Kerkük'te ud, keman ve kanun; Harput'ta klarnet, ud, kanun, keman; Şanlıurfa'da bağlama, keman ve kanun gibi çalgılar eşliğinde de söylenmektedir" (Ekici, 2009: 31).

Genellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, Irak'ta Türklerin yoğun olarak yaşadığı Kerkük, Tuzhurmatu, Erbil bölgelerinde yaygın olarak Hoyrat uzun havalarının kendine özgü tavrı ve icra şekli olduğu, ud, keman, kanun, klarnet, bağlama sazlarıyla icra edildiği görülmektedir.

1.3.1.7. Mayalar

"Âşıklar ve halk sanatçıları tarafından icra edilen bir uzun hava çeşidi" (Kaya, 2007: 502).

"Birbirine benzeyen dizileri ve başındaki 'oğul oğul', 'yavri yavri' katma sözleri sayesinde bozlak ve hoyratlardan kolayca ayrılabilmektedirler. Diğer uzun havalardan ayrı bir ezgisel yapısı ve söyleniş biçimi (ağız) olan mayaların söylenmesi için çok tiz ve

gür bir ses gerekmektedir" (Küçükçelebi, 2002: 58).

"Maya Elazığ, Erzurum, Erzincan, Diyarbakır, Malatya illerinde yoğun biçimde icra edilen bir uzun hava türüdür. 10/8'lik usûldeki ayak bölümüne sahip olabilen mayalar, tamamen serbest ritimli de olabilmektedir. Elazığ, Diyarbakır, Malatya ve Erzincan'ın batı ilçelerinde (Eğin) ayak kısmı usullü ve Erzurum, Erzincan'ın doğu ilçelerinde serbest ritimli olarak icra edilmesi mayaların yöresel farklılıklarından en belirgin olanlarıdır. Bunların haricinde yöresel ağız özellikleri de mayalardaki farklı icra biçimleri açısından örnek teşkil edebilir" (Demir, 2011: 211).

"Maya türü uzun havaların mahalli icracıları arasında ise Erzurum'da Raci Alkır ve Mükerrem Kemertaş'ı, Erzincan'da Refik Aktan, Fatma Okçu, Davut Sulari ve Sılbıslı Salih Dünrar'ı, Elazığ'da Paşa Demirbağ, Hafız Osman Öge ve Enver Demirbağ'ı göstermek mümkündür" (Demir, 2011: 213).

Elazığ, Erzurum, Erzincan, Diyarbakır, Malatya yörelerinde yaygın olan Maya uzun havalarının tiz ve gür bir sesle, 'oğul oğul', 'yavri yavri' gibi kendine özgü tavrı ve icra şekli olduğu görülmektedir.

1.3.1.8. Müstezatlar

"Türk şiirinde bir form. Arap muvaşşahının Fars-Türk şiirine adapte edilmiş şekli" (Öztuna, 2000: 286)

"Saz sanatçıları tarafından kullanılan ve özel bir perdede karar kılan türlerdendir. Sazın akortlanışında da bir düzen adı olarak halen kullanılmaktadır" (Demirsipahi, 1975: 157).

"Harput'ta çok eskiden beri çok sevilen bir bestedir. Aynı zamanda rast ve aşran fasılları arasında sayılır. Bu makamlarda okunan herhangi bir gazelden sonra müstezada geçildiği gibi, tecnisten sonra da müstezat söylenebilir" (Sunguroğlu, 1961: 65).

"Harput ve Erzurum'da yaygın olan bu uzun hava türünün konuları genellikle sevgi, sevgili üzerine olmakta, Çankırı'da da sohbet toplantılarında da müstezat söylendiği bilinmektedir. Müstezatların başında ve sözler arasında aynı ayaktan kıvrak ezgi çalınıp, tekrar uzun havaya geçilmektedir" (Demir, 2011: 193).

"Müstezat, Türk sanat müziğindeki rast ve mahur makamlarının seyir özelliğini göstermektedir. Bu eser hem kırık hava hem de uzun hava özelliği göstermektedir. Giriş

ve ara saz bölümleri 10/8'lik bir usulde icra edilmektedir. Söz bölümleri serbest olarak başlamakta ve daha sonra usullü olan bölüm ile devam etmektedir" (Ekici, 2009: 41).

Harput ve Erzurum'da yaygın olan Müstezat uzun havalarının serbest ve ritmli, kendine özgü akordu, tavrı ve icra şekli olduğu görülmektedir.

1.3.1.9. Yol Havaları

"Yol havası Karadeniz bölgesinde söylenen uzun hava türüdür. Yaylaya gidilirken yolda söylendiği için bu ismi alır. Yol havası veya yürüme havası da denilir" (Ekici, 1992: 36).

"Oğuzların üçok koluna mensup boylardan birisi olan Çepni'ler, Sinop ve Samsun bölgesine hâkim olduktan sonra 1297'de Ünye yöresini de ele geçirerek Trabzon'a kadar akınlarda bulunmuşlar, Ordu, Giresun ve Trabzon illerini kapsayan bölge sınırlarına yerleşmeye başlamışlardır" (Kaya, 2007: 8).

Karadeniz ve çoğunlukla Doğu Karadeniz bölgesinde görülmektedir. Müzik ve söz, kesik ve sert biçimde okunduğu, satır sonlarındaki hecelerin uzatılıp kalış yapıldığı kendine özgü akordu, tavrı ve icra şekli olduğu görülmektedir. Çoğunlukla tulum ve kemençe sazları ile, nadirende zurna ile icra edildiğine de rastlanmaktadır.

1.4. ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE ÂŞIK YAŞAR REYHANİ

1.4.1. Âşıklık Geleneği

Âşıkların halkla olan münasebetleri, halkın hayat tarzlarını, sıkıntılarını, engin duygu ve düşüncelerini, acılarını ve sevinçlerini yakından görüp bilip, şiirlerine konu etmeleri, sazlarıyla dillendirmeleri, onları bu kültürün en önemli taşıyıcılarından biri yapmaktadır.

Artun, âşıklık geleneğini; "Âşıklık geleneği, yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, belirli kuralları olan, şiirin kalıcı ve etkileyici özelliğinden yararlanarak kuşaktan kuşağa aktarılan değerler bütünüdür" (Artun, 2011: 1) olarak ifade etmektedir.

Yardımcı, âşıklık geleneğinin ihtiyaca yönelik ortaya çıktığını; "Diğer kültür değerlerinde olduğu gibi, belirli bir işlevi yerine getirmek, bir ihtiyacı karşılamak üzere geleneksel kültürün yarattığı bir kültür değeridir" (Yardımcı, 2008: 173) sözleriyle açıklamaktadır.

Köprülü (1989: 131), âşıkların kökünün İslâmiyet öncesi ozanlara kadar dayandığı, Ozanların, İslâmiyetten sonra da bir müddet işlevlerini sürdürdüğü ve Selçuklu ordularında 9. 12. yüzyıllarda ozanlar kopuz denen müzik aletlerini çalarak epik şiirler söylediği ve askerleri de eğlendirdiklerini ifade etmiş ve Âşıklık geleneğinin askerlerle olan bağları konusuna değinmiştir.

> 15. yüzyıla gelinceye kadar dinî-tasavvufî halk edebiyatının yanı sıra sanatçılarına ozan, baksı vb. adı verilen destan geleneği vardı. Ozan-baksılar, bildiği, duyduğu kahramanlık olaylarını, zaferleri, felâketleri ve toplumu yakından ilgilendiren sorunları derleyip düzenleyerek bunları özel durum ve toplantılarda kopuz eşliğinde söylüyorlardı. Ozanların anlattığı doğanın, güzelin ve güzelliğin anlatımı şiirde lirizmi sağlamıştır. Atlı-göçebe kültürün temel teması olan kahramanlık, ozan-baksılar tarafından kuşaktan kuşağa aktarılarak destan geleneği oluşmuştur. Efsaneyle tarihin kaynaştırdığı destan kültürü, sözlü gelenekte oluşmuş, ozan baksılarca taşınarak aktarılmıştır (Artun, 1996: 11-13).

Köprülü ve Artun, âşıkların kökünün ozanlara dayandığını, bu dönemde yaşanılan kültürel etkileşimleri, kahramanlık, felaket vb. olayları derleyip, özel durum ve toplantılarda kopuz eşliğinde icra ettikleri fikrinde birleşmişlerdir. Ayrıca Artun, ozan-baksıların, efsaneyle tarihi kaynaştırdığı destan geleneğini kuşaktan kuşağa aktarmada önemli rollerinin olduğu konusuna dikkat çekmiştir.

> 15. yüzyılda İslâmiyet'in Türkler arasında tam olarak kabul edilmesinden ve toplumsal gelişmelerin yaşanmasından dolayı zevk yönünden farklı iki zümre ortaya çıkmıştır. Bunlar kendi zevklerine göre söylenmiş şiirleri dinleyip okumuşlar ve desteklemişlerdir. Buna göre şairler yüksek sınıfa özel şiirler yazan klasik şairlerle, halka sazlarıyla çalıp söyleyen âşıklar olmak üzere ikiye ayrıldılar. Şehir kültürüne açık yerlerde klâsik edebiyatın âşık edebiyatı üzerine etkisi daha yoğun olmuştur. Bu hem dilde hem de şiir imajlarında kendini gösterir. Âşık, mistik birlik arayan dervişle, dans ve müzik eşliğinde şaman kültürünün izlerini yaşatan ozan-baksılardan işlevsel olarak ayrılır. Âşıklar din dışı şiirler söyleyen eski ozan-baksı tipinin görevlerinden arınmışlardır. Bazen yalnızca halkı eğlendirme, halkın sesini şiirlerinde duyurma işlevini üstlenirler (Başgöz, 1977: 254).

Âşıklık geleneğinin geçmişten günümüze değin genel değerlendirilmesinde yüzyıllar bakımından ele alınması halinde şu şekilde yorumlanabilir:

"15. yüzyıldan sonra "ozan"ın yerini "âşık" kopuzun yerini "karadüzen" bağlama, çöğür, tambura, cura vb. almıştır" (Köprülü, 1989: 57).

"16. yüzyıldan sonra ozanlar artık görülmez olur. Onların yerini âşık alır. Göçebelikten yerleşik hayata geçerek yeni bir toplum düzeninin kurulması, şehir ve kasabaların büyük ölçüde oluşumu, destan anlatıcısı ozanın yerine âşık tipinin geçmesini

hazırlayan en köklü etkendir. Destan anlatan epik şiirden, günlük hayata yönelen "koşmaya geçiş, bu yolla olmuştur. Âşıklar, kopuz yerine saz çalmaya, epik şiir yerine yerleşik hayata bağlı tablolar isteyen halka koşmalar söylemeye başlamışlardır" (Başgöz, 1968: 7).

"Âşıkların ilk dönemleri hakkında tam bir bilgimiz yoktur. Tezkirelerde âşıkların biyografilerine ve eserlerine rastlayamayız. Bu nedenle 16. yy. bir yönüyle âşık şiirinin hazırlık dönemidir. 17. yüzyıl âşık şiirinin altın dönemidir. Bu yüzyılda birkaç âşık hariç, divan şiirinin dil, zevk ve estetiğinden etkilenilmiştir. Ancak âşık şiirinin hâkim niteliği korunmuştur" (Elçin, 1976: 523).

"18. yüzyılda âşıklar, etkilerini ve varlıklarını sürdürmüşlerdir. Divan edebiyatının etkisinde kalarak kusurlu biçimde aruzu kullanan âşıkların sayısı artmıştır. Bu dönemde kahvehanelerde, bozahanelerde, meyhanelerde ve panayırlarda ellerinde sazlarıyla şiirler söyleyen âşıklık geleneğinden yetişme âşıklara her yerde rastlanıyordu" (Köprülü, 1962: 391).

"18. yüzyılın önde gelen âşıklarını şöylece sıralayabiliriz: Abdı, Agâh, Agâhı, Âşık Ali, Âşık Bağdadî, Âşık Derunî, Âşık Halil, Âşık Kâmil, Âşık Nigârî, Âşık Nuri, Âşık Ravzî, Âşık Sadık, Âşık Said, Hocaoğlu, Hükmî, Kabasakal Mehmet, Kara Hamza, Kâtibi, Kıymeti, Küsadî, Levnî, Mağripoğlu, Nakdî, Neşatî, Rıza Seferoğlu, Sırrı, Süleyman, Şermî, Talibî vd." (Sakaoğlu, 1989: 293).

"19. yüzyılda, 16. yüzyıldan beri gelişimini sürdüren âşık edebiyatı, önem kazanmıştır. Bir yandan klasik edebiyat içinde mahallileşme akımı artarken, diğer yandan halk şiiri klasik edebiyat etkisine girerek halktan ve halk zevkinden kopmaya başlamıştır. Âşık zümreleri oluşmuş, İmparatorluğun parçalanması, politik ve sosyal değişimler şiirin konusunu etkilemiştir" (Köprülü, 1962: 391).

"19. yüzyılda en dikkati çeken olaylardan biri de âşık kolu adını verdiğimiz usta-çırak ilişkileridir. Âşıklık geleneğinde önemli rolleri olan âşık kollarının bu dönemde yer alması önemlidir. Bu kollar; 1) Emrah Kolu 2) Ruhsatî Kolu 3) Şenlik Kolu 4) Sümmanî Kolu, 5) Dertli Kolu, 6) Huzurî Kolu, 7) Derviş Muhammed Kolu' dur" (Kaya, 2000: 13).

"19. yüzyılın önde gelen âşıklarını şöylece sıralayabiliriz: Âşık Şem'î, Âşık Şenlik, Âşık Tahirî, Bayburtlu Celali, Bayburtlu Zihnî, Ceyhunî, Dadaloğlu, Deliboran, Dertli, Erzurumlu Emrah, Gedaî, Hızrî, Kamili, Kusurî, Meslekî, Minhacî, Muhibbi, Ruhsatı,

Serdarı, Seyranı, Silleli Surun, Sümmanî, Tokatlı Nuri, Tıflî, Bezmi, Devamı vb." (Sakaoğlu, 1989: 293).

20. yüzyılda âşıklık geleneği diğer yüzyıllarda olduğu gibi gücünü korumuştur. Toplumun aynası olma özelliğini devam ettirmiş, yaşanan teknolojik gelişmeler sonucunda ortaya çıkan televizyon, radyo ve gazete gibi iletişim araçlarına karşı varlıklarını korumaya çalışmışlardır. Şenlik, festival, âşıklar bayramı gibi kültür sanat faaliyetleri âşıklık geleneğinin gücünü korumasında etkili olmuştur. Şiirlerde genellikle göç, gurbet, sıla özlemi, geçim sıkıntısı gibi temalar işlenmiştir.

Sakaoğlu, "20. yüzyılın önde gelen âşıklarını şöylece sıralayabiliriz: Ali İzzet Özkan, Âşık Ferrâhî, Âşık Mehmet Yakıcı, Âşık Veysel, Talibi, Meslekî, Emsali, Sefil Selimi, Kul Gazi, Bayburtlu Hicranı, Davut Sularî, Efkarı, Gufranı, Kağızmanlı Hıfzı, Bayburtlu Celali, Yusufelili Huzurî Habib Karaaslan, İlhami, Posoflu Müdamî, Posoflu Zülali, Recep Hıfzı vb." (Sakaoğlu, 1989: 299) sıralamaktadır.

> Başgöz, 1950'den sonra Türkiye'de yapısal değişikliğin sonucu meydana gelen, köylerden kentlere göç, kültür sıkışmasına ve farklı zümrelerin bir arada bu kültürü yaşamasının çok yönlü ve hızlı değişimlere uğradığını; "1950 yılından sonra Türkiye, büyük bir yapısal değişiklik geçirdi. Son 50 yılda köylerden kentlere doğru büyük bir nüfus akımı başladı. İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana gibi büyük kentlerde köyden gelenler yaşamaya başladı. Büyük kentlerdeki işsizlik, elektrik, su, yol, gecekondulaşma gibi sorunlar onları derinden sarstı. Köyden gelip büyük kentlerde tutunma uğraşı verenlerin sıkıntıları, ikilemleri âşıkları da etkiledi. Yeni yaşamın getirdikleri de âşığın şiirine konu oldu. Bu dağınık ve düzensiz kentleşme köyden gelenleri köy kültürüyle kent kültürü arasına sıkıştırdı. Bu olgu geleneksel kültürü de etkiledi. Köylüyle kentlinin aynı şiir ortamında yaşamaları, toplumdaki çok yönlü ve hızlı değişim, âşık geleneğinin çok köklü değişikliklere uğramasına neden oldu" (Başgöz, 1977: 252) yazısında ifade etmektedir.

Âşıklık geleneğinde önemli olan söz unsurudur fakat âşık denildiği zaman yalnız söz unsuru ile bahsetmenin yanlış olduğunu pek çok araştırmacı ifade etmiştir. Müzikal açıdan da âşıklar inceleme konusu olmuşlardır.

Durbilmez, günümüze kadar gelen süreçte âşıklık geleneğinde aktarım ve anlatım yollarından müziğe, "Âşıklık geleneği sayesinde, geçmişten günümüze kadar bilgi ve birikimler, farklı biçimde anlatılmaya, yaşatılmaya ve aktarılmaya çalışılmış, bunları anlatma yollarından biri olarak da müziği kullanmışlardır" (Durbilmez, 2008: 79) şeklinde dikkat çekmektedir.

"Âşıklık geleneği ürünleri günümüzde sözlü, yazılı ve elektronik kültür

ortamlarında üretilmekte kitlelerle buluşmaktadır. Âşıklık geleneği ve âşıklığa başlama değişime uğramıştır. Geleneği öğrenmek için çırak olup bir ustaya kapılanmanın yerini büyük şehirlerde saz ve bağlama kursları almıştır. Bu imkânı bulamayanlar kaset dinleyerek, âşıkları ve onların usta malı şiirlerini taklit ederek örtülü bir çıraklık dönemi yaşamaktadırlar" (Çobanoğlu, 1999: 251).

> Çobanoğlu, geleneğin değişime uğradığına, âşık ürünlerinin elektronik kültür ortamlarında kitlelerle buluştuğuna, şehirlerde çeşitli bağlama kursları vesilesiyle önceki dönem usta çırak sisteminin değiştiğine, kaset dinleyerek usta malı şiirlerin taklit edildiği bir döneme girildiğine dikkat çekerek; "Âşıklık geleneğinin doğal ortamı dışında yazılı ve elektronik ortamın bütün olumsuzluğuna rağmen olumlu yönleri de vardır. Âşıklığa hevesli genç, çıraklık dönemimde yalnızca ustasının bilgi dağarcığıyla sınırlı kalmayıp çeşitli yollarla pek çok yörenin yerel ezgilerine ulaşarak öğrenir, bu zenginliktir. Kaset çıkaran âşıklar hiç yüz yüze gelmedikleri dinleyici kitlelerine ulaşıyorlar, onlara doğal ortamının dışında seslenebiliyorlar. Ayrıca âşıklığa başlamanın olmazsa olmaz şartı olan gelenekteki rüya görme ve bade içme motiflerinin yerini artık kaset dinleyerek, klip seyrederek âşıklığa özenip âşıklığa başlama alıyor" (Çobanoğlu, 1999: 251) tespitiyle değişime uğrayan bu geleneğin dezavantajları olduğu kadar, geniş kitlelere ulaşmak ve zaman kazanmak gibi birçok avantajının da olduğunu vurgulamaktadır.

1.4.2. Âşık ve Ozan

"Âşık hakkında birçok tanımlar yapılmaktadır. Bazı araştırmacılar, Arapça isim saymakta, 'muhabbet-i müfride, alaka, gönül verme' demek olduğunu, Âşık'ın da 'aşk ve muhabbetle melûf olan, aşka düsen' anlamlarına geldiğini belirtmekle yetinmektedir" (Kadri, 1943: 507).

"Âşık halk arasında, umumiyetle saz şairlerine verilen bir isimdir. Yine halk arasında dolaşan birçok menkıbeler, bunların maddi ve cismani aşktan manevi ve ruhani aşk derecesine yükseldiklerini, saz çalıp şiir söylemeyi de ilahi vasıtalarla yani ya bir mürşidin, pirin yahut Hızır Peygamber'in rüyada veya hakikatte tecellisi ile öğrendiklerini anlatır" (Köprülü, 1962: 12-13).

"Âşıkların bir kısmı ümmîdirler, okuma yazma bilmezler, hiç öğrenim görmemişlerdir. Saz çalmasını bilirler, şiirlerini saz eşliğinde söylerler. İrticai yani hazırlıksız şiir söyleme, başlıca özellikleridir" (Dizdaroğlu, 1969: 18).

"Halk toplulukları karşısında saz eşliğinde şiir söyleyen âşıklar, herhangi bir konuda topluluk önünde saz çalıp doğaçlama şiir söyleme özellikleriyle övünürler" (Artun, 2005:59).

"Geleneksel Türk halk müziği temel kaynağı olan âşıklık geleneğinin tarihsel gelişim süreci incelendiğinde âşıklık, İslâmiyet öncesi Türklerde ozan kavramı ile karşımıza çıkmaktadır. Ozan kavramı ilk zamanlarda büyücü, oyuncu, hekim, şarkıcı ve çalgıcı görevlerini üstlenirken sonraları şiir söyleyen, söylediği şiirleri çalgılarıyla melodi üreterek okuyan saz şairi olarak kullanılmaya başlamış ve tarih boyunca farklı görevler üstlenmiştir" (Sümbüllü, 2006: 8).

"Geçmiş, ile günümüz şartlarında âşık kimliğine ozan denildiği de bilinmektedir. Ozan denince Dede Korkut'un, Dede Korkut denince de ozanın akla geldiği, bir kültürel doku da görülmektedir. Hatta bilim insanı ve araştırmacılar bu dokuda "müdrik bilici, müşkül işleri yoluna koyan bir halk içinde mutlaka ozanlığın bulunduğunu belirtmektedir" (Efendiyev, 1992: 235).

Öztuna, Ozan hakkında; "Eski Türklerde ozanın rolü mühim olmuştur. Çünkü söz ve musikinin rolü mühimdi. Kopuz ve sonraları bağlama çeşidinden saz çalar, irticalen söylediği manzumeleri irticalen besteleyerek okurdu. Şaman geleneklerinden uzaklaştıkça ozanın içtimaî mevkii azaldıysa da saz şairleri daima rağbet gördüler" (Öztuna, 1990: 174) bilgilerini paylaşmıştır.

1.4.3. Usta Çırak İlişkisi

> Çıraklık eğitimi, ustanın teorik bilgileri adaya aktarmasından çok, adayın icra sırasında ustayı dinlemesi ve izlemesi esasına dayanır. Bunun gerçekleşebilmesi için çırak, ustanın sanatını icra ettiği her ortamda bulunmaya çalışır. Gerektiğinde onunla birlikte yolculuğa çıkar, fasıllarda bulunur, ustanın davranışlarını yakından izler. Onun dinleyicilere hitap şekli, hikâye anlatma üslûbu, saz eşliğinde şiirlerini sunuş biçimi, saz çalma tekniği, ezgiyi oluştururken izlediği yol, bütün bunlar, çırağın yakından takip etmesi gereken konulardır. Usta, çırağın belli bir seviyeye geldiğine inandığı zaman onun saz çalıp şiir söylemesine fırsat tanır. Bazen topluluk karşısında da mümkün olmakla birlikte çoğunlukla baş başa kaldıklarında eksikliklerini sıralar, yapması gereken şeyleri açıklar. Daha ileri bir aşamada onunla karşılaşma denemeleri yaparak çırağın hazırlıksız şiir söyleme (doğaçlama) yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunur. Usta çırak ilişkisi karşılıklı sevgi ve saygıya dayalıdır. Usta, kendi tarzını sürdürecek bir meslektaşını yetiştirmenin gururunu ve heyecanını yaşarken çırak, kendini kanıtlamış bir aşığın yanında yetişmenin ayrıcalığını hisseder ve bununla övünür (Düzgün, 2004: 169).

"Çıraklık, âşıklık geleneğinin okuludur. Usta âşıklar kendi sanatının devamını çırakları aracılığıyla gelecek kuşaklara taşırlar. Gün gelir çırak; sazın, izin, özün sırlarını, saz, söz, makam, ayak verme ve atışmayı öğrenir. Ustası gibi âşıklar divanı kurulduğunda atışmalarda aşk, din, güzellik, sevgi, insan vs. konuları gönül sesiyle dile getirir"

(Tanrıkul, 1997: 23).

"Âşık adayının, ustanın yanında eğitim alması durumuna 'kapılanma' adı verilmektedir. Usta çırağa meydan açmayı, geleneğin gereklerini, divana çıkmayı, yarışmayı, hikâye anlatmayı, ayak kurallarını ve âşık makamlarını öğretir, çırağın yetiştiğine inanan ustası ona, icazet vererek tek başına mesleği sürdürmesine izin verir" (Artun, 2016: 61).

Usta çırak ilişkisi; yetişme dönemindeki âşık adayının uzun bir müddet ustasını izleyerek, dinleyerek, sorarak, deneme yanılma yaparak tecrübe edip âşık kimliğini kazanma safhasıdır. Âşık adayı bu sürede hem âşıklık hem de ahlâkî olarak ustasını rol model almaktadır.

1.4.4. Mahlas Alma

"Hâlâs kelimesinden gelen mahlasın sözlük anlamı 'tutacak yer'dir. Saflık, halislik, gönül temizliği anlamlarına da gelmektedir. Mahlas kelimesi yerine 'tarpışma' da kullanılmaktadır. 'Kendini tanıtma, bildirme' anlamına gelen tarpışma şiirin son dörtlüğünde yer alır" (Doğan, 1994: 83).

> Âşıkların şiirlerinin genellikle son beyitlerinde kullandıkları adlarına, lakaplarına mahlas denilir. Âşık tarzı şiirlerin son iki bendinde birden mahlas kullanıldığı da tespit edilmektedir. Mahlas alma geleneğinin Araplardan İranlılara, onlarda da Türklere geçtiği ileri sürülse de eski Türk şiirlerinde görülen örneklerden hareketle Türklerde bu geleneğin çok daha eski dönemlere uzandığı söylenebilir. Âşıklardan çoğunun adı unutulmuş, bu sanatçılar mahlaslarıyla tanınmışlardır. Mahlas almaya 'tahallüs', mahlas kullanmaya 'tarpışma', mahlasların tevriyeli (iki anlamlılık) olarak kullanılmasına 'hüsn-i tahallüs', mahlasın geçtiği dörtlüğe 'mahlas dörtlüğü/bendi' adı verilir (Durbilmez, 2008: 82).

1.4.5. Bade İçme Ve Rüya Motifi

"Âşık edebiyatının temsilcileri için rüya motifi bir hareket ve başlangıç noktasıdır. Âşıkların gerçek hayat hikâyelerini incelediğimizde rüya görene kadar belli bir süre ya bir usta âşığın yanında çıraklık yaptıklarını veya âşık fasıllarının sık sık icra edildiği, halk hikâyelerinin anlatıldığı yerlerde yetiştiklerini görmekteyiz" (Günay, 1992: 110).

"Bazı âşıklar maddi aşktan manevi aşka geçerken, saz çalıp söylemeye başlarken, ilahi araçlarla yani bir mürşidin, bir pirin, Hızır Peygamberin rüyada tecellisiyle âşık olup saz çalmaya başladıklarını söylerler. Bunlar halkın inanışına göre ilham kaynakları 'ilahi' olan âşıklardır" (Köprülü, 1986: 217).

"Aşk badesini gence sunanlar: Hızır, Hızır İlyas, üçler, beşler, yediler, kırklar, pir-i mugan, üç derviş, Hz. Ali, yaşlı bir adam, ihtiyar bir kadın vb. dir. Düş motifinde pir, pir-i mugan, aşk badesi gibi öğeler âşıklık geleneğinin tasavvufla ilgisini ortaya koyar. Hak âşıklarının şiirlerinde, tarikata girme törenlerinde de düş motifi zincirini bulabiliriz. Hak âşıkları, 13. yüzyıldan başlayarak, aşk badesinden içip mest ü hayran olduklarını, gerçek dünyanın sırlarına ancak böyle erdiklerini, ilahi aşka kavuştuklarını, şiir yazmaya bu nedenle başladıklarını anlatırlar" (Başgöz, 1986: 24).

"Bir uyku ya da düş, anında, pir elinden dolu yani aşk badesi içen, maddi dünyasından sıyrılıp mana âlemine ve gönül zenginliğine kavuşan bir kimsenin dili çözülür, durup duraksız kendiliğinden şiir söylemeye, saz çalmaya başlar." (Halıcı, 1992: 1)

Âşıkların rüyadayken veya uyku ile uyanıklık arasında içtikleri bade (dolu) iki türlüdür:

1. Er dolusu: "Er dolusu içen âşıklar, rüyada âşık olmanın yanı sıra kahramanlık kimliğini de kazanırlar. Artık çok zorlu savaşların, yiğitliklerin adayı sayılırlar. Bunlar halkın iyiliği uğruna baş kaldırırlar, sınırda devlet için dövüşürler, sevdikleri için ölümü göze alırlar" (Artun, 2011: 67).

2. Pir dolusu: "Âşık, uyku ile uyanıklık arasında bir düş görür. Düşünde bir pir gelip başında durur. Kimi anlatılanlara göre âşığa üç dolu aşk badesi sunar. Kimi anlatılanlara göre de pir ya saz verir ya elma verir ya da bir söz söyleyip yol gösterir" (Günay, 1992: 14).

1.4.6. Âşık Müziği ve Saz

"Âşık müziği, ozan ve saz şairi, halk şairi veya âşık dediğimiz kişiler tarafından üretilen ve onların adını veya mahlasını üzerinde taşıyan eserlerin saz eşliğinde irticalen (doğaçtan) çalınıp söylenmesiyle meydana gelen müziktir" (Emnalar, 1998: 219).

"Âşıklık geleneğinde şiir söylemede olduğu gibi musikide de usta malı kullanılır. Âşıklar gerek kendi şiirlerini gerekse eski usta âşıkların şiirlerini hazır ezgi kalıplarına döşeyerek icra ederler. Bir ustaya bağlanan çırak, yalnızca söz söylemeyi değil, sözü melodiyle birleştirmenin inceliklerini de öğrenir. Edebî şekillerin kolay öğrenilmesi ve dinleyici üzerinde etkili olabilmesi, melodi kalıplarının iyi bilinmesine ve musikinin sözle birlikte başarılı bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Özellikle aruz ölçüsüne dayalı türlerde

vezin kalıplarının doğru kullanılabilmesi, sözle birlikte sunulan bu melodi kalıplarının sağladığı kolaylıklarla mümkün olabilmektedir" (Şenel, 1991: 553).

Artun, âşık müziğinde kullanılan sazlar hakkında; "Toplumların nağmelerini ezgiyle dile getiren ulusal sazları vardır. Türklerin de kendine özgü kopuz adı verilen telli bir sazı vardır. Çeşitli dönemlerde kopuz, kara düzen, bozuk, tambura, çöğür gibi sazlar kullanılmıştır. Böylelikle zengin bir türkü dağarcığı oluşmuştur" (Artun, 2016: 69) şeklinde bilgiler vermektedir.

> Açar, âşıkların kullandığı bağlama türleriyle ilgili; "Yaptığım araştırmalarda âşıkların kullandıkları sazların, divan ve meydan dediğimiz bağlama türleri olduğu tespit edilmiştir. Meydan ve divan kullanmalarının sebebi çalınan sazın sesinin gür çıkmasıdır. Âşıklar kahvesinde saz çalan âşıklar sazının duyulması için büyük tekneli sazlar kullanırlar" (Açar, 2011: 10) tespitlerini paylaşarak, aynı konunun devamında ise, âşıkların genelde kullandığı divan bağlama hakkında; "Divan sazının akort düzeninde uzun sap bağlama düzeni (bozuk düzen) kullanılır. Divanın alt telleri 0,25 kalınlığınla olup 2 tel olur, orta telde ince bam kullanılır ve yanına cim teli dediğimiz sazın en ince teli 0,18 veya 0,16 teli kullanılır, üst teli ise alt telle aynıdır. Bazen Abdal düzen dediğimiz akort çeşidi de kullanılır, orta tel alt telle aynı sese çekilir" (Açar, 2011: 10) şeklinde detaylı bilgiler vermektedir.

1.4.7. Âşıklık Geleneğinde Türler

"Halk şiirinin hece vezni ile yaratılan bütün bu türlerinin tek ve standart bir ezgisi yoktur. Bu şiirlerin tamamı ezgi eşliğinde söylenmekle birlikte, ezgiler, mısraların hece sayısına, şiirin konusuna, mahallî veya güçlü âşıklarda ve mahallî sanatkârlarda karşımıza çıkan şahsi özelliklere göre değişmektedir" (Oğuz, 2001: 18).

"Halk şiirinde mâni, koşma, varsağı, destan, semai, türkü, dudak değmez, güzelleme, koçaklama divan, semai, selis, kalenderi, satranç, vezni-i aher gibi terimler, âşıklık geleneğinde yer alan şiir türleri içerisinde gösterilmektedir. Aşıklar bu türleri makam/hava adı altında saz çalarak söyledikleri görülmektedir" (Kaya, 2000: 113).

Özarslan, Erzurum âşıklık geleneğindeki türleri; "Bu türlere hece ölçüsü ile yazılan müstezat, satranç, murabba, elifnâme, dudakdeğmez gibi geleneksel verimlerin yanında mühürname ve isimnâme (akrostiş) gibi yeni formlarda yapılan edebi türleri eklemek mümkündür" (Özarslan, 2001: 135) olarak ifade etmektedir.

Bu bölümde âşıklık geleneği içerisinde kullanılan türler hakkında literatür bilgileri verilmiştir.

1.4.7.1.Mâni

"Mâni sözcüğünün çıkış yeri henüz iyice bilinmemektedir, kökeni konusunda kesin bir yargıya varmak mümkün değildir. Mâni, anonim halk şiirinin en yaygın türüdür. Yedi heceli ve dört dizeli tek kıtadan meydana gelir. Maninin en belirgin özelliği, tek dörtlükten oluşması ve uyak düzeninin öteki türlere uymamasıdır. Anlam bakımından mâni bir bütündür. Dört dizeli manilerde birinci, ikinci ve dördüncü dizeler birbiriyle uyaklı, üçüncüsü bağımsızdır" (Emnalar, 1998: 181).

"Manilerin başlıca teması sevgidir. Sevgiyi dile getirmeyen, o eksen çevresinde dönmeyen mâni düşünülemez. Mâni kıtasının son iki dizesinde sevgi duygusu, etkileyici bir dille açığa vurulur" (Emnalar, 1998: 182).

"Halk arasında mâni söylemek için 'mâni yakmak, mâni düzmek, mâni atmak' deyimleri kullanılır. Mâni söyleme kadınların tekelindedir denilebilir" (Emnalar, 1998: 182).

1.4.7.2.Koşma

"Koşma halk şiiri türlerinin en sevilen, en çok işlenmiş, en yaygın dalıdır. Âşık edebiyatı denince akla ilk gelen şey, koşmadır. Koşma sözcüğünün kökeni olan koşmak, zam ve ilave etmek, güfteye beste ilavesi anlamındadır. Koşma terimi, 11'li heceli dörtlüklerden meydana gelen ve özel bir uyak örgüsü olan saz şairlerinin eserleri için kullanılır. Saz şairlerince koşma, belli biçimdeki şiirlerin değil, özel bir ezgiyle söylenen şiirlerin adıdır. Koşma, tür anlamı dışında, bir ezginin de adıdır. Cönklerde koşma başlığı altında toplanan parçalar da bir türü değil bir ezgi adını belirler.

Koşma iki öbeğe ayrılır:

- Ezgilerine
- Yapılarına" (Emnalar, 1998: 207).

1.4.7.3.Varsağı

"Varsağı, koşma türünün özel bir ezgiyle söylenen biçimidir. Uyak düzeni koşma gibidir. Dörtlük sayısı, üç, dört, beş kimi zaman daha artık olabilir. Varsağılarda yiğitçe bir hava vardır. Adını, Güney Anadolu bölgesinde yaşayan Varsak Türklerinden almıştır. Bu yüzden, Varsaklara mahsus bir beste ile terennüm edilen bir nevi halk türküsüdür, biçiminde de tanımlanabilir. Varsağılara mertçe hava katmak için 'behey, bre, hey gidi'

gibi ünlemler kullanılır" (Emnalar, 1998: 210).

"Çukurovalı âşıkların yiğitçe bir eda ve özel ezgiyle söyledikleri türkü çeşididir. Koşma tipi nazım biçimine sahiptir. Diğer kucaklamalardan yiğitçe ünlemlerle ayrılır" (Artun, 2008: 224).

1.4.7.4.Destan

"Destanlar, ulusların yazı öncesi çağlarında oluşmuş, gelişmiş yapıtlardır. O çağlarda hem yaradılış ve dönüşümlere, Tanrılara ve çeşitli olağan üstü varlıklara hem de toplumun geçmişine değin bilgileri destanlar verirlerdi.

Konuları iki kümede toplanır:

Kozmogoni ve mitoloji konuları: Evrenin ve yeryüzündeki varlıkların yaradılışları, Tanrılar, Tanrısı varlıklar, dev, ejder vb. gibi yaratıklar, bu çeşit varlıkların kendi aralarında ya da insanlarla alışverişleri savaşları,

Ulusun geçmişindeki önemli olaylar, büyük önderlerin dışta ve içte, toplumun düşmanları ile savaşları, toplumu daha rahat bir yaşama ulaştırma çabaları" (Emnalar, 1998: 206).

"Âşıklar destanlarında toplumsal, tarihsel, bireysel olgu ve durumlar karşısında epik-lirik olarak nitelendirebileceğimiz söyleyiş geliştirmişlerdir, halkın ortak duygu ve düşüncelerin dile getirmeleri bakımından Türk kültürünün korunmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yapmaktadırlar. Onlar tanık olduğu, yaşadığı ve duyduğu olumsuz durumları yargılarlar ve eleştirirler" (Artun, 2010: 257).

1.4.7.5.Semai

"Özel ezgisiyle sesle söylenen bir hava" (Özbek, 1998:162). "Doğulu âşıklar, 16'lı heceyle atışırlar. 5'li dizelere 2 dizelik nakarat eklenerek yedi dizeli olur. Kendine özgü, makamı ezgisi vardır. Âşıkların 8'li hece ölçüsüyle ve koşma nazım biçimiyle söyledikleri şiirleridir. Semaîlerde sevgi, doğa güzelliği gibi konular işlenir, canlı bir üslûp kullanılır. Aruz ölçüsüyle semaî adıyla söylenen şiirler de vardır. Divan şairlerinden etkilenmiş âşıkların aruzun mefaîlün kalıbıyla yazdıkları şiirler. Gazel, murabba, muhammes, müseddes şekillerinde yazılır. Bunların yanı sıra musammat ve ayaklı şekilleri de vardır. Özel bir ezgiyle okunur" (Artun, 2008: 222).

"Semailer ya hece ölçüsüyledir ya da aruzun özel bir kalıbı ile yazılır. Saz şairlerinin eserleri arasında her iki türlüsüne de rastlanır. Ya 4+4 duraklı ya da duraksız olurlar. Dörtlük sayısı 3+5 arasında değişir. Semailerde sevgi, doğa ayrılık duygusu temaları işlenir, özel bir ezgiyle okunur" (Emnalar, 1998: 210).

1.4.7.6.Türkü

"Türküler, Türk halkının dünya görüşünü inancını hayat ve ahlak anlayışını özetler" (Yılar, 2006: 68).

Emnalar, türkülerin kişisel ve toplumsal olaylarla ilgili olduğunu ve üç bakımdan sınıflamasının yapılabileceğini vurgulamaktadır. "Türkü teriminin kaynağı Türk sözcüğüdür. Türk sözcüğünün sonuna nispet eki ulanarak Türki elde edilmiş, bu sözcük zamanla türkü biçimine girmiştir. Öteki halk şiiri türleri gibi türkünün de en büyük ayrımı, ezgisindedir. Mâni ve koşma tipindeki şiirler, ezgilerinin değişmesiyle, türkü olur. Türküler, kişisel ya da toplumsal olaylarla ilgilidir. Türkülerin üç bakımdan sınıflaması yapılabilir:

- Ezgilerine göre
- Konularına göre
- Yapılarına göre" (Emnalar, 1998: 183).

Artun, Doğaçlama türkü hakkında: "Aşığın bağlı bulunduğu geleneğe göre genellikle Karacaoğlan, Dadaloğlu, Sümmani havalarında söyledikleri türkülerdir" (Artun, 2008: 215) düşüncesini ifade etmektedir.

1.4.7.7.Dudak Değmez-Lebdeğmez

"Âşıkların ustalıklarını sergilemek, hünerlerini göstermek için dudaklarını birbirine temas ettirmeksizin şiir söylemeleri geleneğidir. Şiir içinde dudak ve diş-dudak sesleri (B, P, M, V, F) bulunmadan söylenilir. Atışma esnasında âşıklar dudakları arasına iğne koyarlar, iğnenin dudaklarına batmamasını sağlarlar. Lebdeğmezin en büyük ustaları Erzurumlu Emrah, Sümmani Baba, Âşık Ali Rahmani olarak bilinir" (Açar, 2011: 21).

1.4.7.8.Güzelleme

"Âşık edebiyatında, koşmanın güzeli, güzelliği öven türüne verilen addır. Bir kişiyi, bir güzeli, bir atı, bir yeri, herhangi bir doğa parçasını övmek amacıyla söylenen koşmalardır. Aşk ve güzellik üstüne yazılan şiirlerdir. Âşık edebiyatında güzellemeler,

sevda üzerine yazılan şiirlerdir. Bir güzele âşık olmak geleneğin gereğidir. Saz çalıp şiir söylemek bir güzelin sevdasına düştükten, aşk badesini içtikten sonradır. Güzel, çoğu zaman idealize güzeldir. Ya da âşığın çevresindeki bir güzel, realiteden uzaklaştırılıp, yeni özelliklere bezenir. Bu güzelin nitelikleri abartılı ve mükemmeldir. Âşıklık geleneğinde güzelin anlatımında kalıp söyleyişler ortaya çıkmıştır. Güzellemelerde sevinç, acı, ayrılık ve aşk anlatılır" (Artun, 2010: 217).

"Bir kişiyi bir güzeli, bir yeri, tabiatı övmek amacıyla söylenen koşmalardır. Güzellemeler, sevinciyle, acısıyla, aşkıyla, ayrılığıyla sevdanın ezgi eşliğinde âşıklarca anlatımıdır" (Artun, 2008: 216).

"Tabiat, kadın, yiğit, at gibi sevilen değeri olan varlıkları övmek amacı güden ezgisel şiir" (Özbek, 1998: 86).

"Güzellemenin ana konusu güzellik, aşk ve hicrandır. Elinde sazıyla diyar diyar dolaşan, pınar başlarında, oba çadırlarında ve düğünlerde gördüğü güzellere şiir düzen âşıkların verdiği ürünlerin başında güzellemeler gelmektedir" (Oğuz, 2004: 210).

1.4.7.9.Divan

"Divanlar, Divan edebiyatında "Failatun-Failatun-Failatun-Failun" vezni ile yazılan ve divan adı verilen şiirlerin usûlsüz ezgilendirilmesi ile karakteristiktir ve bu türü belirleyen ilk öğedir. Aralarda, başta ve sonda 'Ayak' adı verilen usûllü çalgısal bölümlerin bulunuşu, türe ait ayrı bir öğedir. Bu çalgısal bölümler genelde 2/4 ya da 4/4'lük ölçülerde olur. Bazıları uzun ve zengin melodik yapıları nedeniyle tek başlarına enstrümantel parçalar olarak da icra edilebilirler, Konya Divan Ayağı, Urfa Divan Ayağı gibi" (Emnalar, 1998: 342).

"Divan şairi aşk anlayışında, rintlik düşüncesinde, ölüm ve hayat karşısında genellikle tasavvuf inançlarına bağlıdır. Divan şiirinde işlenen ölüm, tabiat, din, toplum, rintlik, kahramanlık gibi konular arasında aşk ön planda gelir. Divan edebiyatında stilize edilmiş bir tabiat anlayışı yer alır. Tabiat unsurları, nakış ve motif şeklinde kullanılır. Divan şiirinde rint adı verilen genellikle dünya nimetlerine sırt çeviren, maddeye değer vermeyen insan anlayışı hakimdir. Divan şairi günlük olaylardan kaçar, bireysel sevinç ve acılarına şiirlerinde yer vermez. Hayat karşısında kötümser bir tavrı vardır. Dünyanın geçiciliğinden, feleğin eziyetinden, zamanın kötülüğünden yakınır. Divan şiirinin kaynakları; Kur'an, hadisler, peygamber hikâyeleri, evliyâ menkıbeleri, İran mitolojisi,

tasavvuf, yerli hayat, batıl ve hakiki bilgilerdir" (Erünsal, 1970: 755).

"Doğulu âşıklar, fasılları divanla açar. Divan mâni tipi kafiyeli 15 heceli özel makam ve ezgisi olan bir türdür. Ancak 16 heceli örnekleri de vardır" (Artun, 2008: 215).

"Yerli divanisi, yüğrük divani, Mereke divanisi gibi çeşitleri vardır. Her divanın başında ve aşamaları arasına çalınmak için düzenlenmiş ayak denilen kendine özgü bir çalgısal ezgisi vardır" (Özbek, 1998: 62).

1.4.7.10.Selis

"Divan şairlerinden etkilenmiş âşıkların aruzun feilatün, fe'ilün kalıbıyla yazdıkları şiirler. Gazel, murabba muhammes, müseddes şekilleri vardır" (Artun, 2008: 221).

1.4.7.11.Gazel Havası

"Arapça kökenli bir kelime olan gazelin başlangıcı Arap şiiridir" (Küçükçelebi, 2002: 42).

"Araplardan İranlılara ve onlardan da Türklere geçmiştir. Türk musikisinde ses ile yapılan taksime de gazel denir" (Öztuna, 2000: 127).

"İstanbul gazellerinin ezgileri birbirine yakındır. Asılları ses ile yapılan taksimlere dayanan gazeller, zamanla bir tür meyhane müziğine dönüşmüştür. Arada "Allah", "medet", "aman" gibi terennümler yer alır. Oysa Harput gazelleri, makamdan makama beste farklılığı gösterirler" (Abacı, 2000: 58).

Abacı, Harput'ta söylenen gazeller için; "Gazeller dört perde üzerinden söylenir. Birinci perdeye (pes perde), ikinci perdeye (üst perde), üçüncü perdeye (tiz perde), dördüncü perdeye (düz perde) veya (bağlama perdesi) denir. Bu, Harput'taki perde adlarıdır. Halk, birinci perdeye (başlaması), ikinci perdeye (aşması), üçüncü perdeye (çıkması), dördüncü perdeye de (yıkması) der. Her perde, bir gazelin iki mısrası ile söylenip, diğer perdelere geçilir ve her perde değiştikçe ara nağme de yalnız tizlik bakımından değil, melodi bakımından da farklı nağmelerle çalınır ve söylenir" (Abacı, 2000: 58) değerlendirmelerini yapmaktadır.

"Klasik müzikte kullanılan enstrümanlarla icra edilen gazellerde halk müziği enstrümanları daha çok Şanlıurfa'da görülür. Önceleri sıra gecelerinde kullanılan Neşetkâr ve Rebap isimli iki çalgı aletinin günümüzde kullanılmadığı bilinmektedir.

Mukim Tahir, Hafız Osman Öge, Kazancı Bedih gazel okuyan önemli mahalli sanatçılar arasındadır" (Demir, 2011: 176).

1.4.7.12.Kalenderi

"Daha çok âşıklar tarafından kullanılan ve saba makamı dizisinin bir makamdır. Özel bir ezgiyle (ayakla) seslendirilen uzun havadır. Kırık hava çeşitleri de bulunur" (Özbek, 1998: l03).

"Uzun hava şeklinde söylenilen özel bir ezgidir" (Özbek, 1998: 103).

"Divan şairlerinden etkilenmiş âşıkların aruzun mefulü, mefailü, mefailü, failün kalıbında gazel, murabba, muhammes, müseddes şekliyle yazdıkları şiirler. Özel ezgiyle söylenir. Kalenderi vezniyle yazılan bir şiirin her dizesinin sonuna mefulü, failün gibi bir ziyade katılarak meydana getirilen şiire "ayaklı kalenderi" adı verilir" (Artun, 2008: 217).

1.4.7.13.Satranç

"Divan şiirinden etkilenmiş âşıkların aruzun muhtelif kalıplarıyla ama öncelikle müfteilün kalıbıyla gazel, murabba, musammat, müseddes şekilleriyle söyledikleri şiirler. Bu şiirlerin en belirgin vasıf taktilerin satranç tahtası düzeninde olduğu gibi yukarıdan aşağıya aynı sıra ile yerleştirilmesi esasını taşımasıdır. Dizelerin kafiyeli parçaları alt alta dizilince müfteilün ölçüsünde ve dörtlüklerden oluşan bir şekil ortaya çıkar" (Artun, 2008: 221).

"Özel bir şiire göre ezgiler" (Özbek, 1998: 159).

"Yan yana dörtlüklerden oluşan şiirin her mısradaki sözleri yukarıdan aşağı okunduğunda aynıdır. Dört kelimeden oluşan her mısra, yukarıdan aşağıya yine aynı sözleri taşıyan dört mısralı şiir halindedir" (Tuna, 2001: 67).

1.4.7.14.Koçaklama-Yiğitleme

"Yiğitlik, kahramanlık, savaş konularında yazılan koşmalara verilen addır" (Artun, 2008: 218).

"Âşıklar, yiğitlik, kahramanlık konularını çokça işler. En çok koçaklama, varsağı ve destanlarda örneklerini görürüz. Bu tür şiirlerde büyük tarihî olaylar yoktur. Yalnızca tarih, olay veya kişi üzerinde durulur. Övgü ve cesaret verme esastır. Yiğitleri kutsamak ve yüceltmek Orta Asya geleneklerinden günümüze kadar sürüp gelmiştir" (Artun, 2010:

235).

"Âşıklar tarafında yiğitçe bir edayla seslendirilen kahramanlık ezgileri" (Özbek, 1998: 117).

Koçaklamalı Hikâye: "Halk hikâyesinin konusu ve hikâyede okunan türküler kahramanlık üzerine olursa koçaklamalı hikâye adını alır" (Artun, 2008: 218).

Koçaklama Köroğlu: "Özel ezgisiyle yüksek sesle söylenen hava" (Özbek, 1998: 118).

"Yiğitleme denilen ve yiğidin, kahramanlığının terennüm edildiği konuşmalardır ve destanlara nazaran daha kısadır. Âşık tarzı şiir geleneğinde koçaklama ya da yiğitleme deyince akla önce Köroğlu ve Dadaloğlu gibi isimler gelir" (Oğuz, 2004: 209).

1.4.7.15.Ağıt

"Ölen bir kimsenin arkasından, üzüntüsünden duyulan duyguları ifade etmek amacı ile ezgi ile söylenen şiir ya da sözler" (Özbek, 1998:7).

"Aslında bir acı üzerine söylenmiş olmakla beraber, genellikle âşıkların ölen bir kişinin arkasından söyledikleri onun ölümünün ardından duygularını anlattıkları, düşüncelerini sıraladıkları koşmalardır. Ağıtlar ölüm olmadan da çeşitli konular üzerine söylenebilir" (Artun, 2008:210).

1.4.7.16.Taşlama

"Âşıklar, toplumsal ve kişisel aksaklıkları taşlama adını verdikleri koşmalarında dile getirirler. Önceleri felekten ve kaderden yakınma şeklinde ortaya konan tepki, sonraları kuralları bozanlara yönlendirilmiştir" (Artun, 2008:223).

1.4.7.17.Tecnis

"Dörtlüklerde her dizesi cinaslı kelimelerle kafiye yapılan şiirlere verilen addır. Âşıklar ustalık göstermek için tecnisler yazmışlardır. Büyük ustalık gerektirdiği için örnekleri azdır. Âşık fasıllarında doğulu âşıklar divandan sonra eski usta âşıklardan cinaslı usta malı türküler okurlar. Azerbaycan ve Kars âşıklık geleneğinde özel bir makamla söylenir. Her dizede cinas yapmak zor olduğu için tecnis, dörtlüğün ortasına yerleştirilen ve kafiyesini ikinci mısradan alan cinaslı şiirlerdir" (Artun, 2008:223).

1.4.8. Erzurum İli Âşıklık Geleneği

"Yazılı kaynaklarda kesin şeklini kazanmış ve işlenmiş, edebiyat örnekleri olarak XVI. yüzyılda görülmeye başlayan âşık edebiyatının en geç XIV. yüzyılda teşekkül etmeye başladığını Dede Korkut hikâyelerine dayanarak söyleyebiliriz. Bugün de canlı olarak yaşadığı Doğu Anadolu bölgesi ve Azerbaycan bu geleneğin başlangıçtan beri merkezi olarak düşünülebilir" (Günay, 1986: 21).

Sezen, Erzurum'un âşıklık geleneğindeki önemine; "Türk saz şiirinin tarihi merkezlerinden biri olarak sayabileceğimiz Erzurum, yüzyıllar boyunca yetiştirdiği âşıkları ve bunların çevresinde oluşan âşıklık geleneği ile dikkatimizi çekmeyi başarmıştır. İrşadı, Nefî, İbrahim Hakkı gibi söz ustalarını, ilim ve irfan erbabını yetiştiren Erzurum, Emrah, Erbabî, Sümmanî gibi herbiri kendi dönemine damgasını vuran ustaları da kültür tarihimize mal etmiştir" (Sezen, 1994: 331) sözleriyle dikkat çekmektedir.

"1938 yılından başlayarak 1966 yılına kadar mahalli seviyede düzenli düzensiz bir halde âşıklar haftası, âşıklar bayramı, âşık yarışmaları 1966 yılından sonra da sistemli olarak Konya'da yapılmaya başlanan "Konya Âşıklar Bayramı" gibi faaliyetler, âşıkların kendi şehirlerine ve diğer büyük şehirlere gitmelerine vesile olmuş. Âşıklar yavaş yavaş şehirlerde icra zemini elde etmiş ve geleneği şehre taşımış daha çok şehirde icra etmeye başlamışlardır. Bu dönemde Erzurum merkezinde genç âşıklar olan ve halk hikâyecileri Nalbant İshak Kemali ve Behçet Mahir ile beraber icra-i sanat yapan Mevlüt İhsani, Yaşar Reyhani ve Mustafa Ruhani usta âşıklarıdır. Bu âşıklara Tercanlı merhum Davut Sulari'yi de eklemek yerinde olacaktır" (Kızılkaya, 2011: 13).

> Erzurumlu Âşık Emrah: "18. yüzyılın sonunda Erzurum Tambura köyünde doğdu. Öğrenimini Erzurum'da yaptı. Gerek halk inanışları gerek kendi şiirlerindeki ifadeleri belli olan eserlerindeki öğelerden ve Divan şiiri yolundaki emeğinden anlaşıldığı gibi hem yeterince öğrenim görmüş, hem tasavvuf yoluna yönelmiştir. Emrah oğulları adıyla anılan ailelerin birbirinden uzak yerlerde yaşamakta oluşları, birçok yerde adına bağlı mezarların bulunuşu, şiirlerinin dilden dile geçerek yayılış genişliği kazanışı, aruzla yazdıklarının basılışı, asıl mezar taşının Niksar'da bulunuşuna kadar onun ününün yaygınlığını gösteren işaretlerdir. 19. yy. da âşık fasıllarında eserleri en çok okunan sanatçılardan biri olan Emrah, klasik edebiyat bilgisiyle üstünlük kazanarak etki sağlamış, iki yanlı çalışkanlığıyla geniş alanlarda duyulmuştur. 1854'te Niksar'da yaşamını yitirdi" (Köprülü, 1962: 391).
>
> Âşık Sümmanî: "1860-1915 yılında Narman'ın Samikale köyünde doğdu. Asıl adı Hüseyin'dir. Aile lakabı Kasımoğulları olarak bilinmektedir. Küçük yaşlarda âşıklık geleneğini öğrenmeye başladı. Yaklaşık 11 yaşında Erzurum'a giderek âşıklar çevresine girdi. Sümmani, sonuncu veya sona ait anlamlarında olduğundan bu

mahlas bir atlı (bir rivayete göre Hızır Aleyhisselam) tarafından verilmiştir. Bu mahlas verilmeden önce Gülperi denilen bir kız rüyasında gösterilmiş ve âşıklığın yolunu bade içerek tutmuş olur. Âşık Sümmani, Gülperi denilen kızı büyük bir aşkla son zamanlarına kadar aramıştır. Bu aşkı arayarak âşıklığını devam ettiren Âşık Sümmani, Âşık Hodlu Şamili gibi birçok âşıktan etkilenmesine karşın, Sümmani'nin yetişmesinde dönemin ünlü aşığı Erbabı'nın katkısı farklıdır. Âşık Sümmani, sonraki yıllarda uzun zamandır birbirlerinin âşıklıklarına ilişkin şeyler duyduktan sonra ancak o dönemde özel bir izinle, Rusya'nın işgali altında bulunan Kars'a gidip Âşık Şenlikle karşılaştı. Günler süren karşılıklı türkü söylemeden sonra birbirlerini etkilediler ve çok iyi arkadaş oldular. Çok araştırmalara kaynak olmuş ve akademisyenler tarafından incelenmektedir. Hüseyin yazıcı adında Bursa'da yaşayan ayaklı kütüphane denilen torunu, en sağlam kaynak olarak yaşamaktadır. Halen canlılığını devam ettiren eserleri yaşatılmaya çalışılmaktadır. Hakkında kitaplar ve tezler hazırlanmıştır. Samikale köyünde 5 Ocak 1915 yılında vefat etmiştir." (Yardımcı, 2008: 68).

"Âşıklık, eskiden yurdun her tarafında bulunan âşık kahvelerinde karşılıklı atışmalarla deyişlerle sürdürülürken, bu geleneğin sadece Anadolu'da Erzurum ve Kars illerinde devam ettiği gözlemlenmiştir." (Özbek, 1985: 519)

Şekil 1. Erzurum İli Âşık Kahvehanesi Görüntüsü

Şekil 2. Erzurum İli Âşık Kahvehanesi Görüntüsü

Sümbüllü, yaptığı araştırmalarda; "Yapılan görüşmelerde çoğunlukla, Erzurum ili Âşıkları Maya, Müstezat ve Tatyan etkisinden dolayı Uşşak, Hüseyni, Rast ve Segâh makamlarında, Kars ili Âşıkları Azeri müziği etkisi ile Buselik, Rast, Segah makamlarında, Kırıkkale ve Kırşehir ili âşıkları Bozlak etkisinden dolayı Hicaz, Muhayyer, Muhayyer Kürdi, Kürdi, Kürdili Hicazkar, Acem Kürdi, Uşşak makamlarında, Sivas ili âşıkları Çamşıhı ve Arguvan havalarının etkisi ile Muhayyer, Hüseyni, Uşşak makamlarında, Tokat ili âşıkları ise Çargah, Nikriz, Rast makamlarında eserlerini icra ettikleri tespit edilmiştir." (Sümbüllü, 2006: 115) sonuçlara ulaştığını ifade etmektedir.

Âşıklık geleneği, Erzurum ili ve çevresinde halen sürdürülmektedir. Erzurum'da bu geleneğin yaşatılmasına önemli katkısı olan 60 yıllık "Kıyasettin Temelli Kıraathanesi Kültür Sanat Merkezi" geçmişten günümüze ve halen haftanın belirli birkaç gününde, birçok aşığın katılımıyla dinletiler ve atışmalarla izleyici ve dinleyicilere ev sahipliği yapmaktadır.

Yöre âşıkları, karşılaştıkları bir takım maddi ve manevi olumsuzlukları aşıp, âşıklık sanatlarını şevkle icra ederek geleneği yaşatmaktadırlar. Âşıkları motive eden ve her zaman ilham kaynağı olan ilgili ve keyifli bir dinleyici kitlesinin olması bu güzel geleneğin devam etmesinde önem taşımaktadır.

1.4.9. Âşık Yaşar Reyhani

1.4.9.1. Hayatı

"Aşık Yaşar Reyhani, 1934 yılının eylül ayında Erzurum'un Pasinler ilçesine bağlı Alvar köyünde dünyaya gelmiştir. Şairin verdiği bilgilere göre büyük dedesi Muhittin, Ahıska muhaciri olarak Erzurum'a gelmiş ve 93 Harbinde şehit düşmüş, onun oğlu Kâmil usta Erzurum'da bir süre ticaretle uğraştıktan sonra Alvar'a yerleşmiş, onun oğlu olan Recep usta ise Alvar'da kalarak çiftçilikle uğraşmıştır. Yaşar Reyhani Recep ile Alvarlı Mail Ağa'nın kızı Yıldız Hanım'ın evliliklerinden dünyaya gelen altı çocuğun üçüncüsüdür" (Düzgün, 1997: 11).

"Aslında 1934 doğumlu olduğu halde, 1932 yılında dünyaya gelen kız kardeşi 'Yaşar' kütüğe yazılmaz, bir buçuk yaşında iken ölür. Ölümü, nüfus idaresine bildirilmediğinden, kısa bir süre sonra dünyaya gelen Reyhani'ye 'Yaşar' ismi uygun görülerek, ölen kız kardeşinin kimliğine sahip olur. O tarihlerde köy muhtarları ilgili

defterlere kayıtları yapar yapmaz, bir işi şehre düştüğünde, kimlikler alınırdı. Bu yüzden, yıllar sonra kimliksiz çok sayıda vatandaş tespit edilmiş, evlenenler ve dünyaya gelen çocuklar çığ gibi büyümüş ve zaman içinde topluca nikâh kıymalar ve kimlik dağıtımı yapılmıştır" (Yardımcı, 2006: 56).

"Babası otlakçılık ve çobanlık yaparak geçimini sürdürdüğü için Yaşar'ın çocukluk yılları Alvar'a yakın köylerden Pasinler'in Tepecik ve Horasan'ın Aşağı Tahir Hoca köylerinde geçer. Aşağı Tahir Hoca köyünde iken ilk öğrenimini yapmak üzere Horasan ilçe merkezine gidip gelen Yaşar, ilkokulu bitiremez üçüncü sınıftan ayrılmak zorunda kalır. Aradan uzun yıllar geçtikten sonra 1960'lı yıllarda dışardan bitirme sınavlarına girerek ilk ve ortaokul diploması alır" (Düzgün, 1997: 11).

"Yaşar Reyhani, "12-13 yaşlarında iken Aşağı Tahir Hoca Köyü'nün yakınında bulunan Göreşken Baba Türbesi civarında uykuya daldığı bir sırada, ihtiyar biri tarafından kendisine bir kâse şerbet sunulur ancak içme imkânı bulamadan uyanır. Aynı rüyada Alvarlı Mehmet Lütfü Efendi, Reyhani'nin avucuna bir boncuk bırakır." Bu rüyanın etkisinden uzun süre kurtulamayan Reyhani, şiddetli bir hastalığa yakalanır. Ailesi tarafından doktorlara götürülüp, hocalara okutulan Reyhani bir süre sonra sağlığına kavuşur" (Düzgün. 1997: 12).

"20 yaşında iken Sarıkamış Keçesor (Balabantaş) köyünden Rabia Hanım ile evlenir. Asker olur, birkaç aylık çocuğunu kundakta bırakır, Peygamber ocağında şiirle olan ilgisini kesmez. 1955-1956 yıllarında Ankara Etimesgut'ta vatani görevini tamamlar" (Yardımcı, 2006: 58).

> 1960 yılında Yılmaz olan soyadını Reyhani biçiminde değiştirir. Böylece Reyhani şairimizin hem soyadı hem de mahlası olur. Âşık Reyhani'nin hayatında 1960 yılının en önemli olaylarından biri annesini kaybetmesi, diğeri de bir yıl süren mahkûmiyetidir. 1960'lı yıllar gerek Türkiye için gerekse Reyhani için çok önemli olmuş, onun hayatında çok önemli izler bırakmıştır. Öncelikle 1960'ta Yılmaz olan soyadını Reyhani olarak değiştirmiştir. Ardından henüz üçüncü sınıftayken bırakmak zorunda kaldığı eğitim-öğretim hayatına devam etmiş, dışarıdan bitirme sınavlarıyla ilkokul ve ortaokul diplomalarını almıştır. Yine bu yıl Reyhanî annesini kaybetmiş ve altı ay süren bir hapis hayatı yaşamıştır. Reyhani'nin hapse atılmasının gerekçesi ise şudur: Süleyman Demirel'in Erzurum'a gelmesi şerefine bir gece düzenlenir. Bu gecede pek çok âşık şiir söyler, onlardan bir tanesi de Reyhani'dir ancak o diğer arkadaşlarının aksine Demirel'i övmemiş, 27 Mayıs İhtilali'nde idam edilenlere karşı duyduğu sevgiyi dile getiren bir şiir söylemiştir. Bu duruma Süleyman Demirel tepki göstermemiş ancak çevresindekiler karakola gidip Reyhani'yi şikayet etmiş; ertesi gün de üç jandarma gelip Reyhani'yi alıp

Arpaçayır'a götürmüştür. Reyhani'yi bu dönemde en çok yıpratan şeylerin başında sorgusuz sualsiz içeriye atılması, kırk gün boyunca gelip de kimsenin ifadesini almaması olmuştur. Ardından bitmek tükenmek bilmeyen hapishane günleri başlamıştır. Reyhani'nin hapisten çıkması için birilerinin gelip onun için şahitlik yapması gerekmektedir ancak kimse şahitlik yapmak istememektedir. En son Mevlüt İhsani gelip Reyhani için şahitlik yapar ve Reyhani'de özgürlüğüne kavuşur. Hapiste geçirdiği süre Reyhani'nin gerçek dostlarını tanıması açısından öğretici bir o kadar da çileli olmuştur (Aşır, 2009: 20).

Şekil 3. Âşık Yaşar Reyhani (Âşık Ozan Reyhani Arşivinden)

"Âşıklığı bir meslek olarak kabul eden ve geçimini sazıyla sağlamaya çalışan Reyhani, 1967 yılında Erzurum Belediyesi'nde memur olarak çalışmaya başlar. Ancak bu görevini uzun süre devam ettiremez. Bir yıl süreyle yaptığı zabıta memurluğundan istifa eder. İstifasının en önemli nedeni, asıl mesleği olan halk ozanlığının bir gereği olarak sık sık Erzurum dışına çıkmak istemesi ve her çıkışta karşılaştığı izin problemidir" (Düzgün, 1997: 14).

"Behçet Mahir'in de hazır bulunduğu bir irfan meclisinde o güne kadar "Dertli" mahlasını kullanan Yaşar'a, Bayburtlu Hicrani tarafından "Reyhani" mahlası teklif edilerek, gönülden kabul edilir" (Yardımcı, 2006: 58).

"Reyhani 1968 yılında Konya Âşıklar Bayramı'na katılan ve Sarıcakız mahlasıyla şiirler söyleyen İlkin Manya ile tanışır. Meslektaşlık düzeyinde başlayan ilişkileri 1970 yılında evliliğe dönüşür. Ancak bu ikinci evlilik uzun sürmez. Reyhani bir yıl sonra ikinci eşinden ayrılmak zorunda kalır. 1976'da Gölbaşı semtinde Aşık Nuri Çırağı ile birlikte açtığı Âşıklar Kahvesi ile geleneğe hizmet eden Reyhani, aynı yıl içinde kuruluşunu gerçekleştirdiği Erzurum Halk Ozanları Kültür Derneği'nin başkanlığını 1989 yılına

kadar yürütür ve aynı yıl Bursa'ya yerleşir" (Düzgün, 1997: 14).

> Reyhani 1989 yılında Bursa'ya göç edişini yöresel bir ağızla "Gidirem" adlı eserinde dile getirmekte ve göç etmesinin sebebini de bir ses kaydında şöyle ifade etmektedir: "Erzurum' dan ayrıldım, dediler ki Reyhani Erzurum'dan çok dargın ayrılmış. Hayır efendim, Erzurum'un hiçbir küskünlük, dargınlık tarafı yoktur bende. Ancak sanat dünyasındaki kişilerle, bir başka bakış, bir başka ölçü, bir başka çıkmaz içine girmiştim. Olur ki ölürsem, musallada bana Âşık Reyhani dokuz evli demesinler. Ben de Allah'ın huzuruna dokuz evli gitmeyeyim diye Erzurum'dan göçümü çıkardım. Bir akşam vakti yükümü yükledim, Gez'in düzüne indim, geriye döndüm Palandöken Dağları'na baktım. Şehitlerin mezarı bana "Gitme aşık" diyordu. Elli sene yaşadığım yurdumdan ayrılmak kolay değildi elbette. Gidirem dedim bir şiir tutturdum. Bu şiirim Erzurum'u ve Erzurumlu'yu çok sevdiğimi anlatır (Yılmaz, 2013: 22).

"Sazıyla, şiirleriyle, hikâyeleriyle v.b. ile çok verimli bir hayat geçiren Âşık Yaşar Reyhani, 10 Aralık 2006 Pazar günü Bursa'da vefat etti. Bursa'nın Yıldırım ilçesinde toprağa verildi" (Yılmaz, 2013: 23).

1.4.9.2. Sanatı ve Eserleri

"Hazırlıksız şiir (doğaçlama) söyleme hususunda da çok başarılıdır. Âşık olmanın temel özelliklerinden biri sayılan irtical gücü, âşık karşılaşmalarında da Reyhânî'yi aranan bir isim haline getirmiştir. Karşılaşmaların bütün türlerinde başarılı olan âşığımız, ününün yayılmaya başladığı dönemlerde de bu yönüyle öne çıkmıştır" (Düzgün, 1997: 20).

"Hikâye musannifi ve anlatıcısı olarak kendinden söz ettirdiği gibi başarılı bir muamma çözme ve askı indirme ustasıdır. Bütün şiirlerini hece ölçüsü ile söylemiştir. Şiirlerinin çoğunda başlık vardır. Ancak bu başlıklar çoğu kez şiirin redif kelimelerinden oluşur. Dili, yer yer mahalli söyleyişlerin de kullanıldığı sade bir Türkçe'dir. Yarım kafiyeye ağırlık vermekle beraber tam ve zengin kafiyeli şiirleri de azımsanmayacak ölçüdedir" (Artun, 2011: 437).

> Reyhani, âşıklık geleneği içinde son derece önemli bir yere sahiptir. Bunun sebebi, bir kimsenin âşık olma yolunda geçebileceği üç yoldan da geçmesidir. Kendisi, istismar edilmemesi adına çok fazla üzerinde durmamış olsa da rüya görerek aşık olmuştur yani o badeli bir aşıktır. Hicrani gibi büyük bir ustanın çıraklığını yaparak da usta-çırak ilişkisi içinde yetişmiş, aşıklığı kendi ortamı içinde öğrenmiştir. Âşık olmak için geçilebilecek üçüncü yol ise tamamen soyaçekime dayanmaktadır. Ailesinde âşık bulunan bir kişide yetenek de varsa kendini geliştirerek âşık olabilir. Reyhani'nin de ailesinde âşıklar bulunmaktadır. Reyhani tek yönlü bir âşık olmamış, hayatı boyunca kendini geliştirmiştir. Sadece şiir söylemekle kalmamış,

> oldukça usta bir hikâye anlatıcısı da olmuştur. Muamma çözmede, atışmalarda, irticalen şiir söylemede bileğini bükecek bir âşık çıkmamıştır (Aşır, 2009: 14).

"26 defa Konya Âşıklar Bayramı'na katılan, 21 birincilik madalyası alan, 250 kaset, 50 plak, 4 kitap, 1 film senaryosu bulunan, 100'den fazla festivale katılan ve ABD Michigan Üniversitesi tarafından "Fahri Öğretmen" unvanını alan Yaşar Reyhani'nin, Erzurum Atatürk Üniversitesi tarafından bir eseri yayınlandı. Yard. Doç. Dr. Dilaver Düzgün tarafından hazırlanan "Aşık Yaşar Reyhani-Hayatı Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler" ismini taşıyan eser, 316 sayfa olup, Fen Edebiyat Fakültesi'nin 115. yayını sıfatıyla 1997 yılında üniversite basımevinde hazırlandı. Divan tarzı hazırlanan eserde 200 şiir, atışmalar, indeks, bibliyografya ve sözlük yer alıyor" (Yardımcı, 2006: 60).

Âşık Reyhâni'nin, 28 albümü mevcuttur. İçlerinde: hikâyelerin, atışmaların, uzun ve kırık havaların bulunduğu bu albümlerde 110 eser bulunmaktadır. Seslendirdiği eserlerin büyük çoğunluğu kendi besteleridir.

1.5. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesi, "Âşık Yaşar Reyhani'nin, seslendirdiği uzun hava formundaki eserler nelerdir ve ne gibi özellikler göstermektedir?" şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın problem cümlesinden oluşturulan alt problemler aşağıdaki gibidir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin;

1. TRT Türk halk müziği repertuvarındaki eserler hangileridir?
2. TRT Türk halk müziği repertuvarında olmayan uzun havalar nelerdir?
   a. Söz ve müziği kendine ait olan uzun havaların makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?
   b. Söz kendine ait olmayan fakat müziği kendine ait olan eserlerin makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?
3. İçerisinde uzun hava türünde seslendirilmiş eserlerin olduğu halk hikâyeleri örnekleri var mıdır?

1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Âşık Yaşar Reyhani'nin, söz ve müziği kendine ait olan, kendi sesiyle ve sazıyla seslendirdiği uzun hava formundaki eserlerin makam ve güfte bakımından incelemesini yapmaktır.

Bu incelemede makam bakımından eserler; karar sesi, güçlüsü, ses aralığı ve makamsal inceleme açısından ele alınmıştır.

Güfte bakımından ise eserler; vezin-hece ölçüsü, nazım biçimi-şekli, nazım türü, güftenin teması, mahlas açısından ele alınmıştır.

Ayrıca Âşık Yaşar Reyhani'nin seslendirdiği uzun havalar notaya alınarak müzikal veriye dönüştürülmesi diğer bir amaç olarak düşünülmüştür. Bu verilerin melodik olarak kayıt altına alınarak gelecek nesillere aktarımında kalıcı olması ve halk müziği repertuvarına kazandırılması da amaçlanmıştır.

1.7. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

TRT THM repertuvarı incelendiğinde; son yüzyılın önemli âşıklarından birisi olan Âşık Reyhani'ye ait, TRT repertuvarına kazandırılmış veya notaya alınmış uzun hava formunda hiçbir eserinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın, Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun hava formundaki eserlerin notaya alınıp TRT THM repertuvarına kazandırılarak kalıcı olması sağlanması ve sonraki nesillere aktarılması açısından önem arz etmektedir.

1.8. VARSAYIMLAR

1. Yazılı kaynaklardan elde edilen verilerin yeterli ve güvenilir olduğu,

2. Araştırma yönteminin, araştırmanın konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygun olduğu,

3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının araştırma için uygun ve yeterli olduğu,

4. Araştırmada içerik analizi yoluyla elde edilen verilerin gerçeği yansıtacak nitelikte ve amaca uygun olduğu,

5. Araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil edecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.9. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- Âşık Reyhani tarafından bestelenen/üretilen ve TRT THM repertuvarında kayıtlı olmayan uzun hava formundaki eserler ile
- Söz ve müziği kendine ait olan uzun havalar ile
- Plak şirketlerinden çıkarılmış basılı albüm kayıtları ve internet ortamında ulaşılan ses ve görüntü kayıtları ile sınırlıdır.

1.10. TANIMLAR

Âşık: "Halk hikâyeleri anlatan, irticalen şiir söyleyen ve saz çalan kişidir" (Sakaoğlu, 2000: 219).

Ozan: "Geçmiş, ile günümüz şartlarında âşık kimliğine ozan denildiği de bilinmektedir. Ozan denince Dede Korkut'un, Dede Korkut denince de ozan'ın akla geldiği, bir kültürel doku da görülmektedir. Hatta bilim insanı ve araştırmacılar bu dokuda "müdrik bilici, müşkül işleri yoluna koyan bir halk içinde mutlaka ozanlığın bulunduğunu belirtmektedir" (Efendiyev, 1992: 235).

Tür: "Amaçları ve üretim özellikleri bakımından ortak yönlere sahip olan, toplumsal ve bireysel bakımdan ayrı bir işlevi ve yeri bulunan müzik cinslerine verilen ad. Müzikte tür kavramını somut bir biçimde açıklamak için, bütün sanat disiplinleri içinde müziğin bir alt tür olduğunu belirtmek yerinde olur" (Say, 2002: 368).

Form: "Bir şiir veya musiki parçasının yazılmasına esas teşkil eden kalıp" (Öztuna, 2000: 453).

Biçim: "Müzikte, bir bütünün yapısıyla ve kuruluşuyla ilgili durumu, ilk göze çarpan özelliğidir" (Özbek, 1998: 29).

Türk Halk Müziği: "Kendine özgü çalgıları, çalış ve söyleyiş tavırları, türleri, biçimleri ve geniş dağarıyla ulusal nitelikleri bünyesinde taşıyan, halk biliminin diğer dallarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşimiyle ortaya çıkan bir müzik çeşididir" (Coşkun,1984: 4).

Uzun Hava: "Ölçü ve düzüm bakımından serbest olduğu halde, belli bir dizisi ve bu dizi içinde belli bir seyri bulunan serbest ağızla söylenen halk ezgisi" (Özbek, 1998: 194).

1.11. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Saçar, B. (1998). "Âşık Yaşar Reyhani'nin müziğinde kullandığı makamlar üzerine bir araştırma" adlı Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans tezinde; amaç, yöntem ulaşılan sonuçlar tespit edilmiştir.

Aşır, A. (2009). "Âşık Yaşar Reyhani hayatı ve sosyal konulu şiirlerinin incelemesi" adlı Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans tezinde; amaç, yöntem ulaşılan sonuçlar tespit edilmiştir.

Yılmaz, K. (2013), *Âşık Yaşar Reyhani' nin TRT Repertuvarında Bulunmayan Kırık Havalarına Yönelik Notaya Alma Çalışması,* Erzurum: (Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü.

Bars, M.E. (2005). "Âşık Reyhani'nin Deyişlerine Eğitim AçısınDan Tematik Bir Bakış" adlı Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans tezinde; amaç, yöntem ulaşılan sonuçlar tespit edilmiştir.

Şahin, Ş. (2005). "Emin er-Reyhani ve Mecher Edebiyatı'ndaki Yeri" Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktora tezinde; amaç, yöntem ulaşılan sonuçlar tespit edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir.

"Betimsel araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkisi incelenerek, "Ne" oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır." (Erkuş, 2005: 59)

Araştırmada, Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun hava formunda bestelenen eserlerin notaya alınması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Âşık Yaşar Reyhâni'ye ait olan ses kayıtlarının incelenmesi ve literatür taraması yapılması açısından betimsel nitelik taşımaktadır.

Genel tarama modeli sayesinde, Âşık Yaşar Reyhâni'nin hayatı, sanatı ve eserlerinin yanı sıra Âşık Yaşar Reyhâni'ye ait beste türküler ile ilgili veriler elde edebilmek amacı ile literatür taraması ve mevcut ses kayıtlarının incelenmesi yoluyla araştırmanın kuramsal bölümü oluşturulmuştur.

"Tarama modellerinde; mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır. Durumlar genellikle doğal çevre içinde oluşmaktadır. Bu tür araştırmalarda değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesini kontrol diye bir durum söz konusu değildir. Gerçekte üzerinde araştırma yapılan olaylar ve davranışlar, bu çalışmalar yapılmasa bile aynı şekilde devam edecektir." (Kaptan, 1998: 59)

Ayrıca araştırmada müzikal verilere yönelik bulgular, doküman incelemesi tekniği kullanılarak elde edilmiştir.

Çepni'ye göre; "Doküman analizi araştırmanın hedeflerine yönelik verilere ulaşmada dokümanların incelenmesi ile gerçekleşir." (Çepni, 2010).

Bu çalışmada Âşık Yaşar Reyhaniyle ilgili yazılı belgeler ve ses kayıtları taranmıştır

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni ve örneklemi, TRT THM Sözlü Eserler Repertuvarında bulunmayan Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun hava formundaki eserlerden oluşmaktadır.

Tablo 2.2.1.

Âşık Yaşar Reyhani' nin TRT THM Repertuvarına Kayıtlı Eserleri

Rep No	EZGİ ADI	YÖRESİ	KAYNAK KİŞİ	DERLEYEN	NOTALAYAN
159	BUGÜN SABAH İLE VİSALİ YARDAN	ERZURUM	Âşık Yaşar Reyhani	Nida Tüfekçi	Nida Tüfekçi
4051	KÖMÜR GÖZLÜM ATEŞİNE DÜŞELİ	ERZURUM	Âşık Yaşar Reyhani	Talip Özkan	Erdem Çalışkanel / Mehmet Erenler

Tablo 2.2.1.'e göre; Âşık Yaşar Reyhani'ye ait TRT THM repertuvarında kayıtlı olan eserleri görülmektedir. Âşık Yaşar Reyhani'ye ait 2 (iki) adet kırık hava mevcuttur. Bu eserlerin ikisi de Âşık Emrah güfteli eserlerdir. Kaynak kişisi olarak Âşık Reyhani olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca Âşık Yaşar Reyhani'nin kaynak kişisi olduğu TRT THM Uzun Havalar Repertuvarında herhangi bir uzun havaya **rastlanmamaktadır**.

Bu veriler doğrultusunda; araştırmanın örneklemi ise Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde, söz konusu âşık tarafından seslendirilen 28 (yirmi sekiz) albüm kaset ve internet çalışması taranmış ve 72 (yetmiş iki) adet uzun hava tespit edilmiştir. Bu verilerden dolayı araştırmada evren ve örneklem bir tutulmuş ve Âşık tarafından seslendirilen bütün uzun havalar incelenmiştir.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada veri toplama sürecinde belgesel tarama teknikleri uygulanarak Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserlerin tespitine ilişkin verilerin elde edilmesine yönelik ses kayıtları tarama yöntemi ile tespit edilmiştir.

Araştırmanın kuramsal bölümü için alan-yazın araştırması yapılmıştır. Literatür taraması yapılarak konu ile ilgili kitap, tez ve makale gibi bilimsel çalışmalara ulaşılmıştır.

Âşık Yaşar Reyhani'ye yönelik eserlerin tespiti için TRT THM Sözlü Eserler Repertuvarı taranmıştır. TRT THM repertuvarında Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun hava bulunamamıştır.

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda; ses kayıtlarından Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun havalar tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan ve TRT THM repertuvarında bulunmayan uzun hava formundaki eserler notaya alınarak TRT THM Sözlü Eserler Repertuvarına kazandırılması düşünülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan 28 albüm ve albüm harici ses kayıtları incelenmiş, bu veriler içerisinden 47 adet kırık hava ve 72 adet uzun hava olmak üzere toplam 119 eser tespit edilmiştir.

Tespit edilen 72 adet uzun hava içerisinde 64 adet mahlas kullanılan, 8 adet mahlas kullanılmayan ve 5 adet hikâye formunda eser olduğu saptanmıştır.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Toplanan verilerin çözümlenmesinde; MacBook Pro (13-inch, Mid 2012) 2,5 GHz Intel Core i5 işlemcili, bir bilgisayardan yararlanılmıştır.

Ses kayıtlarının müzikal veriye dönüştürülmesinde ise Finale (v.25) nota yazım programından faydalanılmıştır. Âşık Yaşar Reyhani'ye yönelik elde edilen ses ve görüntü arşivi müzikal veriler olan notalara dönüştürülmüştür. Notalar oluşturulduktan sonra eserlerin makamsal ve güfte açısından analizleri yapılmıştır. Bu analizde frekans-yüzde (f-%) analizi kullanılmıştır.

Makam analizine yönelik eserler; makam, karar, güçlü, seyir, ses genişliği ve usul kriterlerine göre incelenmiş ve nicel veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Güfte analizine yönelik eserler; hece ölçüsü, nazım biçimi, nazım türü, tema, mahlas ve söz yazarı kriterlerine göre incelenmiş ve nicel veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Verilerin yazıya dökülmesinde Microsoft Office Word ve tablo oluşturmada ise Microsoft Office Excel programlarından yararlanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın örneklemi doğrultusunda Âşık Yaşar Reyhani'ye ait uzun hava formundaki eserler içerisinde, söz konusu Âşık tarafından seslendirilen internet, albüm ve kaset çalışmaları gibi sesli kayıtlarda tespit edilen 72 adet uzun hava incelenmiştir.

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın birinci alt problemi olan "TRT Türk Halk Müziği Repertuvarındaki eserlerin değerlendirmesi nasıldır?" sorusuna karşılık elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3.1.1.
Âşık Yaşar Reyhani'nin TRT THM Repertuvarına Kayıtlı Eserleri

THM Tür	Rep No	Ezgi Adı	Yöresi	Kaynak Kişi	Derleyen	Notalayan
Kırık Havalar	159	Bugün Sabah İle Visali Yardan	Erzurum	Âşık Yaşar Reyhani	Nida Tüfekçi	Nida Tüfekçi
	4051	Kömür Gözlüm Ateşine Düşeli	Erzurum	Âşık Yaşar Reyhani	Talip Özkan	Erdem Çalışkanel/Mehmet Erenler
Uzun Havalar	-	-	-	-	-	-

Tablo 3.1.1.'e göre; Âşık Yaşar Reyhani'ye ait TRT THM repertuvarında kayıtlı olan eserleri görülmektedir. Âşık Yaşar Reyhani'ye ait 2 (iki) adet kırık hava mevcuttur. Bu eserlerin ikisi de Âşık Emrah güfteli eserlerdir. Kaynak kişisi olarak Âşık Reyhani olduğu tespit edilmiştir. Kırık havalar EK I' de gösterilmiştir.

Ayrıca Âşık Yaşar Reyhani'nin kaynak kişisi olduğu TRT THM Uzun Havalar Repertuvarında herhangi bir uzun havaya **rastlanmamaktadır**.

Bu veriler doğrultusunda; Âşık Yaşar Reyhani'nin kaynak kişisi olduğu ve TRT THM repertuvarına kayıtlı uzun hava **mevcut değildir**.

3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın ikinci alt problemi olan "TRT Türk Halk Müziği Repertuvarında olmayan uzun havaların değerlendirmesi nasıldır?" sorusuna karşılık elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3.2.1.

Âşık Yaşar Reyhani'nin seslendirdiği Uzun Havalar

Reyhani Uzun Havaları	f	%
Söz Müzik Kendine Ait	58	80,56
Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait	14	19,44
Toplam	**72**	**100**

Tablo 3.2.1.'e göre; Âşık Yaşar Reyhani'ye ait TRT THM repertuvarında kayıtlı olmayan %80,56 oran ile 58'i söz ve müzik kendine ait, %19,44 oran ile 14'ü müziği kendine ait, güfte kendine ait olmayan veya anonim olmak üzere toplam 72 uzun hava seslendirdiği belirlenmiştir.

Güftesi kendine ait olmayan eserler içerisinde Âşık Sümmani, Âşık Hıfzi, Âşık Dertli, Âşık Güruni ve Âşık Emrah'a ait güftelere rastlanmış, diğerleri de anonim olarak tespit edilmiştir.

a. Söz ve müziği kendine ait olan uzun havaların makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserler ve makamsal verileri Tablo 3.2.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.2.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Makamsal Verileri

Sıra No	Eser Adı	Makam	Karar	Güçlü	Seyir	Ses Genişliği	Usul
1	Allahım	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
2	Arzuhalci Bir Arzuhal Yaz	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
3	Bağlar	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
4	Başım Seni Parça Parça Olasın	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	6 Ses	Serbest
5	Bayram Olmuş Seyran Olmuş Banane	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
6	Beyler	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	8 Ses	Serbest
7	Bir Taraflı Sevda Çekmek	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
8	Bu Sabahları	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
9	Canım Sizi Çok Özledim	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
10	Çabuk Gel	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
11	Çevirdi Beni	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
12	Çıkarsa Çıksın	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	8 Ses	Serbest
13	Deprem Virane	Uşşak	La	_	Çıkıcı	5 Ses	Serbest
14	Diyoruz	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
15	Duydunmu	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
16	Erzincan'a Ağıt	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
17	Erzurumlu Gelin	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest

Tablo 3.2.2.'nin devamı

Sıra No	Eser Adı	Makam	Karar	Güçlü	Seyir	Ses Genişliği	Usul
18	Ezen Kol Bizden Değil	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
19	Felek Büktü Bıraktı	Muhayyer	La	La	İnici	10 Ses	Serbest
20	Fukara	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
21	Gel Yarim	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
22	Gelecek	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
23	Gelmez Olaydım	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
24	Geri Kaldım Sevdiğim	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
25	Gidirem	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
26	Gitti	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
27	Gün Geldi	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	8 Ses	Serbest
28	Hey Rüzgâr	Saba	La	Do	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
29	İhtiyar Oldum	Muhayyer	La	La	İnici	10 Ses	Serbest
30	İster Benden	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
31	Karayer	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
32	Mektup Var	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
33	Muhannet Yarim	Hicaz	La	Re	İnici-Çıkıcı	9 Ses	Serbest
34	Ne Davan Var	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
35	Ne Zaman Gelecek	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
36	Nenni	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
37	O Gelin	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
38	Ordadır	Muhayyer	La	La	İnici	10 Ses	Serbest
39	Özalda Gitti	Muhayyer	La	La	İnici	11 Ses	Serbest
40	Param Yok	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
41	Reyhani Mapushanede	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
42	Sakın Dağlar	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
43	Siyah Saçlarım	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
44	Size Diyorum	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
45	Söz Kaldı Şimdi	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
46	Sözüm Kalmadı	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
47	Suçu Neydi	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
48	Ulan Dünya	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
49	Umut Dağı	Uşşak	La	_	Çıkıcı	4 Ses	Serbest
50	Usandım	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
51	Vallaha Billaha	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
52	Var Bende	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
53	Verde Gideyim	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
54	Yandım Oy	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
55	Yardan Ayrı	Uşşak	La	_	Çıkıcı	5 Ses	Serbest
56	Yaz Gazeteci	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
57	Yazıklar Olsun	Gülizar	La	Sol-Mi	İnici-Çıkıcı	8 Ses	Serbest
58	Yedi Yer Yedi	Uşşak	La	_	Çıkıcı	6 Ses	Serbest

Tablo 3.2.2.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) Uzun Hava türünde eser tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin makam verileri Tablo 3.2.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.3.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Makam Verileri

MAKAM	f	%
Bayati	14	24,14
Gülizar	6	10,34
Hicaz	1	1,72
Hüseyni	22	37,93
Muhayyer	4	6,90
Saba	1	1,72
Uşşak	10	17,24
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.3.'e göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde eser içerisinde makam verileri gösterilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 22 eser ve %37,93 oran ile Hüseyni Makamı, 14 eser ve %24,14 oran ile Bayati Makamı, 10 eser ve %17,24 oran ile Uşşak Makamı, 6 eser ve %10,34 oran ile Gülizar Makamı, 4 eser ve %6,90 oran ile Muhayyer Makamı, 1 eser ve %1,72 oran ile Hicaz ve Saba Makamlarında oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda en fazla Hüseyni Makamının kullanıldığı ve en az ise Hicaz ve Saba Makamlarında eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin karar sesi verileri Tablo 3.2.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.4.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Karar Sesi Verileri

KARAR SESİ	f	%
La	58	100,00
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.4.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde eser içerisinde karar sesi verileri gösterilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 58 eser ve %100 oran ile La karar sesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, eserlerin tamamının La karar sesinde üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin güçlü verileri Tablo 3.2.5.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.5.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Güçlü Verileri

GÜÇLÜ	f	%
-	10	17,24
Do	1	1,72
La	4	6,90
Mi	22	37,93
Re	15	25,86
Sol-Mi	6	10,34
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.5.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde güçlü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 22 eser ve %37,93 oran ile Mi güçlü, 15 eser ve %25,86 oran ile Re güçlü, 10 eser ve %17,24 oran ile güçlü gösterilmemiş, 6 eser ve %10,34 oran ile Sol-Mi güçlü, 1 eser ve %1,72 oran ile Do güçlü, oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla Mi güçlü sesinin kullanıldığı ve en az ise Do güçlünün kullanıldığı eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin seyir verileri Tablo 3.2.6.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.6.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Seyir Verileri

SEYİR	f	%
Çıkıcı	10	17,24
İnici	4	6,90
İnici-Çıkıcı	44	75,86
TOPLAM	**58**	**100**

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin ses genişliği verileri Tablo 3.2.6.'de gösterilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 44 eser ve %75,86 oran ile inici-çıkıcı, 10 eser ve %17,24 oran ile çıkıcı, 4 eser ve %6,90 oran ile inici oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla inici-çıkıcı kullanıldığı ve en az ise inici seyir karakterinin kullanıldığı eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin ses genişliği verileri Tablo 3.2.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.7.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Ses Genişliği Verileri

SES GENİŞLİĞİ	f	%
4 Ses	10	17,24
5 Ses	19	32,76
6 Ses	2	3,45
7 Ses	18	31,03
8 Ses	4	6,90
9 Ses	1	1,72
10 Ses	3	5,17
11 Ses	1	1,72
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.7.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde güçlü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 19 eser ve %32,76 oran ile 5 ses, 18 eser ve %32,03 oran ile 7 ses, 10 eser ve %17,24 oran ile 4 ses, 4 eser ve %6,90 oran ile 8 ses, 3 eser ve %5,17 oran 10 ses, 2 eser %3,45 oran ile 6 ses, 1 eser %1,72 oran ile 9-11 ses, oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla 5 ses kullanıldığı ve en az ise 9-11 ses genişliği kullanıldığı eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin usul verileri Tablo 3.2.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.8.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Usul Verileri

USUL	f	%
Serbest	58	100,00
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.8.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde eser içerisinde karar sesi verileri gösterilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 58 eser ve %100 oran ile serbest usul kullanıldığı tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, eserlerin tamamının serbest usulde üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin güfte analizi verileri Tablo 3.2.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.9.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Güfte Verileri

Sıra No	Eser Adı	Hece Ölçüsü	Nazım Biçimi	Nazım Türü	Tema	Mahlas	Söz Yazarı
1	Allahım	11'li	Koşma	Güzelleme	Şükür, teşekkür	Kullanılmış	Reyhani
2	Arzuhalci Bir Arzuhal Yaz	11'li	Koşma	Taşlama	Şikâyet	Kullanılmış	Reyhani
3	Bağlar	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
4	Başım Seni Parça Parça Olasın	11'li	Koşma	Taşlama	Adalet, vicdan	Kullanılmış	Reyhani
5	Bayram Olmuş Seyran Olmuş Banane	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
6	Beyler	8'li	Semai	Taşlama	Nasihat	Kullanılmış	Reyhani
7	Bir Taraflı Sevda Çekmek	11'li	Koşma	Güzelleme	Aşk	Kullanılmış	Reyhani
8	Bu Sabahları	11'li	Koşma	Güzelleme	Kader	Kullanılmış	Reyhani
9	Canım Sizi Çok Özledim	8'li	Semai	Güzelleme	Ayrılık, özlem	Kullanılmış	Reyhani
10	Çabuk Gel	11'li	Koşma	Güzelleme	Ayrılık, özlem	Kullanılmış	Reyhani
11	Çevirdi Beni	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
12	Çıkarsa Çıksın	11'li	Koşma	Güzelleme	Kader	Kullanılmış	Reyhani
13	Deprem Virane	11'li	Koşma	Güzelleme	Afet, dram	Kullanılmış	Reyhani
14	Diyoruz	11'li	Koşma	Güzelleme	Sorumluluk, farkındalık	Kullanılmış	Reyhani
15	Duydunmu	11'li	Koşma	Güzelleme	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
16	Erzincan'a Ağıt	11'li	Koşma	Güzelleme	Dram	Kullanılmış	Reyhani
17	Erzurumlu Gelin	11'li	Koşma	Güzelleme	Aşk, özlem	Kullanılmış	Reyhani
18	Ezen Kol Bizden Değil	11'li	Koşma	Taşlama	Adalet, vicdan	Kullanılmış	Reyhani
19	Felek Büktü Bıraktı	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
20	Fukara	11'li	Koşma	Güzelleme	Çaresizlik	Kullanılmış	Reyhani
21	Gel Yarim	11'li	Koşma	Güzelleme	Aşk, özlem, umut	Kullanılmış	Reyhani
22	Gelecek	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
23	Gelmez Olaydım	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
24	Geri Kaldım Sevdiğim	11'li	Koşma	Güzelleme	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
25	Gidirem	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani

Tablo 3.2.9.'un devamı

Sıra No	Eser Adı	Hece Ölçüsü	Nazım Biçimi	Nazım Türü	Tema	Mahlas	Söz Yazarı
26	Gitti	11'li	Koşma	Güzelleme	Nasihat	Kullanılmış	Reyhani
27	Gün Geldi	11'li	Koşma	Güzelleme	Vatan	Kullanılmış	Reyhani
28	Hey Rüzgâr	15'li	T. Ç. T. E.	Divan	Aşk, özlem	Kullanılmış	Reyhani
29	İhtiyar Oldum	11'li	Koşma	Güzelleme	Ayrılık	Kullanılmış	Reyhani
30	İster Benden	11'li	Koşma	Güzelleme	Nefis, hırs	Kullanılmış	Reyhani
31	Karayer	11'li	Koşma	Güzelleme	Ölüm	Kullanılmış	Reyhani
32	Mektup Var	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
33	Muhannet Yarim	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
34	Ne Davan Var	8'li	Semai	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
35	Ne Zaman Gelecek	8'li	Semai	Güzelleme	Yakınma, çaresizlik	Kullanılmış	Reyhani
36	Nenni	11'li	Koşma	Taşlama	Nasihat, uyarı	Kullanılmış	Reyhani
37	O Gelin	11'li	Koşma	Güzelleme	Aşk, Ayrılık, özlem	Kullanılmış	Reyhani
38	Ordadır	11'li	Koşma	Güzelleme	İlahi kudret	Kullanılmış	Reyhani
39	Özalda Gitti	11'li	Koşma	Ağıt	Ölüm-ağıt	Kullanılmış	Reyhani
40	Param Yok	11'li	Koşma	Taşlama	Şikâyet	Kullanılmış	Reyhani
41	Reyhani Mapushanede	11'li	Koşma	Güzelleme	Çaresizlik	Kullanılmış	Reyhani
42	Sakın Dağlar	11'li	Koşma	Taşlama	Kibir, nefis, hırs	Kullanılmış	Reyhani
43	Siyah Saçlarım	11'li	Koşma	Güzelleme	Yakınma, çaresizlik	Kullanılmış	Reyhani
44	Size Diyorum	11'li	Koşma	Taşlama	Nasihat, uyarı	Kullanılmış	Reyhani
45	Söz Kaldı Şimdi	11'li	Koşma	Güzelleme	Yanlızlık, kırgınlık	Kullanılmış	Reyhani
46	Sözüm Kalmadı	11'li	Koşma	Taşlama	Nasihat, uyarı	Kullanılmış	Reyhani
47	Suçu Neydi	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
48	Ulan Dünya	11'li	Koşma	Taşlama	Adalet, şikâyet	Kullanılmış	Reyhani
49	Umut Dağı	8'li	Semai	Güzelleme	Aşk, özlem	Kullanılmış	Reyhani
50	Usandım	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
51	Vallaha Billaha	8'li	Semai	Güzelleme	Kader, teslimiyet	Kullanılmış	Reyhani
52	Var Bende	11'li	Koşma	Güzelleme	Uyarı, tanıtma	Kullanılmış	Reyhani
53	Verde Gideyim	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
54	Yandım Oy	11'li	Koşma	Güzelleme	Aşk, Ayrılık, hasret	Kullanılmış	Reyhani
55	Yardan Ayrı	8'li	Semai	Güzelleme	Ayrılık	Kullanılmış	Reyhani
56	Yaz Gazeteci	11'li	Koşma	Taşlama	Şikâyet, ihtiyaç	Kullanılmış	Reyhani
57	Yazıklar Olsun	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Reyhani
58	Yedi Yer Yedi	11'li	Koşma	Güzelleme	Nasihat, İlahi aşk	Kullanılmış	Reyhani

Tablo 3.2.9.'a göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde eser tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin hece ölçüsü Tablo 3.2.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.10.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Hece Ölçüsü Verileri

Hece Ölçüsü	f	%
8'li	7	12,07
11'li	50	86,21
15'li	1	1,72
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.10.'a göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde hece ölçüsü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 50 eser ve %86,21 oran ile 11'li ölçü, 7 eser ve %12,07 oran ile 8'li ölçü, 1 eser ve %1,72 oran ile 15'li ölçü, oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla 11'li hece ölçüsü kullanıldığı ve en az ise 15'li hece ölçüsü kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin nazım biçimi Tablo 3.2.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.11.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Nazım Biçimi Verileri

Nazım Biçimi	f	%
Koşma	50	86,21
Semai	7	12,07
T. Ç. T. E.	1	1,72
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.11.'e göre, söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde nazım biçimi verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 50 eser ve %86,21 oran ile koşma, 7 eser ve %12,07 oran ile semai, 1 eser ve %1,72 oran ile Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı, nazım biçimleri olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla koşma nazım biçimi kullanıldığı ve en az ise Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin nazım türü Tablo 3.2.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.12.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Nazım Türü Verileri

Nazım Türü	f	%
Ağıt	1	1,72
Divan	1	1,72
Güzelleme	31	53,45
Taşlama	25	43,10
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.12.'ye göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde nazım türü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 31 eser ve %53,45 oran ile güzelleme, 25 eser ve %43,10 oran ile taşlama, 1 eser %1,72 oran ile divan ve ağıt oldukları tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla güzelleme kullanıldığı ve en az ise divan ve ağıt nazım türleri kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin teması Tablo 3.2.13.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.13.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Tema Verileri

TEMA	f	%
Adalet, vicdan	2	3,45
Afet, dram	1	1,72
Ağıt	1	1,72
Aşk, özlem	5	8,62
Ayrılık	6	10,34
Çaresizlik	2	3,45
Dram	1	1,72
İlahi kudret	1	1,72
Kader	3	5,17
Nasihat	6	10,34
Nefis, hırs	2	3,45

Tablo 3.2.13.'ün devamı

TEMA	f	%
Ölüm	1	1,72
Sitem	16	27,59
Sorumluluk, farkındalık	1	1,72
Şikâyet	4	6,90
Şükür, teşekkür	1	1,72
Uyarı, tanıtma	1	1,72
Vatan	1	1,72
Yakınma, çaresizlik	2	3,45
Yanlızlık, kırgınlık	1	1,72
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.13.'e göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde tema verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 16 eser ve %27,59 oran ile sitem, 6 eser ve %10,34 oran ile ayrılık ve nasihat, 5 eser %8,62 oran ile aşk-özlem, 4 eser %6,90 oran ile şikâyet, 3 eser %5,17 oran ile kader, 2 eser %3,45 oran ile "yakınma-çaresizlik, nefis-hırs, çaresizlik, adalet-vicdan", 1 eser %1,72 oran ile "yalnızlık-kırgınlık, vatan, uyarı-taıtma, şükür-teşekkür, sorumluluk-farkındalık, ölüm, ilahi kudret, dram, ağıt, afet-dram" temaları olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla sitem kullanıldığı ve en az ise "yalnızlık-kırgınlık, vatan, uyarı-taıtma, şükür-teşekkür, sorumluluk-farkındalık, ölüm, ilahi kudret, dram, ağıt, afet-dram" temaları kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin mahlası Tablo 3.2.14.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.14.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Mahlas Verileri

MAHLAS	f	%
Kullanılmış	58	100,00
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.14.'e göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde mahlas verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 58 eser ve %100 oran ile mahlas kullanıldığı tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, eserlerin tamamının mahlas ile üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani tarafından seslendirilen ve söz-müzik kendine ait eserlerin söz yazarı Tablo 3.2.15.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.15.

Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havalar ve Söz Yazarı Verileri

Söz Yazarı	**f**	**%**
Reyhani	58	100,00
TOPLAM	**58**	**100**

Tablo 3.2.15.'e göre söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde söz yazarı verileri tespit edilmiştir.

Toplam 58 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 58 eser ve %100 oran ile söz yazarı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, eserlerin tamamının söz yazarının Âşık Yaşar Reyhani tarafından üretildiği görülmüştür.

- **Söz ve Müziği Âşık Yaşar Reyhani'ye Ait Uzun Havaların Notaları ve Analizleri**

Allah'ım

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 2

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

ALLAH'IM

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

Allah'ım

1. KITA
Sana çok şükürler olsun Allah'ım
İnsan karşısında hayvan yarattın
Nedendir gizledin o bedri mahin
Herşeyde kendini ayan yarattın

2. KITA
Karşı dağı yeşil dona büründün
Kar yağdırdın güneşinle erittin
Ot bitirdin koyun kuzu yürüttün
Kurdu düşman ettin çoban yarattın

3. KITA
Kumaş dedin terzi verdin biçmeye
Su akıttın köprü yaptın geçmeye
Hakimler yarattın dava biçmeye
Hüküm vermeye vicdan yarattın

4. KITA
Reyhani'de solar gider bağ gibi
Dostum güldür düşmanlarım zağ gibi
Sevabım yok günahlarım dağ gibi
Onu da düşünmem ihsan yarattın

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, Allah'a seslenerek; bizi insan yarattığına, kâinatı bizim için güzelliklerle doldurup bir denge içerisinde yarattığına, insanların günahlarına yanlışlarına rağmen bize olan merhametine ve bereketine şükretmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sana çok şükürler olsun Allah'ım
İnsan karşısında hayvan yarattın
Nedendir gizledin o bedri mahin
Herşeyde kendini ayan yarattın

Karşı dağı yeşil dona bürüttün
Kar yağdırdın güneşinle erittin
Ot bitirdin koyun kuzu yürüttün
Kurdu düşman ettin çoban yarattın

Kumaş dedin terzi verdin biçmeye
Su akıttın köprü yaptın geçmeye
Hakimler yarattın dava biçmeye
Hüküm vermeye vicdan yarattın

Reyhani'de solar gider bağ gibi

Dostum güldür düşmanlarım zağ gibi

Sevabım yok günahlarım dağ gibi

Onu da düşünmem ihsan yarattın

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

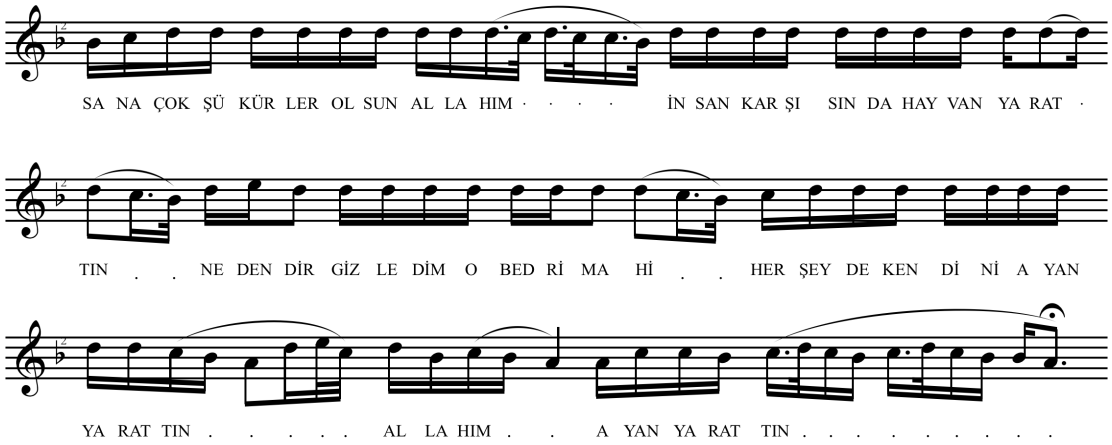

Re-neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, uşşak dörtlü içerisinde Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Arzuhalci Bir Arzuhal Yaz

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 3

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ARZUHALCİ BİR ARZUHAL YAZ

2

BEN TU TA RIM . . SEN . . A . . LIR SIN . . E LİM
DEN . . . DA HA SEN LE Gİ DER
Mİ YİM . . A VA BEN . . . . . OY . .
OY AH . . . KUR BAN . . O LAM . TA BİP . .
LE RİN . . Dİ Lİ NE HA BER YAZ SIN . . . . . NAZ LI . YA . RİN .
. . E SAM UĞ RA SIN . RÜZ GAR DEĞ SİN . DA LI NA . . DA LI NA .
. NEY . LE YİM Kİ KU RA MA DIM . . . . YU VA BE NİM YU VA . BE
. . NİM DÜN YA BE Nİ M İ ÇİN . . DE ĞİL . . EY LEN CE Yİ .

3

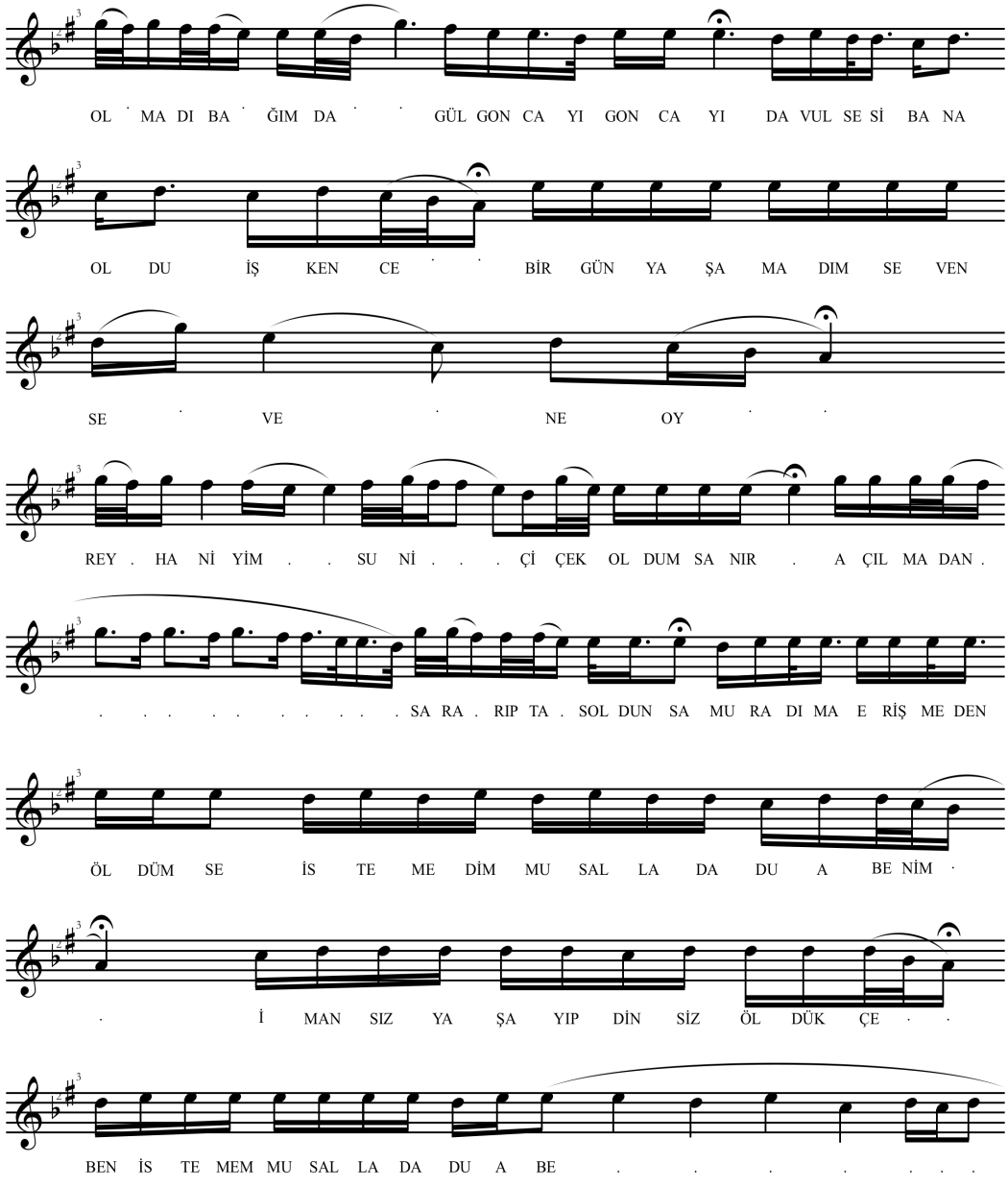
OL MA DI BA ĞIM DA GÜL GON CA YI GON CA YI DA VUL SE Sİ BA NA
OL DU İŞ KEN CE BİR GÜN YA ŞA MA DIM SE VEN
SE VE NE OY
REY HA Nİ YİM SU Nİ Çİ ÇEK OL DUM SA NIR A ÇIL MA DAN
SA RA RIP TA SOL DUN SA MU RA DI MA E RİŞ ME DEN
ÖL DÜM SE İS TE ME DİM MU SAL LA DA DU A BE NİM
İ MAN SIZ YA ŞA YIP DİN SİZ ÖL DÜK ÇE
BEN İS TE MEM MU SAL LA DA DU A BE

4

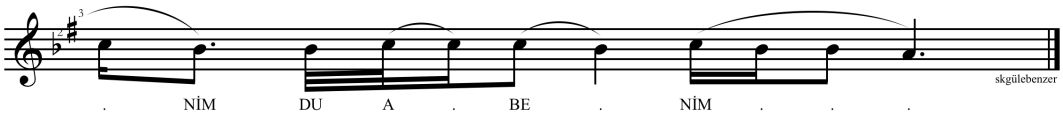

1. KITA
ARZUHALCİ BİR ARZUHAL YAZ BANA
AÇACAĞIM FELEK İLE DAVA BEN
KAHPE FELEK HER NE YAPSA AZ BANA
HEP ALMIŞIM BU HAYATTAN HAVA BEN

2. KITA
HAİN ARKADAŞLA GİTME YOLUNDAN
DAR GÜNÜMDE TUTAMAZSIN ELİMDEN
BEN TUTARIM ALIRSIN ELİMDEN
DAHA SENLE GİDERMİYİM AVA BEN

3. KITA
AH KURBAN OLAM TABİPLERİN DİLİNE
HABER YAZSIN NAZLI YÂRİN ELİNE
SAM UĞRASIN RÜZGÂR DEĞSİN DALINA
NEYLEYİM Kİ KURAMADIM YUVA BEN

4. KITA
DÜNYA BENİM İÇİN DEĞİL EĞLENCE
OLMADI BAĞIMDA GÜL GONCA GONCA
DAVUL SESİ BANA OLDU İŞKENCE
BİR GÜN YAŞAMADIM SEVE SEVE BEN

5. KITA
REYHANİ'YİM SUNİ ÇİÇEK OLDUMSA
AÇILMADAN SARARIPTA SOLDUMSA
MURADIMA ERİŞMEDEN ÖLDÜMSE
İSTEMEDİM MUSALLADA DUA BEN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı sıkıntıları, yârine kavuşamamayı, dışa vurarak felekten davacı olduğunu dile getiriyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Arzuhalci bir arzuhal yaz bana
Açacağım felek ile dava ben
Kahpe felek her ne yapsa az bana
Hep almışım bu hayattan hava ben

Hain arkadaşla gitme yolundan
Dar günümde tutamazsın elimden
Ben tutarım sen alırsın elimden
Daha senle gidermiyim ava ben

Ah kurban olam tabiplerin diline
Haber yazsın nazlı yârin eline
Sam uğrasın rüzgâr değsin dalına
Neyleyim ki kuramadım yuva ben

Dünya benim için değil eğlence
Olmadı bağımda gül gonca gonca
Davul sesi bana oldu işkence
Bir gün yaşamadım seve seve ben

Reyhani'yim suni çiçek oldumsa
Açılmadan sararıpta soldumsa
Muradıma erişmeden öldümse
İstemedim musallada dua ben

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

Eserde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiş, perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Bağlar

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 6

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BAĞLAR

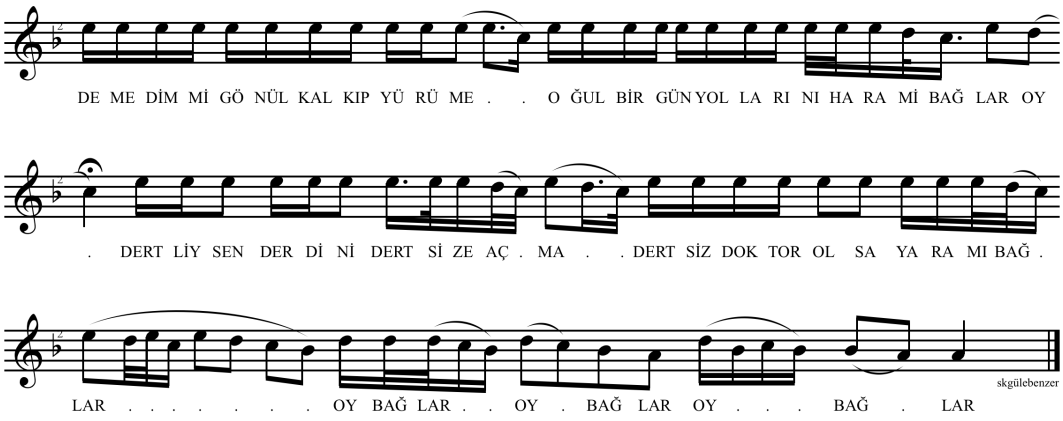

1. KITA
DEMEDİMMİ GÖNÜL KALKIP YÜRÜME
BİRGÜN YOLLARINI HARAMİ BAĞLAR
DERTLİYSEN DERDİNİ DERTSİZE AÇMA
DERTSİZ DOKTOR OLSA YARAMI BAĞLAR

2. KITA
OKU SAYFASINI GEÇMİŞ ÇAĞLARIN
YAPRAĞINI DÖKMÜŞ NİCE BAĞLARIN
ADETİ BÖYLEDİR YÜKSEK DAĞLARIN
ASLIYA YOL VERİR KEREMİ BAĞLAR

3. KITA
KADERDİR MUTLAKA BAŞA GELİNCE
NİCE SUÇ SENDE AYAĞIN TAŞA GELİNCE
KUDRETİN DAMLASI COŞA GELİNCE
BUNU BENTMİ EYLER DEREMİ BAĞLAR

4. KITA
BEN BİR REYHANİYİM SUSUZ PINARIM
DAMLAM COŞ EDERSE OLMAZ KENARIM
KEDERLİ GÜNÜMÜ DUYSA DOSTLARIM
BİLMEM AL MI GİYER KARAMI BAĞLAR

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, insanlardan, dostlarından, dünyadan şikayetini sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Demedim mi gönül kalkıp yürüme

Bir gün yollarını harami bağlar

Dertliysen derdini dertsize açma

Dertsiz doktor olsa yaramı bağlar

Oku sayfasını geçmiş çağların

Yaprağını dökmüş nice bağların

Adeti böyledir yüksek dağların

Aslıya yol verir Kerem'i bağlar

Kaderdir mutlaka başa gelince

Nice suç sende ayağın taşa gelince

Kudretin damlası coşa gelince

Bunu bent mi eyler dere mi bağlar

Ben bir Reyhani'yim susuz pınarım

Damlam coş ederse olmaz kenarım

Kederli günümü duysa dostlarım

Bilmem al mı giyer kara mı bağlar

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

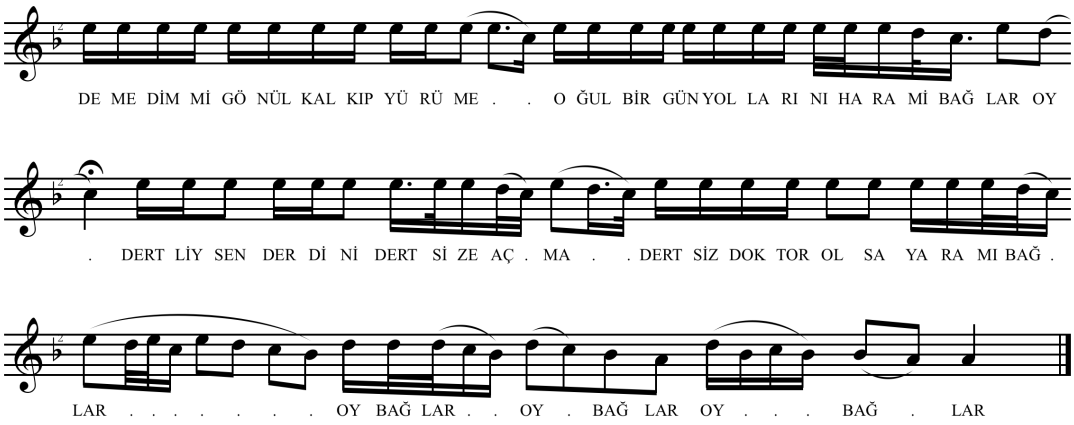

Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar yapılmıştır. Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Başım Seni Parça Parça Olasın

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 7

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BAŞIM SENİ PARÇA PARÇA OLASIN

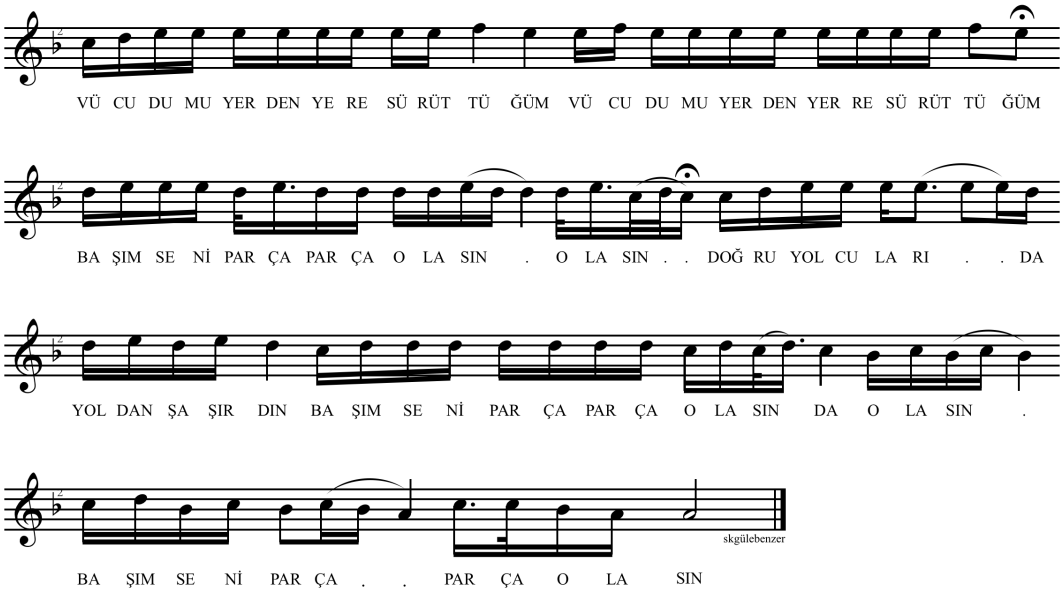

1. Kıta
DİLİN VAR DOĞRUYU SÖYLEMEZMİSİN
GÖZÜN VAR GERÇEĞİ GÖREMEZMİSİN
YETİMİ MAZLUMU DUYAMAZMISIN
BAŞIM SENİ PARÇA PARÇA OLASIN

2. Kıta
ÇIKAR KÜRSÜLERDE MAVRA ATARSIN
BİR DOĞRUYA BEŞYÜZ YALAN KATARSIN
OTUZ YILDIR BU GAFLETLE YATARSIN
BAŞIM SENİ PARÇA PARÇA OLASIN

3. Kıta
GEL AŞIK REYHANİ BİRAZ DOĞRU OL
DOĞRU OLMAZ İSEN ALLAH' INDAN BUL
YARAMAZ İNSANIN ÖLMESİ MAKBUL
BAŞIM SENİ PARÇA PARÇA OLASIN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık; adalete, insanların vicdani sorumluluklarına dikkat çekerek kendi üzerindende öz eleştiri yapmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Vücudumu yerden yere sürüttüğüm

Başım seni parça parça olasın

Doğru yolcularıda yoldan şaşırdın

Başım seni parça parça olasın

Dilin var doğruyu söyleyemezmisin

Gözün var gerçeği göremezmisin

Yetimi mazlumu duyamazmısın

Başım seni parça parça olasın

Çıkar kürsülerde mavra atarsın

Bir doğruya beşyüz yalan katarsın

Otuz yıldır bu gafletle yatarsın

Başım seni parça parça olasın

Gel Âşık Reyhani biraz doğru ol

Doğru olmaz isen Allahı'ndan bul

Yaramaz insanın ölmesi makbul

Başım seni parça parça olasın

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 6 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Fa ses aralığında 6 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

A Cümlesi

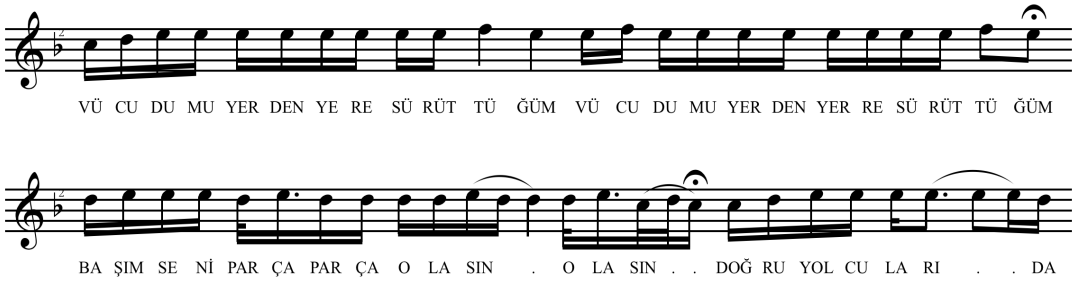

A cümlesinde Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Bayram Olmuş Seyran Olmuş Banane

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 8

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BAYRAM OLMUŞ
SEYRAN OLMUŞ BANANE

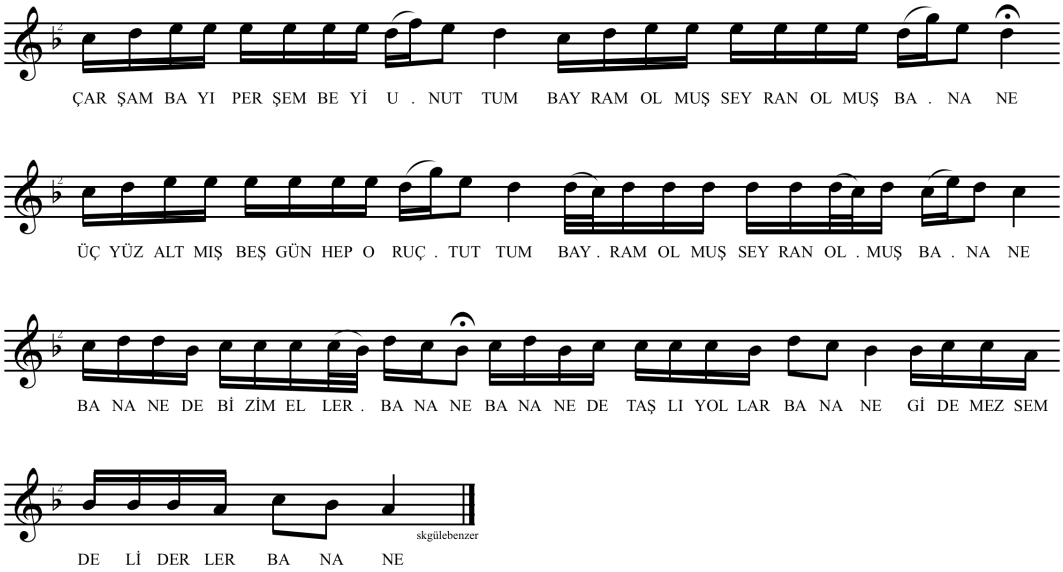

1. KITA
ÇARŞAMBA'YI PERŞEMBEYİ UNUTTUM
BAYRAM OLMUŞ SEYRAN OLMUŞ BANANE
ÜÇYÜZALTMIŞBEŞ GÜN HEP ORUÇ TUTTUM
BAYRAM OLMUŞ SEYRAN OLMUŞ BANANE

2. KITA
BENKİ BU ÜLKENİN YAŞLI KULUYAM
BENKİ KIRIK SAZIN PASLI TELİYEM
BENKİ İÇİ DIŞI KEDER DOLUYAM
BAYRAM OLMUŞ SEYRAN OLMUŞ BANANE

3. KITA
BENKİ SARAYIMA HALI DÖŞEMEM
BENKİ MEMUR DEĞİL TATİL YAŞAMAM
BENKİ DİSKOTEKTE İÇİP COŞAMAM
BAYRAM OLMUŞ SEYRAN OLMUŞ BANANE

4. KITA
BENKİ REYHANİ'YİM ÖTER SUSAMAM
RÜZGAR OLUP YAR ELİNE ESEMEM
BENKİ HACI DEĞİL KURBAN KESEMEM
BAYRAM OLMUŞ SEYRAN OLMUŞ BANANE

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı sıkıntılarını, hayat zorluklarını, rahat yaşayanlara eleştiri yaparak sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Çarşamba'yı perşembeyi unuttum

Bayram olmuş seyran olmuş banane

Üçyüzaltmışbeş gün hep oruç tuttum

Bayram olmuş seyran olmuş banane

Ben ki bu ülkenin yaşlı kuluyam

Ben ki kırık sazın paslı teliyem

Ben ki içi dışı keder doluyam

Bayram olmuş seyran olmuş banane

Ben ki sarayıma halı döşemem

Ben ki memur değil tatil yaşamam

Ben ki diskotekte içip coşamam

Bayram olmuş seyran olmuş banane

Ben ki Reyhani'yim öter susamam

Rüzgâr olup yar eline esemem

Ben ki hacı değil kurban kesemem

Bayram olmuş seyran olmuş banane

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Do-Çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar, ayrıca Si-Segâh perdesinde asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Beyler

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 10

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BEYLER

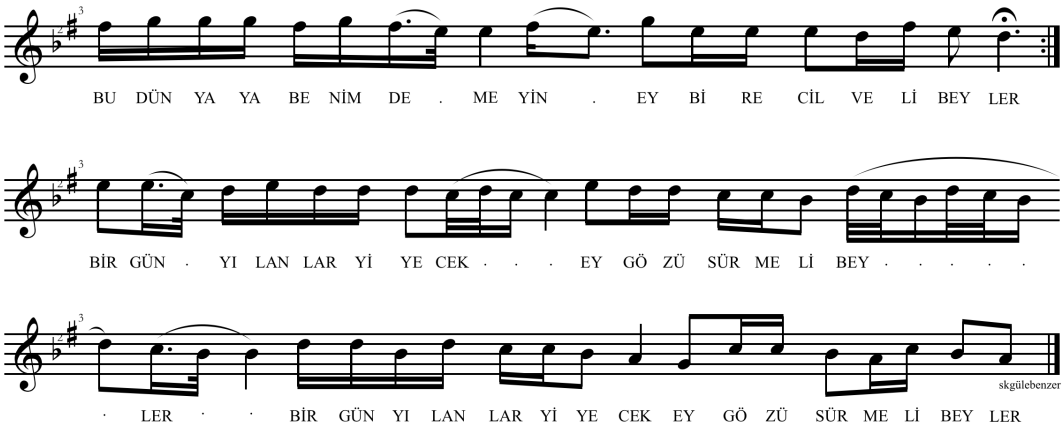

1. Kıta
BU DÜNYAYA BENİM DEMEYİN
EY BİRE CİLVELİ BEYLER
BİRGÜN YILANLAR YİYECEK
EY GÖZÜ SÜRMELİ BEYLER

2.Kıta
GEÇ DÜNYA FİYAKASINDAN
VAZGEÇMELİ CAKASINDAN
FUKARANIN YAKASINDAN ÇEKMEK LAZIM
ELİ BEYLER BEYLER BEYLER

3. Kıta
BOŞ SELAM MERHABALARI
NEFİS (MENFAAT) İÇİN ÇABALARI
MAL BIRAKMIŞ BABALARI
HOPLAR ZIPLAR DELİ BEYLER

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, zahmet çekmeden zengin olup kibirlenenlere haykırarak, ölümü ve dünyanın geçici olduğunu hatırlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bu dünyaya benim deme

Ey bire cilveli beyler

Bir gün yılanlar yiyecek

Ey gözü sürmeli beyler

Geç dünya fiyakasından

Vazgeçmeli cakasından

Fukaranın yakasından

Çekmek lazım eli beyler

Reyhani'nin çabaları

Alınmaz merhabaları

Mal bırakmış babaları

Hoplar zıplar deli beyler

Makam Analizi

Makamı: Gerdaniye Makamı

Dizisi: Eser 8 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Re-Neva

Ses Genişliği: Sol ve Sol ses aralığında 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

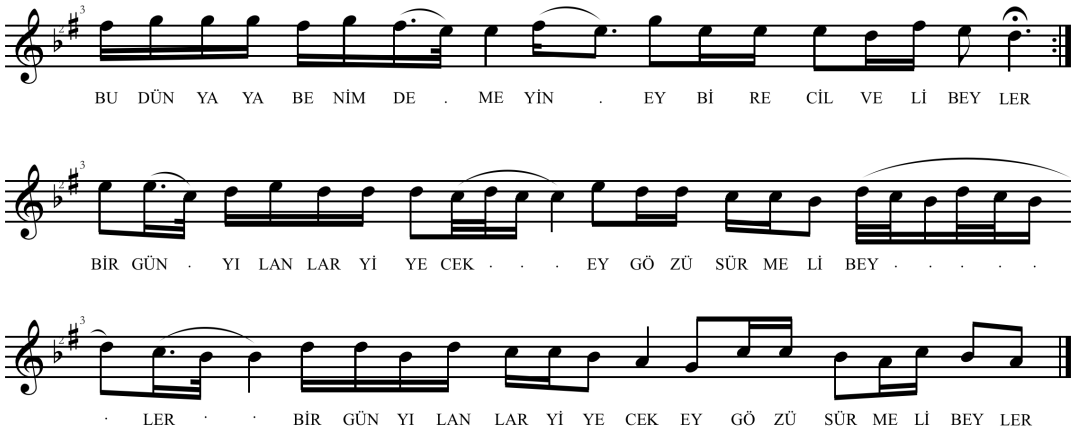

Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır. Do perdesinde çargâhlı, Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Bir Taraflı Sevda Çekmek

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 11

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK

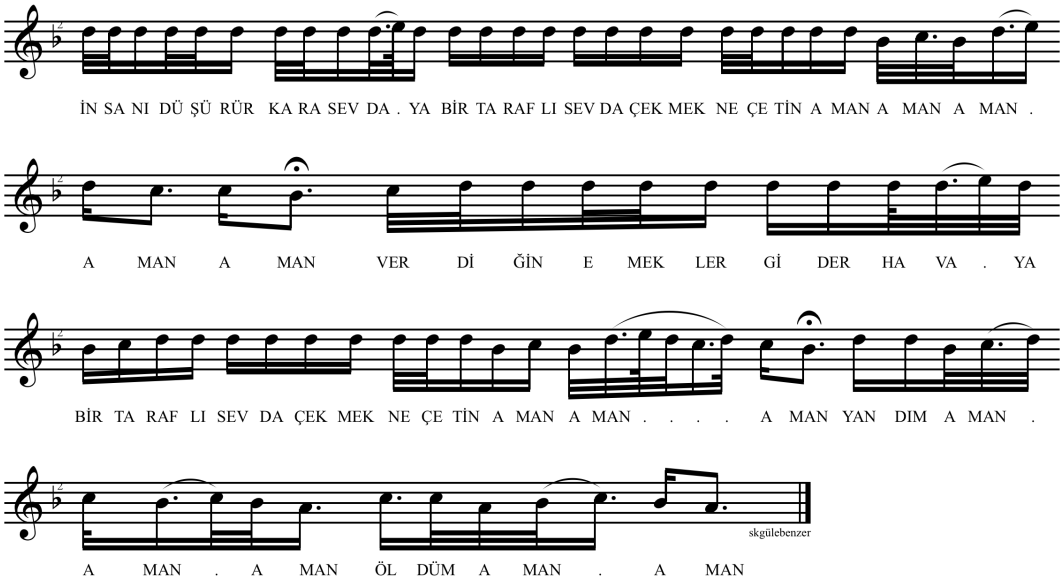

1. KITA
İNSANI DÜŞÜRÜR KARA SEVDAYA
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN
VERDİĞİN EMEKLER GİDER HAVAYA
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN

2. KITA
GÖNLÜMDE BİR ATEŞ DURMADAN YANAR
SEN O NA KOŞARSIN O GİDER KENARA
SEN AĞLAR SIZLARSIN O GÜLER OYNAR
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN

3. KITA
BİRİNE GÜL OLUR BİRİNE BATAR
BİRİNİN ÖMRÜNÜ BİRİNE SATAR
BİRİ GECE AĞLAR BİRİSİ YATAR
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN

4. KITA
SEVMEYENİN BAŞI DİKTİR DAĞ GİBİ
SEVENİN ÖMRÜDE KURU BAĞ GİBİ
NİHAYETTE ÖLÜM OLUR NASİBİ
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN

5. KITA
REYHANİ ZALİMİN YOLUNDAN GEÇME
PINARI ZEHİRDİR ALDANIP İÇME
SAKIN ALDANIPTA ELİNE DÜŞME
BİR TARAFLI SEVDA ÇEKMEK NE ÇETİN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdanın tek taraflı olması durumunda, sevdalanan tarafın aşk acısından yıpranmasını, sevmeyen tarafın ise duygusuzluğunu anlayışsızlığını dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

İnsanı düşürür kara sevdaya

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Verdiğin emekler gider havaya

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Gönlümde bir ateş durmadan yanar

Sen o na koşarsın o gider kenara

Sen ağlar sızlarsın o güler oynar

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Birine gül olur birine batar

Birinin ömrünü birine satar

Biri gece ağlar birisi yatar

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Sevmeyenin başı diktir dağ gibi

Sevenin ömrüde kuru bağ gibi

Nihayette ölüm olur nasibi

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Reyhani zalimin yolundan geçme

Pınarı zehirdir aldanıp içme

Sakın aldanıpta eline düşme

Bir taraflı sevda çekmek ne çetin

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

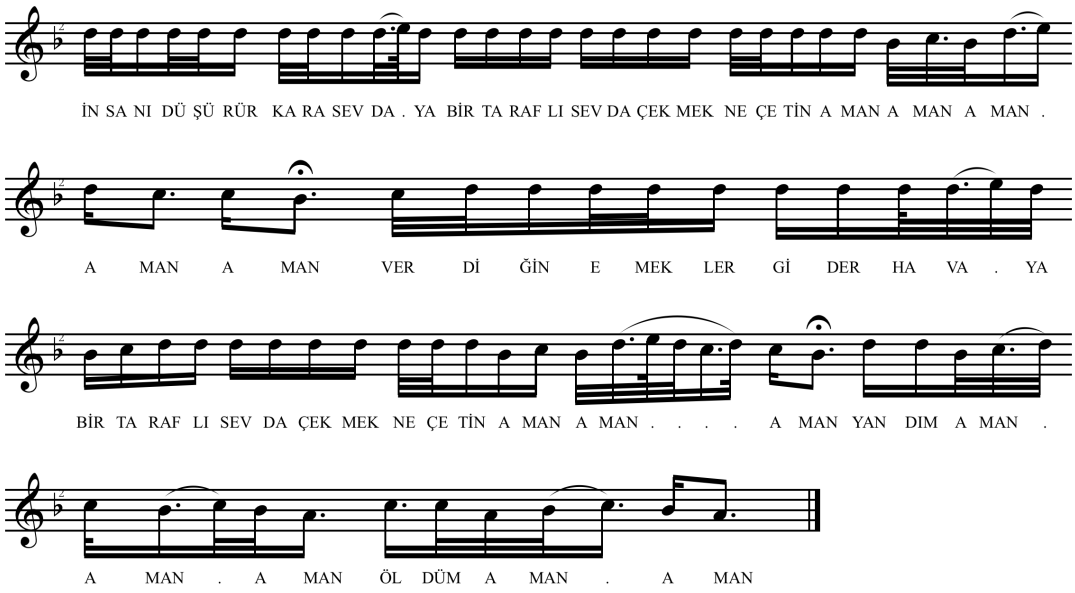

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, uşşak dörtlü içerisinde Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır.

Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Bu Sabahları

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 13

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BU SABAHLARI

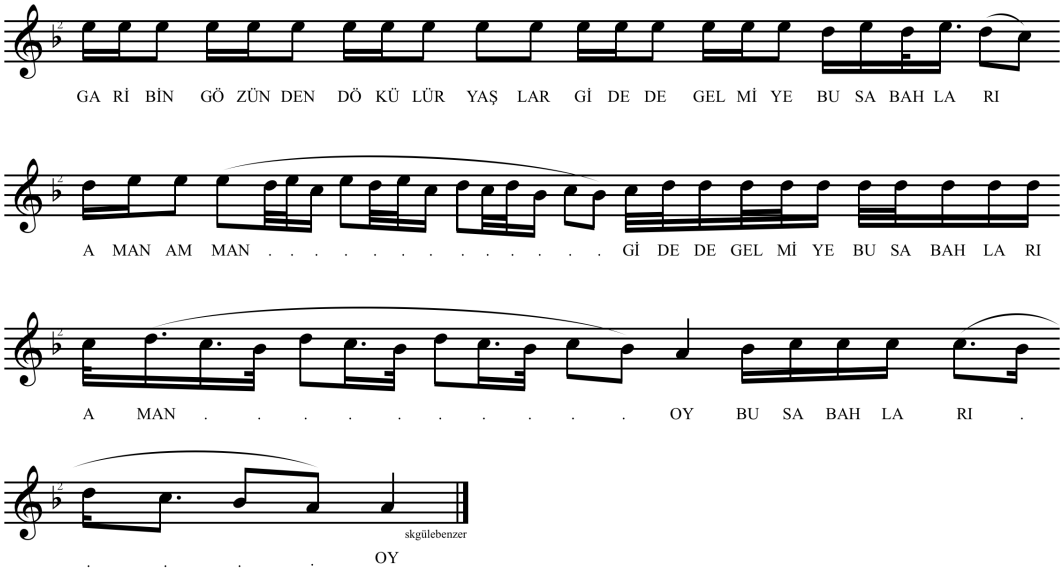

1. Kıta
KUŞLARIN GÖNLÜNE DOLAR BİR KEDER
RIZKI KISMETİ HEP HESAP EDER
YAVRUYU YUVAYA BIRAKIR GİDER
GİDEDE GELMİYE BU SABAHLARI

2. Kıta
EŞİT OLUR ÖLENLE ÖLDÜREN
KARA MEKTUP VERİP HABER BİLDİREN
BAY KUŞUN MESKENİ BİR GARİP VİRAN
GİDEDE GELMİYE BU SABAHLARI

3. Kıta
REYHANİ BU DERDİ EYLEDİ
KEDERDİR FELEĞİN KURDUĞU PLAN
O GÜZEL RÜYALAR HEP OLUR YALAN
KEŞKE GELMESEYDİ BU SABAHLARI

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, her yeni gün yaşanan olaylardan, zorluklardan, umut kırıklıklarından ve kader dengesinden söz etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Kuşların gönlüne dolar bir keder

Rızkı kısmeti hep hesap eder

Yavruyu yuvaya bırakır gider

Gidede gelmiye bu sabahları

Eşit olur ölen ile öldüren

Kara mektup verip haber bildiren

Bay kuşun meskeni bir garip viran

Gide de gelmiye bu sabahları

Reyhani bu derdi eyledim elan

Kederdir feleğin kurduğu plan

O güzel rüyalar hep olur yalan

Keşke gelmeseydi bu sabahları

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh hissettirilmiş, Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

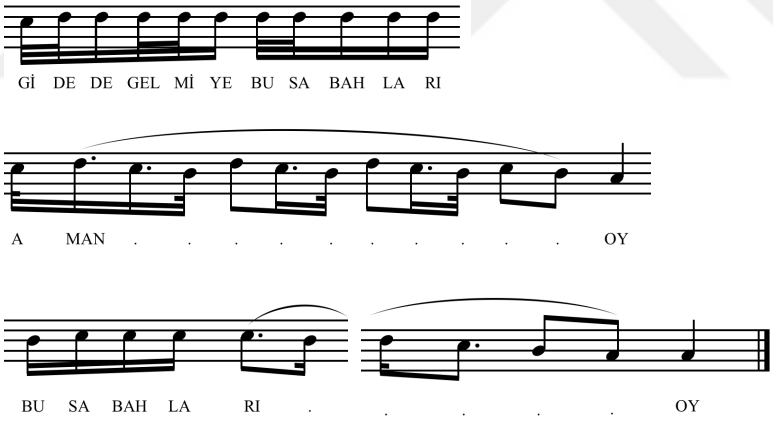

B cümlesinde Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Canım Sizi Çok Özledim

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 14

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

CANIM SİZİ ÇOK ÖZLEDİM

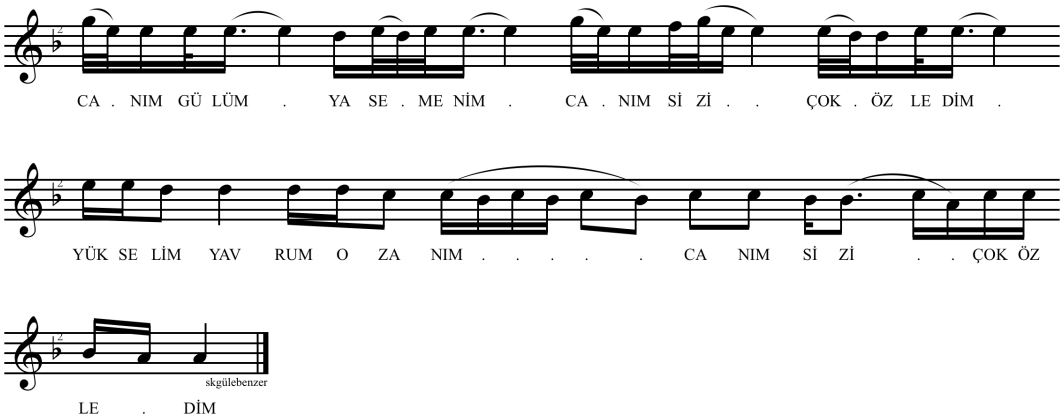

1. Kıta
CANIM GÜLÜM YASEMENİM
CANIM SİZİ ÇOK ÖZLEDİM
YÜKSELİM YAVRUM OZANIM
CANIM SİZİ ÇOK ÖZLEDİM

2. Kıta
İNCİ, LEYLAM, MERCAN, HÜLYAM
MANSUR OĞLUM SAVAŞ BALAM
POSTA YOKKİ HABER ALAM
CANIM SİZİ ÇOK ÖZLEDİM

3. Kıta
REYHANİYİM BAĞRIM YANAR
SÖYLETMEYİN YARAM KANAR
SUSUZ KOMŞUM AKMAZ PINAR
CANIM SILAMI ÖZLEDİM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sılaya ve aileye duyduğu özlemi dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Canım gülüm Yasemenim

Canım sizi çok özledim

Yükselim yavrum Ozanım

Canım sizi çok özledim

İnci, Leylam, Mercan, Hülyam

Mansur oğlum Savaş balam

Posta yok ki haber alam

Canım sizi çok özledim

Duvara astığım urgan

Pare kesmiş doğram doğram

Yırtık döşek kirli yorgan

Canım sizi çok özledim

O yağsız tavanın sapı

Boş bekleyen turşu küpü

Çatlak duvar yıkık kapı

Canım sizi çok özledim

Reyhani'yim bağrım yanar

Söyletmeyin yaram kanar

Susuz komşum akmaz pınar

Canım sılamı özledim

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La -Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Fa ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir.

B Cümlesi

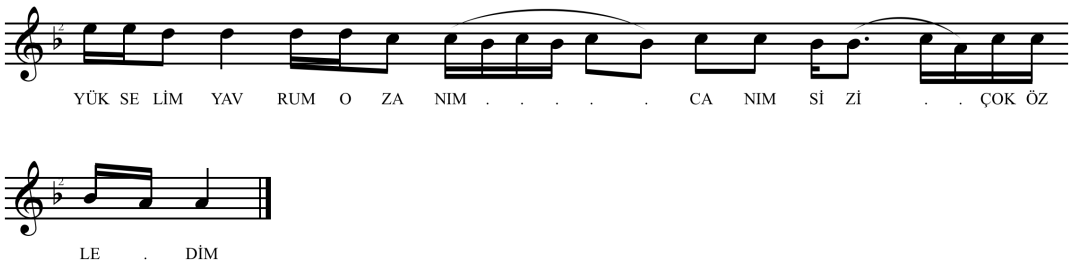

B cümlesinde Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Çabuk Gel

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 16

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ÇABUK GEL

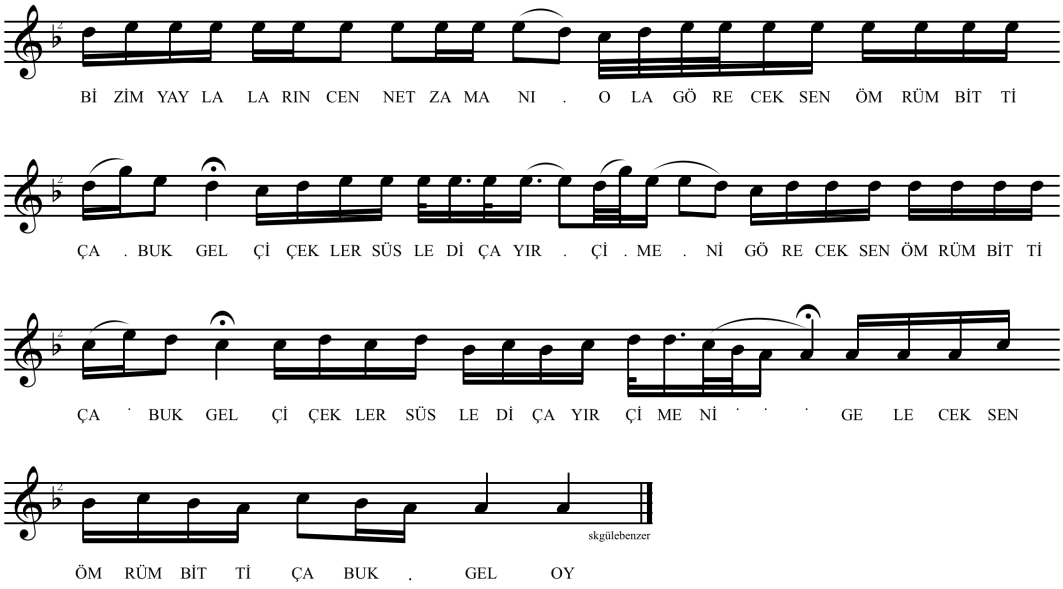

1. Kıta
BİZİM YAYLARIN CENNET ZAMANI
OLA GÖRECEKSEN ÖMRÜM BİTTİ ÇABUK GEL
ÇİÇEKLER SÜSLEDİ ÇAYIR ÇİMENİ
GÖRECEKSEN ÖMRÜM BİTTİ ÇABUK GEL

2. Kıta
İNCE BELİM SARACAKSAN KOLUNLA
TESELLİYİ VERECEKSEN DİLİNLE
SON ANDA HAYAT SUYUMU VERECEKSEN KENDİ ELİNLE
VERECEKSEN ÖMRÜM BİTTİ ÇABUK GEL

3. Kıta
AŞIK REYHANİYİMDE ÇOK OLDU CEZAM
ELDE KALEMİM YOK BİR HABER YAZAM
GARİP MUSALLADA KALDI CENAZEM
SORACAKSAN ÖMRÜM BİTTİ ÇABUK GEL

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, zamanın daraldığını ömrünün tükendiğini ifade ederek, sevdiğine duyduğu özlemi, hasreti dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bizim yayların cennet zamanı

Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel

Çiçekler süsledi çayır çimeni

Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel

Yaz geldide bizim dağlar bağ oldu

Alaca koyunun sütü soğudu

Rüzgâr vurdu sarı saçlar dağıldı

Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel

İnce belim saracaksan kolunla

Teselliyi vereceksen dilinle

Son anda hayat suyumu elinle

Vereceksen ömrüm bitti çabuk gel

Âşık Reyhani'yim çok oldu cezam

Elde kalemim yok bir haber yazam

Garip musallada kaldı cenazem

Soracaksan ömrüm bitti çabuk gel

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

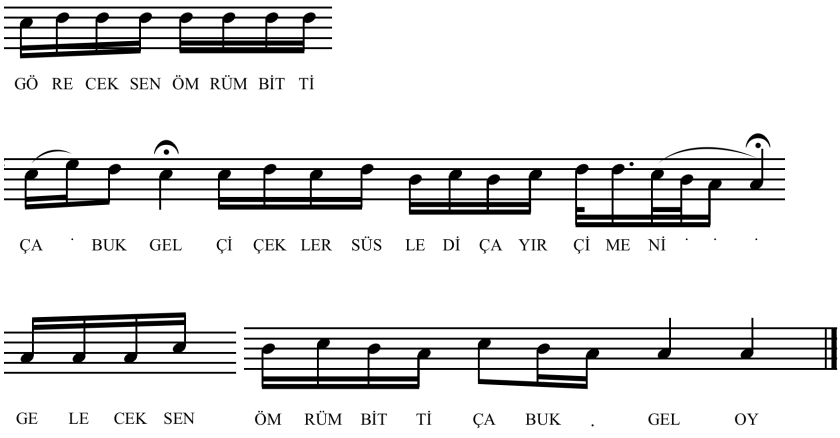

Hüseyni 5li içerisinde do çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Çevirdi Beni

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 17

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ÇEVİRDİ BENİ

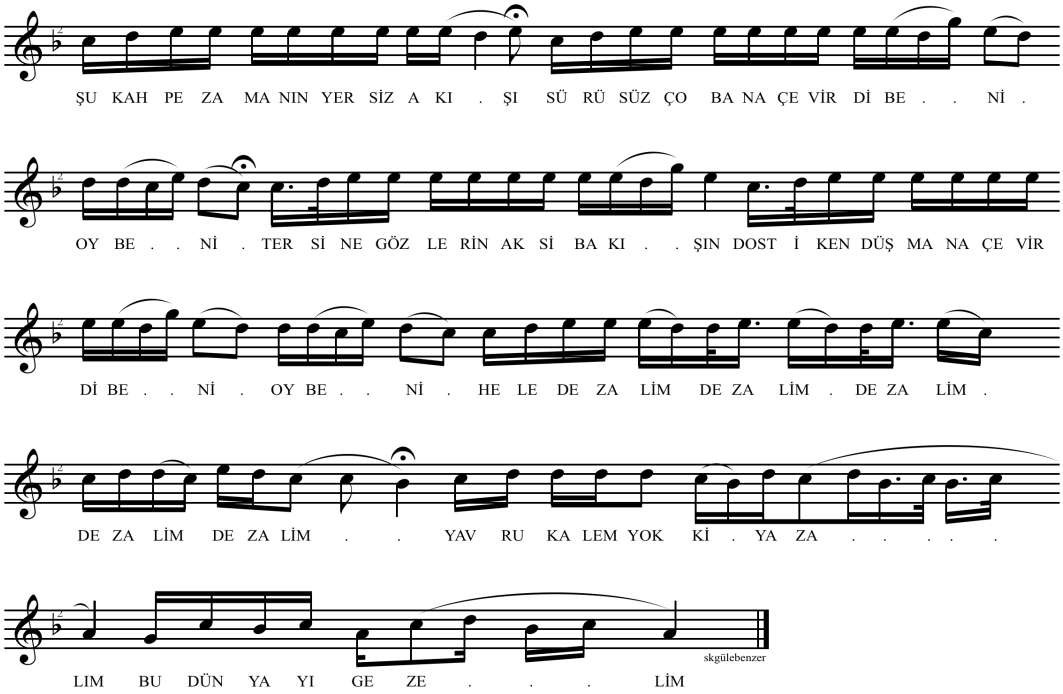

1. KITA
ŞU KAHPE ZAMANIN YERSİZ AKIŞI
SÜRÜSÜZ ÇOBANA ÇEVİRDİ BENİ
TERSİNE GÖZLERİN AKSİ BAKIŞIN
DOST İKEN DÜŞMANA ÇEVİRDİ BENİ

2. KITA
GERÇEĞİ BİLEREK SAKLA DEDİLER
MİSALİ MECNUNDA ÖRNEĞİ ÇÖLLER
KÖKÜME GÖZ DİKTİ KARA CAHİLLER
BUDANSIZ ORMANA ÇEVİRDİ BENİ

3. KITA
REYHANİ DER KAHPE ZAMAN SERT DÖNDÜ
RAKİP AĞIR GELDİ HAKEM SIRT DÖNDÜ
NAMERT DÖNSE GAM YEMEZDİM MERT DÖNDÜ
YENİK PEHLİVANA ÇEVİRDİ BENİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, zamanın, dünyanın ve insanların vefasızlığa sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Şu kahpe zamanın yersiz akışı

Sürüsüz çobana çevirdi beni

Tersine gözlerin aksi bakışın

Dost iken düşmana çevirdi beni

Gerçeği bilerek sakla dediler

Misali mecnunda örneği çöller

Köküme göz dikti kara cahiller

Budansız ormana çevirdi beni

Gönül düşman derken bakış dost derken

Bulut nara atıp rüzgâr es derken

Biri konuş derken bi sus derken

Akıllı hayvana çevirdi beni

Reyhani der kahpe zaman sert döndü

Rakip ağır geldi hakem sırt döndü

Namert dönse gam yemezdim mert döndü

Yenik pehlivana çevirdi beni

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiş, hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Çıkarsa Çıksın

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 18

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ÇIKARSA ÇIKSIN

1. Kıta
SEN ALLAH'A YÜRÜ KORK GÜNAHINDAN
ÖNÜNE DÜŞMANMI ÇIKARSA ÇIKSIN
BEKLE FERMANINI PADİŞAHINDAN
KATLİNE FERMANMI ÇIKARSA ÇIKSIN

2. Kıta
KARANLIĞIN AYDIN SABAHI ATAR
ÇEKİRDEK BU ŞANLI TOPRAKTA YATAR
AKREBİN KUYRUĞU KENDİNE BATAR
ÖNÜNE YILANMI ÇIKARSA ÇIKSIN

3. Kıta
AŞIK REYHANİ DERKİ ADALETLİ OL
ÇALIŞ HÜNER İŞLE MARİFETLİ OL
SEN KENDİ HÜKMÜNCE SADAKATLİ OL
DÜNYA'DA İSYANMI ÇIKARSA ÇIKSIN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, tedbiri aldıktan sonra kaderin takdirine teslim olmayı anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sen Allah'a yürü kork günahından
Önüne düşman mı çıkarsa çıksın
Bekle fermanını padişahından
Katline ferman mı çıkarsa çıksın

Mahkûmu idamdan etmezmi azat
Doğruya melekler ile şehadet
Allah'a iman et Resul'a selat
Yoluna şeytanmı çıkarsa çıksın

Karanlığın aydın sabahı atar
Çekirdek bu şanlı toprakta yatar
Akrebin kuyruğu kendine batar
Önüne yılan mı çıkarsa çıksın

Âşık Reyhani der adaletli ol
Çalış hüner işle maharetli ol
Sen kendi hükmünce sadakatli ol
Dünyada isyan mı çıkarsa çıksın

Makam Analizi

Makamı: Gülizar Makamı

Dizisi: Eser 8 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve La ses aralığında 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

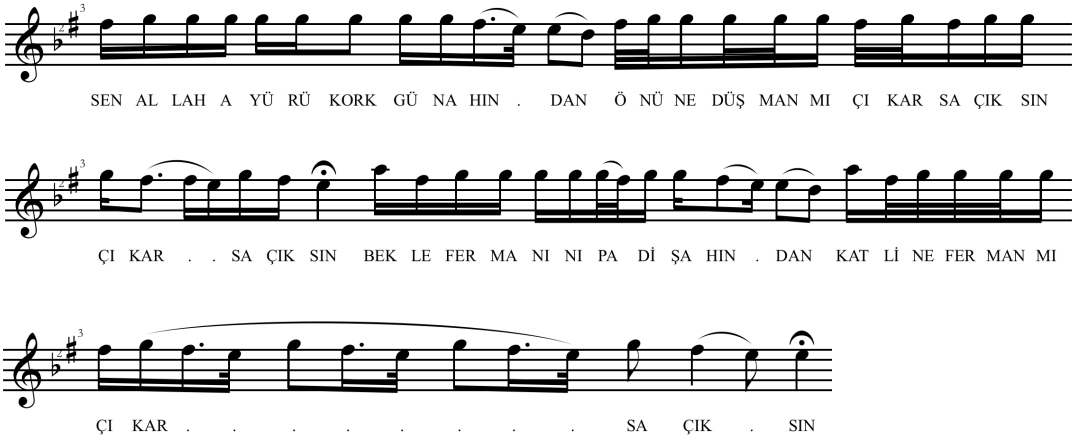

A cümlesinde, Gülizar Makamının birinci derece güçlüsü olan Sol-Gerdaniye gösterilmiş, ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, Mi perdesinde Hüseyni etkisi gösterilmiş, Do perdesinde çargâhlı Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Deprem Virane

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 19

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

DEPREM VİRANE

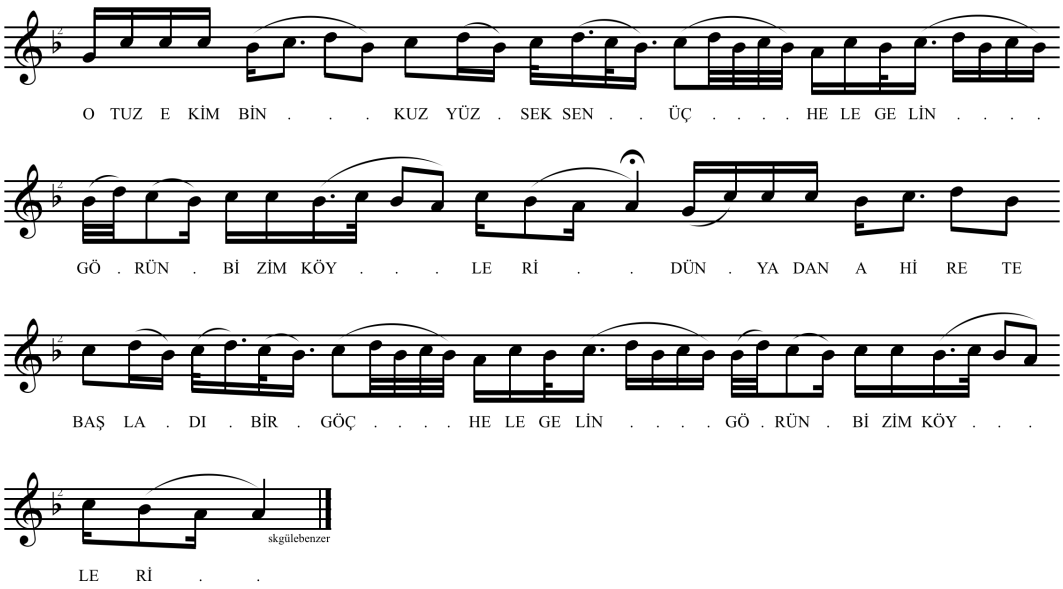

1. KITA
OTUZ EKİM BİNDOKUZYÜZ SEKSENÜÇ
HELE GELİN GÖRÜN BİZİM KÖYLERİ
DÜNYADAN AHİRETE BAŞLADI BİR GÖÇ
HELE GELİN GÖRÜN BİZİM KÖYLERİ

2. KITA
EN SON HIZ İLE TRT VE BASIN
İFADESİ MÜŞKÜL BU KARA YASIN
KÖYDE CANLI YOKKİ KİME SORASIN
BAK FELEK NEYLEDİ BİZİM KÖYLERİ

3. KITA
REYHANİ BU DERDİ NASIL BİLEYİM
MÜREKKEP YETMEZKİ KALEM ALAYIM
DOSTLARIMA BAŞ SAĞLIĞI DİLEYİM
HELE GELİN GÖRÜN BİZİM KÖYLERİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, deprem felaketi sonrasında köylerinde yaşadıkları sıkıntıları dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Otuz ekim bindokuzyüz seksenüç

Hele gelin görün bizim köyleri

Dünyadan ahirete başladı göç

Hele gelin görün bizim köyleri

Geldi en son hız ile TRT ve basın

İfadesi müşkül bu kara yasın

Köyde canlı yok ki kime sorasın

Bak felek neyledi bizim köyleri

Askerin elinde kazmayla kürek

Soruyor nerede maslahat gerek

Göç etti arılar boş kaldı petek

Hele gelin görün bizim köyleri

Şurda bir köy varmış kızlar kalesi

Tanıyan yokmuş acep bu köy neresi

Tükenmemiş döner taşın çilesi

Hele gelin görün bizim köyleri

Bulut çökmüş azap köyün üstüne

Sanki o da düşmüş canlar üstüne

Yaralılar imdat diyor dostuna

Bak felek neyledi bizim köyleri

Yapı sağlam değil plan düz değil

Yıkım engellenmez afet az değil

Ahşap bina çağdaşlığa hız değil

Alt üst etti felek bizim köyleri

Ciğerler acısı bindörtyüz ölü

Daha tamam değil o da şüpheli

Kader böyle ise tedbir kapalı

Bak felek neyledi bizim köyleri

Koyunlar kuzular sahipsiz otlar

Virane yaylalar matemli yurtlar

Gündüz köyde gezer tilkiler kurtlar

Hele gelin görün bizim köyleri

Reyhani bu derdi nasıl bileyim

Mürekkep yetmezki kalem alayım

Dostlarıma baş sağlığı dileyim

Hele gelin görün bizim köyleri

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: Sol ve Re ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

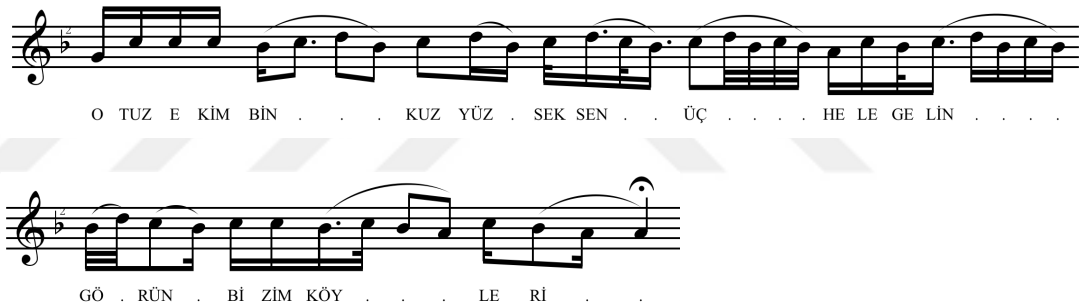

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi makamı etkisi verilmiş, Uşşak dörtlü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Diyoruz

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 20

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

DİYORUZ

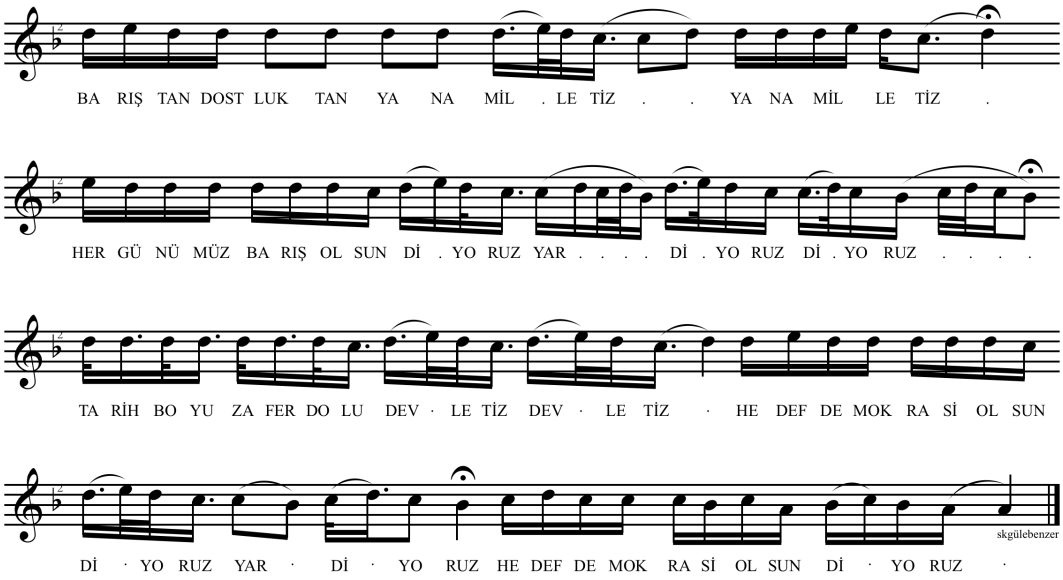

1. Kıta
BARIŞTAN DOSTLUKTAN YANA MİLLETİZ
HER GÜNÜMÜZ BARIŞ OLSUN
TARİH BOYU ZAFER DOLUDEVLETİZ
HEDEF DEMOKRASİ OLSUN DİYORUZ

2. Kıta
KENDİNİ SEVERSİN (YURDUNU KORU) 2
VERELİM GENÇLİĞE (UMUT-YAŞAM RAPORU) 2
HERTARAF YEMYEŞİL (SULAR DUPDURU) 2
ÇEVREMİZ TERTEMİZ OLSUN (DİYORUZ YAR)

3. Kıta
FAKİRİN YETİMİN BOYNU (EĞRİDİR) 2
MAZLUMU SÖMÜRMEK (ACI AĞRIDIR) 2
AŞ DİYORLAR İŞ DİYORLAR (DOĞRUDUR) 2
SÖYLENTİLER TATBİK OLSUN (DİYORUZ BEYLER) 2

4. Kıta
REYHANİ AŞIĞIM (BEN BU UĞURDA) 2
UMUDUM KALMASIN YERDE ÇAMURDA
HAYIRLI DUAMIZ VATANA YURDA
HAKSIZLAR BELASINI BULSUN (DİYORUZ) 2

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, Türk milletinin zaferlerle dolu geçmişine, barış ve dostluk ahlâkına ve demokrasiye dikkat çekerek milletin sorumluluklarını dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Barıştan dostluktan yana milletiz

Her günümüz barış olsun diyoruz

Tarih boyu zafer dolu devletiz

Hedef demokrasi olsun diyoruz

Kendini seversin yurdunu koru

Verelim gençliğe umut raporu

Her taraf yemyeşil sular dupduru

Çevremiz tertemiz olsun diyoruz

Fakirin yetimin boynu eğridir

Mazlumu sömürmek acı ağrıdır

Aş diyorlar iş diyorlar doğrudur

Söylentiler tatbik olsun diyoruz

Reyhani aşığım ben bu uğurda

Umudum kalmasın yerde çamurda

Hayırlı duamız vatana yurda

Haksızlar belasını bulsun diyoruz

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi verilmiştir

B cümlesi

B cümlesinde uşşak dörtlü içerisinde Do perdesinde Çargâh etkisi verilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Duydunmu

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 21

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

DUYDUNMU

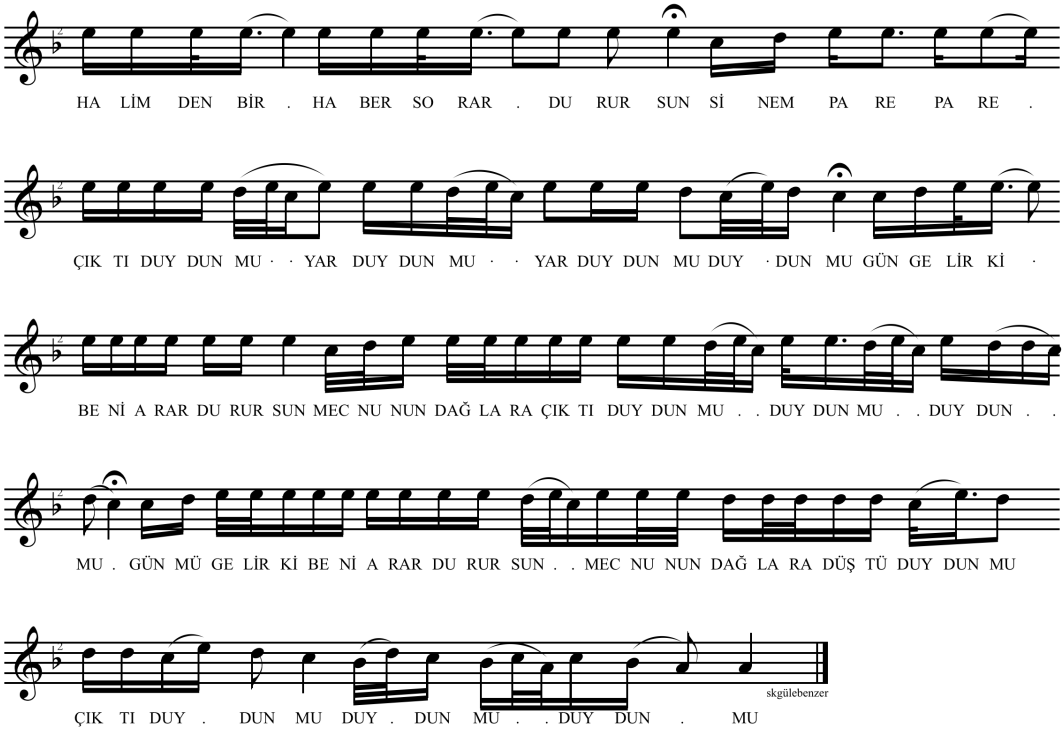

1.kıta
HALİMDEN BİR HABER SORAR DURURSUN
SİNEM PARE PARE ÇIKTI DUYDUNMU
GÜN GELİRKİ BENİ ARAR DURURSUN
MECNUNUN DAĞLARA ÇIKTI DUYDUNMU

2. Kıta
AYRILIK SİTEMİ SİNEMİN DERDİ
ÖRÜMCEKLER GİBİ HERYANIMI SARDI
GÖZLERİM BOZULDU SAÇIM AĞARDI
SENSİZ BAHTIM KARA ÇIKTI DUYDUNMU

3. Kıta
SENSİZ BENİM AYIM GÜNEŞİM YOKTUR
SORSALAR DERDİMİ DÜNYA'DAN ÇOKTUR
ŞU KARA BAĞRIMI AÇINCA DOKTOR
CİĞERLERİM YARA ÇIKTI DUYDUNMU

4. Kıta
REYHANİYİM BU DERDİ SAKLAYAMADIM
YAR SENİ ARADIM HEP ADIM ADIM
BAHÇELER BİTİRDİM KOKLAYAMADIM
GÜLÜM SONBARA ÇIKTI DUYDUNMU

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğine aşkını, ayrılığa dayanamadığını ve perişan halini haykırarak sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Halimden bir haber sorar dursun
Sinem pare pare çıktı duydun mu
Gün gelir ki beni arar dursun
Mecnunun dağlara çıktı duydun mu

Ayrılık sitemi sinemin derdi
Örümcekler gibi her yanımı sardı
Gözlerim bozuldu saçım ağardı
Sensiz bahtım kara çıktı duydun mu

Sensiz benim ayım güneşim yoktur
Sorsalar derdimi Dünya'dan çoktur
Şu gara bağrımı açınca doktor
Ciğerlerim yara çıktı duydun mu

Reyhani'yim bu derdi saklayamadım
Yar seni aradım hep adım adım
Bahçeler bitirdim koklayamadım
Gülüm sonbahara çıktı duydun mu

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

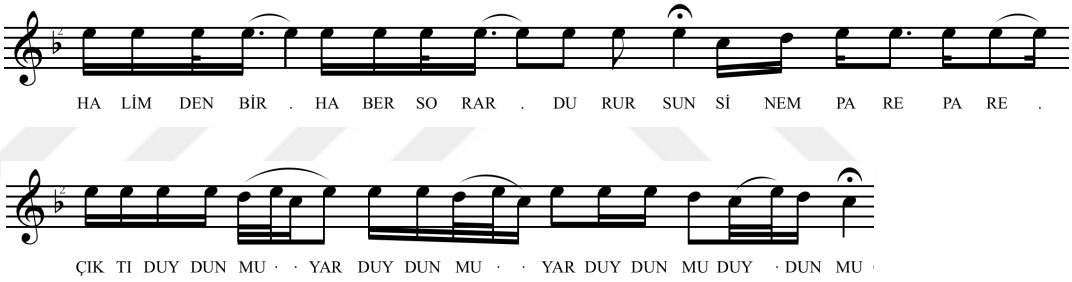

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde çargâhlı ve pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Erzincan’a Ağıt

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 25

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ERZİNCAN'A AĞIT

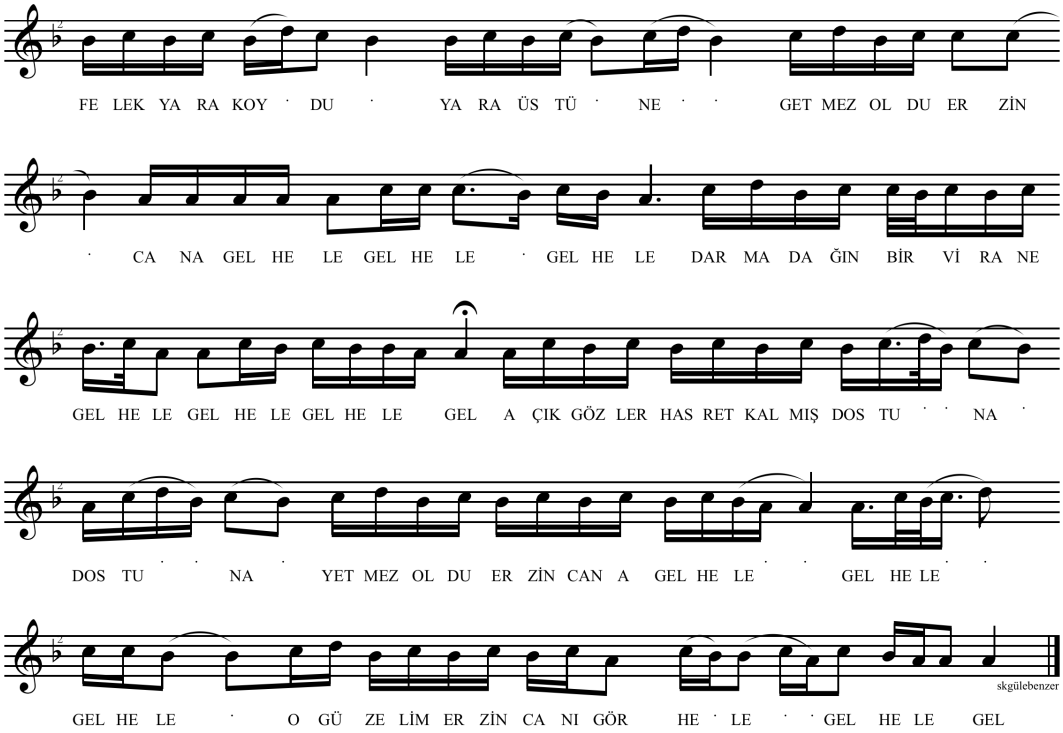

1. Kıta
FELEK YARA KOYDU YARA ÜSTÜNE
GETMEZ OLDU ERZİNCAN'A GEL HELE
DARMADAĞIN BİR VİRANE GEL HELE
AÇIK GÖZLER HASRET KALDI DOSTUNA
YETMEZ OLDU ERZİNCAN'A GEL HELE

2. Kıta
BOYUN BÜKMÜŞ AÇMAZ KIRMIZI GÜLLER
DÖKMÜŞ YAPRAĞINI SARI SÜMBÜLLER
BOZULDU BAHÇELER ŞİRİN BÜLBÜLLER
ÖTMEZ OLDU ERZİNCAN'A GEL HEL

3. Kıta
NİCE ŞEN HANELER NİCE ŞEN OCAKLAR
REYHANİ KİMDENDİR BU OLACAKLAR
AK GELİN KOYNUNDA BİR RESİM SAKLAR
TÜTMEZ OLDU ERZİNCAN'A GEL HELE

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11’li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, viran bir şehre dönen Erzincan’a dikkat çekiyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Felek yara koydu yara üstüne

Getmez oldu Erzincan'a gel hele

Açık gözler hasret kaldı dostuna

Yetmez oldu Erzincan'a gel hele

Çıktı gökyüzüne milletin ahı

Çürük beton sahte elin günahı

Nice güneş doğdu hayret sabahı

Atmaz oldu Erzincan’a gel hele

Boyun bükmüş açmaz kırmızı güller

Dökmüş yaprağını sarı sümbüller

Bozuldu bahçeler şirin bülbüller

Ötmez oldu Erzincan'a gel hele

Gelen Allah’tandır kime öcümüz

Sabretmek şükretmek başta tacımız

Bozuldu bahçeler gayrı gücümüz

Yetmez oldu Erzincan’a gel hele

Kökten koptu budağımız dalımız

Çölde çakallarla gezer malımız

Arzu hal yazmaya kırık elimiz

Tutmaz oldu Erzincan’a gel hele

Reyhani kimdendir bu olacaklar

Ak gelin koynunda bir resim saklar

Nice şen haneler nice şen ocaklar

Tütmez oldu Erzincan'a gel hele

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemektedir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Erzurum’lu Gelin

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 26

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ERZURUMLU GELİN

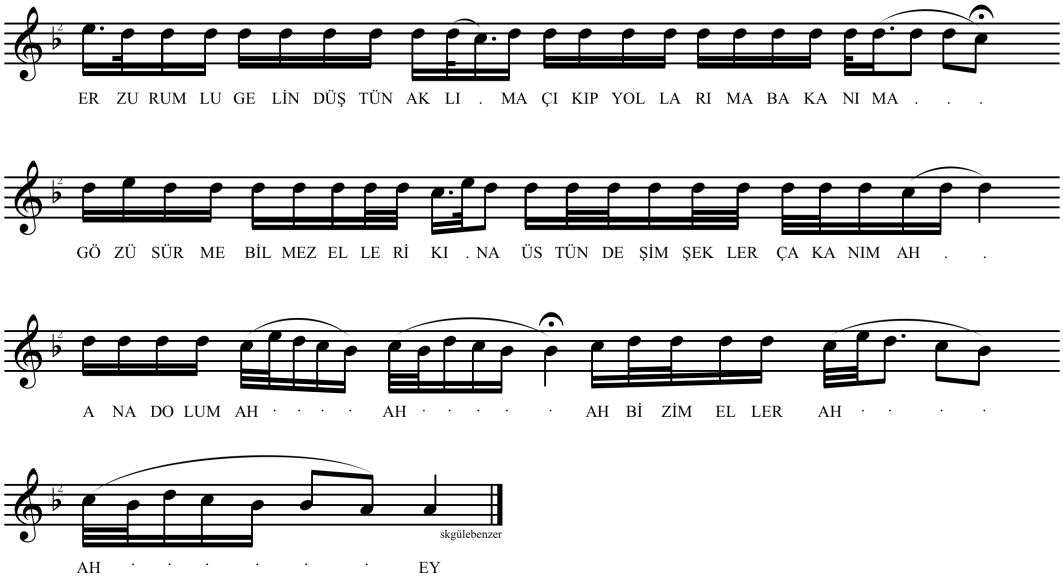

1. KITA
ERZURUM GELİN DÜŞTÜ AKLIMA
ÇKIP YOLLARIMA BAKANIMA
GÖZÜ SÜRME BİLMEZ ELLERİ KINA
ÜSTÜNDE ŞİMŞEKLER ÇAKANIMA

2. KITA
SABAH OLUR YARİNE EKMEK GÖTÜRÜR
GÜN ÖĞLE OLMADAN YER BİTİRİR
YAVRUSUNU TAŞ DİBİNE YATIRIR
YALIN AYAK BOSTAN EKENİM

3. KITA
DAĞI BİLİR BAĞI BİLMEZ SEVDİĞİM
AĞLAMAYI BİLİR GÜLMEZ SEVDİĞİM
ESANS KOLONYAYI BİLEMEZ SEVDİĞİM
ÜZERİNDEN TEZEK KOKANIM

4.KITA
HELE BU DERT REYHANİ'Yİ YER BİTİRİR
YA BUGÜN YA YARIN ALIR GÖTÜRÜR
BELKİ ŞİMDİ TANDIR YAKMIŞ OTURUR
DUMANI BACADAN ÇIKANIM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11’li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğinin mahrumiyetini, mahcubiyetini, sadakatini, alçak gönüllülüğünü ve özlediğini dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Erzurum gelin düştü aklıma

Çıkıp yollarıma bakanıma

Gözü sürme bilmez elleri kına

Üstünde şimşekler çakanıma

Sabah olur yârine ekmek götürür

Gün öğle olmadan yiyer bitirir

Yavrusunu taş dibine yatırır

Yalın ayak bostan ekenim

Dağı bilir bağı bilmez sevdiğim

Ağlamayı bilir gülmez sevdiğim

Esans kolonyayı bilmez sevdiğim

Üzerinden tezek kokanım

Bu dert Reyhani'yi de yer bitirir

Ya bugün ya yarın alır götürür

Belki şimdi tandır yakmış oturur

Dumanı bacadan çıkanım

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

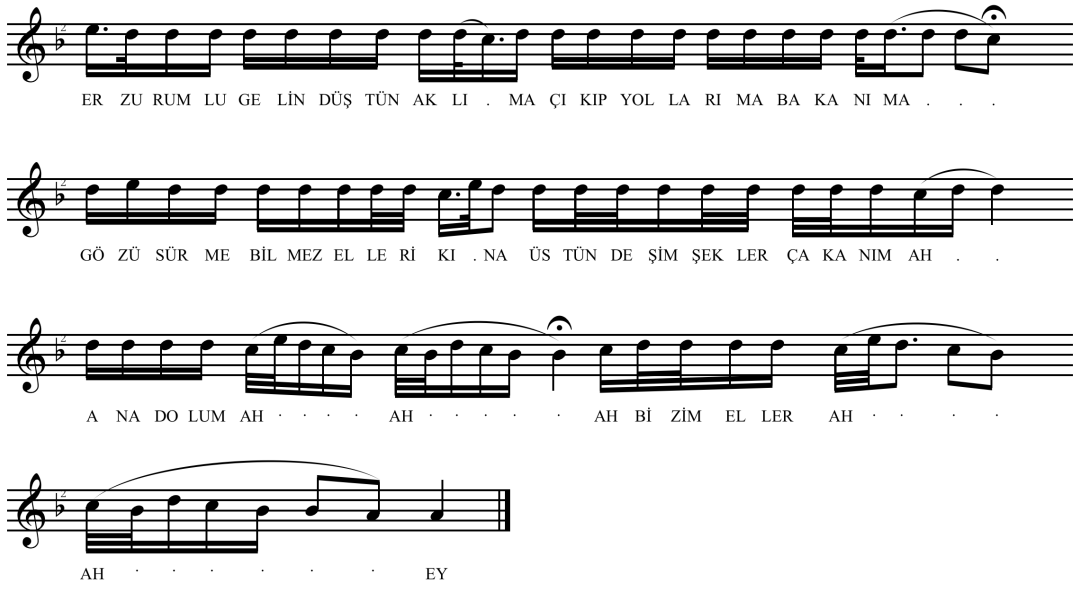

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi verilmiş, uşşak 4'lü içerisinde Do perdesinde Çargâhlı, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Ezen Kol Bizden Değil

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 28

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

EZEN KOL BİZDEN DEĞİL

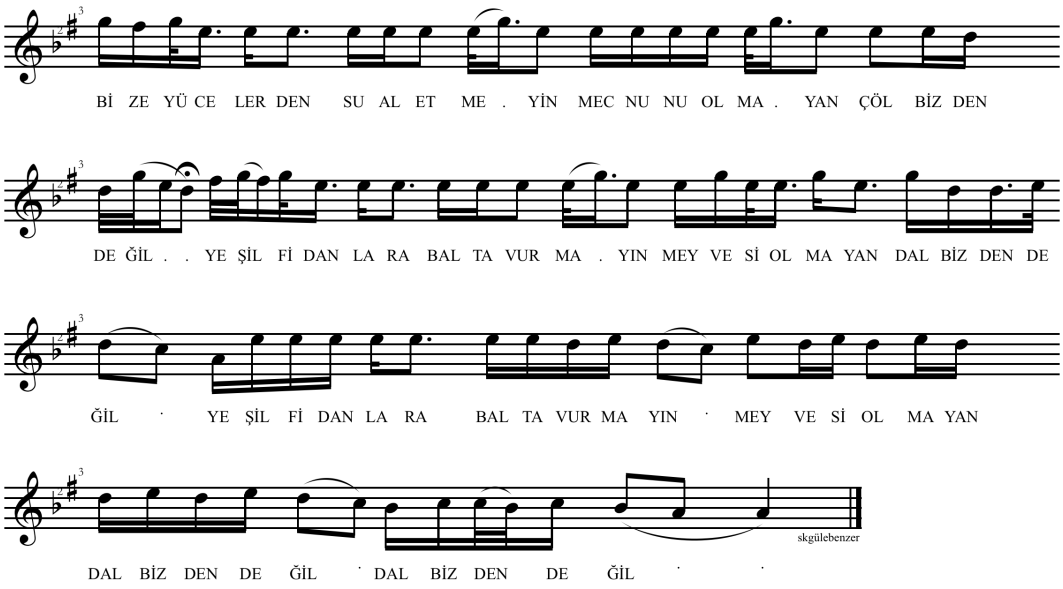

1. KITA
BİZE YÜCELERDEN SUAL ETMEYİN
MECNUNU OLMAYAN ÇÖL BİZDEN DEĞİL
YEŞİL FİDANLARA BALTA VURMAYIN
MEYVESİ OLMAYAN DAL BİZDEN DEĞİL

2. KITA
İÇİNDEYDİ EYRİ DOĞRU HEMDE DÜZ
KONUŞTUK SENİNLE AÇIKÇA BİR SÖZ
ŞAHİTTİ İKİ KULAK İKİ GÖZ
YALANA ALIŞKIN DİL BİZDEN DEĞİL

3. KITA
SOYUMUZDAN KALMIŞ BİR ESKİ HIRKA
ONUDA GİYERİM BEN KORKA KORKA
KORKARIM ÇEKERLER BENİ BİR ÇARKA
ÇÜNKÜ İNSAN EZEN KOL BİZDEN DEĞİL

4. KITA
REYHANİYİM YAYLALARI YAYLARIZ
KAPTAN OLUR DERYALARI BOYLARIZ
BİR MİLLETİZ O MİLLETİ SÖYLERİZ
GERÇEĞİ ÇALMAYAN TEL BİZDEN DEĞİL

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, mütevazi, doğru sözlü, adaletli olmayı ve güçlünün güçsüzü ezmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bize yücelerden sual etmeyin

Mecnunu olmayan çöl bizden değil

Yeşil fidanlara balta vurmayın

Meyvesi olmayan dal bizden değil

Soyumuzdan kalmış bir eski hırka

Onu da giyerim ben korka korka

Korkarım çekerler beni bir çarka

Çünkü insan ezen kol bizden değil

Konuştuk seninle açıkça bir söz

İçindeydi eğri doğru hem de düz

Şahitti iki kulak iki göz

Yalana alışkın dil bizden değil

Reyhani'yim yaylaları yaylarız

Kaptan olur deryaları boylarız

Bir milletiz o milleti söyleriz

Gerçeği çalmayan tel bizden değil

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir.

B cümlesi

B cümlesinde, Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı asma karar yapılmıştır. Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Felek Büktü Bıraktı

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 29

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

FELEK BÜKTÜ BIRAKTI

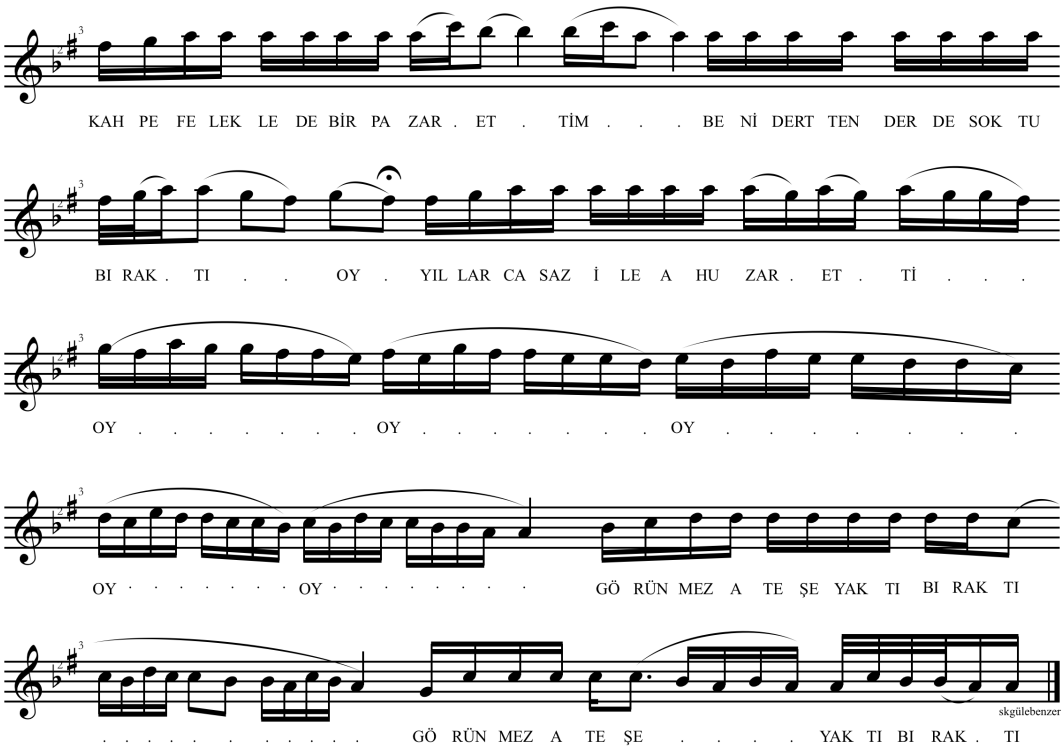

1. KITA
KAHPE FELEKLEDE BİR PAZAR ETTİM
BENİ DERTTEN DERDE SOKTU BIRAKTI
YILLARCA SAZ İLE AHUZAR ETTİ
GÖRÜNMEZ ATEŞE YAKTI BIRAKTI

2. KITA
YARALIYDI MIZRAP VERDİN ELİME
DERDİM DÖKTÜM DERT ORTAĞI TELİME
KEMENT ATTI BACAĞIMA KOLUMA
YÜRÜMEK İSTEDİMDE ÇEKTİ BIRAKTI

3.KITA
AŞIK REYHANİ'YİM KOLAY UYULMAZDIM
KOLAY LOKMA İLE YİYİLMEZDİM
ÇELİK POLATTIM EĞİLMEZDİM
FELEK BİR SANİYEDE BÜKTÜ BIRAKTI

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yaşamındaki zorlukları, sıkıntıları feleğe sitem ediyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Kahpe felekle de bir pazar ettim

Beni dertten derde soktu bıraktı

Yıllarca saz ile ahuzar ettim

Görünmez ateşe yaktı bıraktı

Kıymetimi yerden yere sürüttü

Altın adım çöplüklerde çürüttü

Yeşil tarlayı erkenden esti kuruttu

Yaprağımı toprağa döktü bıraktı

Yaralıydı mızrap verdin elime

Derdim döktüm dert ortağı telime

Kement attı bacağıma koluma

Yürümek istedim de çekti bıraktı

Âşık Reyhani'yim kolay uyulmazdım

Kolay lokma ile yiyilmezdim

Çelik polattım eğilmezdim

Felek bir saniyede büktü bıraktı

Makam Analizi

Makamı: Muhayyer Makamı

Dizisi: Eser 10 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: La-Muhayyer

Ses Genişliği: La ve Do ses aralığında 10 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B+C cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

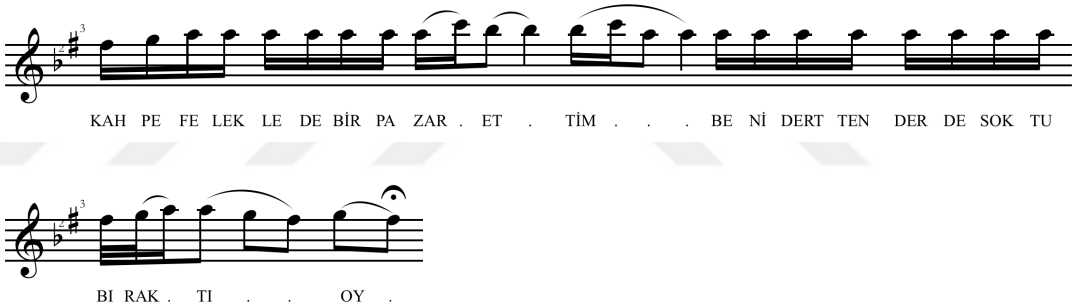

A cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer Makamı gösterilmiş, Fa-Mahur perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak Muhayyer Makamı hissettirilmiş, La-Muhayyer perdesinden La-Dügah karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılarak, La-Dügah perdesinde yarım karar olmuştur.

C cümlesi

C cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Fukara

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 30

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

FUKARA

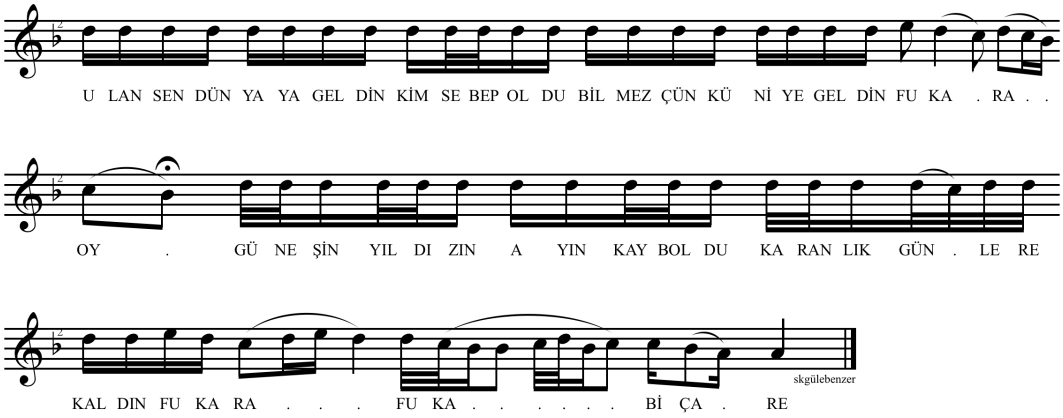

1. KITA
SEN DÜNYAYA GELDİN KİM SEBEP OLDU
BİLMEZ ÇÜNKÜ NİYE GELDİN FUKARA
GÜNEŞİN YILDIZIN AYIN KAYBOLDU
KARANLIK GÜNLERE KALDIN FUKARA

2. KITA
NE BAHÇELER SENİN NE BAĞLAR SENİN
NE OVALAR NE DAĞLAR SENİN
NE BİR İŞİN NE BİR EVİN VAR SENİN
ZATEN SEN DOĞMADAN ÖLDÜN FUKARA

3. KITA
FUKARAYI ZANNEDERLER KAYGISIZ
GÜNDÜZ RAHATSIZDIR GECE UYKUSUZ
ON LİRA YEVMİYE ON İKİ NÜFUS
EYVAH OLDUN ŞAŞKIN KALDIN FUKARA

4. KITA
REYHANİ DER BÖYLE KALMA GÜMANSIZ
EĞER DERDİN VARSA DEĞİL DERMANSIZ
ANAN DONSUZ ÖLDÜ BABAN TUMANSIZ
KEFENİNİ NERDEN ÇALDIN FUKARA

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, fakirin toplumda çektiği sıkıntıları, zorlukları ve ezikliğini anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sen dünyaya geldin kim sebep oldu
Bilmez çünkü niye geldin fukara
Güneşin yıldızın ayın kayboldu
Karanlık günlere kaldın fukara

Ne bahçeler senin ne bağlar senin
Ne ovalar ne dağlar senin
Ne bir işin ne bir evin var senin
Zaten sen doğmadan öldün fukara

Fukarayı zannederler kaygısız
Gündüz rahatsızdır gece uykusuz
On lira yevmiye on iki nüfus
Eyvah oldun şaşkın kaldın fukara

Reyhani der böyle kalma gümansız
Eğer derdin varsa değil dermansız
Anan donsuz öldü baban tumansız
Kefenini nerden çaldın fukara

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

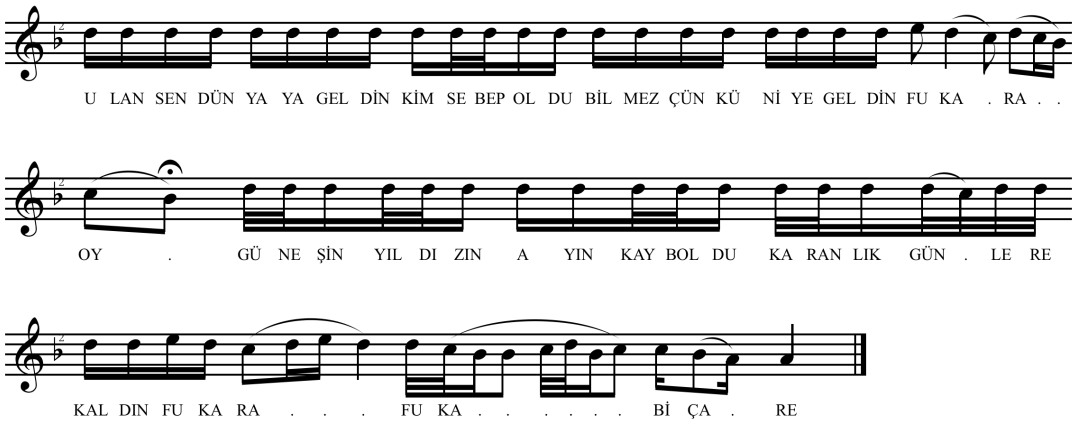

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Gel Yarim

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 31

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GEL YARİM

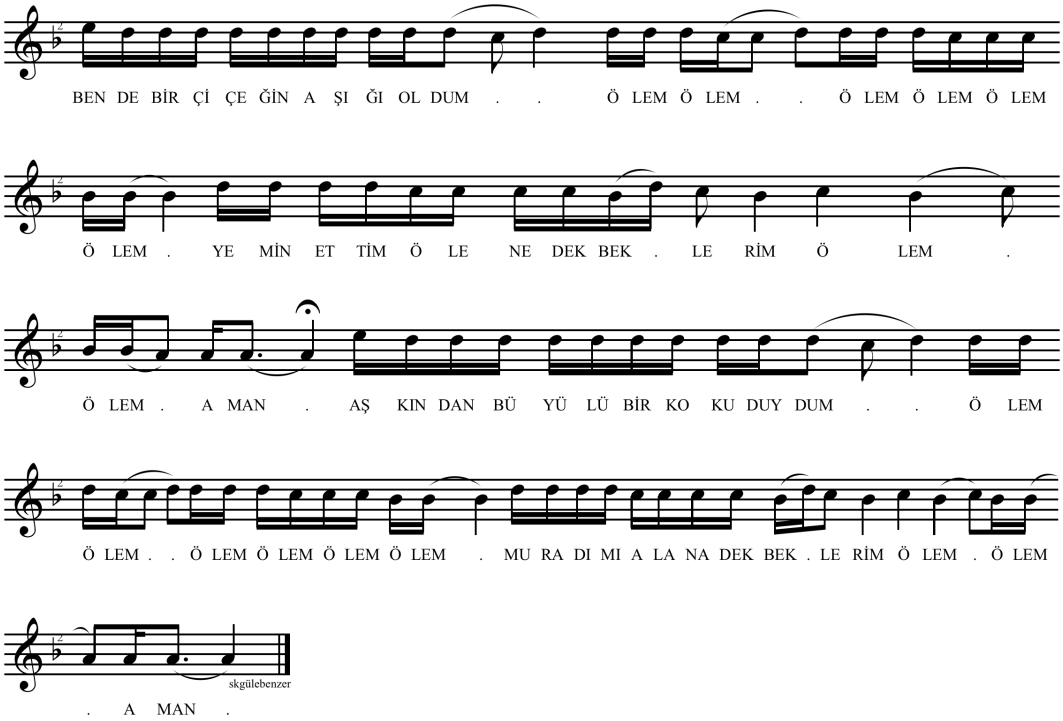

1. KITA
BENDE BİR ÇİÇEĞİN AŞIĞI OLDUM
YEMİN ETTİM ÖLENE DEK BEKLERİM
AŞKINDAN BÜYÜLÜ BİR KOKU DUYDUM
MURADIMI ALANA DEK BEKLERİM

2. KITA
HASRETİ BANA SOR YANLIZ YATANDA
UMUT YENİLENİRDE SABAH ATANDA
HAYAL BAŞLAR KURBAĞALAR ÖTENDE
POSTA PAYDOS OLANA DEK BEKLEDİM

3. KITA
REYHANİ BU DERDE DE CAN DAYANMAZ
YAR GELMEZSE DELİ GÖNÜL UYANMAZ
HAYAL BAŞUCUMDA GÖZÜM KAPANMAZ
GEL YARİM GEL ÖLENE DEK BEKLERİM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğine duyduğu aşkı ve ölene kadar sabırla umutla bekleyeceğini dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bende bir çiçeğin aşığı oldum

Yemin ettim ölene dek bekledim

Aşkından büyülü bir koku duydum

Muradımı alana dek bekledim

Çekti beni yerden yere sürüttü

İliğimi damarımı kuruttu

Kanımı emdi etlerimi çürüttü

Kemiklerim kalana dek bekledim

Hasreti bana sor yanlız yatanda

Umut yenilenirde sabah atanda

Hayal başlar kurbağalar ötende

Posta paydos olana dek bekledim

Reyhani bu derde de can dayanmaz

Yar gelmezse deli gönül uyanmaz

Hayal başucumda gözüm kapanmaz

Gel yarim gel ölene dek beklerim

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

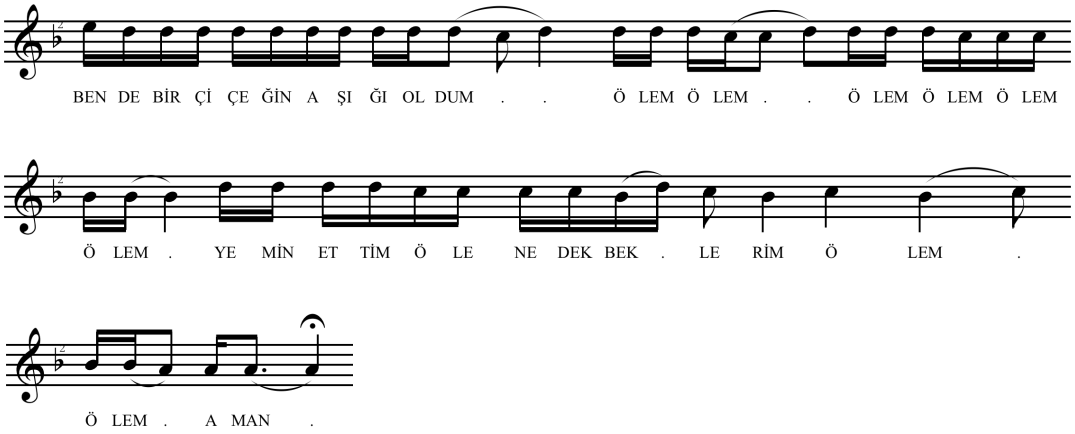

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Gelecek

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 32

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GELECEK

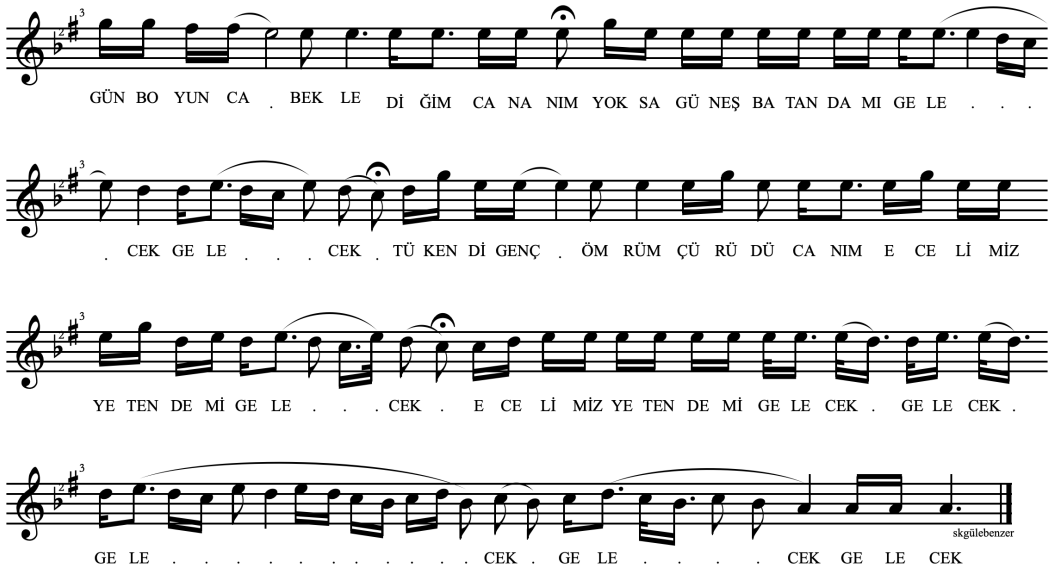

1. KITA
GÜN BOYUNCA BEKLEDİĞİM CANANIM
YOKSA GÜNEŞ BATANDAMI GELECEK
TÜKENDİ GENÇ ÖMRÜM ÇÜRÜDÜ
CANIM ECELİMİZ YETENDEMİ GELECEK

2. KITA
BAĞLAYA BAĞLAYA DÜNÜ BUGÜNE
DERTLERİM DAĞLARDAN ÇOK OLDU YİNE
BAYKUŞ KONUP MEZARIMIN ÜSTÜNE
ACI ACI ÖTENDEMİ GELECEK

3. KITA
SON İFADE GÖZLERİMİN YAŞINDA
ECELİN ORDUSU GEZER PEŞİMDE
ÖLDÜĞÜMDE MEZARIMIN BAŞINDA
DUMAN DUMAN TÜTENDEMİ GELECEK

4. KITA
REYHANİ ŞAHİDİM HASRET KASTİNE
KEŞKE DÜŞMESEYDİM AŞKIN MESTİNE
MEZARLIKTA AK GÖĞSÜMÜN ÜSTÜNE
BOZ YILANLARI YATANDAMI GELECEK

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğine, hasreti ve kavuşmayı beklediğini sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Gün boyunca beklediğim cananım

Yoksa güneş batanda mı gelecek

Tükendi genç ömrüm çürüdü

Canım ecelimiz yetende mi gelecek

Bağlaya bağlaya dünü bugüne

Dertlerim dağlardan çok oldu yine

Baykuş konup mezarımın üstüne

Acı acı ötende mi gelecek

Son ifade gözlerimin yaşında

Ecelin ordusu gezer peşimde

Öldüğümde mezarımın başında

Duman duman tütende mi gelecek

Reyhani şahidim hasret kastine

Keşke düşmeseydim aşkın mestine

Mezarlıkta ak göğsümün üstüne

Boz yılanları yatanda mı gelecek

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Gelmez Olaydım

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 33

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GELMEZ OLAYDIM

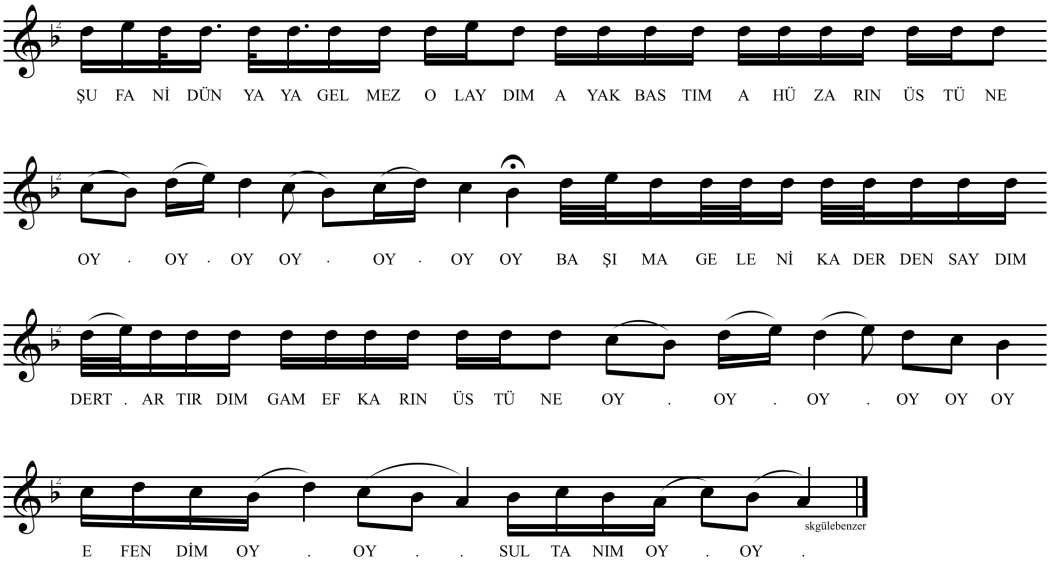

1. KITA
ŞU FANİ DÜNYAYA GELMEZ OLAYDIM
AYAK BASTIM AHÜZARIN ÜSTÜNE
BAŞIMA GELENİ KADERDEN SAYDIM
DERT ARTIRDIM GAM EFKARIN ÜSTÜNE

2. KITA
ACAYİPTİR BU FELEĞİN İŞLERİ
HİÇ AYIRMAZ KOCALARI GENÇLERİ
SEMADA DOLANIR ECEL KUŞLARI
GELİR KONAR BİR MEZARIN ÜSTÜNE

3. KITA
MEVLAM HER KULUNA BİR YAZI YAZMIŞ
BENİM KADERİMİ TEMELDEN KAZMIŞ
HERHALDE ÇEKTİĞİM ÇİLELER AZMIŞ
DÖRT DAHA EKLEDİ BİRİN ÜSTÜNE

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, dünya meşakkatlerinden şikâyet ederek, kaderine sitem

etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Şu fani dünyaya gelmez olaydım

Ayak bastım ahüzarın üstüne

Başıma geleni kaderden saydım

Dert artırdım gam efkarın üstüne

Acayiptir bu feleğin işleri

Hiç ayırmaz kocaları gençleri

Semada dolanır ecel kuşları

Gelir konar bir mezarın üstüne

Mevlam Reyhani'ye bir yazı yazmış

Benim kaderimi temelden kazmış

Herhalde çektiğim çileler azmış

Dört daha ekledi birin üstüne

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi verilmiş, uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

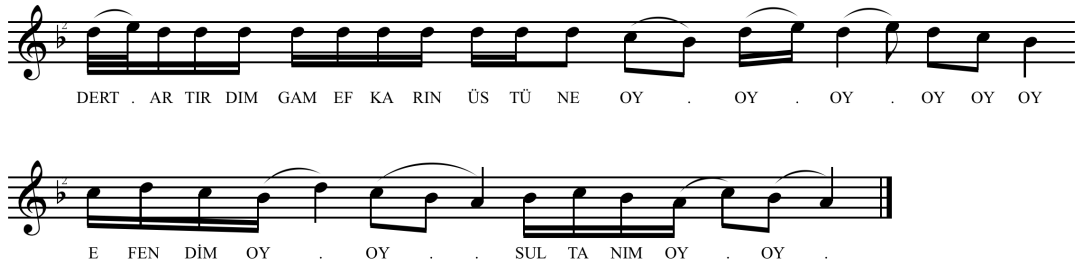

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Geri Kaldım Sevdiğim

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 34

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GERİ KALDIM SEVDİĞİM

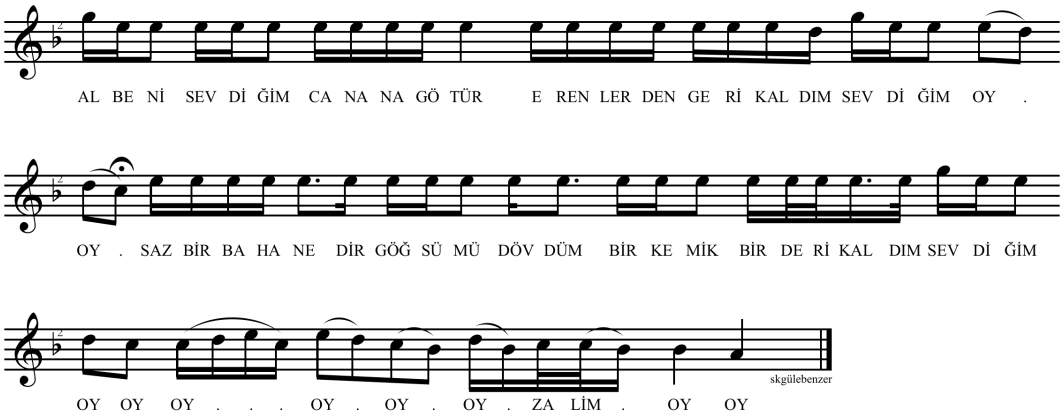

1. KITA
AL BENİ SEVDİĞİM CANANA GÖTÜR
ERENLERDEN GERİ KALDIM SEVDİĞİM
SAZ BİR BAHANEDİR GÖĞSÜMÜ DÖVDÜM
BİR KEMİK BİR DERİ KALDIM SEVDİĞİM

2. KITA
BAHÇEMİZDE TÜRLÜ AĞAÇ BESLENDİ
YAĞMUR YAĞDI RÜZGAR VURDU SÜSLENDİ
KIYMET BİLMEZ CAHİL GELDİ YASLANDI
YAPRAK DÖKTÜM KURU KALDIM SEVDİĞİM

3. KITA
BU KAHPE FELEĞİN BANAMI KASTI
NEREYE GİTTİMSE YOLUMU KESTİ
SIRTIMDA BİR HEYBE ELİMDE TESTİ
DOLDURMADIM YARI KALDI SEVDİĞİM

4. KITA
AŞIK REYHANİ'YİM UĞRADIM DERDE
NERDESİN SEVDİĞİM NERDESİN NERDE
MEYDANI KAPTIRDIM ÇAKALA KURDA
BİR SÜRÜDEN BİRİ KALDIM SEVDİĞİM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık; yalnızlığını, şanssızlığını ve çaresizliğini dile getirerek, feleğe ve sevdiğine sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Al beni sevdiğim canana götür

Erenlerden geri kaldım sevdiğim

Saz bir bahanedir göğsümü dövdüm

Bir kemik bir deri kaldım sevdiğim

Bahçemizde türlü ağaç beslendi

Yağmur yağdı rüzgâr vurdu süslendi

Kıymet bilmez cahil geldi yaslandı

Yaprak döktüm kuru kaldım sevdiğim

Bu kahpe feleğin banamı kastı

Nereye gittimse yolumu kesti

Sırtımda bir heybe elimde testi

Doldurmadım yarı kaldı sevdiğim

Âşık Reyhani'yim uğradım derde

Nerdesin sevdiğim nerdesin nerde

Meydanı kaptırdım çakala kurda

Bir sürüden biri kaldım sevdiğim

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

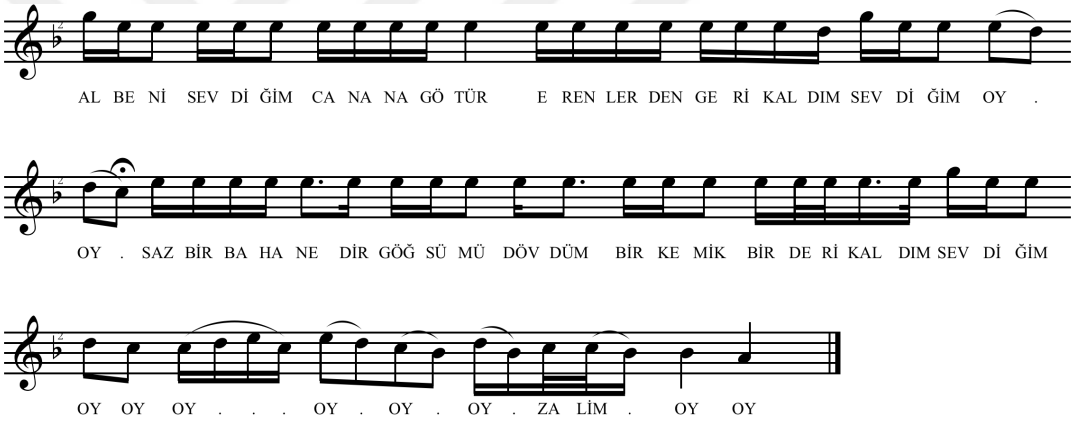

Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır. Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Gidirem

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 35

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GİDİREM

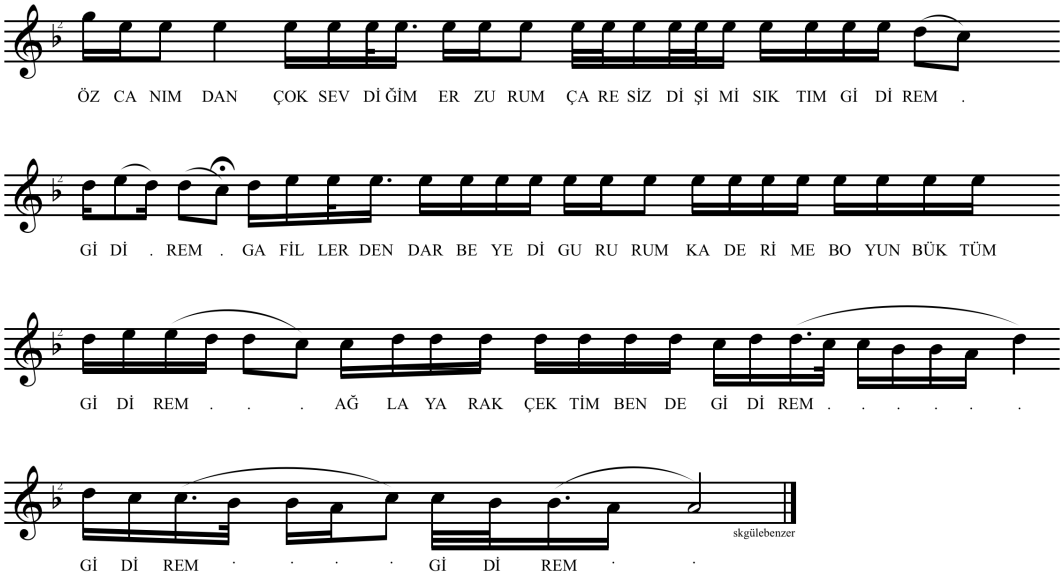

1. KITA
ÖZCANIMDAN ÇOK SEVDİĞİM ERZURUM
ÇARESİZ DİŞİMİ SIKTIM GİDİREM
GAFİLLERDEN DARBE YEDİ GURURUM
KADERİME BOYUN BÜKTÜM GİDİREM

2. KITA
SIRTIMA VERDİLER SİTEM YÜKÜNÜ
YEL DEVİRSİN SEBEPLERİN KÖKÜNÜ
ELLİ YILDIR BEKLEDİĞİM EKİNİ
HARMANA DÖKMEDEN YAKTIM GİDİREM

3. KITA
REYHANİ'YİM DERDİM GAMIM DİNMEDİ
İFTİRA DARBESİ CANA SİNMEDİ
ZEYNEL HORASAN'A GİTTİ DÖNMEDİ
BUDA BENİM GARA BAHTIM GİDİREM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, memleketinden göç ederek gönül kırgınlıklarını sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Özcanımdan çok sevdiğim Erzurum

Çaresiz dişimi sıktım gidirem

Gafillerden darbe yedi gururum

Kaderime boyun büktüm gidirem

Selam olsun ecdat ile ebaya

Abdurrahman gazi Habip babaya

Tuz ektiler çalıştığım çabaya

Emeğimi suya döktüm gidirem

Sırtıma verdiler sitem yükünü

Yel devirsin sebeplerin kökünü

Elli yıldır beklediğim ekini

Harmana dökmeden yaktım gidirem

Kırılmış sazımı astım tavana

Çevirdim yönümü döndüm divana

Gurbet kelepçedir yurdu sevene

Bilerek koluma taktım gidirem

Palandökenlerin sisli dumanı

Engininde bulamadım gümanı

Ezanlar okundu seher zamanı

Üç kez geri döndüm baktım gidirem

Benim canım fedaydı bin cana

Bin can az gelseydi ikibin cana

Kırk sene göz yaşımı döktüm fincana

Kattım kara suya aktım gidirem

Anlımız ap açık yüzüm karasız

Buna rağmen koymadılar yarasız

Tambura köyünden Emrah çaresiz

Bende Erzurum'dan çektim gidirem

Reyhaniyim derdim gamım dinmedi

İftira darbesi cana sinmedi

Zeynel Horasan'a gitti dönmedi

Buda benim gara bahtım gidirem

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

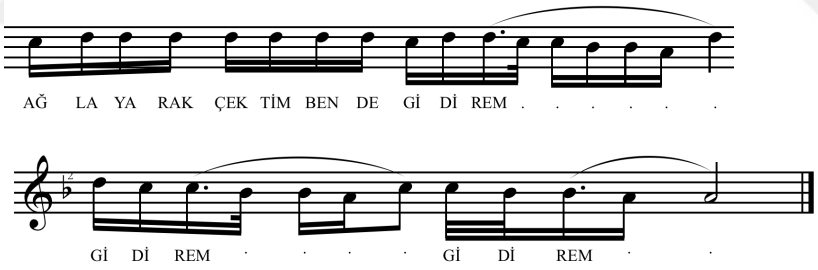

Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Gitti

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 36

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

GİTTİ

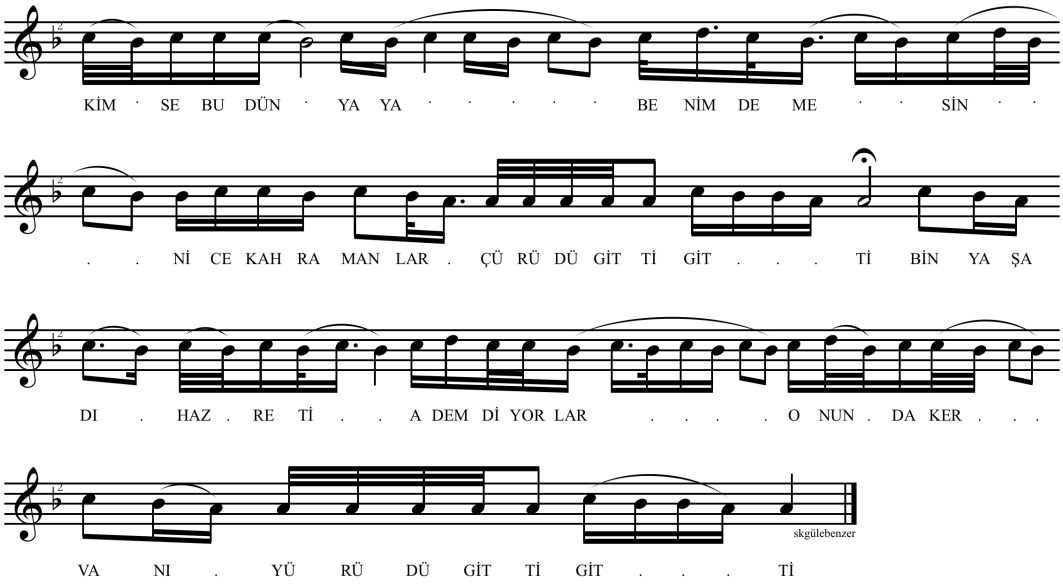

1. KITA
KİMSE BU DÜNYAYA BENİM DEMESİN
NİCE KAHRAMANLAR ÇÜRÜDÜ GİTTİ
BİN YAŞADI HAZRETİ ADEM DİYORLAR
ONUNDA KERVANI YÜRÜDÜ GİTTİ

2. KITA
DÜNYA KAÇ BİN KERE VİRANE OLDU
ECEP KAÇ BİN KERE BOŞALDI DOLDU
MECNUN BİR BAHÇIVAN LEYLA BİR GÜL OLDU
GÖNÜL BAHÇESİDE KURUDU GİTTİ

3. KITA
BOZULDU DÜNYANIN KALMADI TADI
HİÇBİR ÂŞIK ALAMAMIŞ MURADI
HER NERDE SÖYLENSE BİR ÂŞIK ADI
DERLERDİR REYHANİ VARDI GİTTİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, dünya güzelliklerinin fani olduğunu anlatıyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Kimse bu dünyaya benim demesin
Nice kahramanlar çürüdü gitti
Bin yaşadı Hazreti Âdem diyorlar
Onunda kervanı yürüdü gitti

Dünya kaç bin kere virane oldu
Acep kaç bin kere boşaldı doldu
Mecnun bir bahçıvan leyla bir gül oldu
Gönül bahçesi de kurudu gitti

Benden selam olsun sevdiğim yara
Şu fani dünyada kaldım avare
Sakın güvenmesin borana kara
Bir gün derler dağlar eridi gitti

Bozuldu dünyanın kalmadı tadı
Hiçbir âşık alamamış muradı
Her nerde söylense bir âşık adı
Derlerdir Reyhani vardı gitti

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

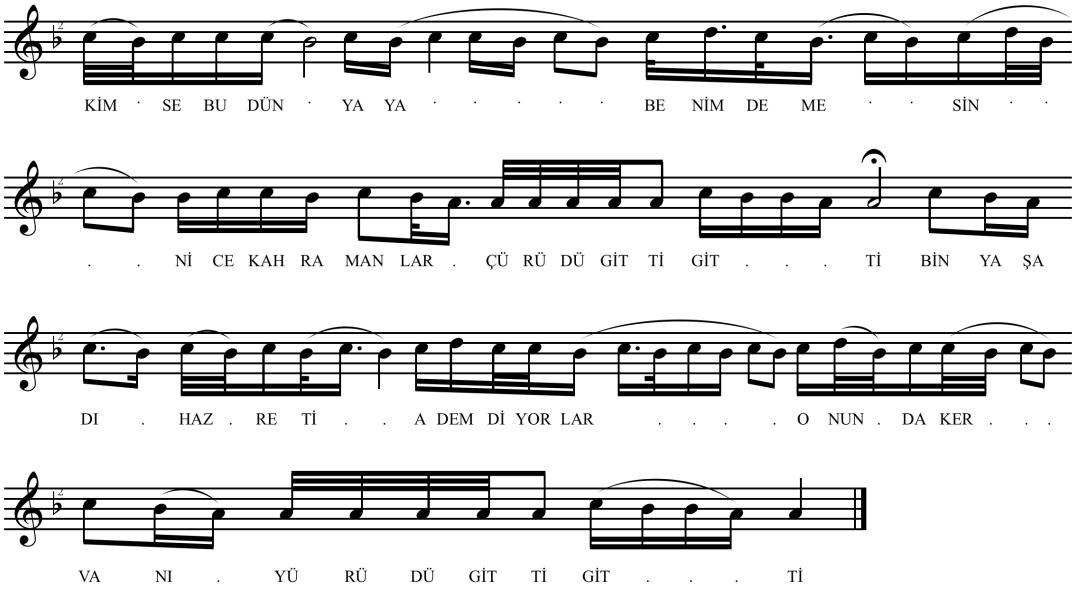

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Gün Geldi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 37

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ
2019

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

GÜN GELDİ

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

2

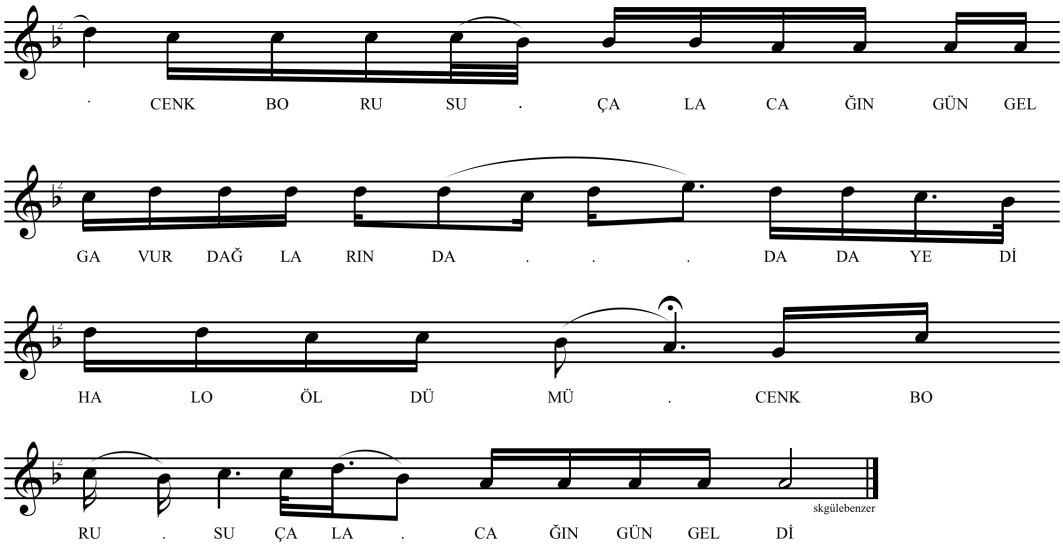

1. KITA
Ne yatarsın ülküdaşım kalk uyan
İnsanlığa ereceğin gün geldi
Hem sabreyle hem şükreyle hem de yan
Allah'a can vereceğin gün geldi

2. KITA
Çıkacaksın düştüceğin oyundan
Öğren tarihleri çağlar boyundan
Ayırdılar seni asıl soyundan
Sen kendine döneceğin gün geldi

3. KITA
Isparta'nın çiçekleri soldu mu
Mevsim geçip sonbahara geldi mi
Çamlıbelde köroğlular öldü mü
Cenk borusu çalacağın gün geldi

4. KITA
Reyhani der çiçeklerin soldu mu
Mevsim geçip son bahara geldi mi
Gâvur dağlarında halo öldü mü
Cenk borusu çalacağın gün geldi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, Türk milletine seslenerek; soyunu ecdadını tanımasını, oyuna gelmemesini, artık vakit kalmadığını ve uyanmasını haykırmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Ne yatarsın ülküdaşım kalk uyan

İnsanlığa ereceğin gün geldi

Hem sabreyle hem şükreyle hem de yan

Allah'a can vereceğin gün geldi

Çıkacaksın düştüceğin oyundan

Öğren tarihleri çağlar boyundan

Ayırdılar seni asıl soyundan

Sen kendine döneceğin gün geldi

Isparta'nın çiçekleri soldu mu

Mevsim geçip sonbahara geldi mi

Çamlıbelde köroğlular öldü mü

Cenk borusu çalacağın gün geldi

Reyhani der çiçeklerin soldu mu

Mevsim geçip son bahara geldi mi

Gâvur dağlarında halo öldü mü

Cenk borusu çalacağın gün geldi

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 8 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: Sol ve Sol ses aralığında 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

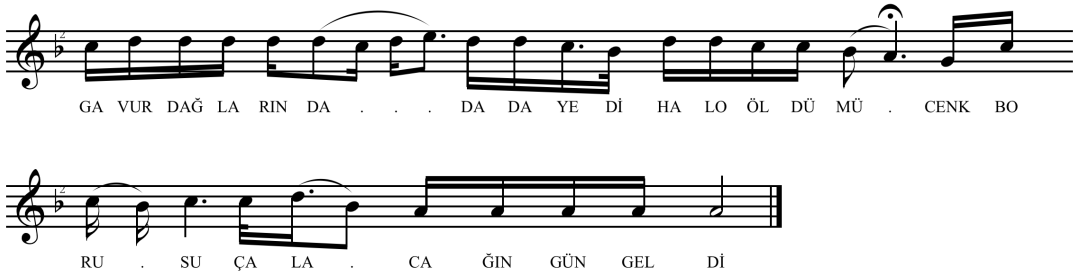

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Hey Rüzgâr

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 38

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

HEY RÜZGAR

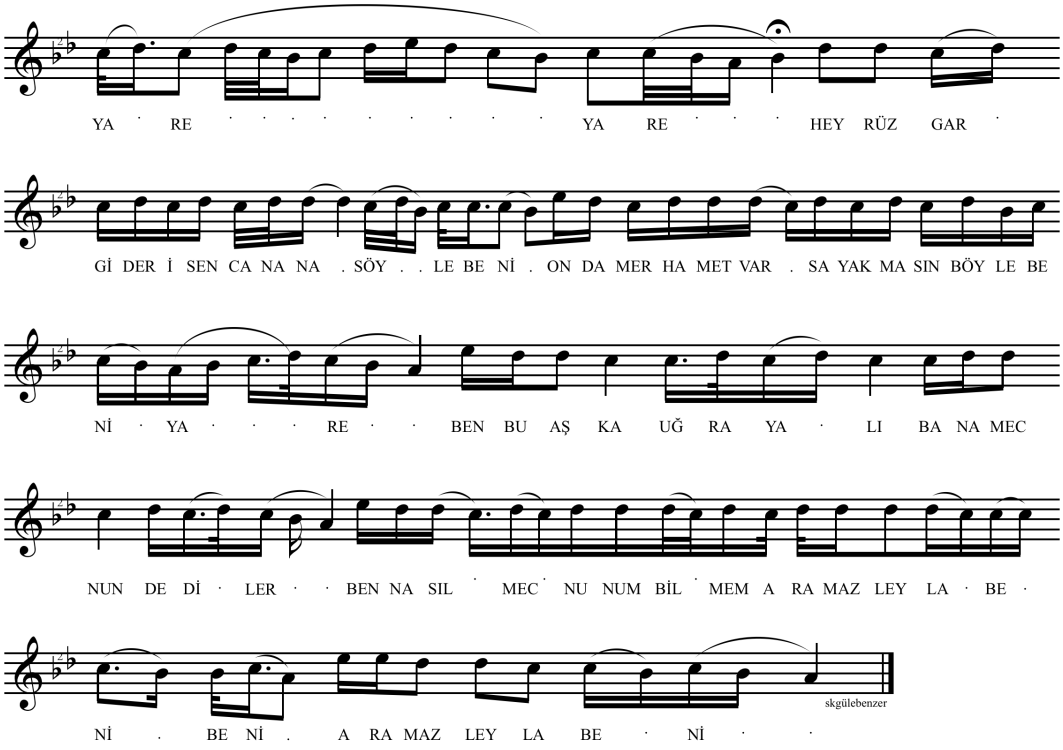

1. KITA
HEY RÜZGAR GİDER İSEN CANANA SÖYLE BENİ
ONDA MERHAMET VARSA YAKMASIN BÖYLE BENİ
BEN BU AŞKA UĞRAYALI BANA MECNUN DEDİLER
BEN NASIL MECNUNUM BİLMEM ARAMAZ LEYLA BENİ

2. KITA
REYHANİ'YİM AŞKA DÜŞTÜM GÖZLERİM YAŞTA BENİM
EREMEDİM MURADIMA GÖNLÜM TELAŞTA BENİM
NE DEDİMDE KUVVET KALDI NE AKLIM BAŞTA BENİM
DÜŞKÜNÜM KAPINA GELDİM AL KABUL EYLE BENİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 15'li

Nazım Biçimi-Şekli: Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı

Nazım Türü: Divan

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğine duyduğu aşkı ve özlemi ifade etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Hey rüzgâr giderisen canana söyle beni

Onda merhamet varsa yakmasın böyle beni

Ben bu aşka uğrayalı bana mecnun dediler

Ben nasıl mecnunum bilmem aramaz leyla beni

Reyhani'yim aşka düştüm gözlerim yaşta benim

Eremedim muradıma gönlüm telaşta benim

Ne dedim de kuvvet kaldı ne aklım başta benim

Düşkünüm kapına geldim al kabul eyle beni

Makam Analizi

Makamı: Saba Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Do-Çargâh

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

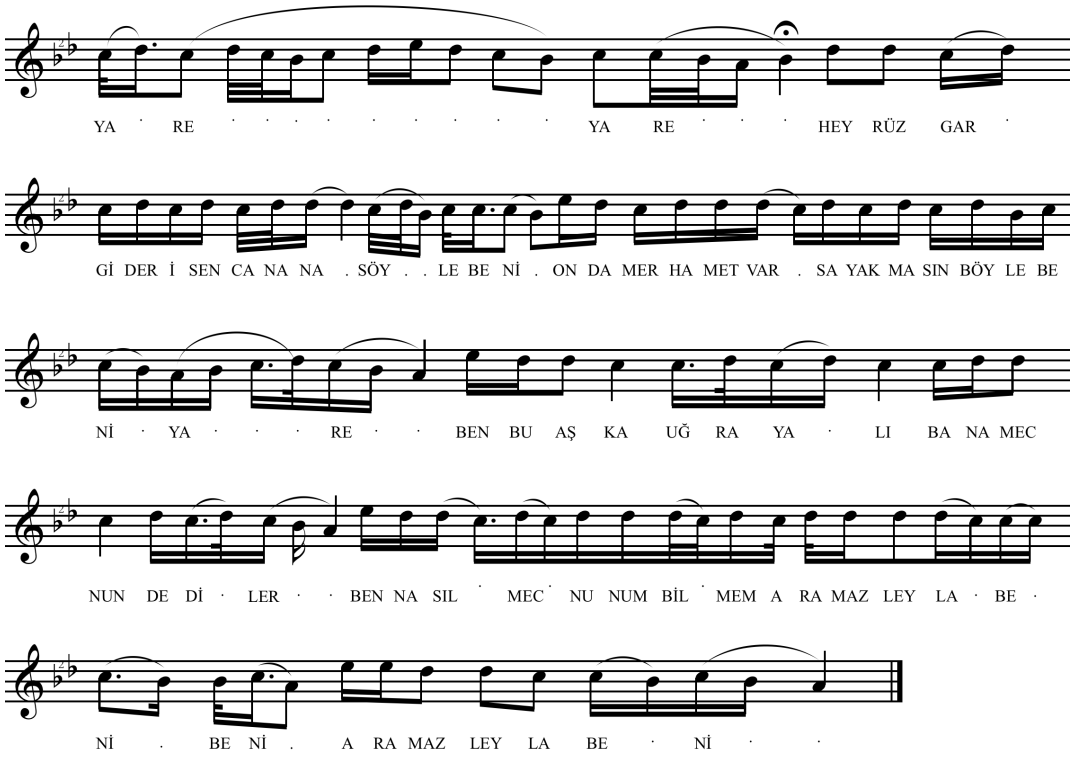

Eserde, Do-Çargâh güçlü perdesi vurgulanarak Saba Makamı gösterilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma kalış yapılmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

İhtiyar Oldum

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 39

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

İHTİYAR OLDUM

1. KITA
SEN GİTTİN GİDELİ BURADA SENSİZ
KAPANDI YOLLARIMİHTİYAR OLDUM
ZALİM RÜZGAR DEĞDİ KALDIM BEDENSİZ
DÖKÜLDÜ DALLARIM İHTİYAR OLDUM

2. KITA
GÖZLERİM BOZULDU SATIR SEZEMEM
PARMAĞIM YORULDU YAZI YAZAMAM
ÇIKIP EL İÇİNDE HIZLI GEZEMEM
BÜKÜLDÜ BELLERİM İHTİYAR OLDUM

3. KITA
KARŞIKİ DAĞLARI DUMAN ALINCA
REYHANİ'YİM HAYALLERE DALINCA
ÜSLUBUM KARIŞIR SAZI ALINCA
ÇALAMAZ TELLERİM İHTİYAR OLDUM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdiği gidince yaşadığı eksikliği, güçsüzlüğü dile getirerek ihtiyar olduğunu çöktüğünü anlatıyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sen gittin gideli burada sensiz

Kapandı yollarım ihtiyar oldum

Zalim rüzgâr değdi kaldım bedensiz

Döküldü dallarım ihtiyar oldum

Gözlerim bozuldu satır sezemem

Parmağım yoruldu yazı yazamam

Çıkıp el içinde hızlı gezemem

Büküldü bellerim ihtiyar oldum

Karşıki dağları duman alınca

Reyhani'yim hayallere dalınca

Üslûbum karışır sazı alınca

Çalamaz tellerim ihtiyar oldum

Makam Analizi

Makamı: Muhayyer Makamı

Dizisi: Eser 10 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: La-Muhayyer

Ses Genişliği: La ve Do ses aralığında 10 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B+C cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer Makamı gösterilmiş, Fa-Mahur perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

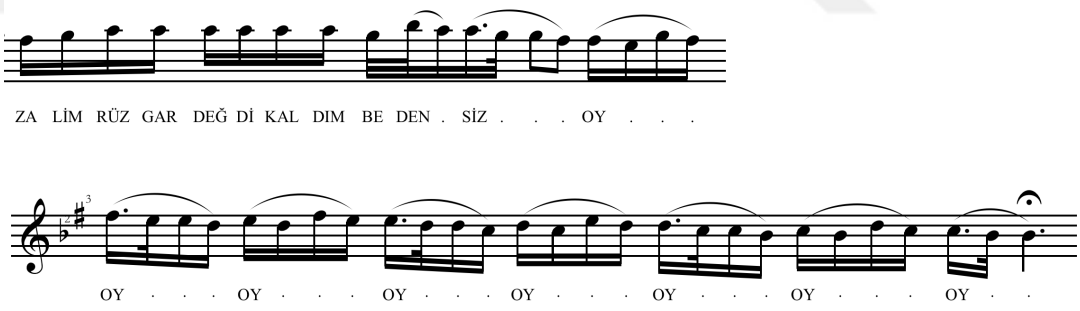

B cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak Muhayyer Makamı hissettirilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

C cümlesi

C cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

İster Benden

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 40

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

İSTER BENDEN

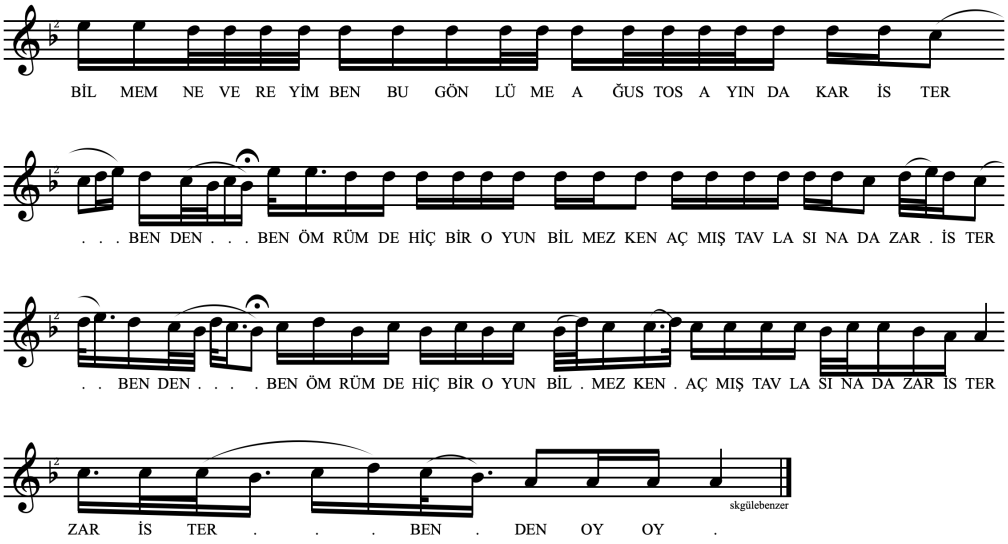

1. KITA
BİLMEM NE VEREYİM BEN BU GÖNLÜME
AĞUSTOS AYINDA KAR İSTER BENDEN
BEN ÖMRÜMDE HİÇBİR OYUN BİLMEZKEN
AÇMIŞ TAVLASINADA ZAR İSTER BENDEN

2. KITA
NERE GİDEM BEN BU FELEĞİN ZARINDAN
NE KIŞINDAN DOYDU NE BAHARINDAN
YAZ GELENDE ADANA'NIN KARINDAN
KIŞIN ERZURUM'DA NAR İSTER BENDEN

3. KITA
AŞIK REYHANİ'YİM YOK BENDE KARAR
KISMETİM GURBETE EYLEDİ FİRAR
GEÇTİ BU GENÇLİĞİM HEP OLDU ZARAR
GELMİŞ BUNDAN SONRA KÂR İSTER BENDEN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, ömrünün, gençliğinin geçtiğini ve gönlünün doymak

bilmediğini dile getirerek gönlüne serzeniş yapmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bilmem ne vereyim ben bu gönlüme
Ağustos ayında kar ister benden
Ben ömrümde hiçbir oyun bilmezken
Açmış tavlasına da zar ister benden

Nere gidem ben bu feleğin zarından
Ne kışından doydu ne baharından
Yaz gelende Adana'nın karından
Kışın Erzurum'da nar ister benden

Yazdım göz yaşımı bitirmez oldu
Verdim rüzgarlara götürmez oldu
Tüyden döşek serdim oturmaz oldu
Ayak basılmamış yer ister benden

Yadlar pınarından içmemiş olsun
Ak ile karayı seçmemiş olsun
Kimse kapısından geçmemiş olsun
Hiçbir göz görmemiş yar ister benden

Âşık Reyhani'yim yok bende karar

Kısmetim gurbete eyledi firar

Geçti bu gençliğim hep oldu zarar kışın

Gelmiş bundan sonra kâr ister benden

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamının gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

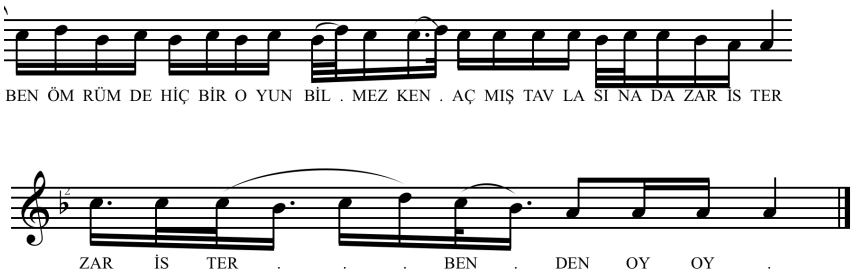

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Karayer

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 41

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

KARAYER

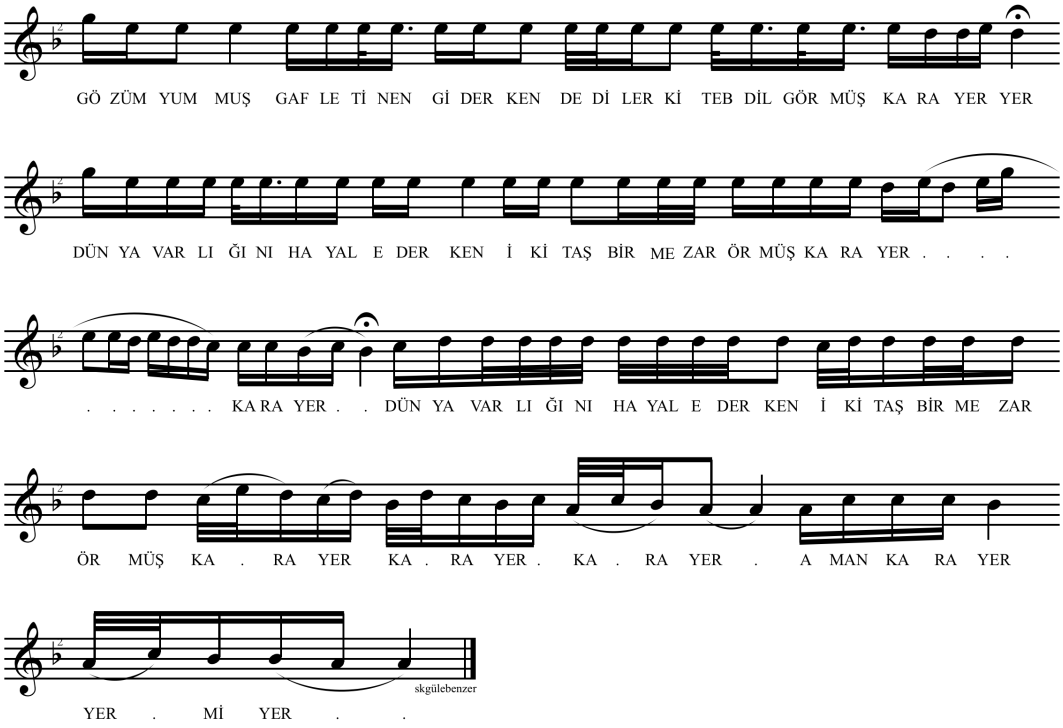

1. KITA
GÖZÜM YUMMUŞ GAFLETİNEN GİDERKEN
DEDİLERKİ TEBDİL GÖRMÜŞ KARAYER
DÜNYA VARLIĞINI HAYAL EDERKEN
İKİ TAŞ BİR MEZAR ÖRMÜŞ KARAYER

2. KITA
SANMA BU DÜNYANIN BİR VEFASI VAR
ALDATIR OYNATIR EDER İHTİYAR
AĞAYLA HİZMETKAR YAN YANA YATAR
NE ASİL NE NESİL SORMUŞ KARAYER

3. KITA
REYHANİ'YİM FARKI NE AZ İLE ÇOĞUN
İKİSİ BİR OLUR VAR İLE YOĞUN
MEZAR BİR TARLADIR İNSANLAR TOHUM
HEGÜN DANE DANE SÜRMÜŞ KARAYER

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, fani dünyada tek gerçeğin ölüm olduğunu vurgulamaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Gözüm yummuş gafletinen giderken

Dediler ki tebdil görmüş karayer

Dünya varlığını hayal ederken

İki taş bir mezar örmüş karayer

Sanma bu dünyanın bir vefası var

Aldatır oynatır eder ihtiyar

Ağayla hizmetkar yan yana yatar

Ne asil ne nesil sormuş karayer

Reyhani'yim farkı ne az ile çoğun

İkisi bir olur var ile yoğun

Mezar bir tarladır insanlar tohum

Her gün dane dane sürmüş karayer

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

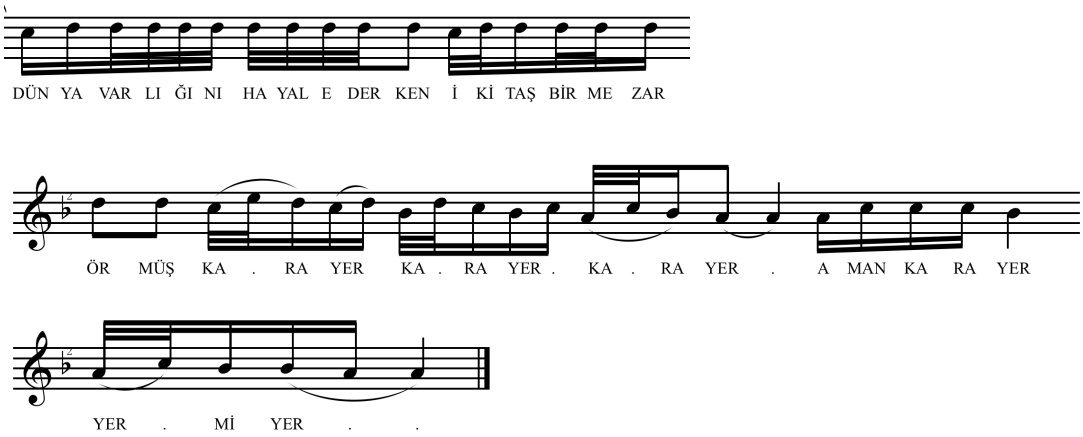

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Mektup Var

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 42

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

MEKTUP VAR

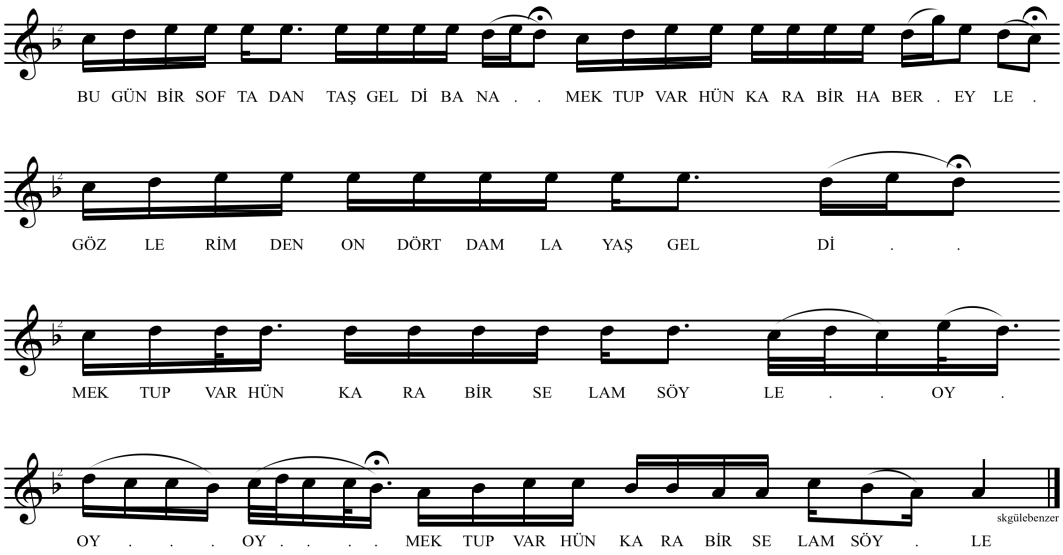

1. KITA
BUGÜN BİR SOFTADAN TAŞ GELDİ BANA
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR HABER EYLE
GÖZLERİMDEN ONDÖRT DAMLA YAŞ GELDİ
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR SELAM SÖYLE

2. KITA
KOLUM BAĞLI EREMEDİM MURADA
HÜR ŞEHİDİM ŞEHİT DÜŞTÜM ARADA
DÜLDÜL AĞLAR HÜSEYİN'İM NEREDE
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR SELAM SÖYLE

3. KITA
HORASAN YOLUNDA GARİP BİR KERVAN
ÜZERİNE YÜKLÜ SABI VE SÜBYAN
GÖZLERİ KANLI YAŞ TENLERİ ÜRYAN
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR SELAM SÖYLE

4. KITA
YEZİT'İN ASKERİ MEYDAN İÇİNDE
KERBELA KUŞLARI FİGAN İÇİNDE
YATAR HÜSEYİN'İM ALGAN İÇİNDE
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR SELAM SÖYLE

5. KITA
MERVAN'IN TOHUMU DÜNYAYI TUTTU
SAYISI ARTTIKÇA GÖR NELER ETTİ
AŞIK REYHANİ'YİM CANIMA YETTİ
MEKTUP VAR HÜNKARA BİR SELAM SÖYLE

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, insanlardan, dünyadan şikayetini sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bugün bir softadan taş geldi bana

Mektup var hünkara bir haber eyle

Gözlerimden ondört damla yaş geldi

Mektup var hünkara bir selam söyle

Kolum bağlı eremedim murada

Hür şehidim şehit düştüm arada

Düldül ağlar Hüseyin'im nerede

Mektup var hünkara bir selam söyle

Horasan yolunda garip bir kervan

Üzerine yüklü sabı ve sübyan

Gözleri kanlı yaş tenleri üryan

Mektup var hünkara bir selam söyle

Yezit'in askeri meydan içinde

Kerbela kuşları figan içinde

Yatar Hüseyin'im algan içinde

Mektup var hünkara bir selam söyle

Mervan'ın tohumu dünyayı tuttu

Sayısı arttıkça gör neler etti

Âşık Reyhani'yim canıma yetti

Mektup var hünkara bir selam söyle

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan tek bölümlü şarkı formundadır.

A Cümlesi

A Cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar, ayrıca Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

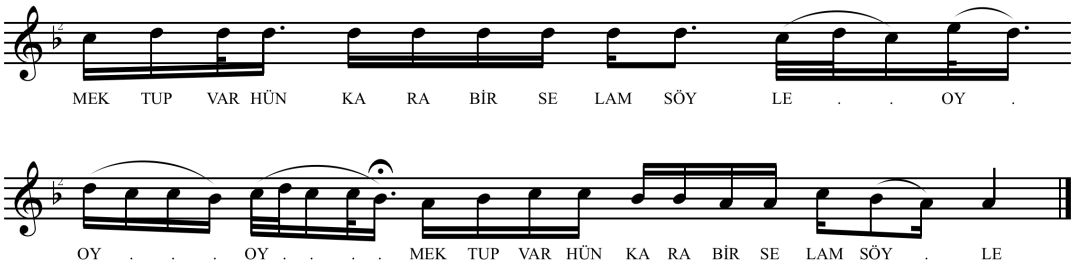

B Cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Muhannet Yarim

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 43

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

MUHANNET YARİM

2

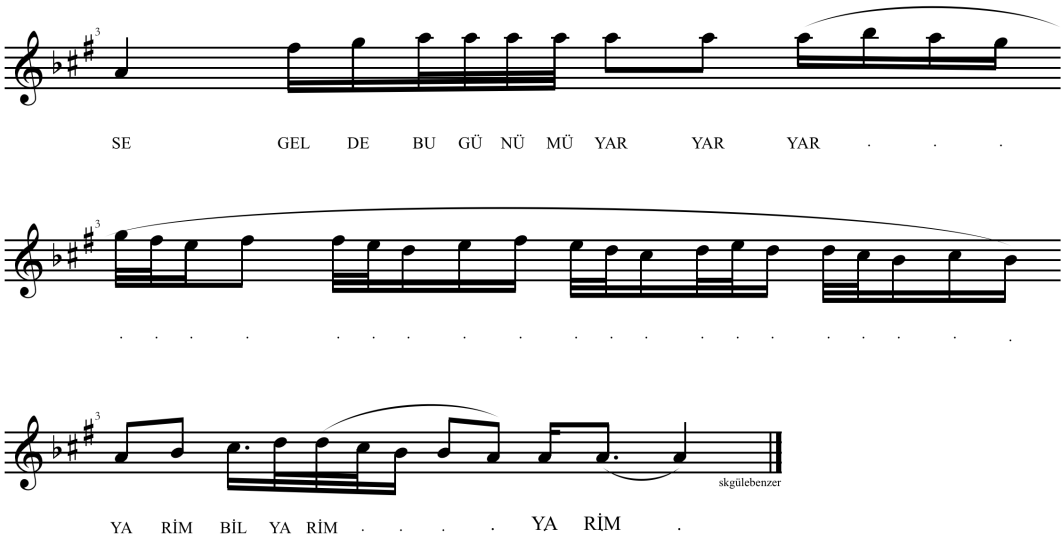

1. KITA
BİR MUHANNET YARA GÖNÜL BAĞLADIM
OLDUM BİR KURUMUŞ DAL YARİM
EĞER GÜNÜM DOLDUDA VADEM YETTİYSE
GELDE BU CANI AL YARİM

2. KITA
ÖMÜR GÜNEŞTİ DAĞLARDAN AŞTI
VARLIK KERVANI GELDİDE GEÇTİ
GENÇLİK BİR KUŞTU KAFESTEN UÇTU
SANARSIN OLMAMIŞ YOL YARIM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yârin vefasızlığına sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bir muhannet yara gönül bağladım

Oldum bir kurumuş dal yarim yarim

Eğer günüm doldu da vadem yettiyse

Gel de bu canımı al yarim yarim

Ömür güneşti dağlardan aştı

Varlık kervanı geldi de geçti

Gençlik bir kuştu kafesten uçtu

Sanarsın olmamış yol yarım yarım

Ben bir koyun olam yar sende yayla

Her gün gel kaval çal gönlümü eyle

Bana derler Âşık derdini söyle

Tahammül edermi dil yârim yârim

Âşık Reyhani'yim bu aşkın mesti

Her nereye gitsem yolumu kesti

Sen bir koca pınar ben bir kırık testi

Acı bu halime dol yârim yârim

Makam Analizi

Makamı: Hicaz Makamı

Dizisi: Eser 9 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Si ses aralığında 9 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, inici seyir karakterini gösteren Hicaz Makamının etkisi gösterilmiş ve Re-Neva güçlü hissettirilmiştir.

B Cümlesi

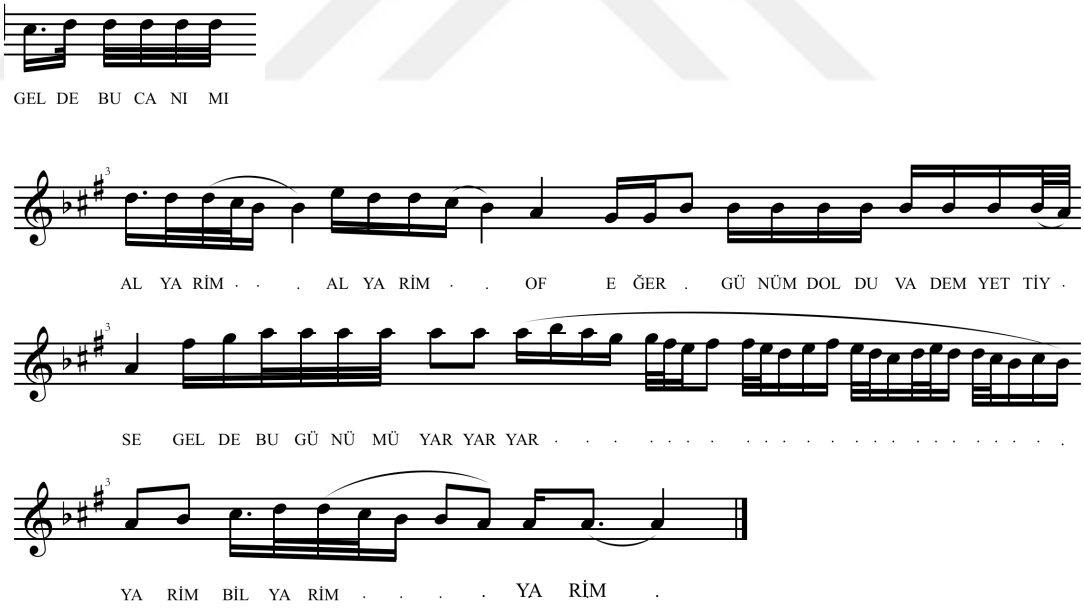

B cümlesinde, Re-Neva güçlü civarından inici-çıkıcı etki gösterilmiş, La-Muhayyer perdesinden basamak basamak melodik iniş yapılıp, La-Dügah perdesinde yedensiz tam karar olunmuştur.

Ne Davan Var

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 44

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

NE DAVAN VAR

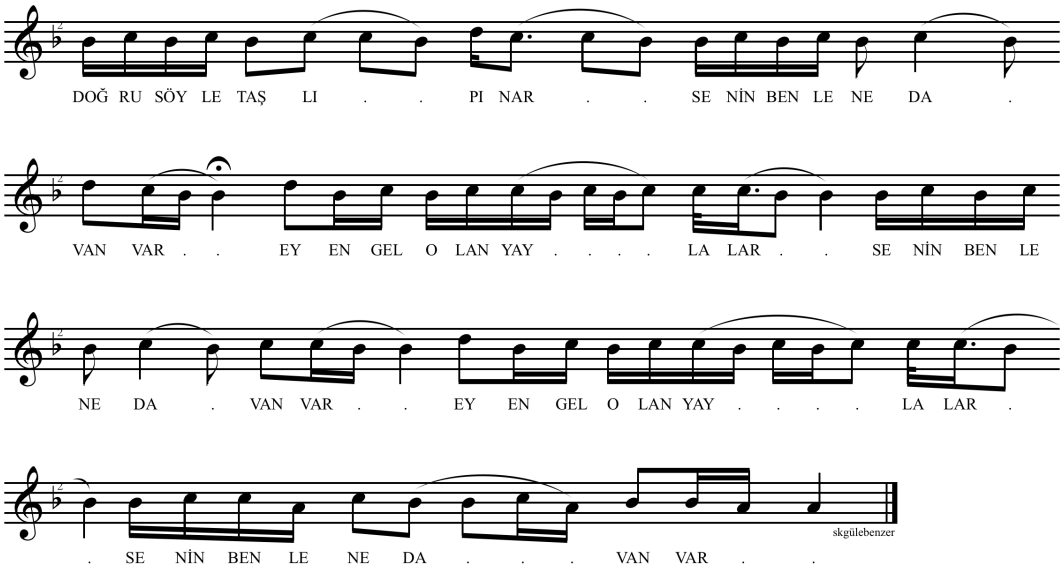

1. KITA
DOĞRU SÖYLE TAŞLI PINAR
SENİN BENLE NE DAVAN VAR
EY ENGEL OLAN YAYLALAR
SENİN BENLE NE DAVAN VAR

2. KITA
AH BOYU BATSIN BANA ÇATAN
İLLADA ARKAMDAN ATAN
KUL OLMAZSA HAKTAN UTAN
SENİN BENLE NE DAVAN VAR

3. KITA
TANINMAZSINKİ TANIYİM
BU AŞKA NASIL YANAYIM
EN BİR GARİP REYHANİ'YİM
SENİN BENLE NE DAVAN VAR

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı zorluklardan yakınarak tabiata ve insana sitem

etmiştir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Doğru söyle taşlı pınar

Senin benle ne davan var

Ey engel olan yaylalar

Senin benle ne davan var

Engelledim koymadın mı

Feryat ettim duymadın mı

Emirlere uymadın mı

Senin benle ne davan var

Gönlümün fidanı bağlar

Suyun yoksa gözüm çağlar

Yaprağımı döken rüzgâr

Senin benle ne davan var

Kırkbeş senedir öterim

Gurbet ellerde yatarım

Mahşerde yakan tutarım

Senin benle ne davan var

Boyu batsın bana çatan

İlla da arkamdan atan

Kul olmazsa Hak'tan utan

Senin benle ne davan var

Tanınmazsın ki tanıyım

Bu aşka nasıl yanıyim

En bir garip Reyhani'yim

Senin benle ne davan var

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiş

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

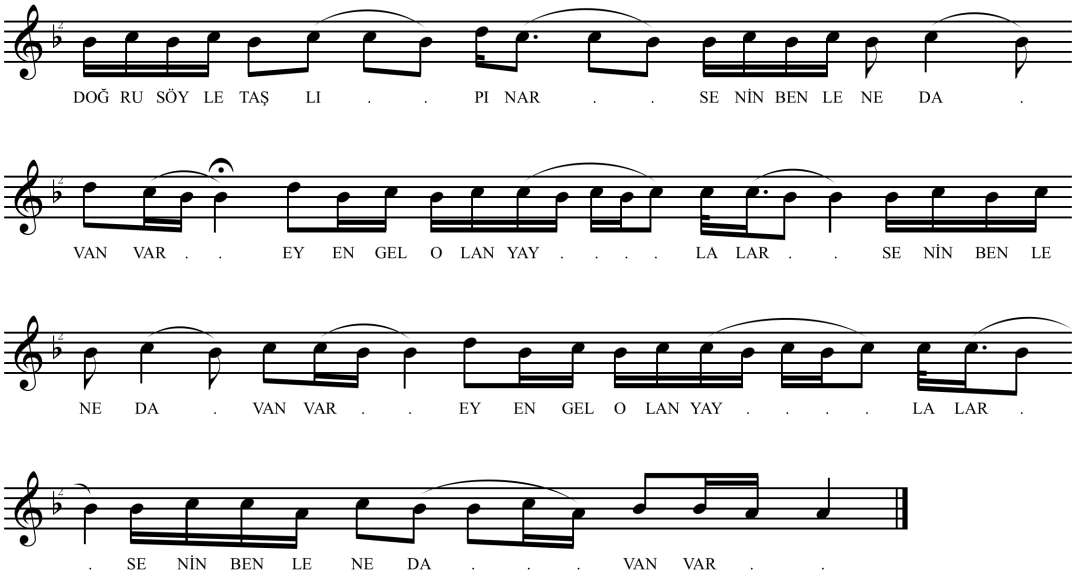

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Ne Zaman Gelecek

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 45

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

NE ZAMAN GELECEK

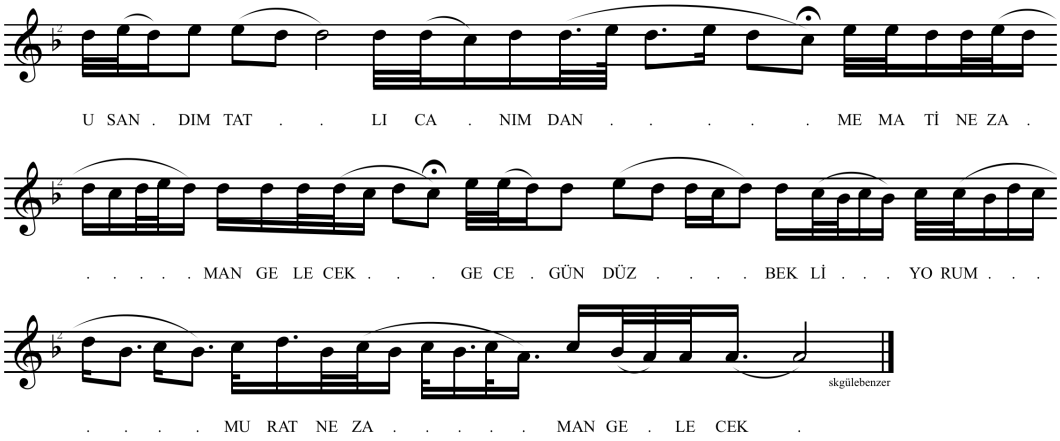

1. KITA
USANDIM TATLI CANIMDAN
MEMATİ NE ZAMAN GELECEK
GECE GÜNDÜZ BEKLİYORUM
MURAT NE ZAMAN GELECEK

2. KITA
NEYE YARAR ŞEREF ŞANIM
OLMASA GERÇEK NİŞANIM
ÖMÜR BOYU DERVİŞANIM
İRŞAT NE ZAMAN GELECEK

3. KITA
KADERE GÜCÜM YETMEDİ
KEDER BENİ TERKETMEDİ
GÜN BİTTİ CEZAM BİTMEDİ
BERAT NE ZAMAN GELECEK

4. KITA
REYHANİ DOST HARAM OLUR
DOST GÖRMESEM DERT GAM OLUR
ÖLÜM BANA BAYRAM OLUR
VUSLAT NE ZAMAN GELECEK

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi (Şekli): Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı hayattan usandığını ceza çektiğini dile getirerek ölüme kavuşma arzusuyla beklediğini anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Usandım tatlı canımdan

Memati ne zaman gelecek

Gece gündüz bekliyorum

Murat ne zaman gelecek

Neye yarar şeref şanım

Olmasa gerçek nişanım

Ömür boyu dervişanım

İrşat ne zaman gelecek

Kadere gücüm yetmedi

Keder beni terketmedi

Gün bitti cezam bitmedi

Berat ne zaman gelecek

Reyhani dost haram olur

Dost görmesem dert gam olur

Ölüm bana bayram olur

Vuslat ne zaman gelecek

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

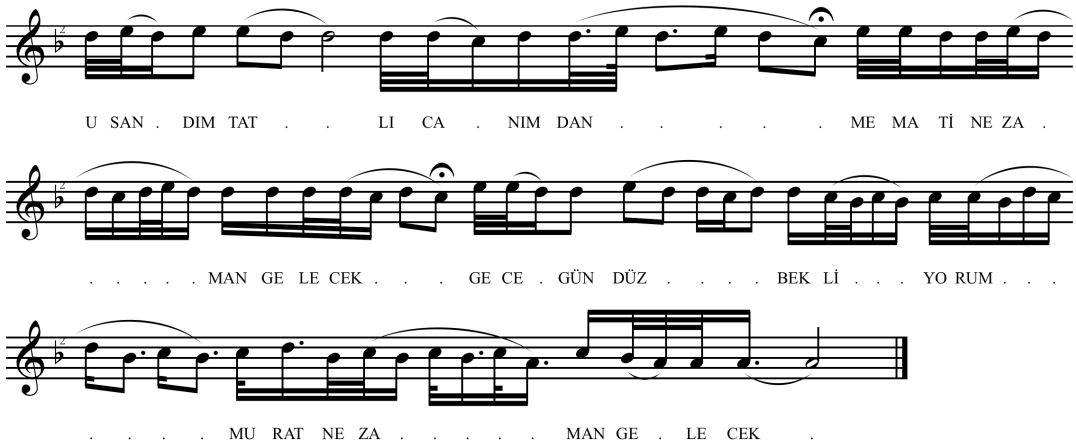

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Do perdesinde Çargâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Nenni

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 46

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

NENNİ

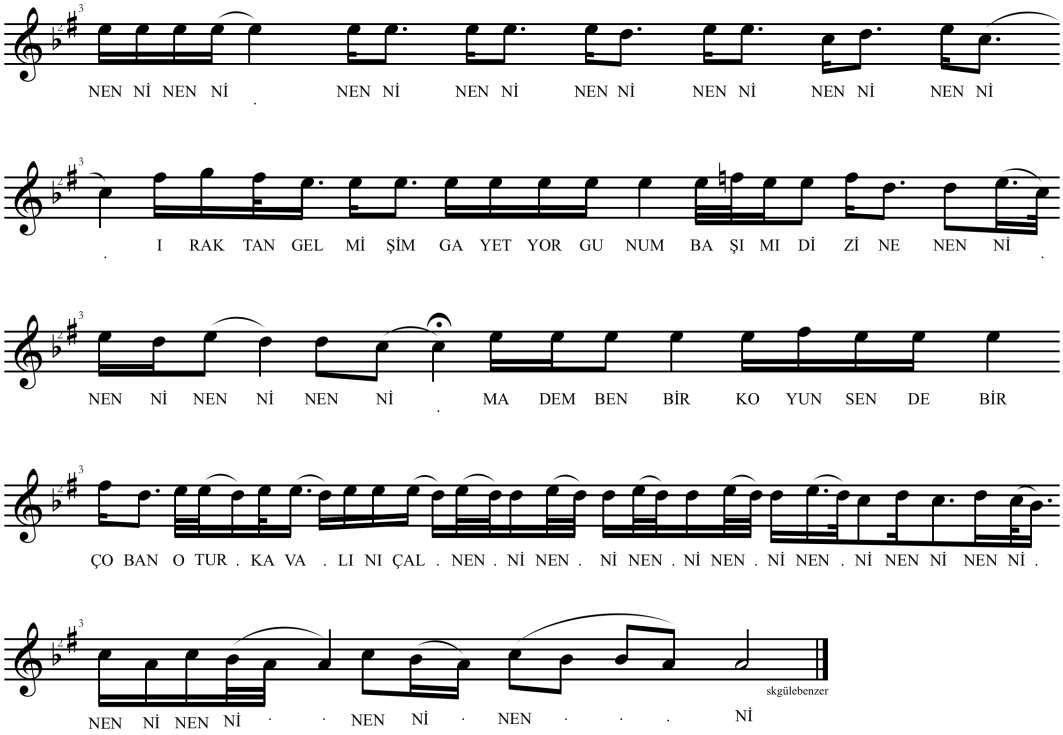

1. KITA
IRAKTAN GELMİŞİM GAYET YORGUNUM
BAŞIMI DİZİNE NENNİ NENNİ
MADEM BEN BİR KOYUN SENDE BİR ÇOBAN
OTUR KAVALINI ÇAL NENNİ NENNİ

2. KITA
LAF ATMAKTIR ELİMİZDE SERMAYE
BU NASIL DÜŞÜNCE BU NASIL GAYE
HERKES CAYIR CAYIR GİDERKEN AYA
BİZİ BİR GÖLGEDE BUL NENNİ NENNİ

3. KITA
REYHANİ DER LEYLA İÇİN DİL UZAK
LEYLA PİŞMAN OLSA BİLE ÇÖL UZAK
AKŞAM OLDU KERVAN YORGUN YOL UZAK
ÇEK BİRE DEVECİ NENNİ NENNİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, çağın gerisinde kalınması ile halkın mecazen uykuda olduğu serzenişinde bulunuyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Iraktan gelmişim gayet yorgunum

Başımı dizine nenni nenni

Madem ben bir koyun sende bir çoban

Otur kavalını çal nenni nenni

Laf atmaktır elimizde sermaye

Bu nasıl düşünce bu nasıl gaye

Herkes cayır cayır giderken aya

Bizi bir gölgede bul nenni nenni

Reyhani der leyla için dil uzak

Leyla pişman olsa bile çöl uzak

Akşam oldu kervan yorgun yol uzak

Çek bire deveci nenni nenni

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

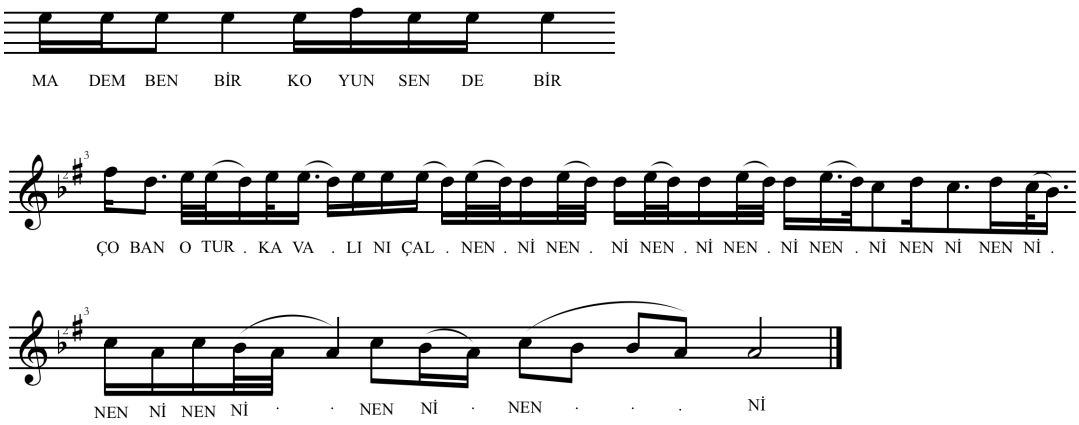

B cümlesinde, Mi-Hüseyni güçlü perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

O Gelin

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 47

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

O GELİN

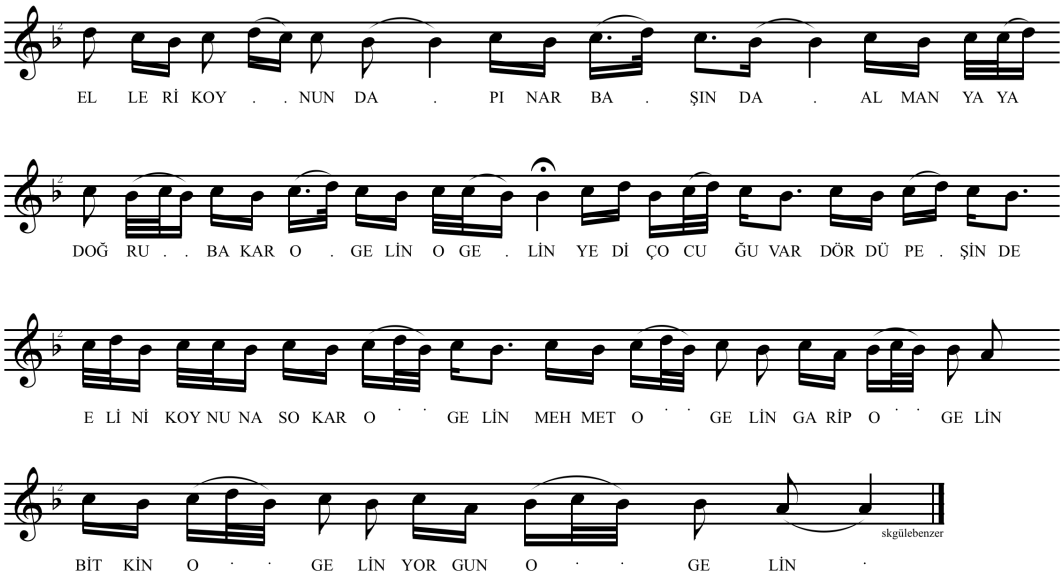

1. KITA
ELLERİ KOYNUNDA PINAR BAŞINDA
ALMANYAYA DOĞRU BAKAR O GELİN
YEDİ ÇOCUĞU VAR DÖRDÜ PEŞİNDE
ELİNİ KOYNUNA SOKAR O GELİN

2. KITA
ZAVALLIYA HAYAT OLMUŞ İŞKENCE
ONUN İÇİN YALAN OLMUŞ EĞLENCE
DIŞARDA BİR ERKEK SESİ DUYUNCA
POSTACI ZANNEDER ÇIKAR O GELİN

3. KITA
ON YILDIR GÖRMEMİŞ ELLERİ KINA
GEL REYHANİ SEN BU GELİNİ KINA
SOFRADA MEHMET'İ DÜŞMÜŞ AKLINA
ÇORBAYI YEMEDEN DÖKER O GELİN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, gelinin gurbete giden eşine duyduğu aşkı, ayrılık acısını ve özlemi anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Elleri koynunda pınar başında

Almanya ya doğru bakar o gelin

Yedi çocuğu var dördü peşinde

Elimi koynuna sokar o gelin

Zavallıya hayat olmuş işkence

Onun için yalan olmuş eğlence

Dışarda bir erkek sesi duyunca

Postacı zanneder çıkar o gelin

Bacı derdin nedir söylemez dilin

Yirmibeş yaşında bükülmüş belin

Hatıra verdiğin kirli mendilin

Her gün göz yaşıyla yıkar o gelin

Güz erişmiş dağlar kardır diyerik

Kapı kardır baca dardır diyerik

Yıldızlardan haber vardır diyerik

Akşamdan üstüne çıkar o gelin

Aylar geçer senesinden habersiz

Kitap okur manasından habersiz

İplik düşmüş iğnesinden habersiz

Dikeceğim derken söker o gelin

Gel Reyhani sen bu gelini kına

On yıldır görmemiş elleri kına

Sofrada Mehmet'i düşmüş aklına

Çorbayı yemeden döker o gelin

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

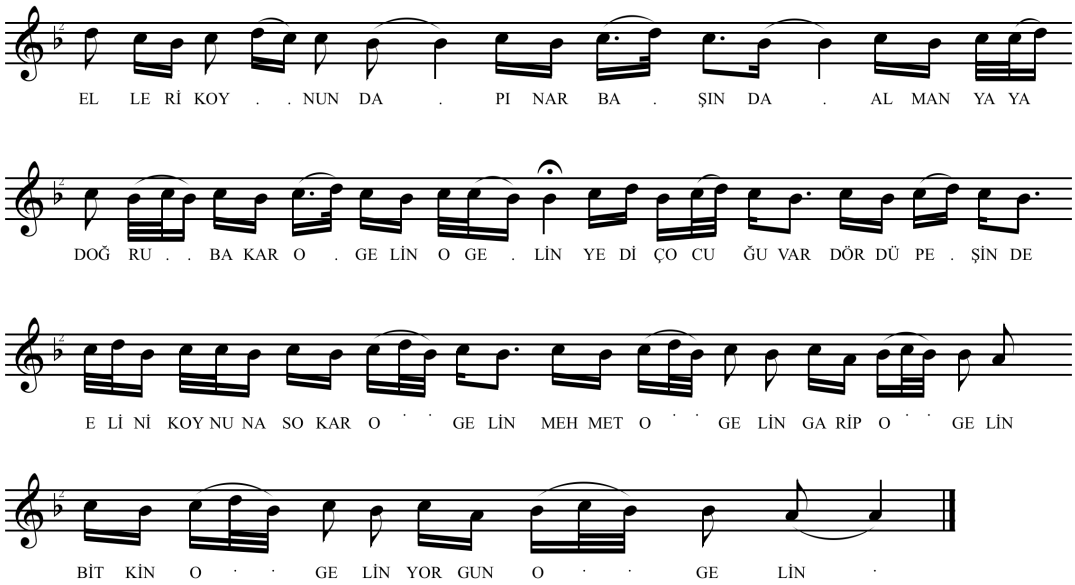

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Ordadır

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 48

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ORDADIR

1. KITA
ANA DERLER SENİN BURDA NEYİN VAR
ALEMİN DESTİNİ TUTAN ORDADIR
NE BÖYLE SERVET HAZRETİ MUHTAR
KUDRETİN SIRRINA YETEN ORDADIR

2. KITA
MELEKLER DOLAŞIR SOLUN SAĞINDA
KERAMET TOPRAĞI VAR AYAĞINDA
O SENİN MÜBAREK SEVDA BAĞINDA
AŞIĞIN REYHANİ ÖTEN ORDADIR

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, Allah'ın kâinata nakşettiği sırdan dem vurmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Ana derler senin burda neyin var

Alemin destini tutan ordadır

Ne böyle servet hazreti muhtar

Kudretin sırrına yeten ordadır

O açtı büklerin hikmet babını

O verdi semada dost cevabını

Mariften maşuka kudret topunu

Kendi atıp kendi tutan ordadır

Melekler dolaşır solun sağında

Keramet toprağı var ayağında

O senin mübarek sevda bağında

Aşığın Reyhani öten ordadır

Makam Analizi

Makamı: Muhayyer Makamı

Dizisi: Eser 10 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: La-Muhayyer

Ses Genişliği: La ve Do ses aralığında 10 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer Makamı gösterilmiş, Sol-Gerdaniye perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

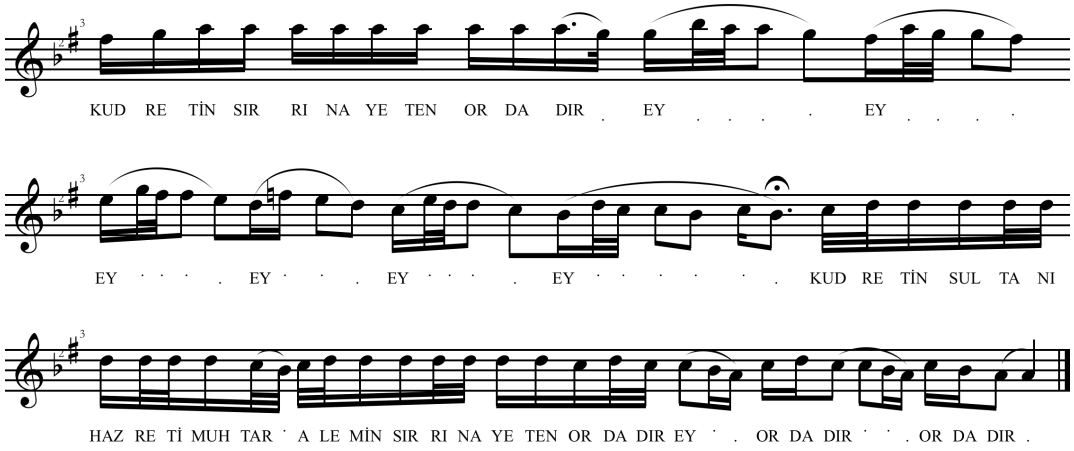

B cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak basamak basamak melodik iniş yapılmış, Si-Segâh perdesinde asma karar gösterilmiş, La-Dügah karar perdesinde yedensiz olarak tam karar olunmuştur.

Özal’da Gitti

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 49

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ÖZAL'DA GİTTİ

1. KITA
TÜRK MİLLETİ YARALANDI BAŞINDAN
DEVRİLDİ BİR BEDEN UZAĞINDA GİTTİ
ATATÜRK’ÜN İNÖNÜNÜN PEŞİNDEN
YURDA HİZMET EDEN ÖZALDA GİTTİ

2. KITA
DEVLETLER KEDERLİ BAYRAKLAR YARI
DAĞLAR DOLDU ESTİ MATEM RÜZGARI
OZANLAR YARALI KALDI SAZLARI
BİZE YARDIM EDEN ÖZALDA GİTTİ

3. KITA
ONU ÇÜRÜTÜRMÜ YER VE KABRİSTAN
SONSUZ YAŞAYACAK BU ULU DESTAN
BATIDA YOL KÖPRÜ DOĞUDA HARRAN
MİLLETE BAHŞEDEN ÖZALDA GİTTİ

4. KITA
VATAN İÇİN KURŞUNLANAN KAN VEREN
UYGARLIĞA TABİ ÇAĞA YÖN VEREN
SAĞCI SOLCU KAVGASINA SON VEREN
BİRLİĞİ KAYNATAN ÖZALDA GİTTİ

5. KITA
VATAN İÇİN UZUN YOLA KOYULDU
DOĞUDAN BATIYA SESİ DUYULDU
DÜNYA TÜRKLERİNE LİDER SAYILDI
CİHANI AĞLATAN ÖZALDA GİTTİ

6. KITA
REYHANİYİM KİMLER ÇEKER NAZIMI
SON KOŞMAYLA NOKTALADIM SAZIMI
BUNDAN SONRA KONUŞTURMAM SAZIMI
TELİMİ DİNLEYEN ÖZALDA GİTTİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11’li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Ağıt

Şiirin Teması: Âşık, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı "Turgut Özal'a" ölümünde ağıt yakarak, kendisine olan sevgisini, milletinin sevgisini, devlet adamlığını ve dış devletlerdeki önemini dile getirmiştir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Türk milleti yaralandı başından
Devrildi bir beden uzağında gitti
Atatürk'ün İnönü'nün peşinden
Yurda hizmet eden Özal'da gitti

Devletler kederli bayraklar yarı
Dağlar doldu esti matem rüzgârı
Ozanlar yaralı kaldı sazları
Bize yardım eden Özal da gitti

Onu çürütür mü yer ve kabristan
Sonsuz yaşayacak bu ulu destan
Batıda yol köprü doğuda harran
Millete bahşeden Özal'da gitti

Vatan için kurşunlanan kan veren
Uygarlığa tabi çağa yön veren
Sağcı solcu kavgasına son veren
Birliği kaynatan Özal'da gitti

Vatan için uzun yola koyuldu

Doğudan batıya sesi duyuldu

Dünya Türklerine lider sayıldı

Cihanı ağlatan Özal'da gitti

Reyhani'yim kimler çeker nazımı

Son koşmayla noktaladım sazımı

Bundan sonra konuşturmam sazımı

Telimi dinleyen Özal'da gitti

Makam Analizi

Makamı: Muhayyer Makamı

Dizisi: Eser 11 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: La-Muhayyer

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 11 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, La-muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer makamı gösterilmiş, La-Dügâh'ta yarım karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Mi-Hüseyni perdesi vurgulanmış, La-Dügâh'ta yarım karar yapılmış, Re-Neva perdesinden basamak basamak iniş yapılarak La-Dügâh perdesinde yedensiz tam karar olunmuştur.

Param Yok

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 50

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

PARAM YOK

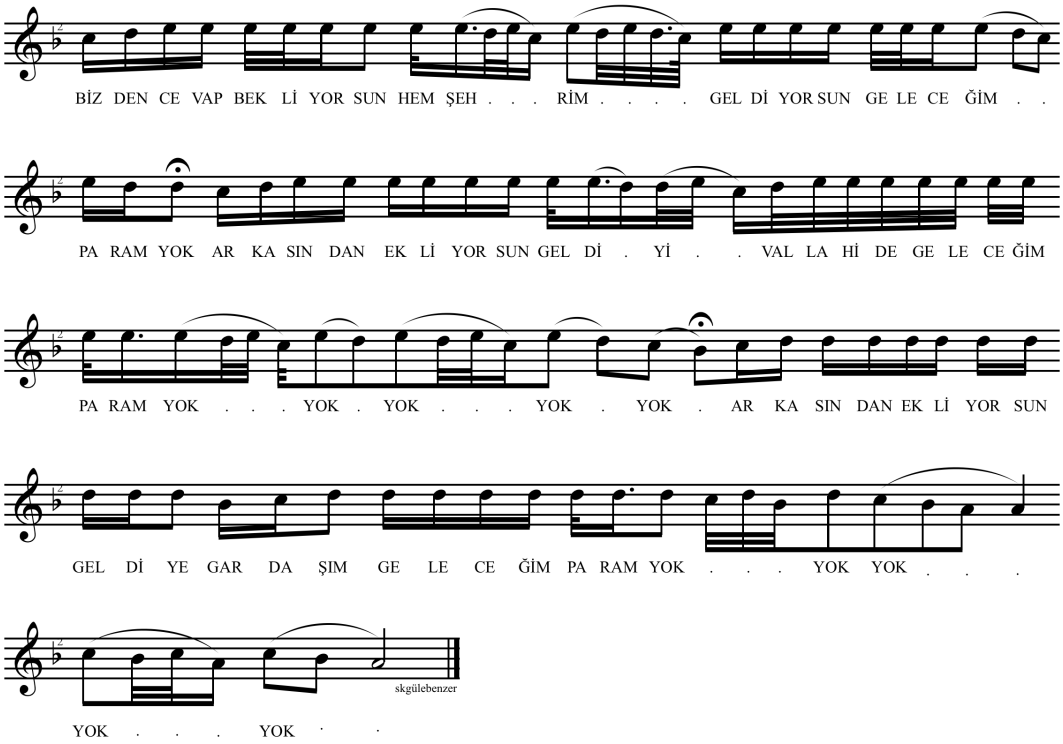

1. KITA
BİZDEN CEVAP BEKLİYORSUN HEMŞEHRİM
GEL DİYORSUN GELECEĞİM PARAM YOK
ARKASINDAN EKLİYORSUN GEL DİYE
VALLAHİDE GELECEĞİM PARAM YOK

2. KITA
KEMİK KEMİRMEZDEN OYNATTIK DİŞİ
ŞİMDİ ET YEMEK GOMRETÖR İŞİ
TOTCULAR UCUZ VERMİYOR FİŞİ
ON İKİYİ BULACAĞIM PARAM YOK

3. KITA
BIRAK ŞUNU BUNU YAZ ARZU HALİ
REYHANİ DER İŞTE DÜNYA'NIN HALİ
YAŞAMDAN VAZGEÇTİK MEZAR PAHALI
UCUZ OLSA ÖLECEĞİM PARAM YOK

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, hayat pahalılığı ve yaşam şartlarının zorluğunu dile getirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bizden cevap bekliyorsun hemşehrim

Gel diyorsun geleceğim param yok

Arkasından ekliyorsun gel diye

Vallahide geleceğim param yok

Kemik kemirmezden oynattık dişi

Şimdi et yemek gomretör işi

Totocular ucuz vermiyor fişi

On ikiyi bulacağım param yok

Reyhani der işte dünyanın hali

Bırak şunu bunu yaz arzu hali

Yaşamdan vazgeçtik mezar pahalı

Ucuz olsa öleceğim param yok

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser iki bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

A cümlesi

B Cümlesi

Reyhani Mapushanede

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 51

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

REYHANİ MAPUSHANEDE

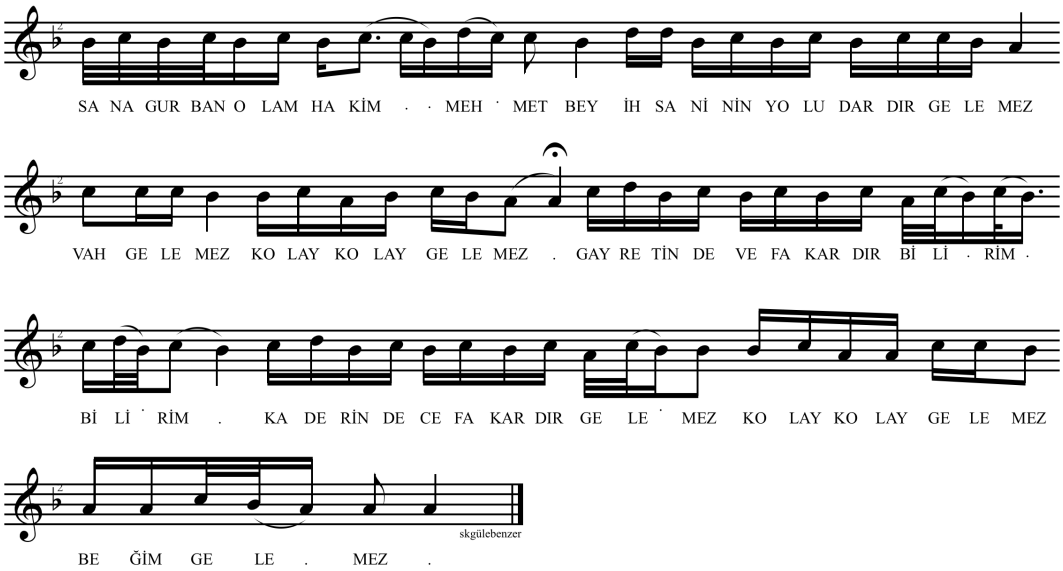

1. KITA
SANA GURBAN OLAM HAKİM MEHMET BEY
İHSANİNİN YOLU DARDIR GELEMEZ
GAYRETİNDE VEFAKARDIR BİLİRİM
KADERİNDE CEFAKARDIR GELEMEZ

2. KITA
HİÇ BİLİNMEZ BELKİ ŞİMDİ YOLDADIR
VEYAHUTTA GARİP GURBET ELDEDİR
GÖZLERİ AMADIR MÜŞKÜL HALDEDİR
ÜSTELİK KARS YOLU KAR'DIR GELEMEZ

3. KITA
REYHANİ'YİM SILA HASRETİ GÖZLERİM
RAHMİYLE HAKİM BEY MÜRÜVET SİZDEDİR
KIRILDI BELLERİM TAKAT YOK DİZDE
ZAMAN GARİP YOLLAR DARDIR GELEMEZ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, hapishanede tutuklu geçen sürecinde, uzakta yaşayan

arkadaşının şahit olabilmesi için gelebilme zorluklarını hâkime yakınmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sana gurban olam hâkim Mehmet bey

İhsaninin yolu dardır gelemez

Gayretinde vefakardır bilirim

Kaderinde cefakardır gelemez

Hiç bilinmez belki şimdi yoldadır

Veyahut da garip gurbet eldedir

Gözleri amadır müşkül haldedir

Üstelik Kars yolu kardır gelemez

Reyhani'yim sıla hasreti gözlerim

Rahmiyle hâkim bey mürüvvet sizdedir

Kırıldı bellerim takat yok dizde

Zaman garip yollar dardır gelemez

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

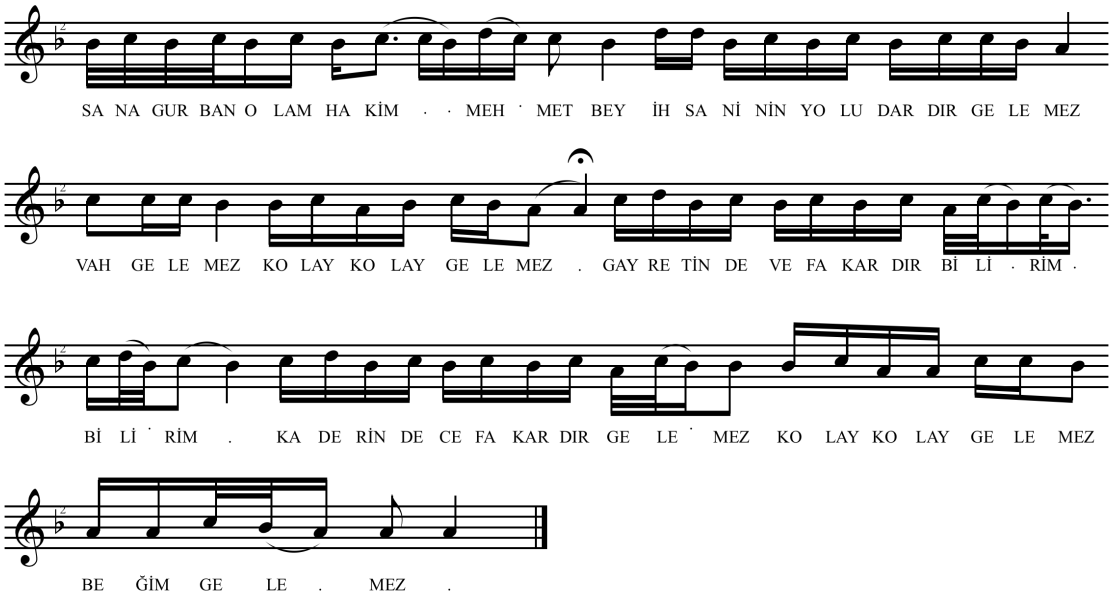

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Sakın Dağlar Gibi Yüceyim Deme

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 52

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SAKIN DAĞLAR GİBİ YÜCEYİM DEME

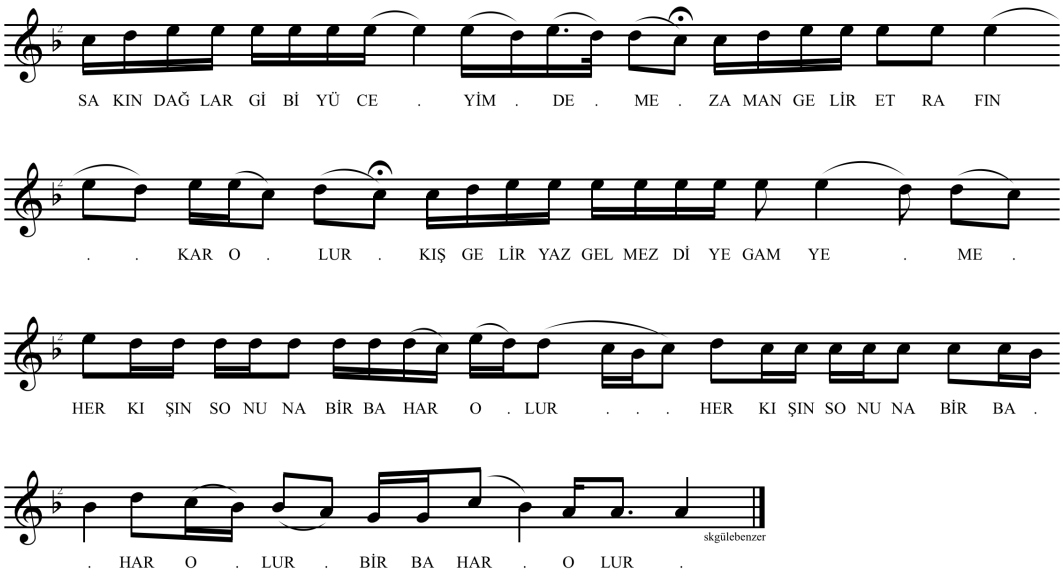

1. KITA
SAKIN DAĞLAR GİBİ YÜCEYİM DEME
ZAMAN GELİR ETRAFIN KAR OLUR
KIŞ GELİR YAZ GELMEZ DİYE GAM YEME
HER KIŞIN SONUNA BİR BAHAR OLUR

2. KITA
DAĞ ODURKİ ÜZERİNDE KAR OLUR
BÜLBÜL ÖTÜŞÜNDE ZAR OLUR
DOST ODURKİ DAR GÜNÜNDE YAR OLURDE
GENİŞ GÜNDE DÜŞMAN BİLE YAR OLUR

3. KITA
KAMİL OLAN KEMALETTE KIŞLASIN
MÜMİN OLAN İBADETE BAŞLASIN
DEYMEYİN CAHİLE GÜNAH İŞLESİN
ZATEN AKLI OLSA TÖVBEKÂR OLUR

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, insanın kibirlenmemesini, dünyaya bağlanılmamasını ve ölümü anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Sakın dağlar gibi yüceyim deme

Zaman gelir etrafın kar olur

Kış gelir yaz gelmez diye gam yeme

Her kışın sonuna bir bahar olur

Dağ odur ki üzerinde kar olur

Bülbül ötüşünde zar olur

Dost odur ki dar gününde yar olur

Geniş günde düşman bile yar olur

Kâmil olan kemalette kışlasın

Mümin olan ibadete başlasın

Deymeyin cahile günah işlesin

Zaten aklı olsa tövbekâr olur

Reyhani eylik yap o kalır destan

Bir günde toprağı verirler üsten

Varlığın kefendir evin kabristan

Nöbetçin iki taş bir mezar olur

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

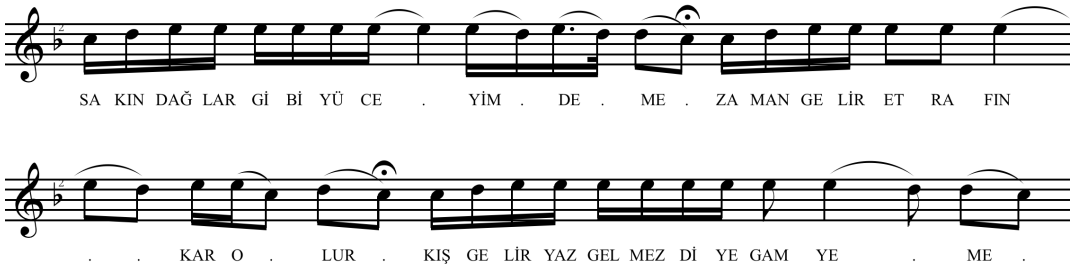

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Siyah Saçlarım

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 54

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SİYAH SAÇLARIM

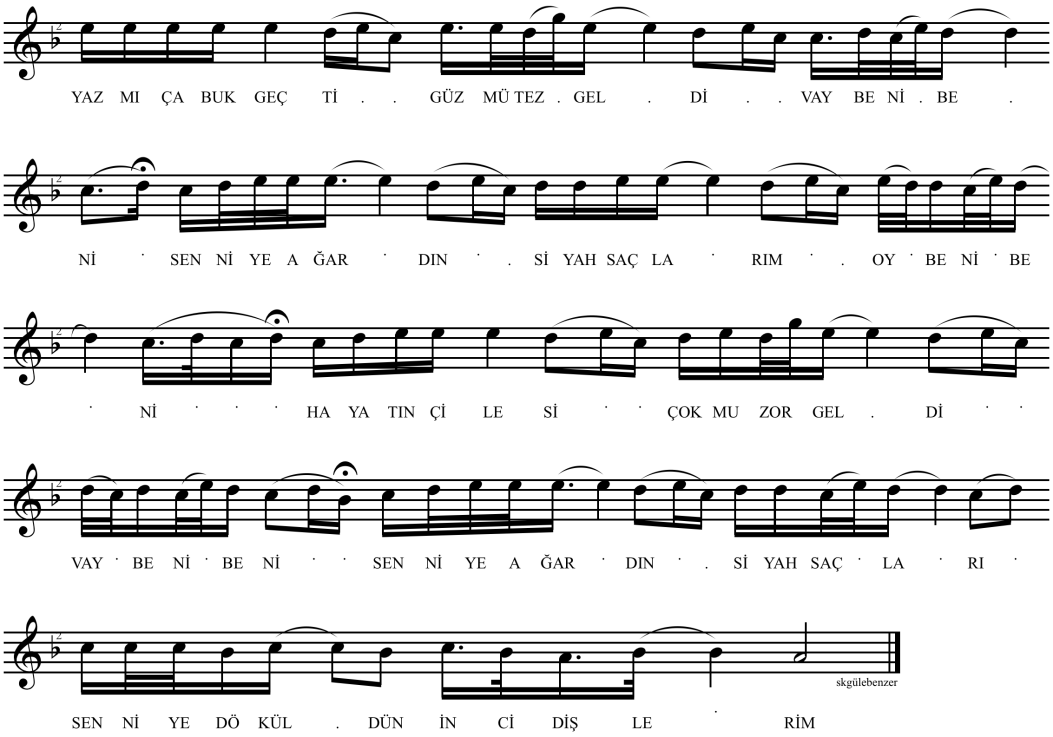

1. KITA
YAZMI ÇABUK GEÇTİ GÜZMÜ TEZ GELDİ
SEN NİYE AĞARDIN SİYAH SAÇLARIM
HAYATIN ÇİLESİ ÇOKMU ZOR GELDİ
SEN NİYE AĞARDIN SİYAH SAÇLARIM

2. KITA
EŞİNDEN AYRILMIŞ GURBETÇİMİSİN
KAPISI KİTLENMİŞ ZİNDANCIMISIN
SAMANI KAYBOLMUŞ HARMANCIMISIN
SEN NİYE AĞARDIN SİYAH SAÇLARIM

3. KITA
YOKSA SARAFLARIN DÜR TAŞIMISIN
BU HAYATIN EHLİ SAVAŞIMISIN
AŞIK REYHANİNİN YOLDAŞIMISIN
SEN NİYE AĞARDIN SİYAH SAÇLARIM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı zorlukların bıraktığı kalıcı izlerden yakınıyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Yaz mı çabuk geçti güz mü tez geldi
Sen niye ağardın siyah saçlarım
Hayatın çilesi çok mu zor geldi
Sen niye ağardın siyah saçlarım

Eşinden ayrılmış gurbetçimisin
Kapısı kitlenmiş zindancımısın
Samanı kaybolmuş harmancımısın
Sen niye ağardın siyah saçlarım

Dağların mı çok erkenden kar oldu
Sana kim değdi ki tarumar oldu
Oğlun mu kızın mı isyankâr oldu
Sen niye ağardın siyah saçlarım

Yoksa sarrafların dür taşımısın
Bu hayatın ehli savaşımısın
Âşık Reyhaninin yoldaşımısın
Sen niye ağardın siyah saçlarım

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

A cümlesi

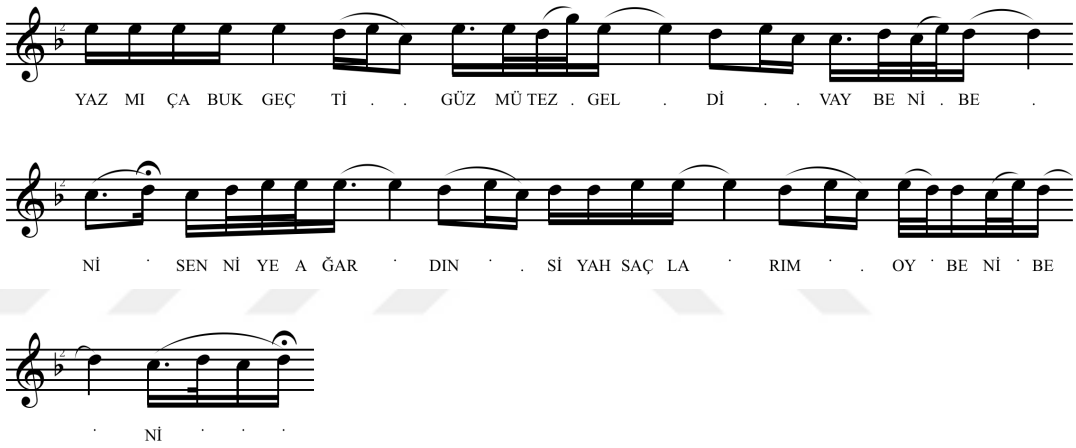

A cümlesinde, Mi-Hüseyni güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılarak Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Size Diyorum

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 55

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SİZE DİYORUM

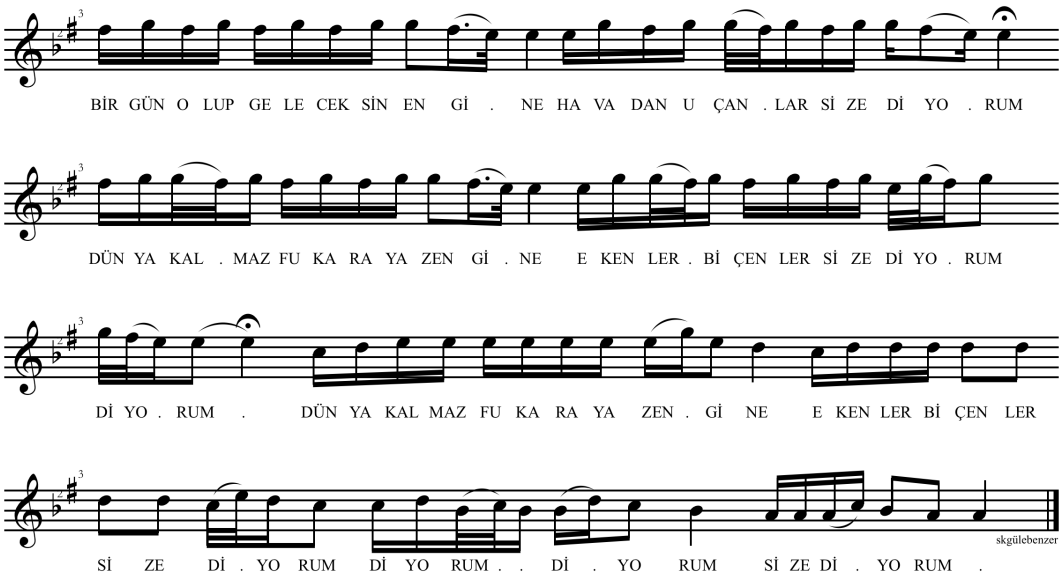

1. KITA
BİRGÜN OLUP GELECEKSİN ENGİNE
HAVADAN UÇANLAR SİZE DİYORUM
DÜNYA KALMAZ FUKARAYA ZENGİNE
EKENLER BİÇENLER SİZE DİYORUM

2. KITA
AKŞAMDAN İÇERSİN OLURSUN MESTE
SABAHA ÇIKARSIN BİR AĞIR HASTA
PARANDA PULUNDA ALIRLAR ÜSTE
DOLDURUP İÇENLER SİZE DİYORUM

3. KITA
BİR GÜNDE AKIBET BORUYU ÇALAR
UYANIRSIN YALAN OLMUŞ RÜYALAR
ECEL SENİ BİR TENHADA YAKALAR
GİZLİCE KAÇANLAR SİZE DİYORUM

4. KITA
AŞIK REYHANİ'YİM YOK FELEĞE MİNNET
KOY SOFUNUN OLSUN CEHENNEM CENNET
DURURSAN SIKINTI GÖÇERSEN GURBET
GÖÇENLER KONANLAR SİZE DİYORUM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, kendini dünyanın güzelliğine kaptıranlara seslenmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bir gün olup geleceksin engine

Havadan uçanlar size diyorum

Dünya kalmaz fukaraya zengine

Ekenler biçenler size diyorum

Akşamdan içersin olursun meste

Sabaha çıkarsın bir ağır hasta

Paranda pulunda alırlar üste

Doldurup içenler size diyorum

Bir günde akıbet boruyu çalar

Uyanırsın yalan olmuş rüyalar

Ecel seni bir tenhada yakalar

Gizlice kaçanlar size diyorum

Âşık olan dert paylaşır sazınan

Bu feleğin kozu nedir bizinen

Ömür biter üç beş arşın bezinen

Kumaş biçenler size diyorum

Âşık Reyhani'yim yok feleğe minnet

Koy sofunun olsun cehennem cennet

Durursan sıkıntı göçersen gurbet

Göçenler konanlar size diyorum

Makam Analizi

Makamı: Gülizar Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gülizar Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, Gülizar Makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş olup, Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Söz Kaldı Şimdi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 56

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SÖZ KALDI ŞİMDİ

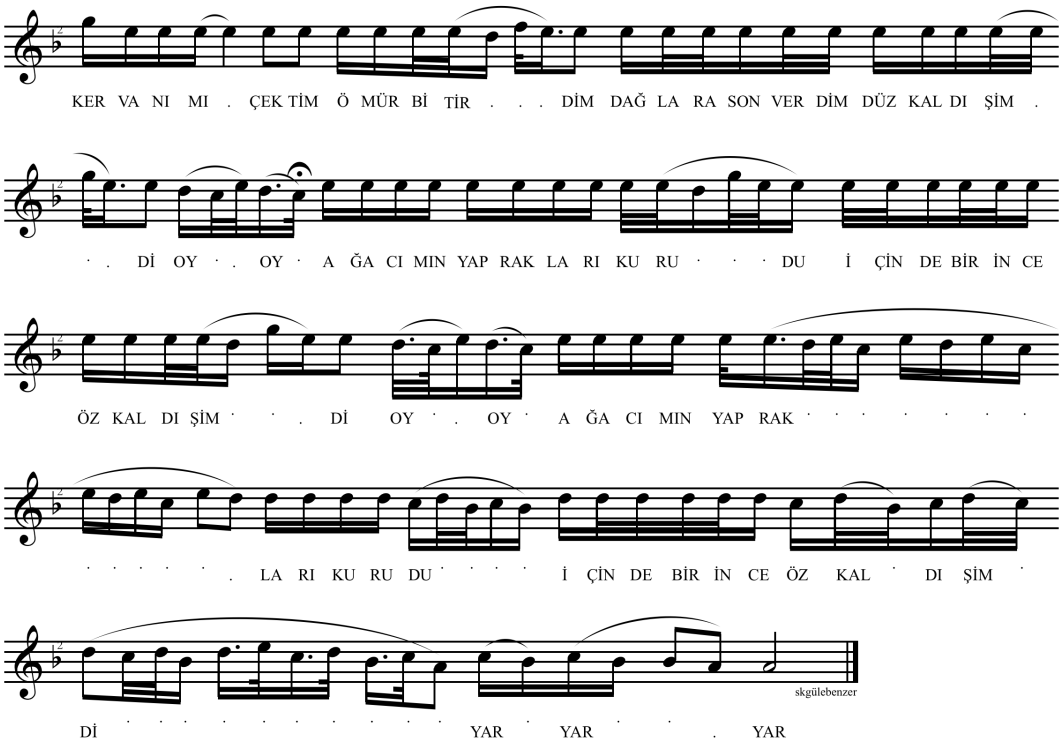

1. KITA
KERVANIMI ÇEKTİM ÖMÜR BİTİRDİM
DAĞLARA SON VERDİM DÜZ KALDI ŞİMDİ
AĞACIMIN YAPRAKLARI KURUDU
İÇİNDE BİR İNCE ÖZ KALDI ŞİMDİ

2. KITA
USANDIM, YORULDUM, TÜKENDİM BİTTİM
FELEK BENİ BEN FELEĞİ TERK ETTİM
BUNDAN SONRA DUMANIMI KAYBETTİM
KÜLÜMDE BİR GİZLİ KÖZ KALDI ŞİMDİ

3. KITA
REYHANİYİM YAYLALARI YAYLADIM
KAPTAN OLDUM DERYALARI BOYLADIM
KİTAPLAR DOLUSU YAZDIM SÖYLEDİM
DEMEDİĞİM İKİ SÖZ KALDI ŞİMDİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, ömür boyu yaşadığı olaylardan edindiği tecrübeleri, sıkıntıları, kırgınlıkları, yanlızlığı anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Kervanımı çektim ömür bitirdim
Dağlara son verdim düz kaldı şimdi
Ağacımın yaprakları kurudu
İçinde bir ince öz kaldı şimdi

Ben aşığım niyaz gitti naz bitti
Yaren gitti ahbap gitti saz bitti
El içinde oğlan gitti kız gitti
Yoldaşım bir kırık saz kaldı şimdi

Meyvesiz ağacım taşlanmıyorum
Daha suyum kesik haşlanmıyorum
Şimdi fotoğrafçıdan hoşlanmıyorum
Duvarda eski bir poz kaldı şimdi

Usandım, yoruldum, tükendim bittim
Felek beni ben feleği terk ettim
Bundan sonra dumanımı kaybettim
Külümde bir gizli köz kaldı şimdi

Reyhani'yim yaylaları yayladım

Kaptan oldum deryaları boyladım

Kitaplar dolusu yazdım söyledim

Demediğim iki söz kaldı şimdi

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren hüseyni makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

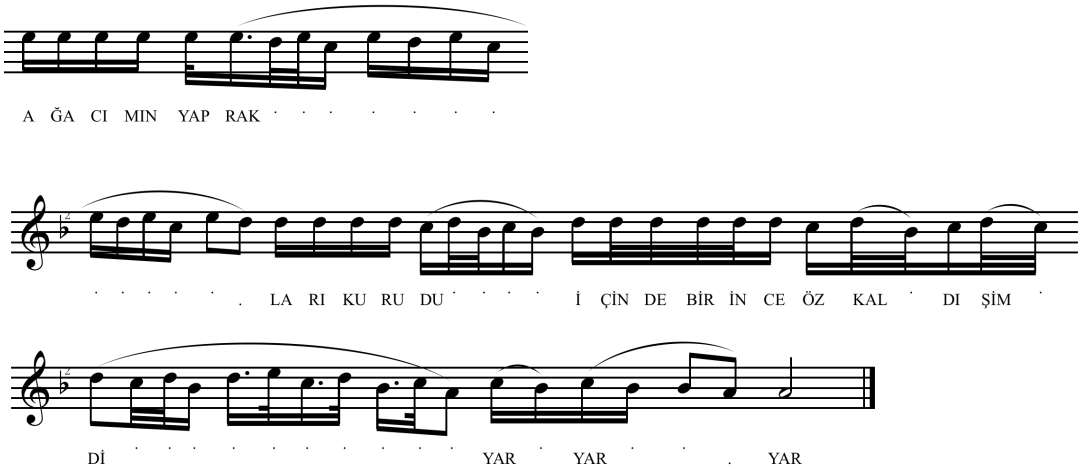

B cümlesinde, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Sözüm Kalmadı

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 57

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SÖZÜM KALMADI

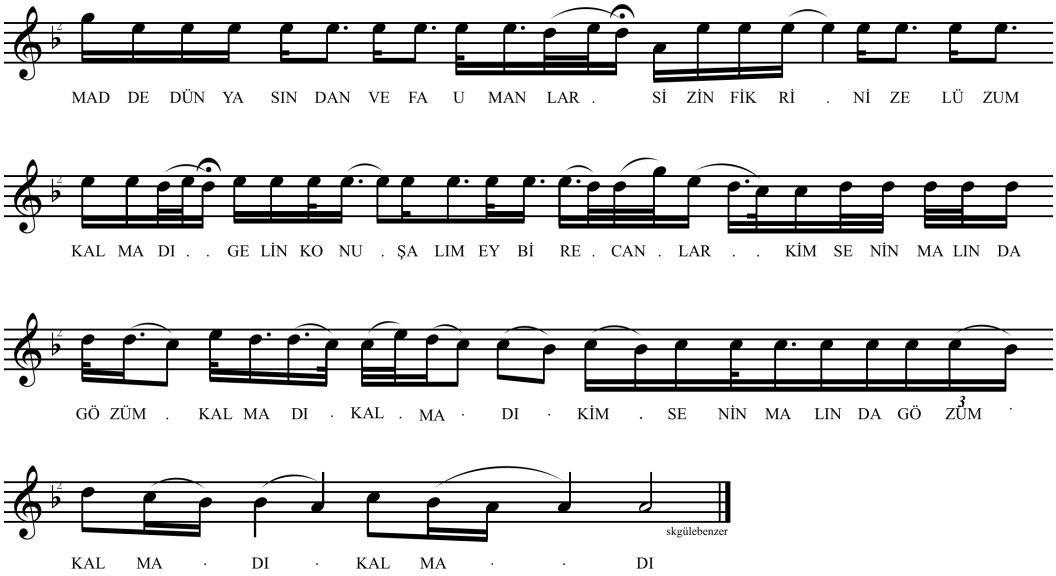

1. KITA
MADDE DÜNYASINDAN VEFA UMANLAR
SİZİN FİKRİNİZE LÜZUM KALMADI
GELİN KONUŞALIM EY BİRE CANLAR
KİMSENİN MALINDA GÖZÜM KALMADI

2. KITA
GÖNÜL BENİ DOST ELİNE SALINCA
MİM GÖZÜNDE BAHRİ AŞKA DALINCA
VARIP BEYTULLAH'A TEKBİR ALINCA
SÖYLEYECEK GAYRİ SÖZÜM KALMADI

3. KITA
REYHANİ GÜNAHIN TÖVBESİ MAKBUL
ALLAH VARKEN OLUNURMU KULA KUL
DERVİŞ İSEN MÜRŞİDİNE TESLİM OL
VALLAHİ BİR BAŞKA SAZÜM KALMADI

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, hakikat ortadayken söze gerek kalmadığını üstü kapalı bir eleştiriyle ifade ediyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Madde dünyasından vefa umanlar

Sizin fikrinize lüzum kalmadı

Gelin konuşalım ey bire canlar

Kimsenin malında gözüm kalmadı

Gönül beni dost eline salınca

Mim gözünde bahri aşka dalınca

Varıp Beytullah'a tekbir alınca

Söyleyecek gayri sözüm kalmadı

Reyhani günahın tövbesi makbul

Allah varken olunur mu kula kul

Derviş isen mürşidine teslim ol

Vallahi bir başka sözüm kalmadı

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

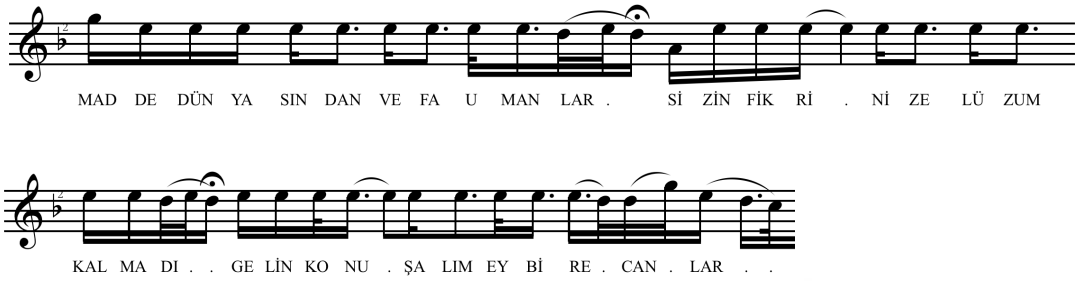

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

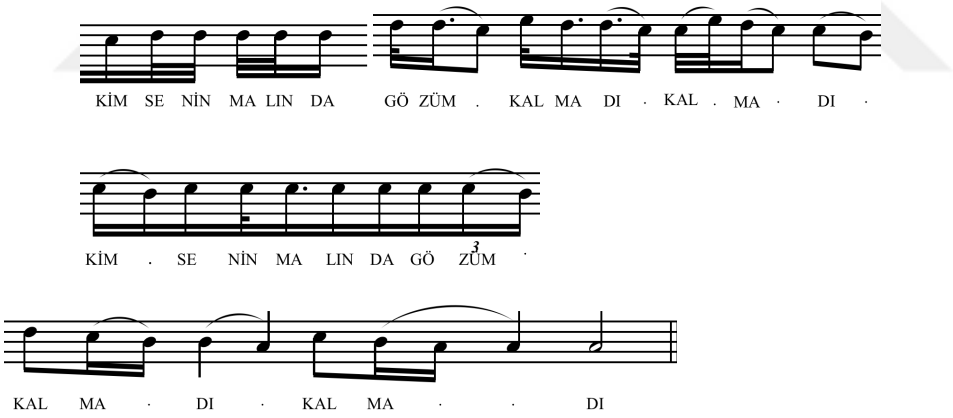

Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş olup, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Suçu Neydi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 58

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SUÇU NEYDİ

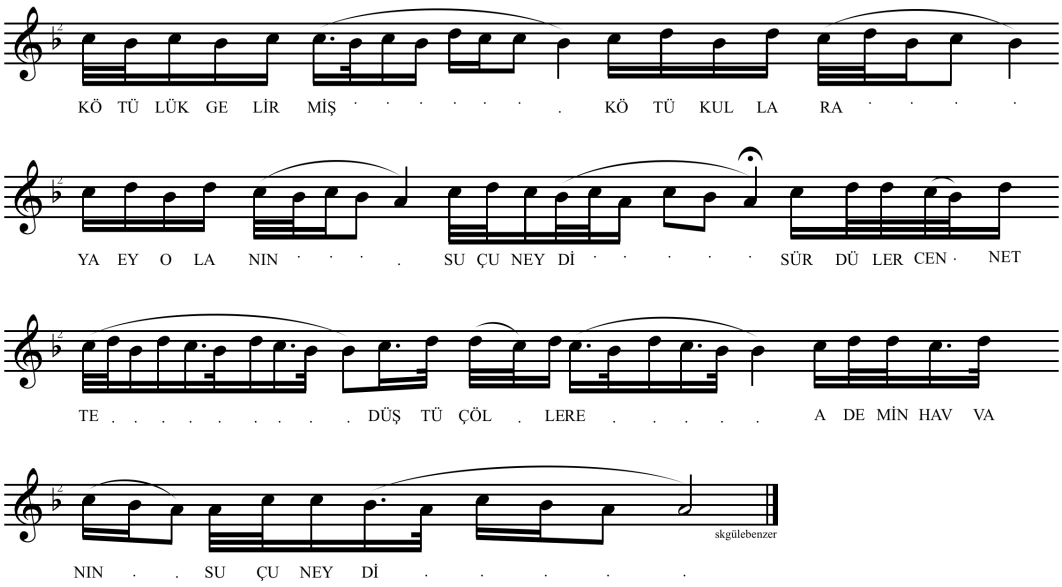

1. KITA
KÖTÜLÜK GELİRMİŞ KÖTÜ KULLARA
YA EY OLANIN SUÇU NEYDİ
SÜRDÜLER CENNETTE DÜŞTÜ ÇÖLLERE
ADEM'İN HAVVANIN SUÇU NEYDİ

2. KITA
NUH TUFANA DÜŞTÜ YUNUS UMMANA
MERVANDA ZEYNEL'İ SALDI ZİNDANA
MİLCEM HANÇERİNİN VURDU ASLANI
YA ŞAH-I MERDAN'IN SUÇU NEYDİ

3. KITA
REYHANİYİM YANLIŞ BİLMEYİN BİZİ
KIRK SENE DOLAŞTIM SAHRAYI DÜZÜ
VERDİLER ELİME BİR KIRIK SAZI
YAPTIĞIM FİGANIN SUÇU NEYDİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, kötülüğün kötü kullara geldiğini fakat acaba iyi kullara neden kötülükler gelir, suçları neydi? düşüncesinde feleğe sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Kötülük gelirmiş kötü kullara

Ya ey olanın suçu neydi

Sürdüler cennette düştü çöllere

Adem'in havvanın suçu neydi

Musa’ya Firavun bin çile etti

Lut kavmin elinden matemler tuttu

Nemrut İbrahim’i ateşe attı

Halilul Rahmanın suçu neydi

Nuh tufana düştü Yunus ummana

Mervan’da Zeynel'i saldı zindana

Milcem hançerini vurdu aslana

Ya şah-ı Merdan'ın suçu neydi

Şam eline haberciler saldılar

Yüzbin atlı hücum ile geldiler

Kerbela çölünde kılıç çaldılar

Hüseyin’i abanın suçu neydi

Reyhani'yim yanlış bilmeyin bizi

Kırk sene dolaştım sahrayı düzü

Verdiler elime bir kırık sazı

Yaptığım figanın suçu neydi

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

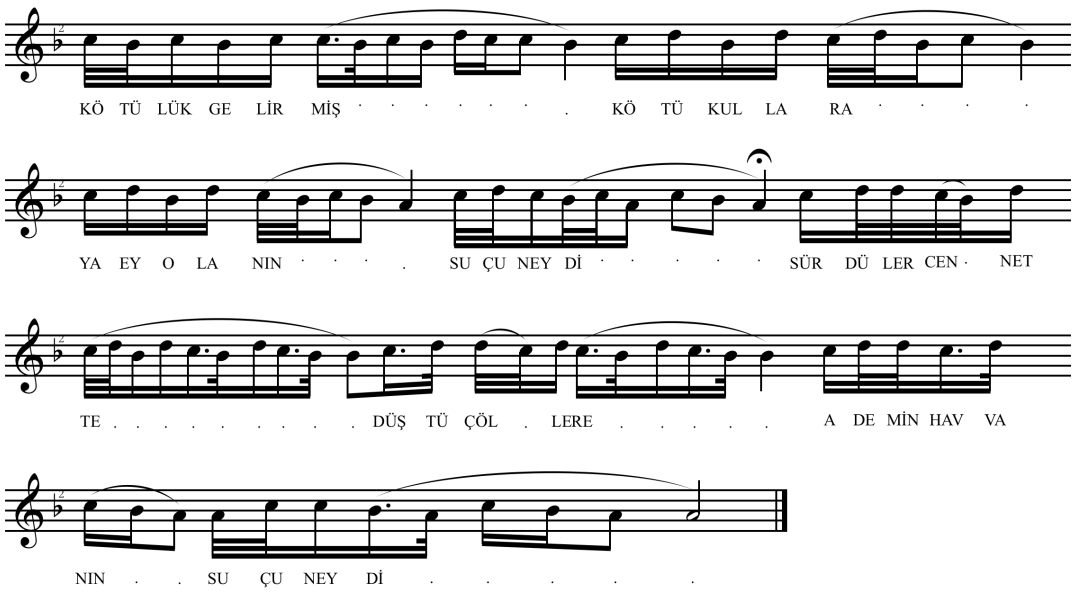

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar

perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Ulan Dünya

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 60

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ULAN DÜNYA

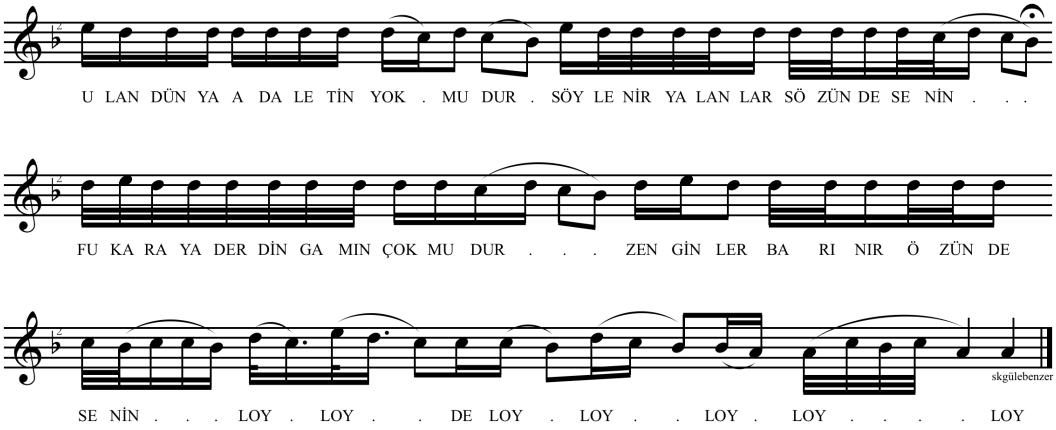

1. KITA
ULAN DÜNYA ADALETİN YOKMUDUR
SÖYLENİR YALANLAR SÖZÜNDE SENİN
FUKARAYA DERDİN GAMIN ÇOKMUDUR
ZENGİNLER BARINIR ÖZÜNDE SENİN

2. KITA
YAZIN KIŞIN SÖYLENİR BİZDE MASAL
İMAMA UYAN YOK CEMAAT MİSAL
ZENGİNDEN ŞEHİT YOK FAKİRDEN KRAL
OKUNUR MAZİNDE BU KİTAP SENİN

3. KITA
BU HALKADA SENDE VARSIN REYHANİ
KONUŞSANA NE SUSARSIN REYHANİ
NE ÇALARSIN NE SÖYLERSİN REYHANİ
HAYAT DÜZEN TUTMAZ SAZINDA SENİN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, dünyadaki adaletsizliklerden dem vurarak öz eleştiri yoluyla gönderme yapıyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Ulan dünya adaletin yok mudur

Söylenir yalanlar sözünde senin

Fukaraya derdin gamın çok mudur

Zenginler barınır özünde senin

Hilen vardır terazinde tartında

Zor hakimdir ağaların şartında

Baskı bayrak çekmiş atın üstünde

Frangalı mahzun izinde senin

Yazın kışın söylenir bizde masal

İmama uyan yok cemaat misal

Zenginden şehit yok fakirden kral

Okunur mazinde bu kitap senin

Bu halkada sende varsın Reyhani

Konuşsana ne susarsın reyhani

Ne çalarsın ne söylersin reyhani

Hayat düzen tutmaz sazında senin

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

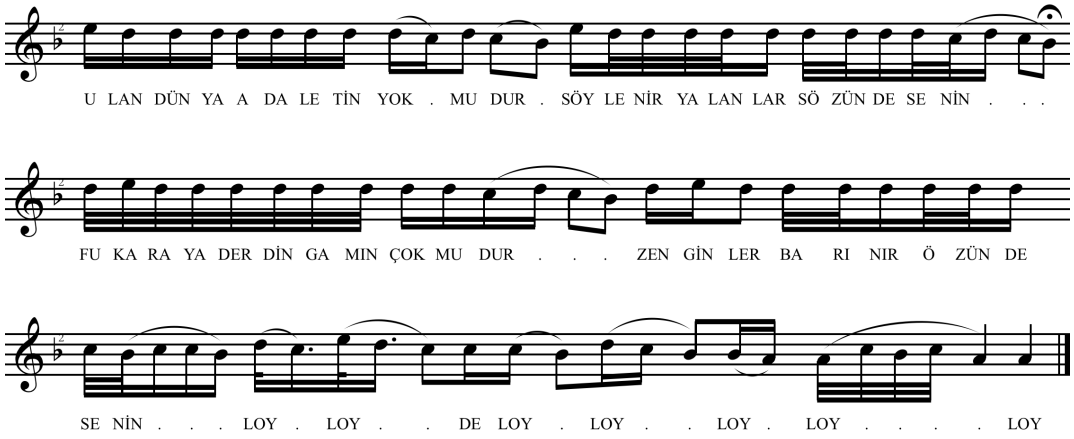

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Umut Dağı

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 61

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

UMUT DAĞI

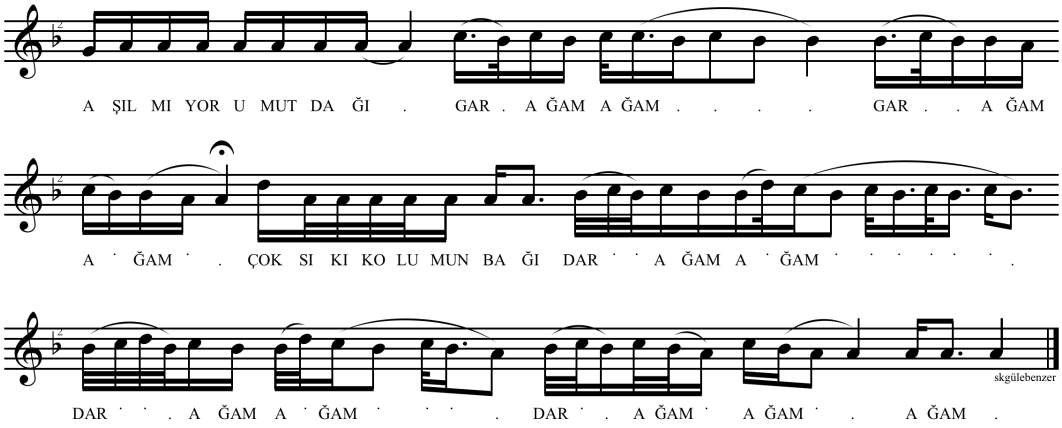

1. KITA
AŞILMIYOR UMUT DAĞI
GAE AĞAM AĞAM
ÇOK SIKI KOLUMUN BAĞI
DAR AĞAM AĞAM

2. KITA
GÜLÜM YAD'A KOKLATMA
KARA BAĞRIM OKLATMA
SUÇUM VARSA BEKLETME
VUR AĞAM AĞAM

3. KITA
GİDENLERE VARMI GELMEK
DERDİM VARDIR İLMEK İLMEK
KOLAYMI REYHANİ OLMAK
ZOR AĞAM AĞAM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevgiliye kavuşma arzusunu ve bu uğurda yaşadığı zorlukları vurgulamaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Aşılmıyor umut dağı

Gar ağam ağam

Çok sıkı kolumun bağı

Dar ağam ağam

Candan içeri yurdum var

Sinemi yiyen kurdum var

Söylenmeyen bir derdim var

Ar ağam ağam

Kaybedene varmı bulmak

Yok dünyada murat almak

Bu zamanda cahil olmak

Kâr ağam ağam

Gülüm ya da koklatma

Kara bağrım oklatma

Suçum varsa bekletme

Vur ağam ağam

Gidenlere var mı gelmek

Derdim vardır ilmek ilmek

Kolay mı Reyhani olmak

Zor ağam ağam

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

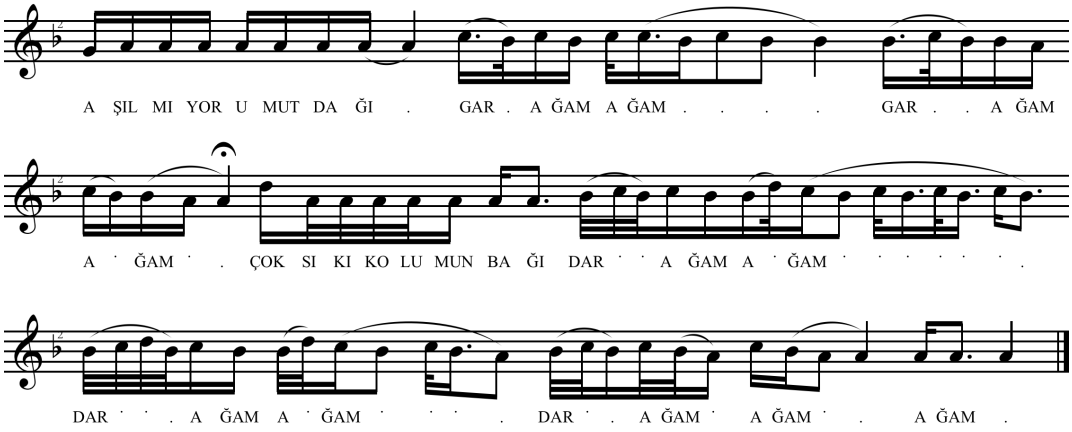

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Usandım

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 62

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

USANDIM

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

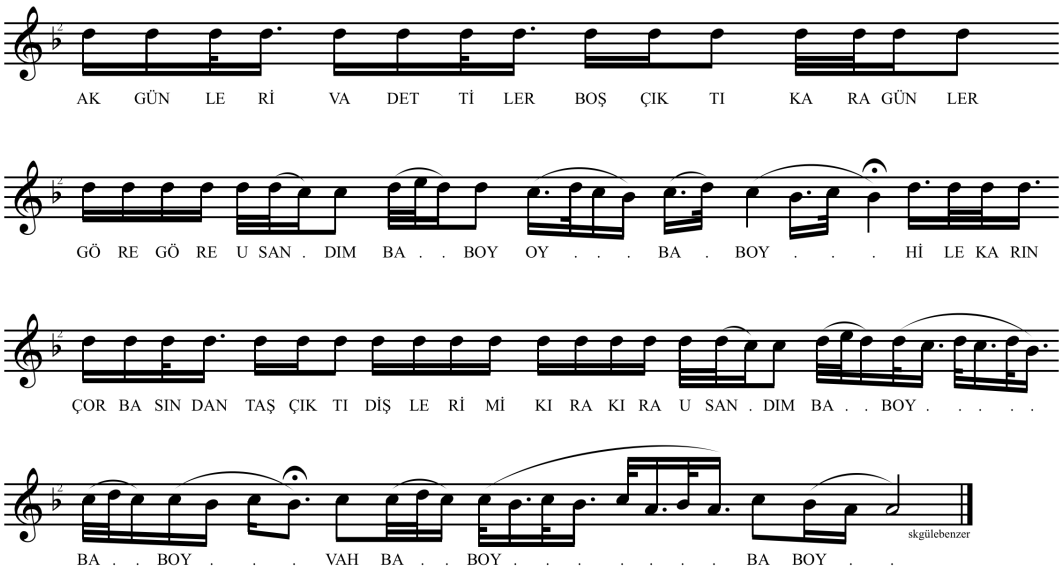

1. KITA
AK GÜNLERİ VADETTİLER BOŞ ÇIKTI
KARA GÜNLER GÖRE GÖRE USANDIM
HİLEKARIN ÇORBASINDAN TAŞ ÇIKTI
DİŞLERİMİ KIRA KIRA USANDIM

2. KITA
DERDİM KİTAP OLDU IZDIRAP KAT KAT
BU AĞLAMAK BİZE OLDU BİR SANAT
ARZUM ŞİRİN OLDU ISRARIM FERHAT
KAYALARI YARA YARA USANDIM

3. KITA
FİL YÜKÜNÜ KARINCAYA YÜKLEDİM
DİZLERİM KIRILDI HEP EMEKLEDİM
UÇMAZ YAVRU YIKIK YUVA BEKLEDİM
KANADIMI GERE GERE USANDIM

4. KITA
REYHANİ'YİM ARKA SAFA ATILDIM
ALTINIDIM BAKIRCIYA SATILDIM
SAHTE SORU YAĞMURUNA TUTULDUM
AKSİ CEVAP VERE VERE USANDIM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, adaletsizliğe, yalana, uğradığı haksızlıklara ve bu durumlar neticesinde çektiği zorluklardan usandığını dile getirerek sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Ak günleri vadettiler boş çıktı

Kara günler göre göre usandım

Hilekarın çorbasından taş çıktı

Dişlerimi kıra kıra usandım

Derdim kitap oldu ızdırap kat kat

Bu ağlamak bize oldu bir sanat

Arzum Şirin oldu ısrarım Ferhat

Kayaları yara yara usandım

Fil yükünü karıncaya yükledim

Dizlerim kırıldı hep emekledim

Uçmaz yavru yıkık yuva bekledim

Kanadımı gere gere usandım

Reyhani'yim arka safa atıldım

Altınıdım bakırcıya satıldım

Sahte soru yağmuruna tutuldum

Aksi cevap vere vere usandım

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

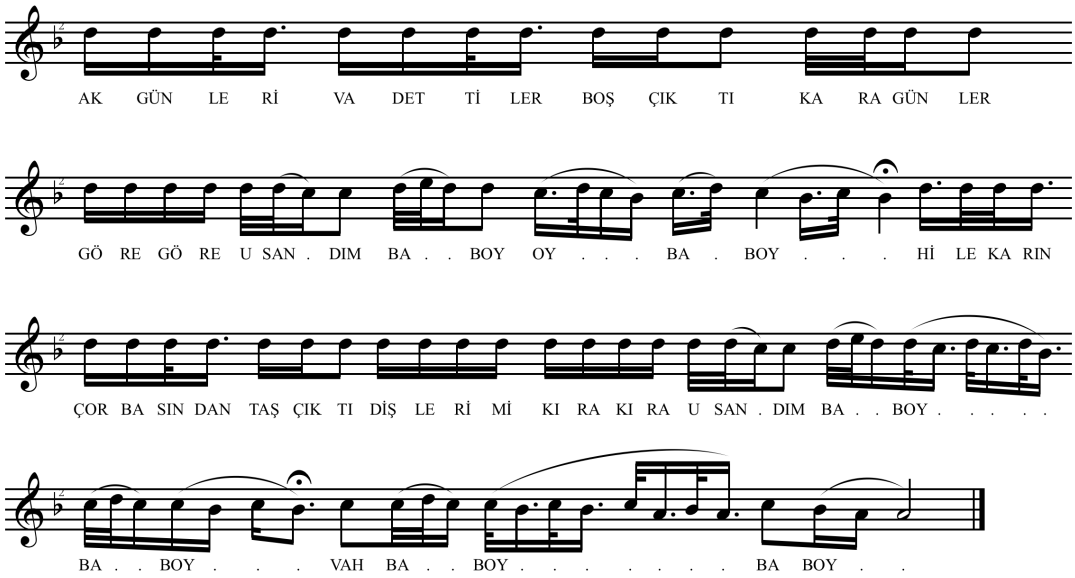

Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Vallaha Billaha

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 63

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

VALLAHA BİLLAHA

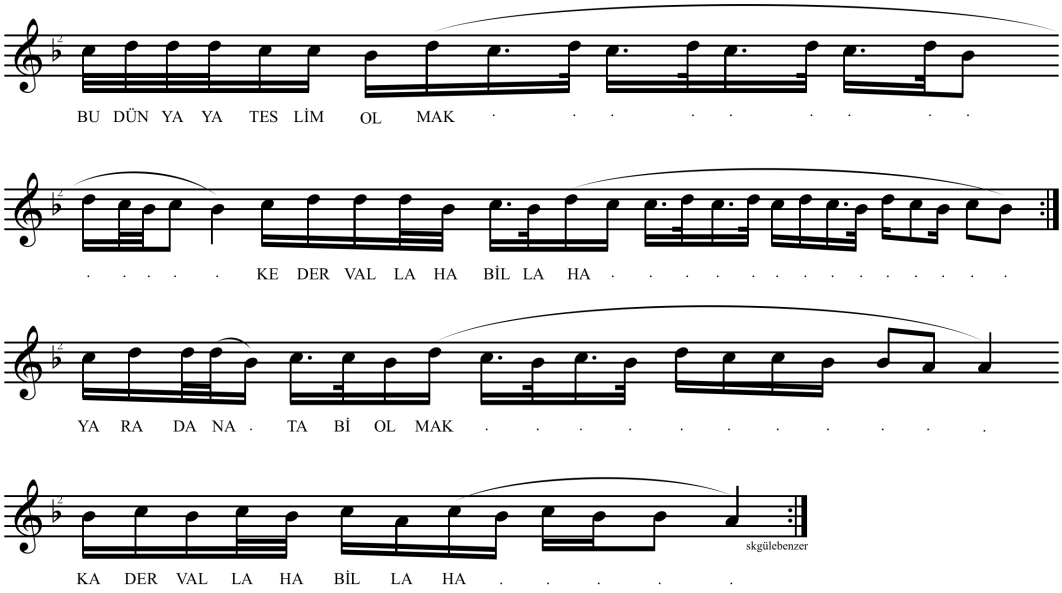

1. KITA
BU DÜNYAYA TESLİM OLMAK
KEDER VALLAHA BİLLAHA
YARADANA TABİ OLMAK
KADER VALLAHA BİLLAHA

2. KITA
EĞMİŞİZ KADERE BOYUN
FELEK İLE OLMAZ OYUN
KADER ÇOBAN İNSAN KOYUN
GÜDER VALLAHA BİLLAHA

3. KITA
AŞIĞIM RESULULLAH'A
REYHANİYİM BEYTULLAH'A
BUNDAN BAŞKASI VALLAHA
KEDER VALLAHA BİLLAHA

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, fani dünyaya kanmamayı, Hakk'a teslim olmayı anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Bu dünyaya teslim olmak

Keder vallaha billaha

Yaradana tabi olmak

Kader vallaha billaha

Eğmişiz kadere boyun

Felek ile olmaz oyun

Kader çoban insan koyun

Güder vallaha billaha

Aşığım Resulullah'a

Reyhani'yim Beytullah'a

Bundan başkası vallaha

Keder vallaha billaha

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

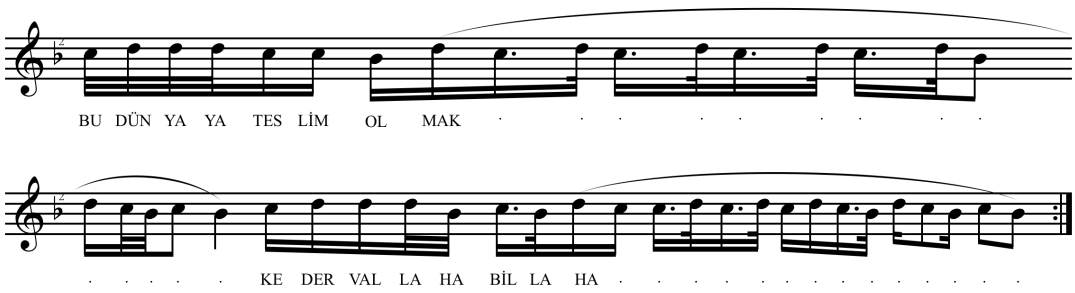

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

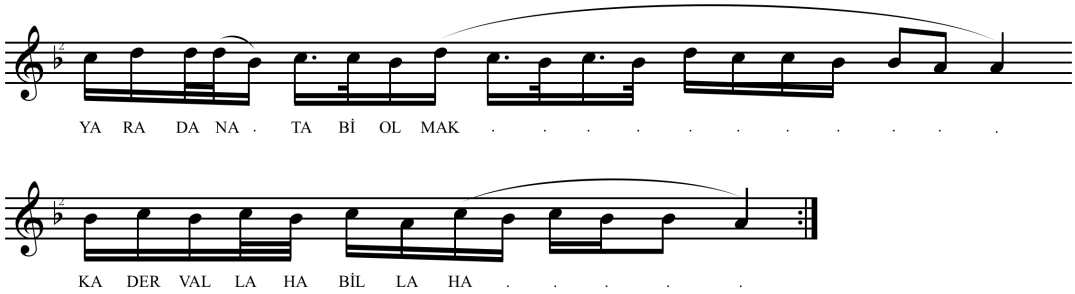

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Var Bende

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 64

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

VAR BENDE

1. KITA
HAVAM BENİ KEM GÖZ İLE GÖRMEYİN SAKIN
DAHA OKUNMAMIŞ YAZI VAR BENDE
KARA BULUT GİBİ DOLDUM YAĞARIM
ÇÜNKÜ RÜZGÂRLARIN HIZI VAR BENDE

2. KITA
KARA İKEN RENGİM DÖNDÜ SARIYA
GENÇ ÖMRÜMÜ GETİRMİŞİM YARIYA
YALVARIRIM KURT GELMESİN SÜÜRÜYE
DAHA SÜT EMMEMİŞ KUZU VAR BENDE

3. KITA
DÜŞMANLARIM DOLANMASIN İZİME
RÜZGÂR OLSA KAVUŞAMAZ TOZUMA
NAZAR DEĞMEZ KEM BAKMAYIN YÜZÜME
ÇÜNKÜ ŞAHI MERDAN'IN GÖZÜ VAR BENDE

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, görünmeyen bilinmeyen güzelliklerinin ve özelliklerinin varlığını tasvir ediyor hissettiriyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Beni kem göz ile görmeyin sakın

Daha okunmamış yazı var bende

Kara bulut gibi doldum yağarım

Çünkü rüzgârların hızı var bende

Kara iken rengim döndü sarıya

Genç ömrümü getirmişim yarıya

Yalvarırım kurt gelmesin sürüye

Daha süt emmemiş kuzu var bende

Düşmanlarım dolanmasın izime

Rüzgâr olsa kavuşamaz tozuma

Reyhani'yim kem bakmayın yüzüme

Çünkü şahı Merdan'ın gözü var bende

Makam Analizi

Makamı: Gülizar Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gülizar Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

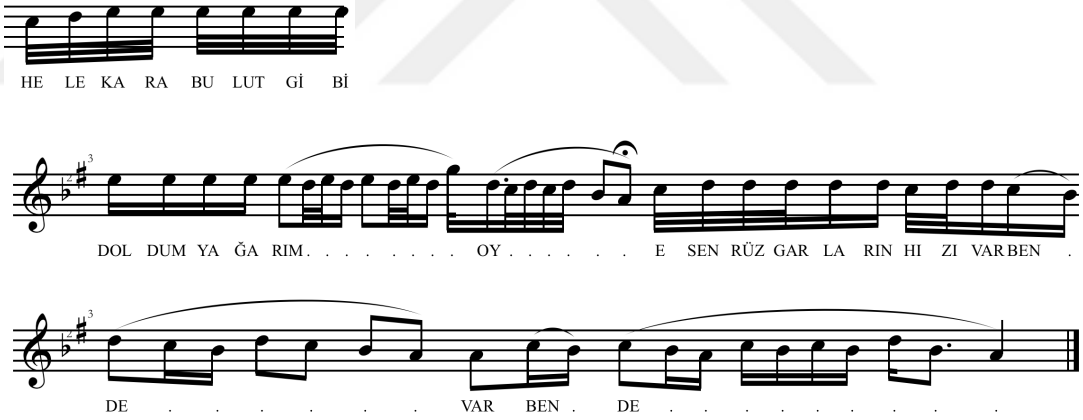

B cümlesinde, gülizar makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılmış, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Verde Gideyim

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 65

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

VERDE GİDEYİM

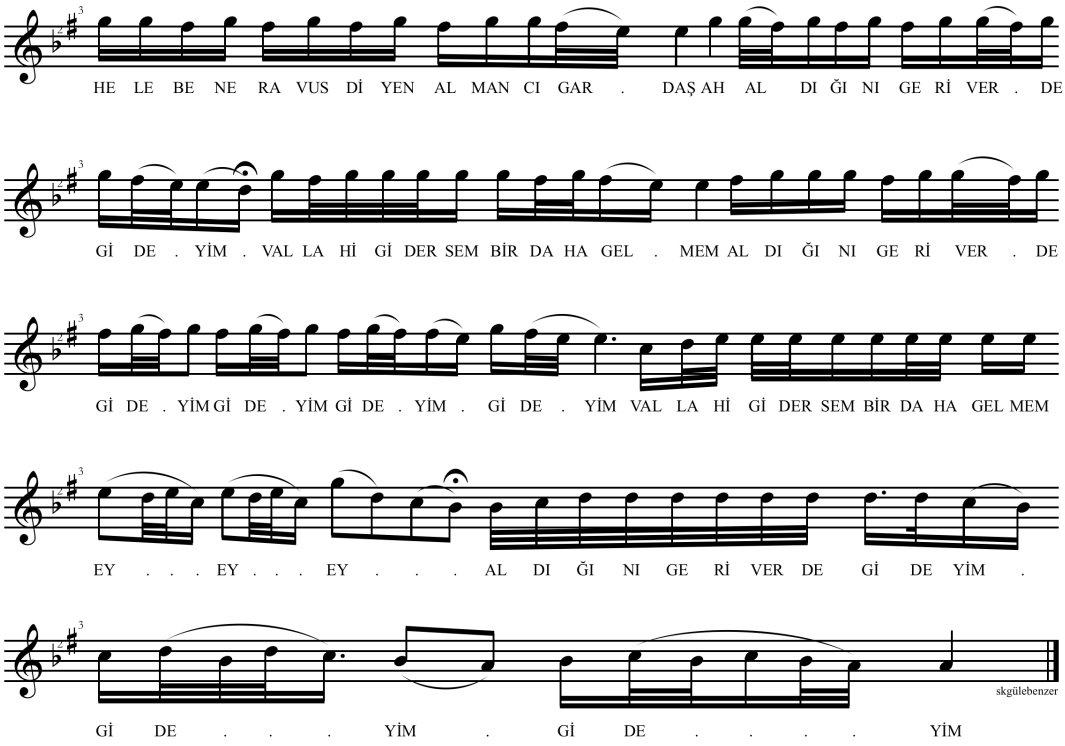

1. KITA
HELE BENE RAVUS DİYEN ALMANCI GARDAŞ
ALDIĞINI GERİ VERDE GİDEYİM
VALLAHİ GİDERSEM BİRDAHA GELMEM
ALDIĞINI GERİ VERDE GİDEYİM

2. KITA
UNUTTUĞUM SÜRME İLE KINAMI
HARÇ YAPIP ÖRDÜĞÜM BUNCA SENEMİ
VEREM İLE ÖLDÜRDÜĞÜN ANAMI
ALDIĞINI GERİ VERDE GİDEYİM

3. KITA
REYHANİ NE GÜNLER KAYBOLDULAR
KEMİĞİMİ MATKAP İLE DELDİLER
BÖBREĞİMİN İKİSİNİ ALDILAR
ALDIĞINI GERİ VERDE GİDEYİM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, gurbette yaşadığı kahırdan ve kaybettiklerinden sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Hele bene ravus diyen Almancı gardaş

Aldığını geri ver de gideyim

Vallahi gidersem bir daha gelmem

Aldığını geri ver de gideyim

Unuttuğum sürme ile kınamı

Harç yapıp ördüğüm bunca senemi

Verem ile öldürdüğün anamı

Aldığını geri ver de gideyim

Çürüyen ciğeri sulanan gözü

Kırılan bacağı kesilen dizi

Benliğinden kopan oğlanı kızı

Aldığını geri verde gideyim

Zehir diye yutturduğun havayı

Parçalanmış inanç dolu davayı

Yüzerce yıktığın evi yuvayı

Aldığını geri verde gideyim

Reyhani ne günler kayboldular

Kemiğimi matkap ile deldiler

Böbreğimin ikisini aldılar

Aldığını geri ver de gideyim

Makam Analizi

Makamı: Gülizar Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

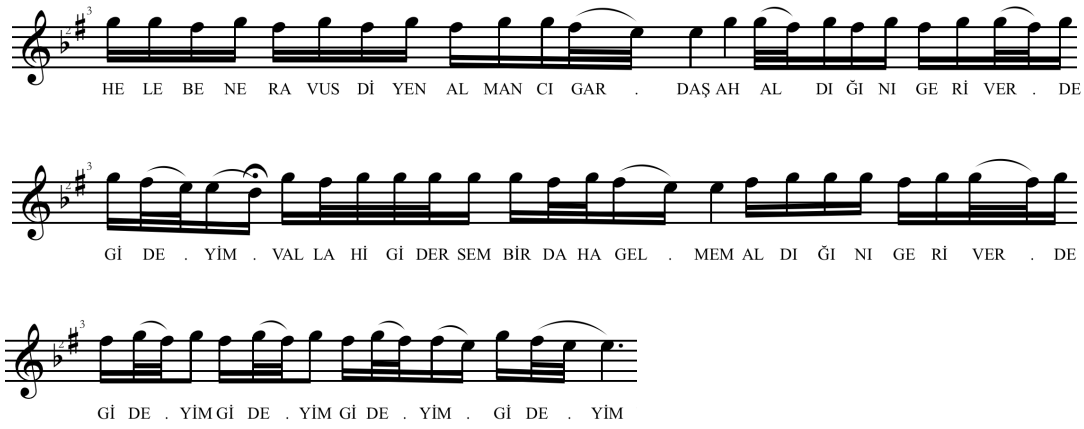

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak gülizar makamının inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

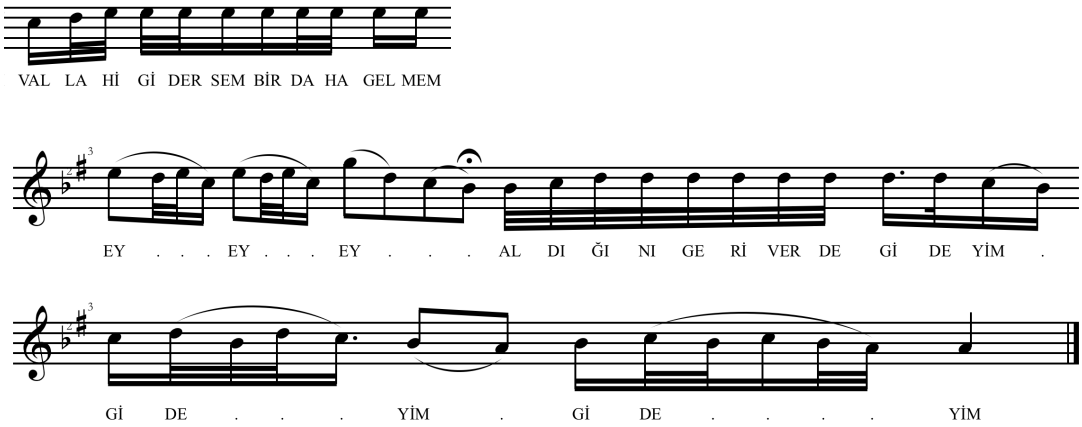

B cümlesinde, Gülizar Makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Yandım Oy

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 66

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

YANDIM OY

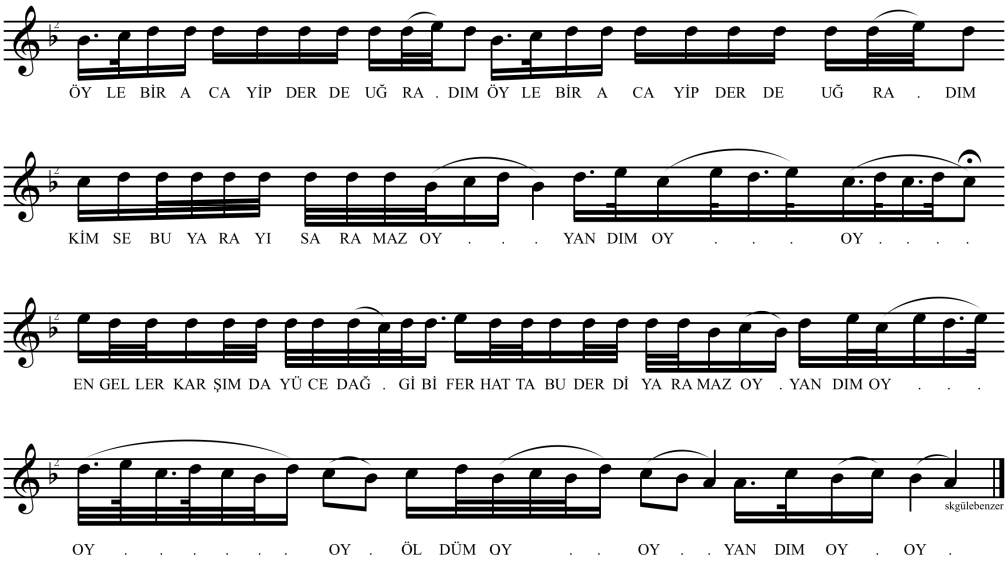

1. KITA
ÖYLE BİR ACAYİP DERDE UĞRADIM
KİMSE BU YARAYI SARAMAZ OY
ENGELLER KARŞIMDA YÜCE DAĞ GİBİ
FERHATTA BU DERDİ YARAMAZ OY

2. KITA
GÖNLÜMDE HASRET VAR GÖZÜMDE PERDE
YAR GÖR DÜŞTÜ YADIMA KARA GÜNLERDE
BİR DEĞİL BİN DEĞİL YARA YÜZ YERDE
LOKMANDA BU DERDİ SORAMAZ OY
YANDIM OY OY

3. KITA
REYHANİ BU DÜNYA CAHİLE DARDIR
KULUNA YARDIMCI PERVERDİGARDIR
İNSANDAN İÇERİ BİR DÜNYA VARDIR
HER GÖZ BU DÜNYAYI GÖREMEZ OĞUL
YANDIM OĞUL OĞUL

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, ayrılıktan duyduğu hasreti, derdini kimsenin anlamadığını ve herkesin gönül gözünün olamayacağına vurgu yapmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Öyle bir acayip derde uğradım

Kimse bu yarayı saramaz

Engeller karşımda yüce dağ gibi

Ferhat ta bu derdi yaramaz

Gönlümde hasret var gözümde perde

Yar gör düştü yadıma gara günlerde

Bir değil bin değil yara yüz yerde

Lokmanda bu yarayı saramaz

Çıkmışım bu yola hedefim turan

Muradına kavuşamaz o turan

Kılıcım besmele rehberim Kuran

Kimse bize karşı duramaz

Reyhani bu dünya cahile dardır

Kuluna yardımcı perverdigardır

İnsandan içeri bir dünya vardır

Her göz bu dünyayı göremez oğul

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

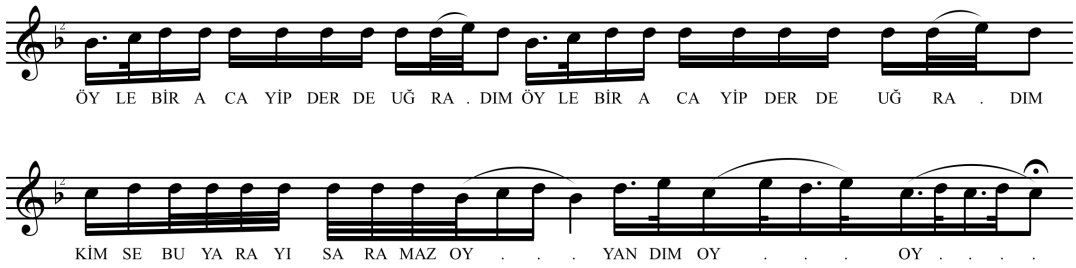

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde segâhlı, Do perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Yardan Ayrı

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 67

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

YARDAN AYRI

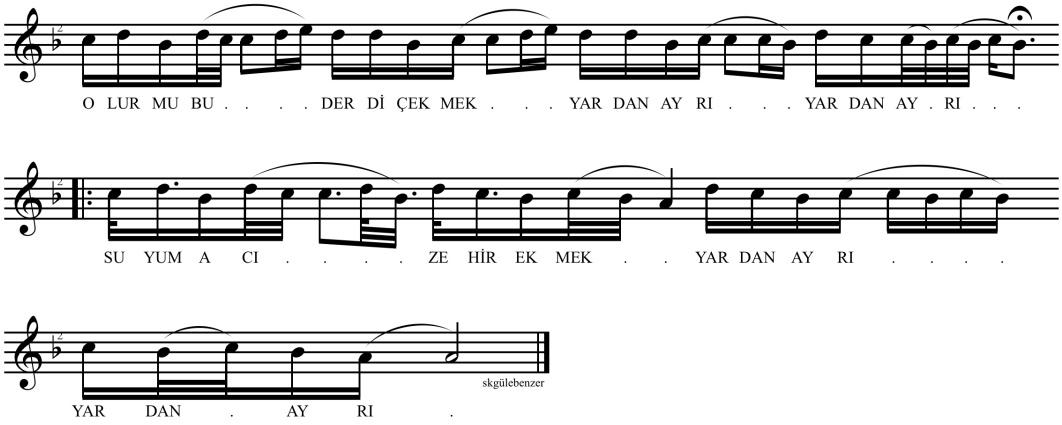

1. KITA
OLURMU BU DERDİ ÇEKMEK
YARDAN AYRI YARDAN AYRI
SUYUM ACI ZEHİR EKMEK
YARDAN AYRI YARDAN AYRI

2. KITA
KAFES YAPTIM ÖTMEK BİLMEM
KERVAN KURDUM GİTMEK BİLMEM
SARAY YAPTIM YATMAK BİLMEM
YARDAN AYRI YARDAN AYRI

3. KITA
SANMAYIN MURAT ALIRIM
REYHANİYİM NE BİLİRİM
BELKİDE AYRI ÖLÜRÜM
YARDAN AYRI YARDAN AYRI

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğinden ayrı kalmanın ızdırabını dile getiriyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Olur mu bu derdi çekmek

Yardan ayrı yardan ayrı

Suyum acı zehir ekmek

Yardan ayrı yardan ayrı

Kafes yaptım ötmek bilmem

Kervan kurdum gitmek bilmem

Saray yaptım yatmak bilmem

Yardan ayrı yardan ayrı

Reyhani'yim ne bilirim

Sanmayın murat alırım

Belki de ayrı ölürüm

Yardan ayrı yardan ayrı

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

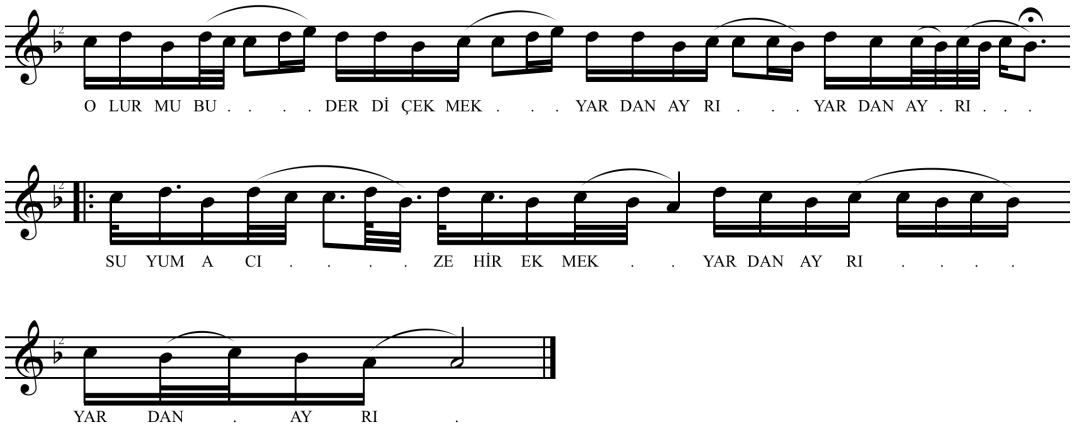

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Yaz Gazeteci

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 68

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

YAZ GAZETECİ

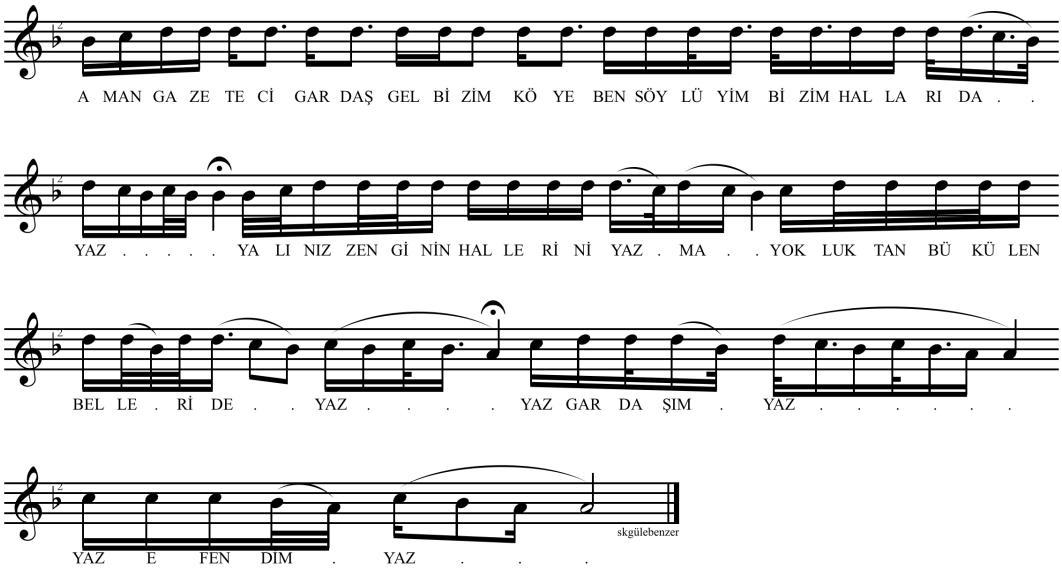

1. KITA
AMAN GAZETECİ GARDAŞ GEL BİZİM KÖYE
BEN SÖYLÜYİM BİZİM HALLERİDE YAZ
YALINIZ ZENGİNİN HALLERİNİ YAZMA
YOKLUKTAN BÜKÜLEN BELLERİDE YAZ

2. KITA
GAZETECİ BENDEN ÇOK UZAK GEZME
BİZ BİR KARDEŞTİK VAADİNİ BOZMA
YALINIZ KINALI PARMAĞI YAZMA
İÇİ NASIRLANMIŞ ELLERİDE YAZ

3. KITA
REYHANİYİM DERDİM GAMIM BİTMİYOR
AŞKA DÜŞTÜM DERDE GÜCÜM YETMİYOR
BUGÜN YARALANDIM SAZIM ÖTMÜYOR
ÜSTÜNDE PASLANMIŞ TELLERİDE YAZ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, yaşadığı bölgedeki eksikliklerinden ve ihtiyaçlarından

şikâyetini dile getiriyor.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Aman gazeteci gardaş gel bizim köye
Ben söylüyim bizim halleri de yaz
Yalınız zenginin hallerini yazma
Yokluktan bükülen belleri de yaz

Benim sana derdim dökmeye hal yok
Çiçeğim yok hemde petekte bal yok
Derede köprü yok yaylada yol yok
Okulsuz alışan dilleride yaz

Gazeteci benden çok uzak gezme
Biz bir kardeştik vaadini bozma
Yalınız kınalı parmağı yazma
İçi nasırlanmış elleri de yaz

Sende vardır güzel saltanat
Birde tenezzül et bizim köyüde yaz
Ankara'dan Hakkari'ye bir göz at
Şamatadan geçmez yollarıda yaz

Doktor gelmez sarılacak yara yok

Bu gidişle bu yaraya çare yok

Uzak yere götürmeye para yok

Kesede paslanmış pullarıda yaz

Reyhani'yim derdim gamım bitmiyor

Aşka düştüm derde gücüm yetmiyor

Bugün yaralandım sazım ötmüyor

Üstünde paslanmış telleri de yaz

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

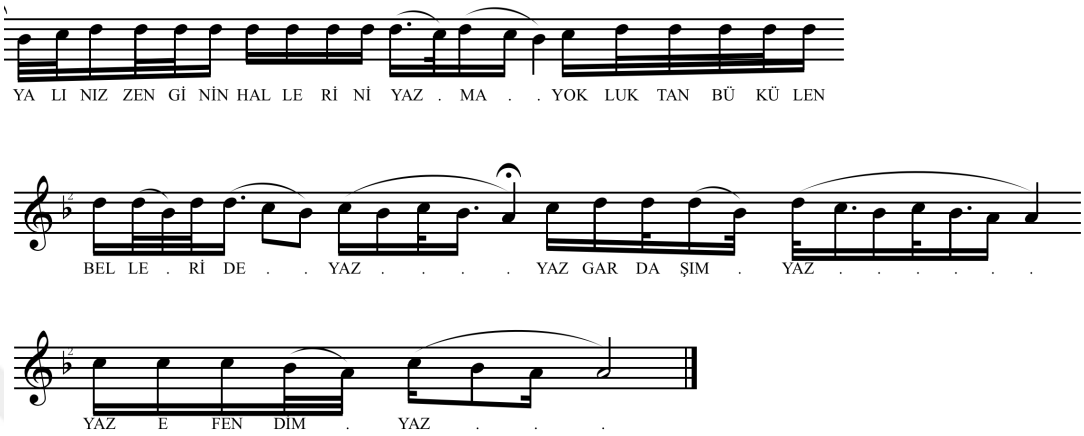

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Yazıklar Olsun

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 69

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

YAZIKLAR OLSUN

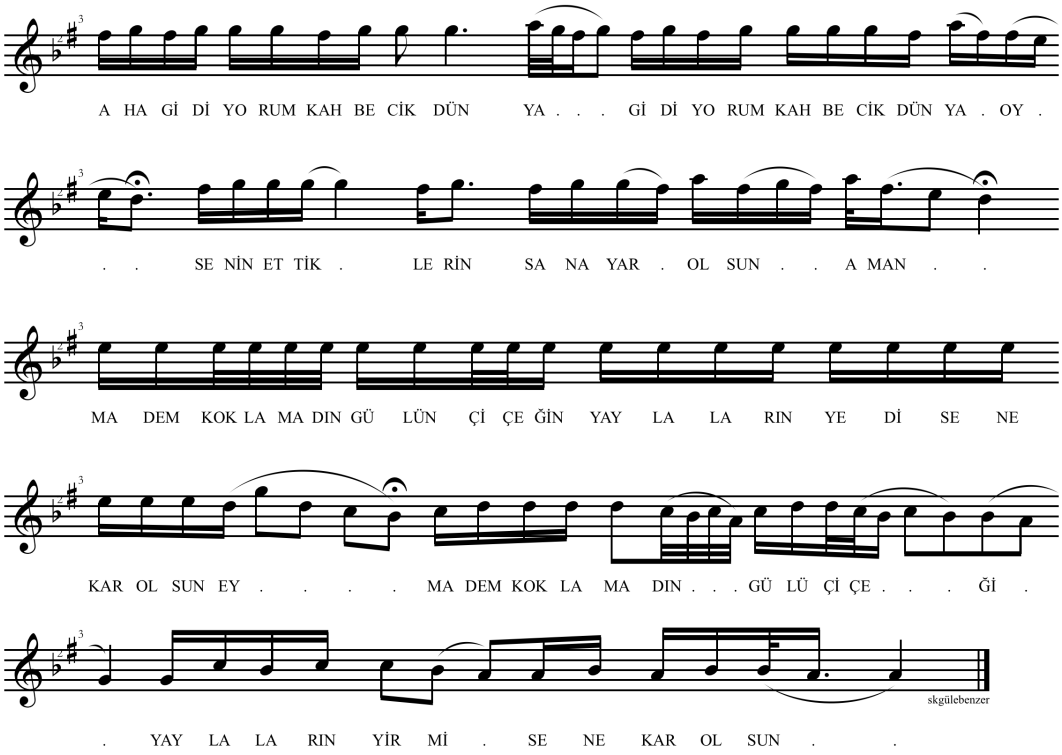

1.KITA
AHA GİDİYORUM KAHBECİK DÜNYA
SENİN ETTİKLERİNSANA YAR OLSUN
MADEM KOKLAMADIN GÜLÜN ÇİÇEĞİN
YAYLALARIN YİRMİ SENE KAR OLSUN

2. KITA
HASTALARIN SALDIN BENİ GÖRMEDİN
HALİ AHVALİMİ BİR KEZ SORMADIN
YANDI KARA BAĞRIM BİR SU VERMEDİN
İSTERSE HER YANIN BİR PINAR OLSUN

3. KITA
BEN ÇİÇEK İSTERSEN SOLDURDUN BENİ
DÖRT KIBLEYE NAMAZ KILDIRDIN BENİ
YÜZÜME BAKARAK ÖLDÜRDÜN BENİ
SANA YÜZBİN DEFA YAZIKLAR OLSUN

4. KITA
KALEMİM TUTMADI NAME YAZARKEN
REYHANİ'YE TESELLİ VERDİN DİZERKEN
YAKIŞIRMI BEN BU DERTLE GEZERKEN
YARİM YADLAR İLE BERABER OLSUN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, dünyaya sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Aha gidiyorum kahpecik dünya

Senin ettiklerin sana yar olsun

Madem koklamadın gülün çiçeğin

Yaylaların yirmi sene kar olsun

Hastaların saldın beni görmedin

Hali ahvalimi bir kez sormadın

Yandı kara bağrım bir su vermedin

İsterse her yanın bir pınar olsun

Ben çiçek istersen soldurdun beni

Dört kıbleye namaz kıldırdın beni

Yüzüme bakarak öldürdün beni

Sana yüz bin defa yazıklar olsun

Kalemim tutmadı name yazarken

Reyhani'ye teselli verdin dizerken

Yakışır mı ben bu dertle gezerken

Yarim yadlar ile beraber olsun

Makam Analizi

Makamı: Gülizar Makamı

Dizisi: Eser 8 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Sol-Gerdaniye, Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve La ses aralığında 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A-B-C cümlelerinden oluşan tek bölümlü şarkı formundadır.

A Cümlesi

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gerdaniye Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, Gülizar Makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

C cümlesi

C cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Yedi Yer Yedi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 70

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ-MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

YEDİ YER YEDİ

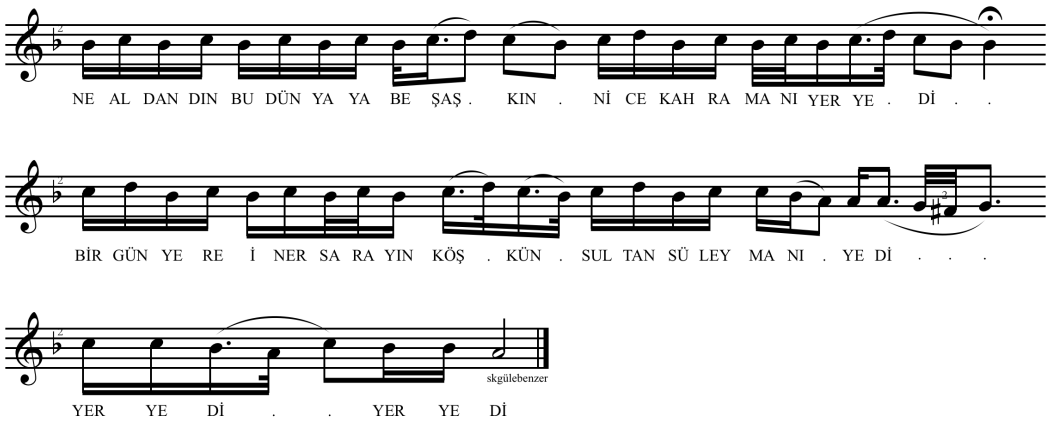

1. KITA
NE ALDANDIN BU DÜNYAYA BE ŞAŞKIN
NİCE KAHRAMANI YER YEDİ
BİRGÜN YERE İNER SARAYIN KÖŞKÜN
SULTAN SÜLEYMANI YEDİ YER YEDİ

2. KITA
BİN YAŞADI HZ. HANİ YA
DOKUZYÜZELLİ NUH YAŞADI HANİ YA
DÖRTYÜZELLİ ŞİT YAŞADI HANİ YA
SAYISIZ İNSANI YEDİ YER YEDİ

3. KITA
EY REYHANİ NE BAĞLANDIN GÜZELE
GÖNLÜNÜ BİR EĞLE HAK LEM YEZELİ
YÜZÜ YİRMİDÖRTBİN NEBİ GÜZELİ
ÖYLE BİR SULTANI YEDİ YER YEDİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, dünya güzelliklerinin geçici olduğundan dem vurmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır.

Güfte

Ne aldandın bu dünyaya be şaşkın

Nice kahramanı yer yedi

Bir gün yere iner sarayın köşkün

Sultan Süleyman'ı yedi yer yedi

Tarihler boyunca bitmedi ahi

Erenler şehrinin dost kıblegâhı

Fatma kuzuları şehitler şahı

Hüseyin Hasan'ı yedi yer yedi

Bin yaşadı Hz. Âdem hani ya

Dokuzyüzelli Nuh yaşadı fani ya

Dörtyüzelli Şit yaşadı hani ya

Sayısız insanı yedi yer yedi

Ey Reyhani ne bağlandın güzele

Gönlünü bir eğle hak lem yezeli

Yüzü yirmidörtbin nebi güzeli

Öyle bir sultanı yedi yer yedi

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 6 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: Çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiştir.

Ses Genişliği: Fa ve Re ses aralığında 6 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Do perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, pes tarafa Sol-Rast perdesine genişleme yapılmış, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

b. Söz kendine ait olmayan fakat müziği kendine ait olan eserlerin makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?

Âşık Yaşar Reyhani'nin sözü kendine ait olmayan fakat müziği kendine ait olan uzun havalarında; Hüseyni, Bayati, Gülizar, Gerdaniye, Saba, Hicaz Makamları kullanıldığı görülmüş, güftelerinde ise 7'li mâni, 8'li semai, 11'li koşma, 15'li Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı formunda, güzelleme, taşlama, divan ve hikâyeli nazım türleri tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin makamsal verileri Tablo 3.2.16.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.16.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Makamsal Verileri

Sıra No	Eser Adı	Makam	Karar	Güçlü	Seyir	Ses Genişliği	Usul
1	Ali İzzetin Hikâyesi	Bay. Hüs. Gerd.	La	Re, Mi, Sol	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
2	Âşık Güruni'nin Hikâyesi	Bayati, Hüsyeyni, Gülizar, Muhayyer	La	Re, Mi, Sol, La	İnici-Çıkıcı	10 Ses	Serbest, Ritmik
3	Ayrılık	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
4	Benim Gibi Zara Galasın	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
5	Bu Gönül	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
6	Cinaslar	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest
7	Düşte Gör	Gerdaniye	La	Re	İnici-Çıkıcı	8 Ses	Serbest
8	Elveda	Hicaz	La	Mi	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest
9	Ercişli Emrah'ın Hikâyesi	Bayatı, Hüsyeyni, Gerdaniye, Muhayyer	La	Re, Mi, Sol, La	İnici-Çıkıcı	10 Ses	Serbest, Ritmik
10	Ey Gönül	Saba	La	Do	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
11	Sefil Baykuş	Bayati	La	Re	İnici-Çıkıcı	4 Ses	Serbest
12	Telli İle Necip'in Hikâyesi	Bayatı, Hüsyeyni, Gülizar, Hicaz	La	Sol-Mi-Re	İnici-Çıkıcı	7 Ses	Serbest, Ritmik
13	Yorgunum	Uşşak	La	_	İnici	4 Ses	Serbest
14	Zakir ile Şakir'in Hikâyesi	Hüseyni	La	Mi	İnici-Çıkıcı	5 Ses	Serbest, Ritmik

Tablo 3.2.16.'ya göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan 14 (on dört) uzun hava türünde eser tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin makam verileri Tablo 3.2.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.17.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Makam Verileri

MAKAM	f	%
Bayati, Hüseyni, Gerdaniye	1	7,14
Bayatı, Hüsyeyni, Gerdaniye, Muhayyer	1	7,14
Bayatı, Hüsyeyni, Gülizar, Hicaz	1	7,14
Bayatı, Hüsyeyni, Gülizar, Muhayyer	1	7,14
Bayati	4	28,57
Gerdaniye	1	7,14
Hicaz	1	7,14
Hüseyni	2	14,29
Saba	1	7,14
Uşşak	1	7,14
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.17.'ye göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde makam verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 4 eser ve %28,57 oran ile Bayati, 2 eser ve %14,29 oran ile Hüseyni, 1 eser %7,14 oran ile "hikâyeli uzun havalar içinde çoklu makamlar kullanılmıştır." "Uşşak, Saba, Hicaz, Gerdaniye, Bayati-Hüseyni-Gülizar-Muhayyer, Bayati-Hüseyni-Gülizar-Hicaz, Bayati-Hüseyni-Gerdaniye-Muhayyer, Bayati-Hüseyni-Gerdaniye" Makamları olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla Bayati Makamının kullanıldığı, en az ise Hicaz ve Saba makamları kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin karar sesi verileri Tablo 3.2.18.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.18.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Karar Sesi Verileri

KARAR SESİ	f	%
La	14	100,00
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.18.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde karar sesi verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve söz-müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan eserler içerisinde; 14 eser ve %100 oran ile la karar sesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, eserlerin tamamının La karar sesi üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin güçlü verileri Tablo 3.2.19.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.19.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Güçlü Verileri

Güçlü	f	%
-	1	7,14
Do	1	7,14
Mi	3	21,43
Re	5	35,71
Re, Mi, Sol	1	7,14
Re, Mi, Sol, La	2	14,29
Sol-Mi-Re	1	7,14
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.19.'a göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde güçlü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 5 eser ve %35,71 oran ile Re sesi, 3 eser ve %21,43 oran ile Mi sesi, 2 eser %14,29 oran ile "Re-Mi-Sol-La" sesleri, 1 eser ve %7,14 oran ile "Sol-Mi-Re, Re-Mi-Sol, Do" sesleri, 1 eser de ise %7,14 oran ile güçlü sesi gösterilmeyen makamları olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla Re sesi kullanıldığı, en az ise Do sesi kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin seyir verileri Tablo 3.2.20.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.20.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Seyir Verileri

Seyir	f	%
İnici	1	7,14
İnici-Çıkıcı	13	92,86
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.20.'ye göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde seyir verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 13 eser ve %92,86 oran ile inici-çıkıcı, 1 eser ve %7,14 oran ile inici, seyir olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla inici-çıkıcı kullanıldığı, en az ise inici kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin es genişliği verileri Tablo 3.2.21.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.21.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Ses genişliği Verileri

Ses Genişliği	f	%
4 Ses	4	28,57
5 Ses	3	21,43
7 Ses	4	28,57
8 Ses	1	7,14
10 Ses	2	14,29
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.21.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde ses genişliği verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 4 eser ve %28,57 oran ile 4-7 ses, 3 eser ve %21,43 oran ile 5 ses, 2 eser ve %14,29 oran ile 10 ses, 1 eser ve %7,14 oran ile 8 ses, ses genişlikleri olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla 4-7 ses kullanıldığı, en az ise 8 ses kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin usul verileri Tablo 3.2.22.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.22.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Usul Verileri

Usul	**f**	**%**
Serbest	10	71,43
Serbest, Ritmik	4	28,57
TOPLAM	**14**	100

Tablo 3.2.22.'ye göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde usul verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 10 eser ve %71,43 oran ile serbest, 4 eser ve %28,57 oran ile serbest-ritmik usul olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla serbest kullanıldığı, en az ise serbest-ritmik kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin güfte verileri Tablo 3.2.23.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.23.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Güfte Verileri

Sıra No	Eser Adı	Hece Ölçüsü	Nazım Biçimi	Nazım Türü	Tema	Mahlas	Söz Yazarı
1	Ali İzzetin Hikâyesi	8'li	Semai	Hikâyeli	Aşk, ayrılık	Kullanılmamış	Anonim
2	Âşık Güruni'nin Hikâyesi	8-10-11'li	Semai-Koşma-Türkü	Hikâyeli	Ayrılık	Kullanılmış	Âşık Güruni
3	Ayrılık	11'li	Koşma	Güzelleme	Ayrılık	Kullanılmış	Dertli
4	Benim Gibi Zara Galasın	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmış	Dertli
5	Bu Gönül	11'li	Koşma	Taşlama	Nasihat, uyarı	Kullanılmış	Sümmani

Tablo 3.2.23.'ün devamı

Sıra No	Eser Adı	Hece Ölçüsü	Nazım Biçimi	Nazım Türü	Tema	Mahlas	Söz Yazarı
6	Cinaslar	8'li	Semai	Taşlama	Sitem	Kullanılmamış	Anonim
7	Düşte Gör	7li	Mâni	Güzelleme	Nasihat	Kullanılmamış	Anonim
8	Elveda	11'li	Koşma	Güzelleme	Dram, umut	Kullanılmamış	Anonim
9	Ercişli Emrah'ın Hikâyesi	11'li	Koşma	Hikâyeli	Ayrılık	Kullanılmış	Ercişli Emrah
10	Ey Gönül	15li	T. Ç. T. E.	Divan	Nefis, hırs	Kullanılmış	Sümmani
11	Sefil Baykuş	11'li	Koşma	Güzelleme	Ölüm, ağıt	Kullanılmamış	Âşık Hıfzi
12	Telli İle Necip'in Hikâyesi	11'li	Koşma	Hikâyeli	Aşk, ayrılık	Kullanılmamış	Anonim
13	Yorgunum	11'li	Koşma	Taşlama	Sitem	Kullanılmamış	Reyhani
14	Zakir ile Şakir'in Hikâyesi	11'li	Koşma	Hikâyeli	Nasihat, İlahi aşk	Kullanılmamış	Anonim

Tablo 3.2.23.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan 14 (on dört) uzun hava türünde eser tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin hece ölçüsü verileri Tablo 3.2.24.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.24.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Hece Ölçüsü Verileri

Hece Ölçüsü	**f**	**%**
7li	1	7,14
8'li	2	14,29
8-10-11'li	1	7,14
11'li	9	64,29
15li	1	7,14
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.24.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde hece ölçüsü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 9 eser ve %64,29 oran ile 11'li, 2 eser ve %14,29 oran ile 8'li, 1 eser ve %7,14 oran ile "7'li, 8-10-11'li, 15'li" olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla hece ölçüsü 11'li kullanıldığı, en az ise 7'li ve 15'li hece ölçüsü kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin nazım biçimi verileri Tablo 3.2.25.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.25.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Nazım Biçimi Verileri

Nazım Biçimi	f	%
Koşma	9	64,29
Mâni	1	7,14
Semai	2	14,29
Semai-Koşma-Türkü	1	7,14
T. Ç. T. E.	1	7,14
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.25.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde nazım biçimi verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 9 eser ve %64,29 oran ile koşma, 2 eser ve %14,29 oran ile semai, 1 eser ve %7,14 oran ile "mâni, semai-koşma-türkü, Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı" nazım biçimlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla hece ölçüsü koşma kullanıldığı, en az ise mâni ve Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı nazım biçimleri kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin nazım türü verileri Tablo 3.2.26.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.26.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Nazım Türü Verileri

Nazım Türü	f	%
Divan	1	7,14
Güzelleme	5	35,71
Hikâyeli	5	35,71
Taşlama	3	21,43
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.26.'ya göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde nazım türü verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 5 eser ve %35,71 oran ile güzelleme ve hikâyeli, 3 eser ve %21,43 oran ile taşlama, 1 eser ve %7,14 oran ile divan nazım türlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla nazım türü güzelleme ve hikâyeli kullanıldığı, en az ise divan nazım türleri kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin tema verileri Tablo 3.2.27.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.27.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Tema Verileri

Tema	**f**	**%**
Ayrılık	5	35,71
Dram, umut	1	7,14
Nasihat	3	21,43
Nefis, hırs	1	7,14
Ölüm, ağıt	1	7,14
Sitem	3	21,43
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.27.'ye göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde tema verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 5 eser ve %35,71 oran ile ayrılık, 3 eser ve %21,43 oran ile sitem ve nasihat, 1 eser ve %7,14 oran ile "ölüm-ağıt, nefis-hırs, dram-umut" temalar olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla ayrılık temasının kullanıldığı, en az ise "ölüm-ağıt, nefis-hırs, dram-umut" temaları kullanılan eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin mahlas verileri Tablo 3.2.28.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.28.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Mahlas Verileri

Mahlas	f	%
Kullanılmamış	8	57,14
Kullanılmış	6	42,86
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.28.'e göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde mahlas verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 8 eser ve %57,14 oran ile mahlas kullanılmamış, 6 eser ve %42,86 oran ile mahlas kullanılmış olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda, en fazla mahlas kullanılmadığı, en az ise mahlas kullanıldığı eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait eserlerin söz yazarı verileri Tablo 3.2.29.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.29.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim ya da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Uzun Havalar ve Söz Yazarı Verileri

Söz Yazarı	f	%
Anonim	6	42,86
Âşık Güruni	1	7,14
Âşık Hıfzi	1	7,14
Dertli	2	14,29
Ercişli Emrah	1	7,14
Reyhani	1	7,14
Sümmani	2	14,29
TOPLAM	14	100

Tablo 3.2.29.'a göre, Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait toplam 14 (on dört) uzun hava türünde söz yazarı verileri tespit edilmiştir.

Toplam 14 uzun hava türünde seslendirilen ve Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan eserler içerisinde; 6 eser ve %42,86 oran ile anonim, 2 eser ve %14,29 oran ile Sümmani, 2 eser ve %14,29 oran ile Dertli, 1 eser ve %7,14 oran ile Reyhani, 1 eser ve %7,14 oran ile Ercişli Emrah, 1 eser ve %7,14 oran ile Âşık Hıfzi, 1 eser ve %7,14 oran ile Âşık Güruni söz yazarları olduğu tespit edilmiştir.

Âşık Yaşar Reyhani'nin söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait uzun hava türündeki eserlerden elde edilen veriler doğrultusunda en fazla anonim, en az ise Ercişli Emrah, Âşık Hıfzi, Âşık Güruni söz yazarlarının olduğu eserler üretildiği görülmüştür.

Âşık Yaşar Reyhani'nin Söz Anonim Ya Da Kendine Ait Olmayan/Müzik Kendine Ait Olan Eserlerin Notaları Ve Analizleri

Ayrılık

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 5

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık DERTLİ

SÖZ (GÜFTE)
Aşık DERTLİ

MÜZİK
Aşık Yaşar REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

AYRILIK

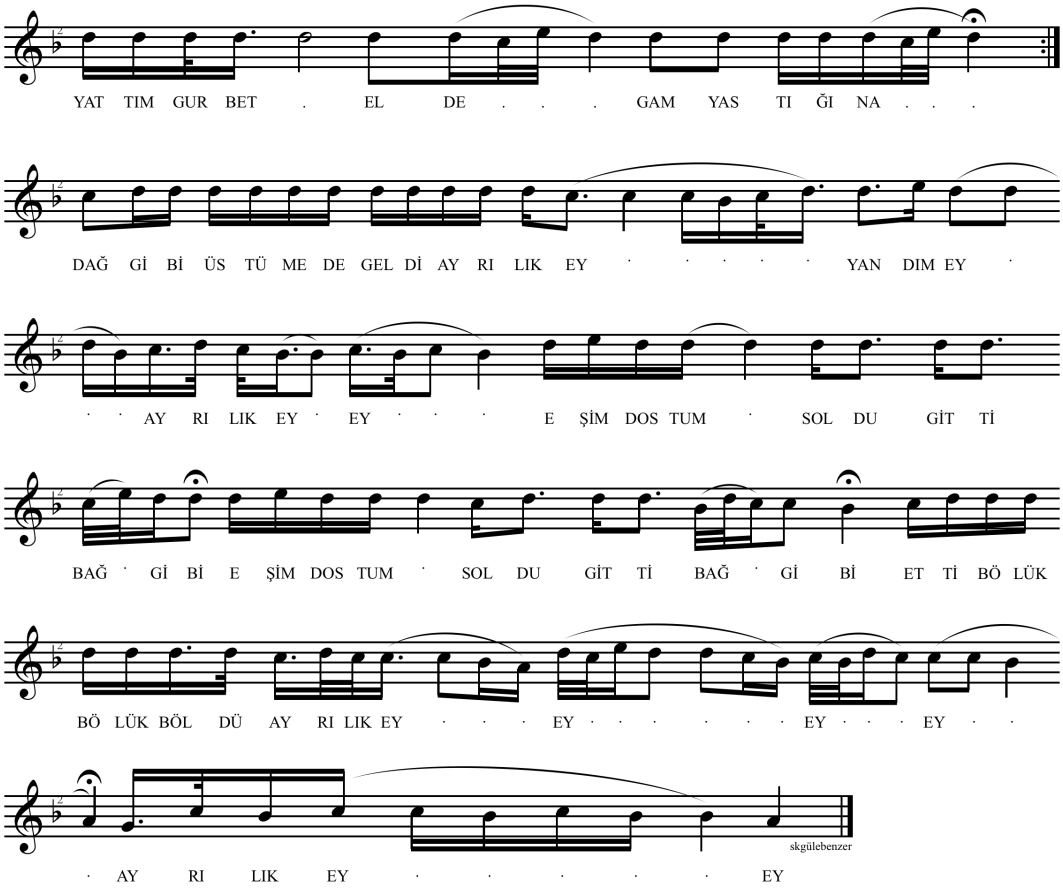

1. KITA
YATTIM GURBET ELDE GAM YASTIĞINA
DAĞ GİBİ ÜSTÜME GELDİ AYRILIK
EŞİM DOSTUM SOLDU GİTTİ BAĞ GİBİ
ETTİ BÖLÜK BÖLÜK BÖLDÜ AYRILIK

2. KITA
YOLLARIMA ENGEL GELDİ KIŞ GİBİ
GÜLSEM BİLE İKİ GÖZÜM YAŞ GİBİ
ŞAHİN PENÇESİNE DÜŞMÜŞ KUŞ GİBİ
ETTİ DELİK DELİK DELDİ AYRILIK

3. KITA
GURBET ELİ DERTLİ İÇİN YAPMIŞLAR
ÇATISINI ÇİLE İLE ÇARPMIŞLAR
ÖLÜM İLE AYRILIĞI TARTMIŞLAR
ELLİ DİRHEM FAZLA GELMİŞ AYRILIK

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, ayrılıktan duyduğu hissiyatı haykırmaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır. (Dertli)

Güfte

Yattım gurbet elde gam yastığına
Dağ gibi üstüme geldi ayrılık
Eşim dostum soldu gitti bağ gibi
Etti bölük bölük böldü ayrılık

Yollarıma engel geldi kış gibi
Gülsem bile iki gözüm yaş gibi
Şahin pençesine düşmüş kuş gibi
Etti delik delik deldi ayrılık

Gurbet eli Dertli için yapmışlar
Çatısını çile ile çarpmışlar
Ölüm ile ayrılığı tartmışlar
Elli dirhem fazla gelmiş ayrılık

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Re güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren bayati makamı etkisi verilmiştir.

B cümlesi

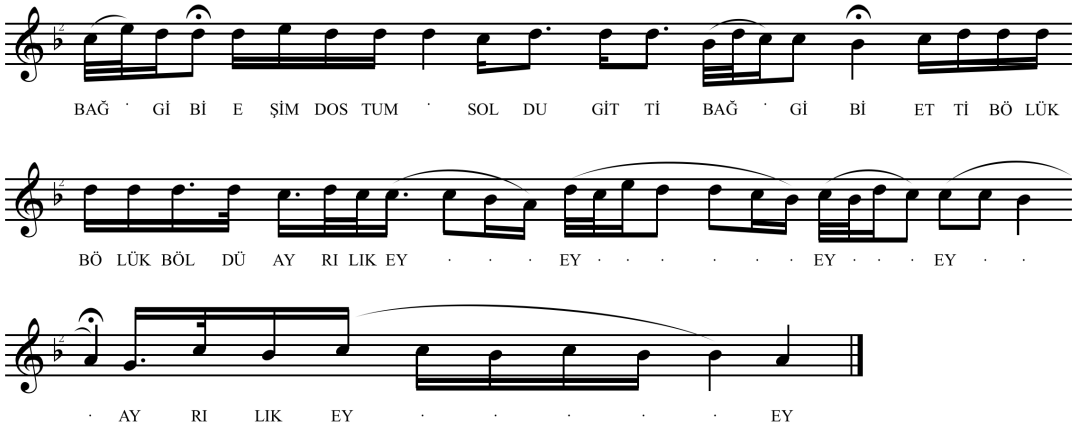

B cümlesinde uşşak dörtlü içerisinde Do-Çargâh etkisi verilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Benim Gibi Zara Galasın

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 9

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ (GÜFTE)
Aşık DERTLİ

MÜZİK
Aşık Yaşar REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BENİM GİBİ ZARA GALASIN

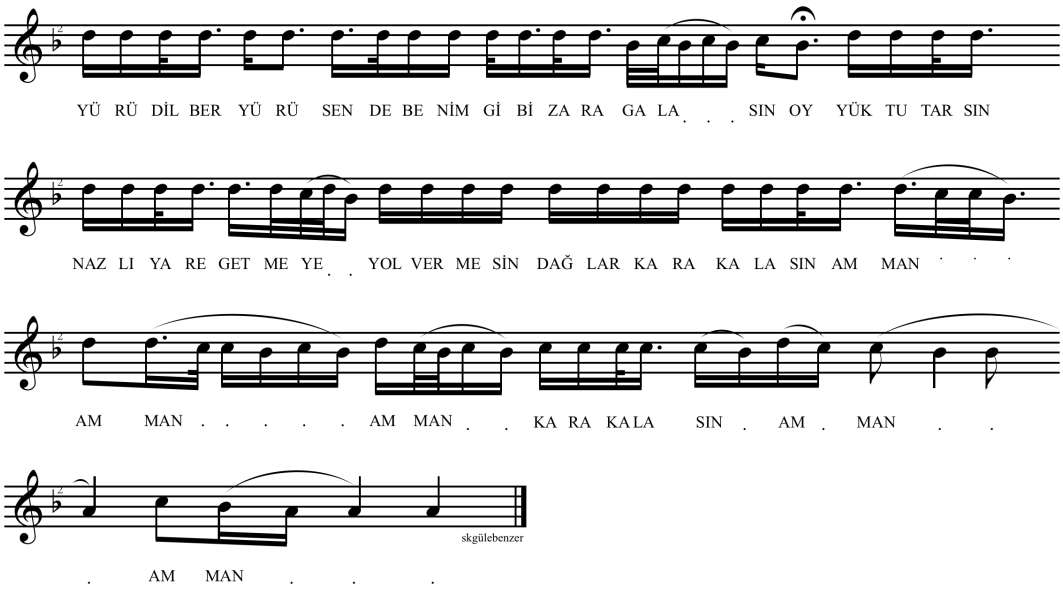

1. Kıta
YÜRÜ DİLBER YÜRÜ
SENDE BENİM GİBİ ZARA GALASIN
YÜK TUTARSIN NAZLI YARE GETMEYE
YOL VERMESİN DAĞLAR KARA KALASIN

2. KITA
KÖPRÜ YAPTIRASIN GEÇEN OLMASIN
PINAR AKITASIN İÇEN OLMASIN OY
BAYRAM GÜNÜ KAPINI AÇAN OLMASIN
KİMSESİ YOK BİR FUKARA KALASIN AMMAN

3. Kıta
BENİM İÇİN KASTIN NEYDİ ACEBA
BEN SENİ SAVMIŞIM YÜZDÖRT KİTABA OY
DOĞUM GECESİNDE GELMESİN EBE
AKŞAMDAN SABAHA DARA KALASIN AMMAN

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, sevdiğine sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır (Dertli)

Güfte

Yürü dilber yürü güzeller şahit

Sende benim gibi zara galasın

Yük tutarsın nazlı yare getmeye

Yol vermesin dağlar kara kalasın

Köprü yaptırasın geçen olmasın

Pınar akıtasın içen olmasın

Bayram günü kapını açan olmasın

Kimsesi yok bir fukara kalasın

Bilmem suçlumudur bu yolda duran

Hazreti mevlaya boynunu vuran

Memen dolu galsın beşiğin viran

El içinde bahtı gara galasın

Bu Dertli'ye kastın neydi aceba

Ben seni savmışım yüzdört kitaba

Doğum gecesinde gelmesin ebe

Akşamdan sabaha dara kalasın

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

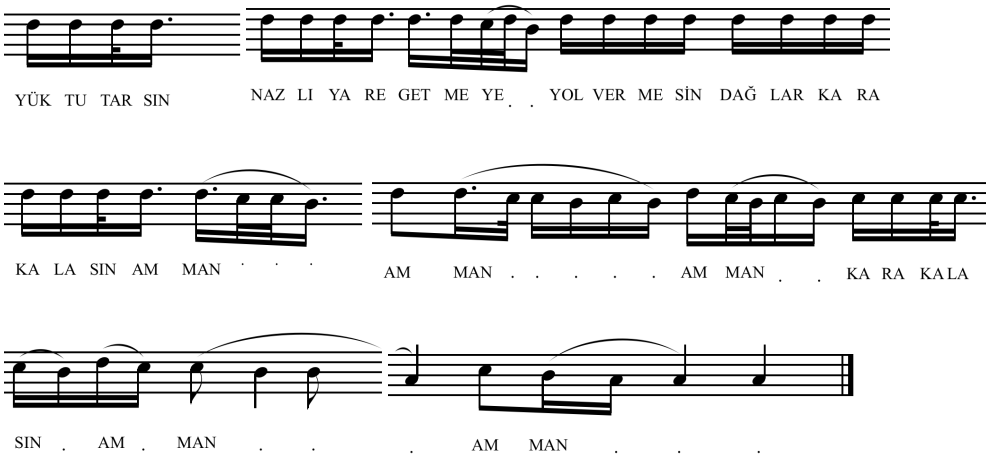

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur. Do perdesinde Çargâh etkisi verilmiş, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Bu Gönül

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 12

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

SÖZ (GÜFTE)
Aşık SÜMMANİ

MÜZİK
Aşık Yaşar REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

BU GÖNÜL

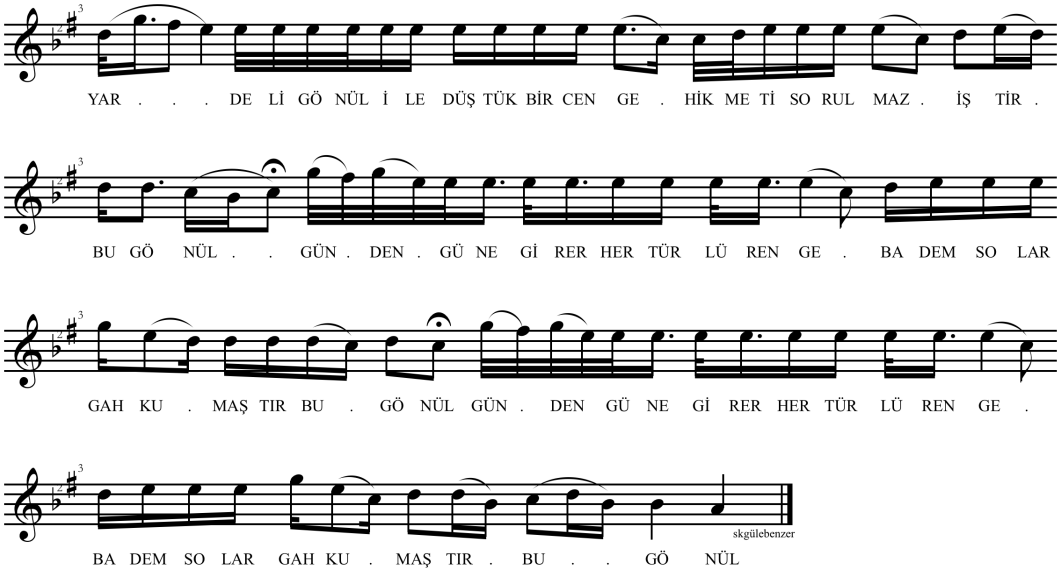

1. KITA
DELİ GÖNÜL İLE DÜŞTÜK BİR CENGE
HİKMETİ SORULMAZ İŞTİR BU GÖNÜL
GÜNDEN GÜNE GİRER HERTÜRLÜ RENGE
BADEM SOLAR GÂH KUMAŞTIR BU GÖNÜL

2. KITA
BAZEN YELKENİNİ DERİN YÜRÜTÜR
BAZEN AH VAH İLE ÖMRÜN ÇÜRÜTÜR
BAZEN LALE MOR MENEVŞE BÜRÜTÜR
BAZEN PUS DUMANLI KIŞTIR BU GÖNÜL

3. KITA
BAZEN NEFİSE UYAR
BAZEN SEYRE ÇIKAR PEK SEYRANLANIR
BAZEN YERE İNER PERİŞANLANIR
BAZEN PADİŞAHTAN BAŞTIR BU GÖNÜL

4. KITA
SÜMMANİ DÜNYA'DA GEL ÇEKME YASI
ALLAH DE SİLİNSİN DOST KALBİN PASI
GÖRSENKİ UĞRARSA ECEL PENÇESİ
O ZAMAN ANLARSINKİ BOŞTUR BU GÖNÜL

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, manevi gereklilik ve gerçekleri ihmal edip, dünyanın

zevklerine boş heveslerine kapılıp bir türlü doymadığını dile getirerek gönlünü eleştirmektedir.

Mahlas: Kullanılmıştır, Âşık Sümmani

Güfte

Deli gönül ile düştük bir cenge
Hikmeti sorulmaz iştir bu gönül
Günden güne girer her türlü renge
Badem solar gâh kumaştır bu gönül

Bazen yelkenini derin yürütür
Bazen ah vah ile ömrün çürütür
Bazen lale mor menevşe bürütür
Bazen pus dumanlı kıştır bu gönül

Bazen nefise uyar pek bühranlanır
Bazen seyre çıkar pek seyranlanır
Bazen yere iner perişanlanır
Bazen padişahtan baştır bu gönül

Sümmani dünyada gel çekme yası
Allah de silinsin dost kalbin pası
Görsen ki uğrarsa ecel pençesi
O zaman anlarsın ki boştur bu gönül

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

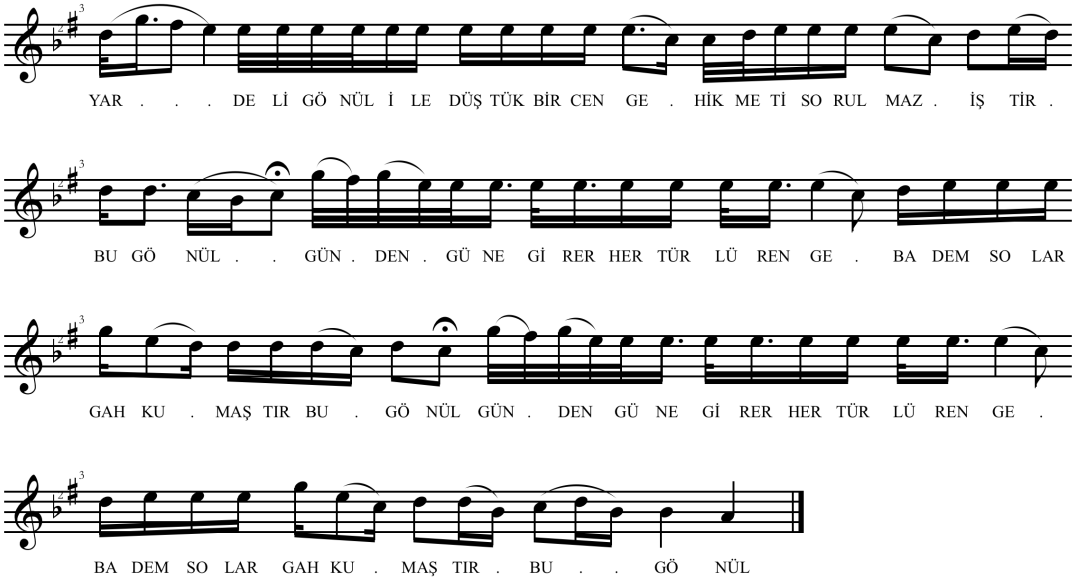

Eserde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde do Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmış, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Cinaslar

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 15

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

CİNASLAR

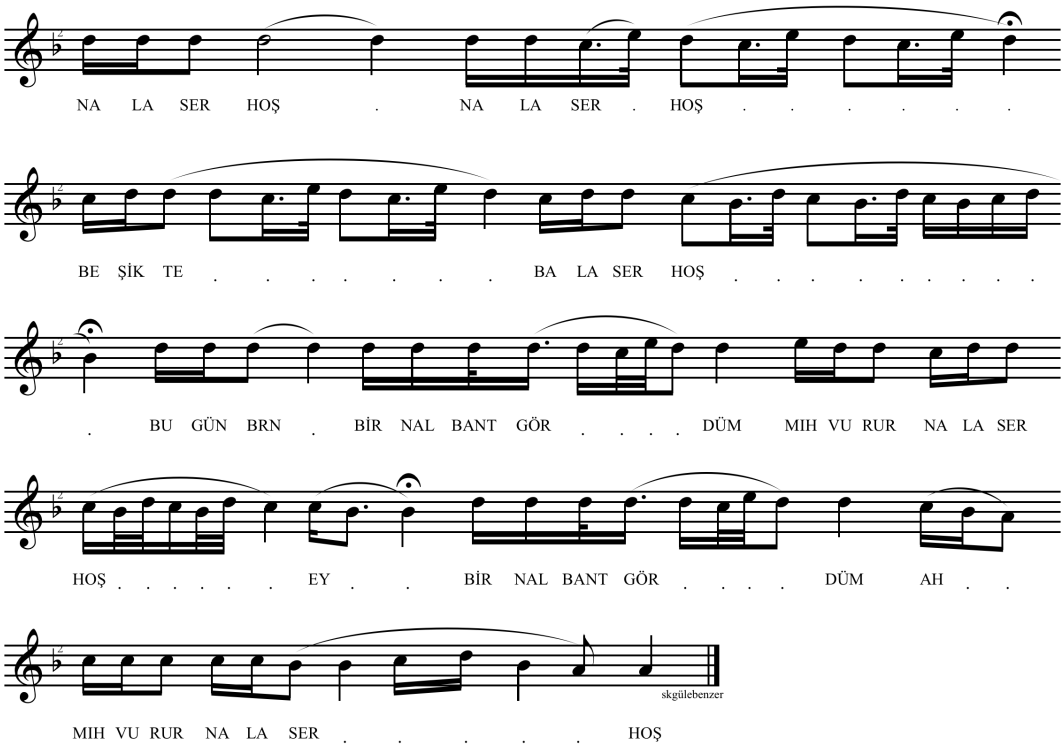

1. Kıta
NALA SARHOŞ NALA SERHOŞ
BEŞİKTE BALA SERHOŞ
BUGÜN BEN BİR NALBANT GÖRDÜM
MIH VURUR NALA SERHOŞ

2. Kıta
AH GEÇERMİ YAR GEÇERMİ
ÖMÜR BÖYLE GEÇERMİ
FELEK GÖZÜN KÖR OLSUN
EŞEK ALTI GEÇERMİ

3.Kıta
GÜLDÜ YARİM GÜLDÜ YARİM
ÇİÇEK YARİM GÜLDÜ YARİM
EL BENİ ÖLDÜRMEZMİ
ÜSTÜME GÜLDÜ YARİM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li

Nazım Biçimi-Şekli: Semai

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, aşkına vuslat arzusu yaşarken, sevgiliden yaşadığı hayal kırıklığını anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmamıştır.

Güfte

Nala serhoş nala serhoş

Beşikte bala serhoş

Bugün ben bir nalbant gördüm

Mıh vurur nala serhoş

Ah geçer mi yar geçer mi

Ömür böyle geçer mi

Felek gözün kör olsun

Eşek atı geçer mi

Güldü yarim güldü yarim

Çiçek yarim güldü yarim

El beni öldürmez di

Üstüme güldü yârim

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve mi ses aralığında 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamının etkisi verilmiştir.

B cümlesi

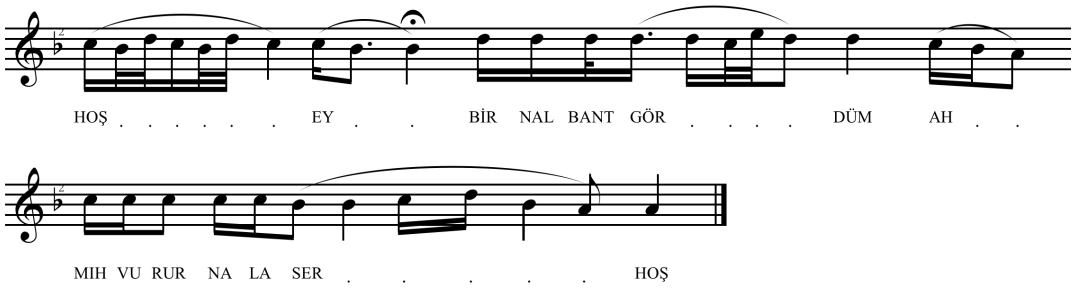

B cümlesinde Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Düşte Gör

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 22

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

DÜŞTE GÖR YARİM

1. KITA
Oğul yar geçti benden
Ok deydi geçti benden
Nerde köprü olmuştu
Namertte geçti benden

2. KITA
Oğul kurban düşte gör
Hayalde gör düşte gör
Geniş günde dost çoktur
Bir dar güne düşte gör

3. KITA
Yavri yavri...
Bent vurdu su da yandı
Bu aşkın ocağına su serptim
Serptiğim su da yandı
Havar di gel zalim di gel efendim di gel

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 7'li

Nazım Biçimi (Şekli): Mâni "Yavri" ifadesinden ve yöre özelliğinden dolayı Mâni

olarak kabul edilebilir.

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, menfaatçi insanlardan yakınarak, var gününde dostunun çok olduğunu, dar gününde ise kimsenin olmadığını ifade ederek, vefasızlığa düşte gör diye serzeniş yapmaktadır.

Mahlas: Kullanılmamıştır.

Güfte

Oğul yar geçti benden

Ok deydi geçti benden

Nerde köprü olmuştu

Namertte geçti benden

Oğul kurban düşte gör

Hayalde gör düşte gör

Geniş günde dost çoktur

Bir dar güne düşte gör

Yavri yavri...

Bent vurdu su dayandı

Bu aşkın ocağına su serptim

Serptiğim su da yandı

Havar di gel zalim di gel

Makam Analizi

Makamı: Gerdaniye Makamı

Dizisi: Eser 8 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve La ses aralığında 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser iki bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

A cümlesi

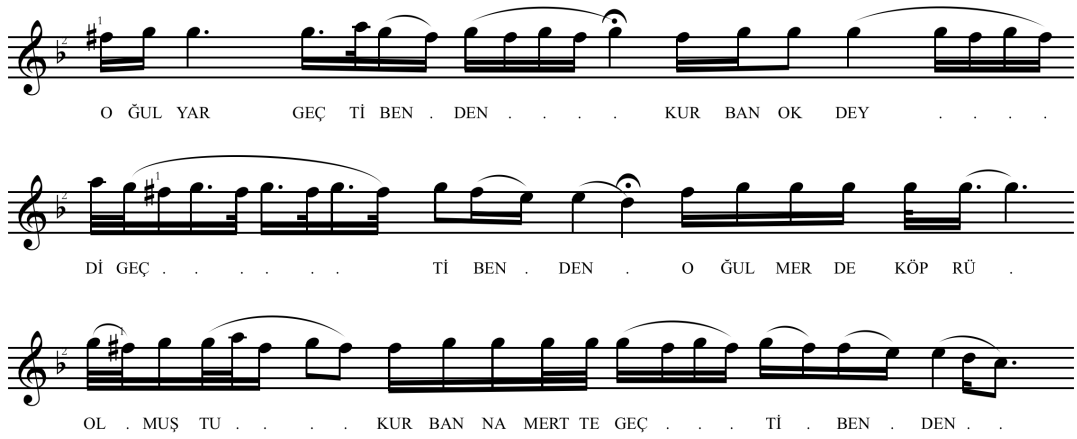

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmış, Do perdesinde Çargâh etkisi hissettirilmiştir.

B cümlesi

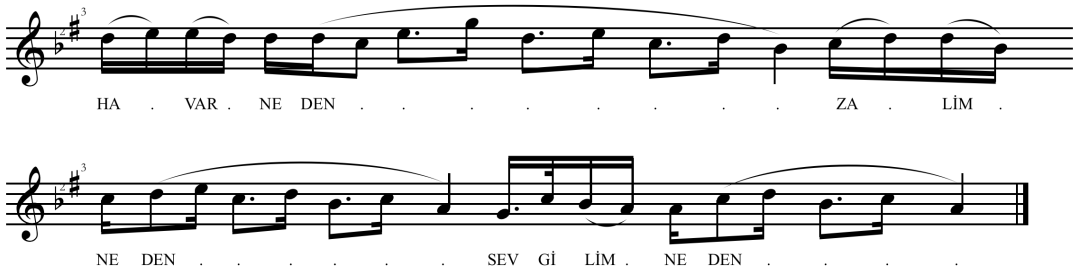

B cümlesinde, Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, Si perdesinde segâhlı asma karar yapılmış ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Elveda

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 23

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ELVEDA

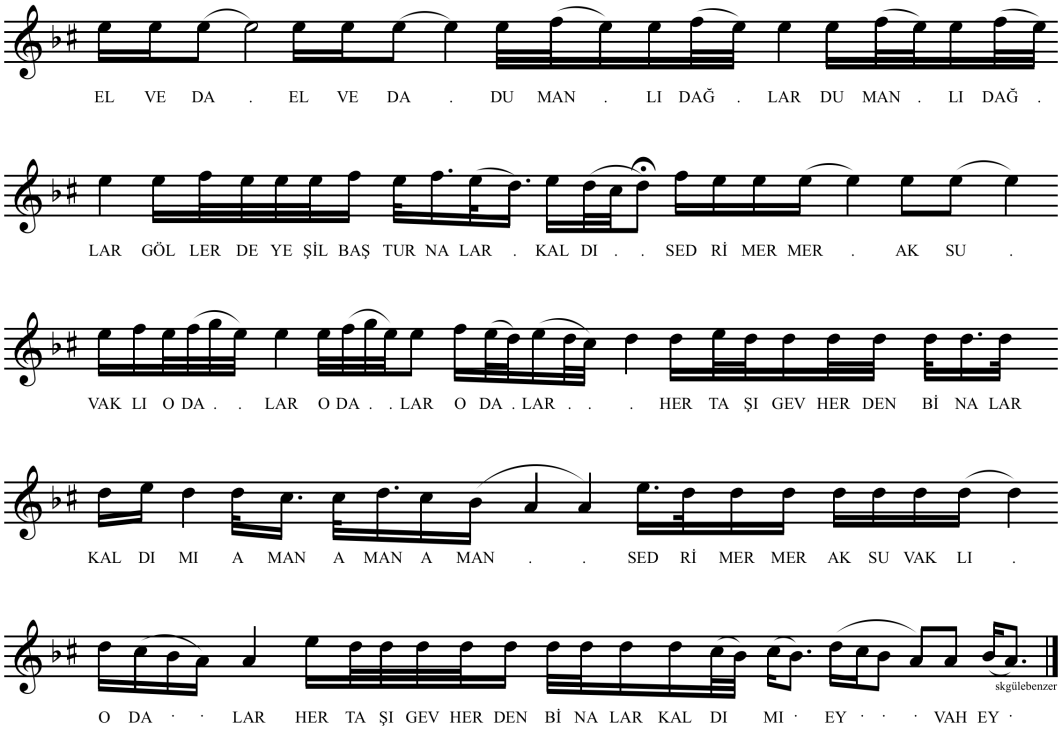

1. Kıta
ELVEDA ELVEDA DUMANLI DAĞLAR
GÖLLERDE YEŞİLBAŞ TURNALAR KALDI
SEDRİ MERMER AKSUVAKLI ODALAR
HER TAŞI GEVHERDEN BİNALAR KALDI

2. Kıta
KALELER KULELER DEM DEM HANELER
ONA MÜŞTAK OLDU BEYLER AĞALAR
MEDRESE MESCİTLER HOŞ MİNARELER
CENNETE BENZEYEN BİNALAR KALDI

3. Kıta
ALIŞIP BEYHUDE ATEŞE YANMA
SEFİL HACI İSA'YI DERDİ YOK SANMA
SILADAN AYRILMAK GAM DEĞİL AMMA
EMEKTAR ATALAR ANALAR KALDI

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Güzelleme

Şiirin Teması: Âşık, geçmişi kabullenip, geleceğe umutla bakıp, elimizde kalan dayanaklarımıza güvenmeyi anlatmaktadır.

Mahlas: Kullanılmamıştır.

Güfte

Elveda elveda dumanlı dağlar

Göllerde yeşilbaş turnalar kaldı

Sedri mermer aksuvaklı odalar

Her taşı gevherden binalar kaldı

Kaleler kuleler dem dem haneler

Ona müştak oldu beyler ağalar

Medrese mescitler hoş minareler

Cennete benzeyen binalar kaldı

Alışıp beyhude ateşe yanma

Sefil hacı İsa'yı derdi yok sanma

Sıladan ayrılmak gam değil amma

Emektar atalar analar kaldı

Makam Analizi

Makamı: Hicaz Uzzal Makamı

Dizisi: Eser 7 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La ve Sol ses aralığında 7 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden oluşan, tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

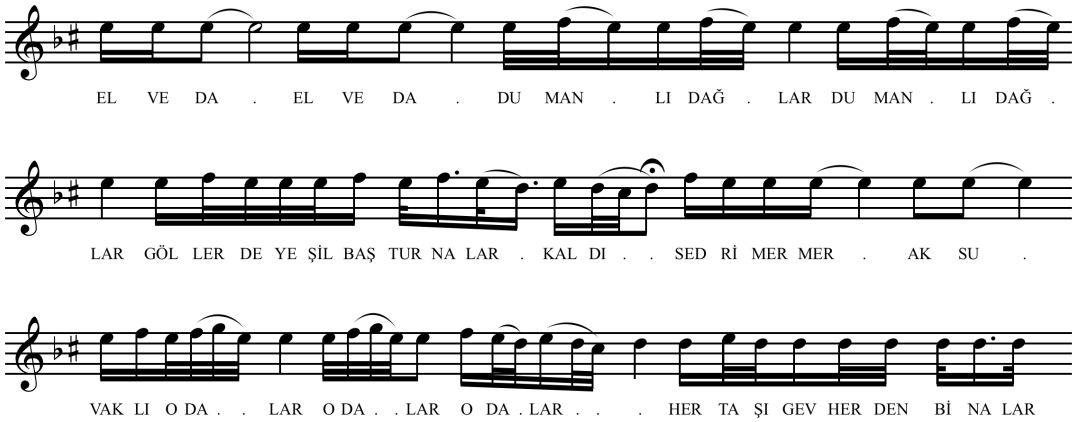

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hicaz Uzzal makamının etkisi gösterilmiş, Re-Neva perdesinde asma kalış yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur.

Ey Gönül

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 27

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık SÜMMANİ

SÖZ (GÜFTE)
Aşık SÜMMANİ

MÜZİK
Aşık Yaşar REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

EY GÖNÜL

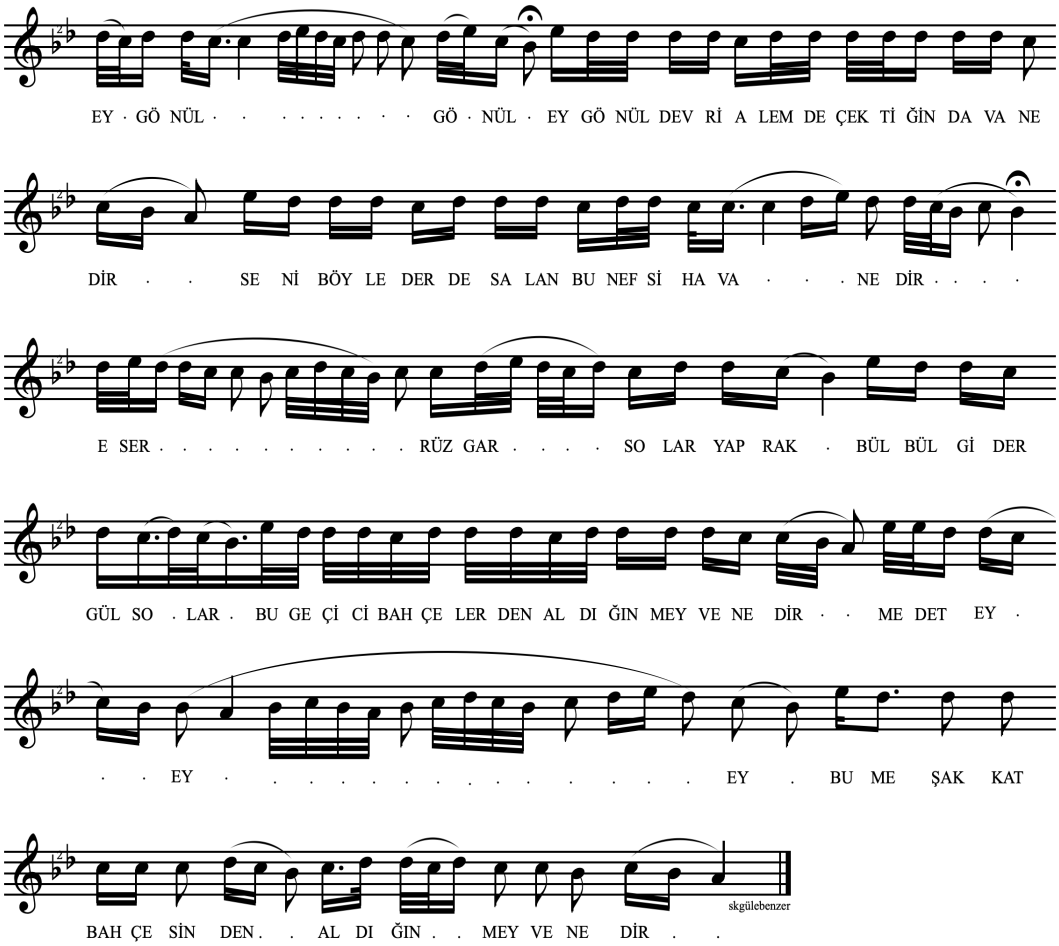

1.KITA
EY GÖNÜL DEVRİ ALEMDE ÇEKTİĞİN DAVA NEDİR
SENİ BÖYLE DERDE SALAN BU NEFSİ HAVA NEDİR
ESER RÜZGÂR SOLAR YAPRAK BÜLBÜL GİDER GÜL SOLAR
BU GEÇİCİ BAHÇELERDEN ALDIĞIN MEYVE NEDİR

2. KITA
HOCALAR KİTABI AÇAR BİSMİLLAHINAN
BİZ EVVEL İMAN EYLEDİK AMENTÜBİLLAHINAN
MECNUNDA ÇÖLLERDE KALDI MURADI ALLAH'INAN
ONA SORAN YOK MU BİLMEM ARADI LEYLA NEDİR

3. KITA
EY REYHANİ NE ÇEKERSİN SONU GELMEYEN AHI
VÜCUT DEDİĞİN SARAYDIR AKILDIR PADİŞAHI
ÖMÜR BİR GECEYE BENZER ÖLÜM ONUN SABAHI
AÇ GÖZÜN GAFLETTEN UYAN GÖRDÜĞÜN RÜYA NEDİR

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 15'li

Nazım Biçimi-Şekli: Tekke ve Çağdaş Türk Edebiyatı

Nazım Türü: Divan

Şiirin Teması: Âşık, nefsi duygulara teslim olmayıp fani dünyanın bir rüyadan ibaret olduğunu ve uyanmak gerektiğini vurgulamaktadır.

Mahlas: Kullanılmıştır. (Sümmani)

Güfte

Ey gönül devri alemde çektiğin dava nedir
Seni böyle derde salan bu nefsi hava nedir
Eser rüzgâr solar yaprak bülbül gider gül solar
Bu geçici bahçelerden aldığın meyve nedir

Hocalar kitabı açar bismillahınan
Biz evvel iman eyledik amentübillahınan
Mecnun'da çöllerde kaldı muradı Allah'ınan
Ona soran yok mu bilmem aradı Leyla nedir

Ey Reyhani ne çekersin sonu gelmeyen ahı
Vücut dediğin saraydır akıldır padişahı
Ömür bir geceye benzer ölüm onun sabahı
Aç gözün gafletten uyan gördüğün rüya nedir

Makam Analizi

Makamı: Saba Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Do-Çargâh

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser A+B cümlelerinden olşan tek bölümlü şarkı formundadır.

A cümlesi

A cümlesinde, Do-Çargâh güçlü perdesi vurgulanarak saba makamı gösterilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma kalış yapılmıştır.

B cümlesi

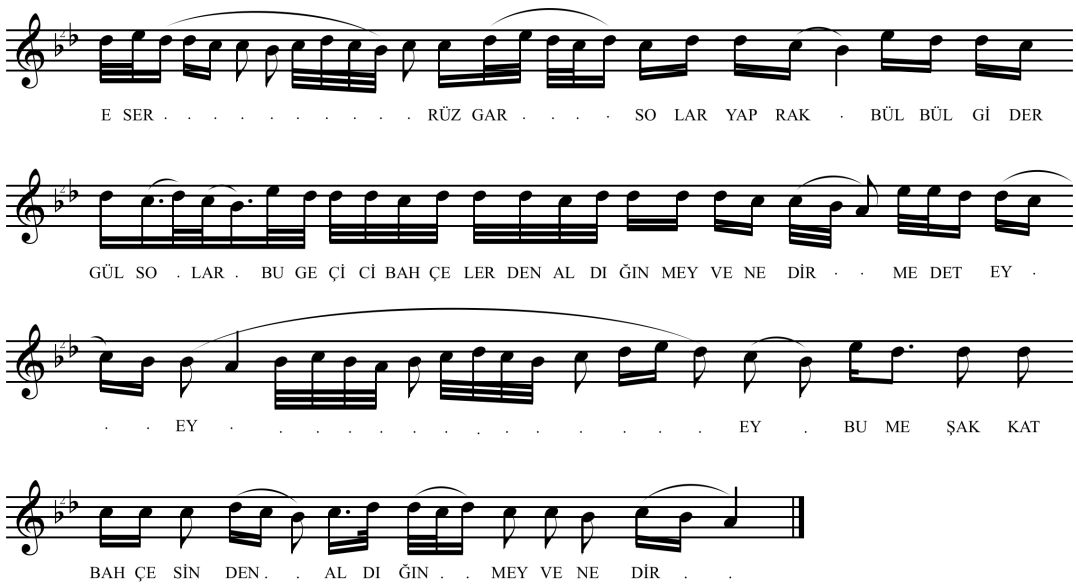

B cümlesinde yine Do-Çargâh güçlü perdesi vurgulanmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Sefil Baykuş

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 53

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Aşık HIFZİ

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

SEFİL BAYKUŞ

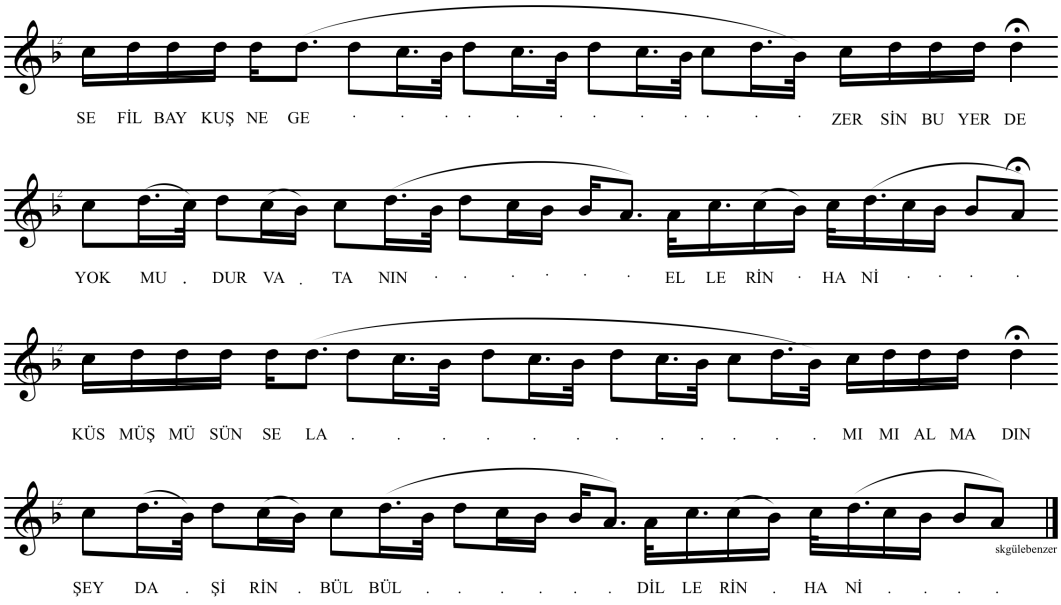

1. KITA
SEFİL BAYKUŞ NE GEZERSİN BU YERDE
YOKMUDUR VATANIN ELLERİN HANİ
KÜSMÜŞMÜSÜN SELAMIMI ALMADIN
ŞEYDA ŞİRİN BÜLBÜL DİLLERİN HANİ

2. KITA
EMİM KIZI AÇ KAPIYI GELEYİM
NENNİ YAVRUM NENNİ KALMA UYKUSUZ
GELEYİMDE HAL HATIRINI SORAYIM
KURUMUŞ AĞZINDA CAN CAN DİLLERİN HANİ

3. KITA
NENNİ YAVRUM NENNİ KALMA UYKUSUZ
BURDA NE YATARSIN GAMSIZ KAYGISIZ
HEM YORGUN HEM ÇIPLAK HEM AÇ HEM SUSUZ
FELEK FUKARASI CAN CAN MALLARIN HANİ

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Ağıt

Şiirin Teması: Âşık, gurbetten döndüğünde afet sonucu eşinin ölümünü öğrenir ve mezarı başında ağıt yakar.

Mahlas: Kullanılmamıştır. (Âşık Hifzi)

Güfte

Sefil baykuş ne gezersin bu yerde

Yok mudur vatanın ellerin hani

Küsmüşmüsün selamımı almadın

Şeyda şirin bülbül dillerin hani

Emim kızı aç kapını geleyim

Geleyim de hâl hatırını sorayım

Yangın yüreğine bir su vereyim

Kurumuş ağzında dillerin hani

Nenni yavrum nenni kalma uykusuz

Burda ne yatarsın gamsız kaygısız

Hem yorgun hem çıplak hem aç hem susuz

Felek fukarası malların hani

Makam Analizi

Makamı: Bayati Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

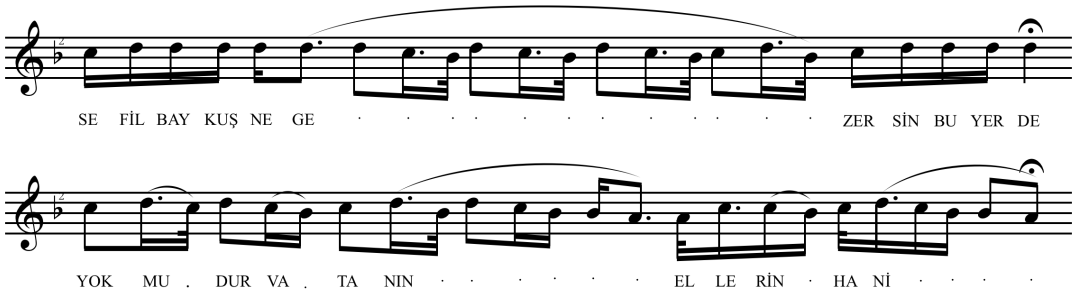

Eserde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

Yorgunum

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 71

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim

MÜZİK
Aşık REYHANİ

YORGUNUM

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

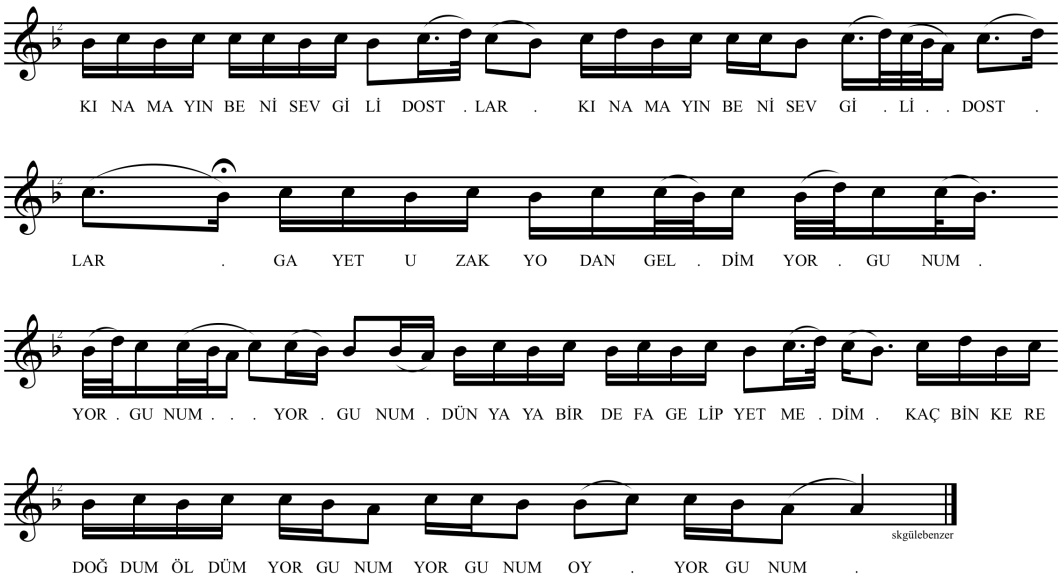

1. KITA
KINAMAYIN BENİ SEVGİLİ DOSTLAR
GAYET UZAK YOLDAN GELDİM YORGUNUM
DÜNYAYA BİR DEFA GELİP YETMEDİM
KAÇ BİN KERE DOĞDUM ÖLDÜM YORGUNUM

2. KITA
NUH'A GEMİ DAVUT'A DEMİR
SÜLEYMAN'A İFRİT BELKIS'A EMİR
İLYAS'A AT OLDUM HIZIR'A ÖMÜR
HER MÜŞKÜLE KANAT ÇALDIM YORGUNUM

3. KITA
SALİH'E DEVEYDİM LOKMAN'A DERMAN
İSA'YA ASAYDIM MUSA'YA LİSAN
ZULKARNEYN'E BOYNUZ ÜZERE YORGAN
TAM KIRK SENE MEZAR OLDUM YORGUNUM

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi (Şekli): Koşma

Nazım Türü: Taşlama

Şiirin Teması: Âşık, dünyada çektiği zorluklardan yorulduğunu şikâyet ederek dünyaya sitem etmektedir.

Mahlas: Kullanılmamıştır.

Güfte

Kınamayın beni sevgili dostlar

Gayet uzak yoldan geldim yorgunum

Dünyaya bir defa gelip yetmedim

Kaç bin kere doğdum öldüm yorgunum

Nuh'a gemi oldum Davut'a demir

Süleyman'a İfrit Belkıs'a emir

İlyas'a at oldum Hızır'a ömür

Her müşküle kanat çaldım yorgunum

Salih'e deveydim Lokman'a derman

İsa'ya asaydım Musa'ya lisan

Zulkarneyn'e boynuz üzere yorgan

Tam kırk sene mezar oldum yorgunum

Makam Analizi

Makamı: Uşşak Makamı

Dizisi: Eser 4 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Gösterilmemiş

Ses Genişliği: La ve Re ses aralığında 4 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formundadır.

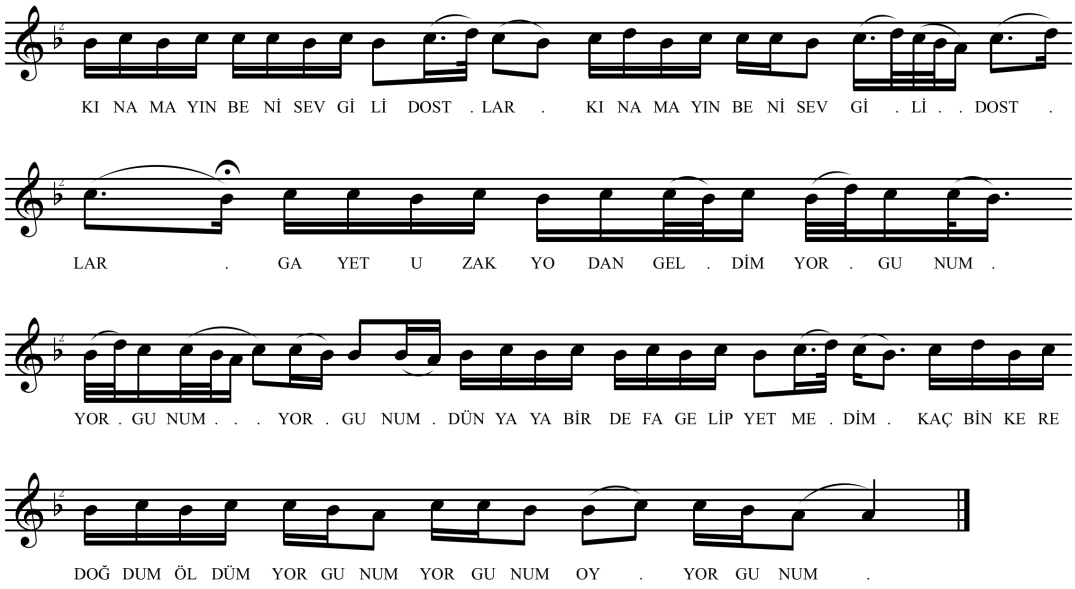

Eserde, seyir karakteri itibariyle Uşşak Hûzi Makamı etkisi verilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâh'lı asma karar yapılmıştır. Do perdesinden La perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

3.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın üçüncü alt problemi olan "İçerisinde uzun hava türünde seslendirilmiş eserlerin olduğu halk hikâyeleri örnekleri var mıdır?" sorusuna karşılık elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen verilerden 5 (beş) halk hikâyesine ulaşılmıştır. Halk hikâyeleri EK II'de gösterilmiştir. Ali İzzet'in hikâyesi, Âşık Güruni'nin hikâyesi, Ercişli Emrah'ın hikâyesi, Telli ile Necip'in hikâyesi, Zakir ile Şakir'in hikâyesi.

Hikâyeler içerisinde 29 adet uzun hava tespit edilmiştir.

Halk hikâyeleri alfabetik olarak sıralanmıştır.

Ali İzzet Hikâyesi Güfte ve Makam Analizi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 7'li, 8'li, 11'li heceler kullanılmıştır.

Nazım Biçimi-Şekli: Mâni, Semai, Koşma

Nazım Türü: Hikâye

Âşıklık geleneğinde sık rastlanan, yaşanmış ve yaşanması mümkün olan 'hikâye' örneği sergilenmiştir. Vezin ve nazım biçiminde çeşitlilik kullanılmıştır.

Makam Analizi

Makamı: Bayati, Hüseyni, Gerdaniye Makamları kullanılmıştır.

Dizisi: Eserde 3 ayrı dizi kullanılmış, 5-8 ses içerisinde seyretmiştir.

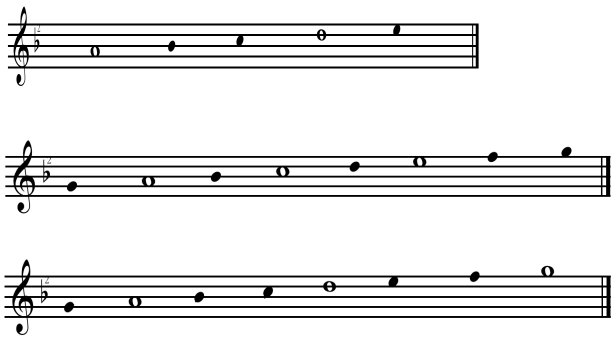

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva, Mi-Hüseyni, Sol-Gerdaniye perdeleri kullanılmıştır.

Ses Genişliği: La-Mi ve Sol-Sol aralıklarında, 5 ve 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser üç bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

1. bölüm

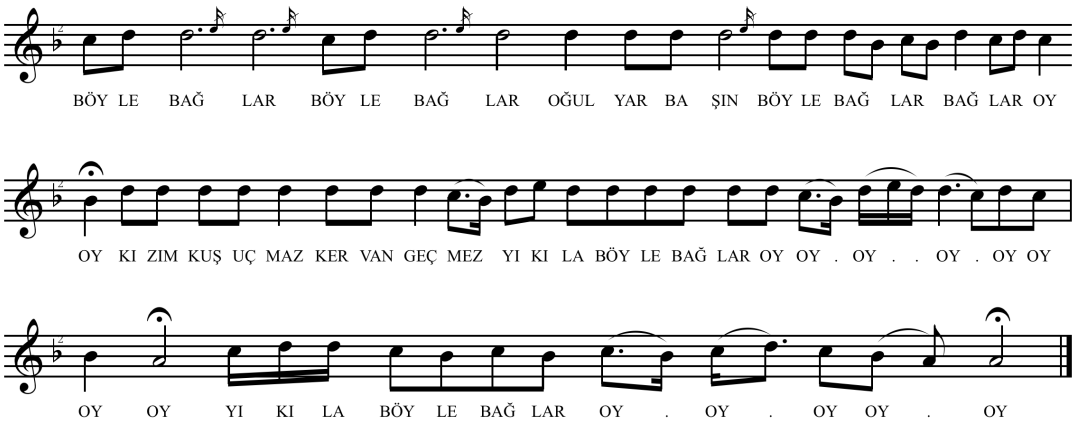

1. bölümde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

2. bölüm

A cümlesi

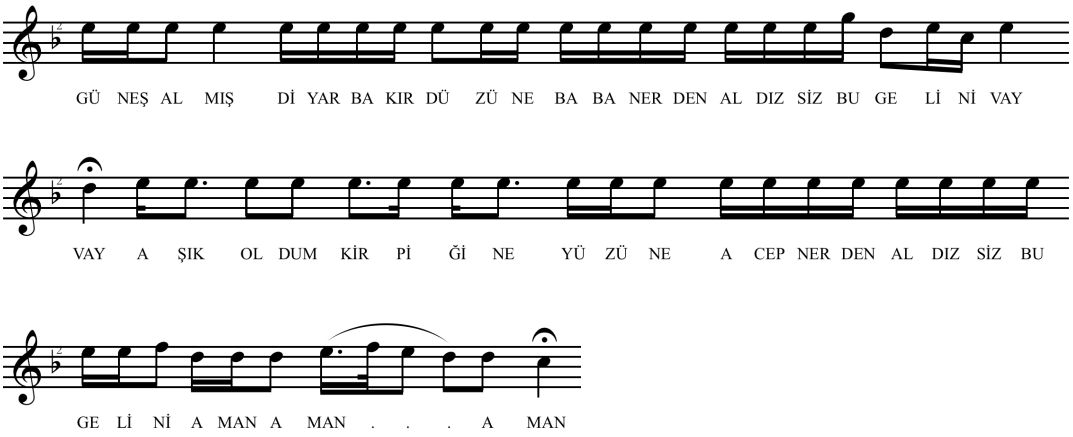

A cümlesinde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren hüseyni makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

3. bölüm

A cümlesi

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gerdaniye Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri hissettirilmiş ve karara kadar perdesine inilmiştir.

B cümlesi

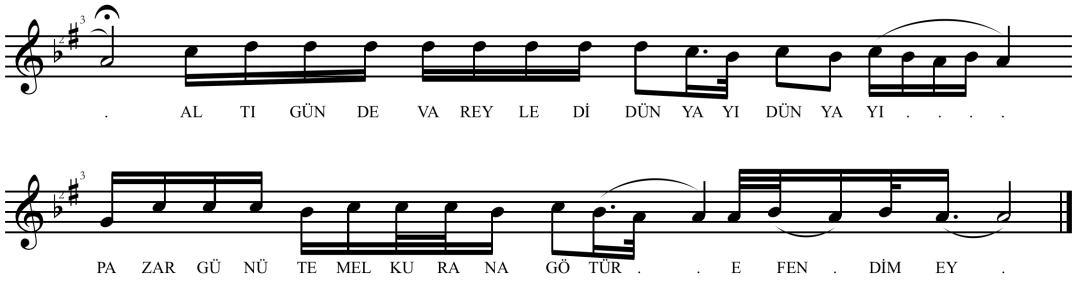

B cümlesinde, Gerdaniye Makamının 2. Derece Re-Neva güçlü perdesi vurgulanmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz yapılmış ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

Ali İzzet Hikâyesi

Ali İzzet hikâyesi; iki gencin sevdasını anlatan bir aşk hikâyesidir. Mutlu başlayan fakat bir hastalıktan kaynaklanarak gurbet ve ayrılık yaşayan aşk ve aile dramı vurgulanmış, çekilen acıların sonunda, hastalık bir mucizeyle şifa bulmuş, hikâye sevenler ve ailenin kavuşmasıyla mutlu sonla bitmiştir.

Ali İzzet hikâyesi içerisinde 16 adet uzun hava ezgilerine rastlanmıştır.

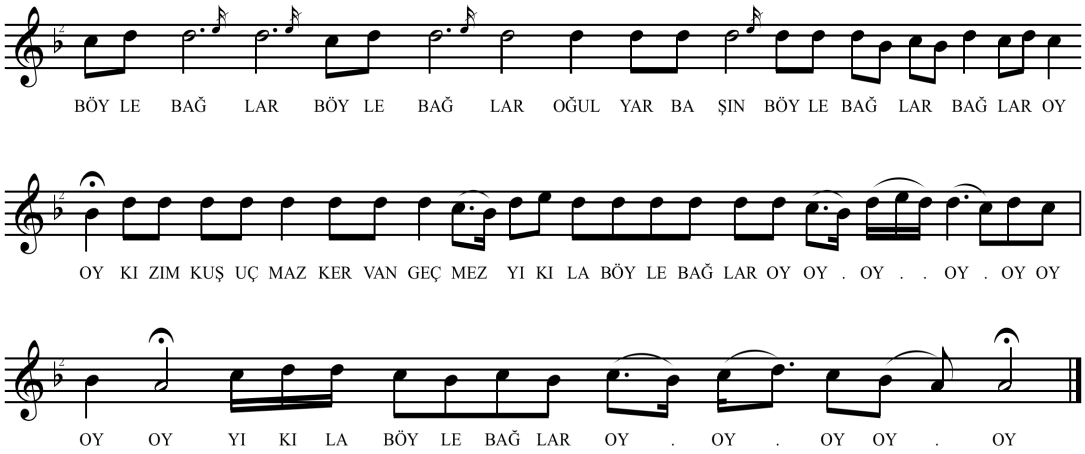

Birinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir, Si-Segah perdesinde asma karar yapılmıştır.

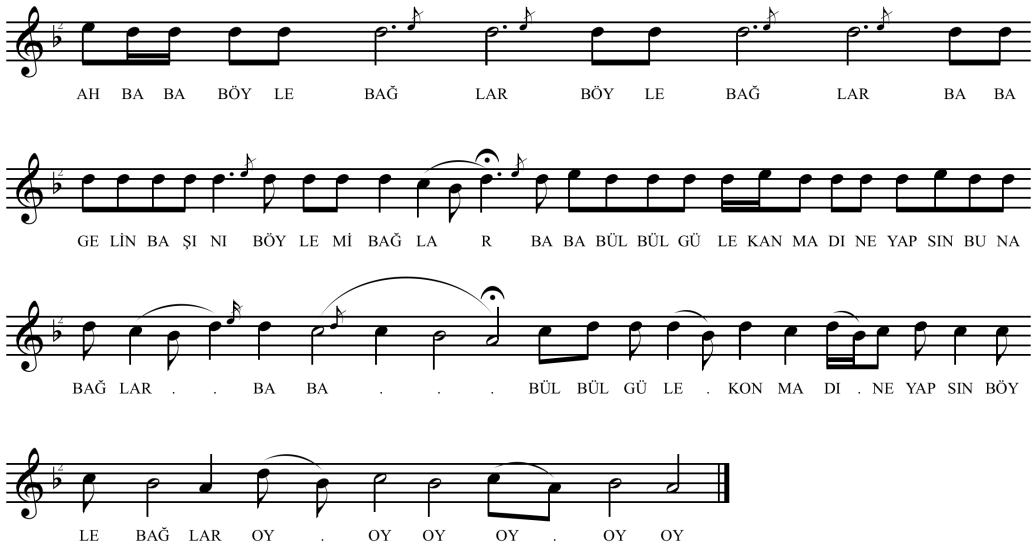

İkinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir.

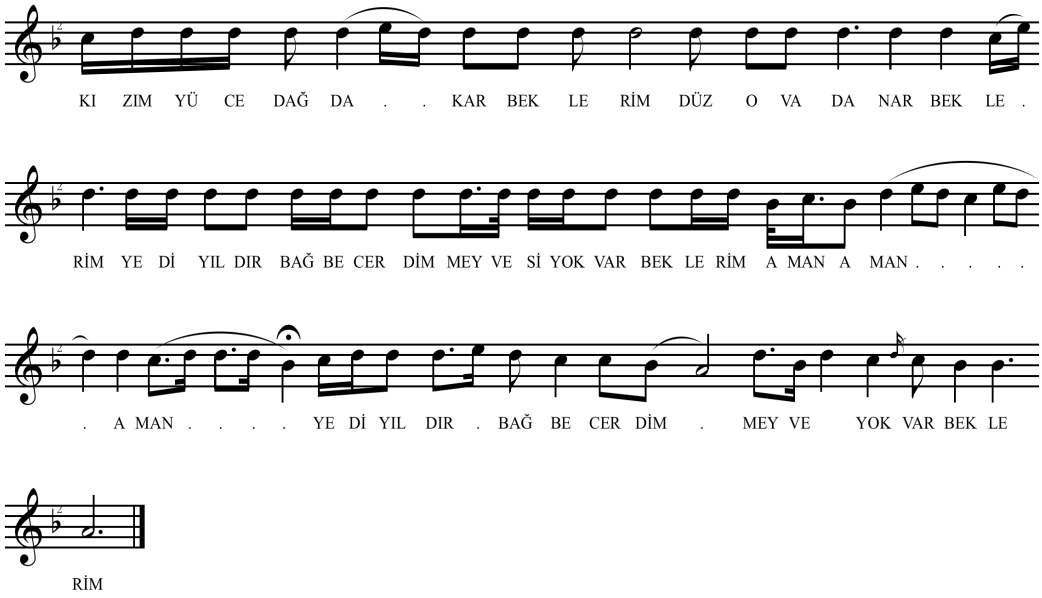

Üçüncü uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir, Si-Segâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

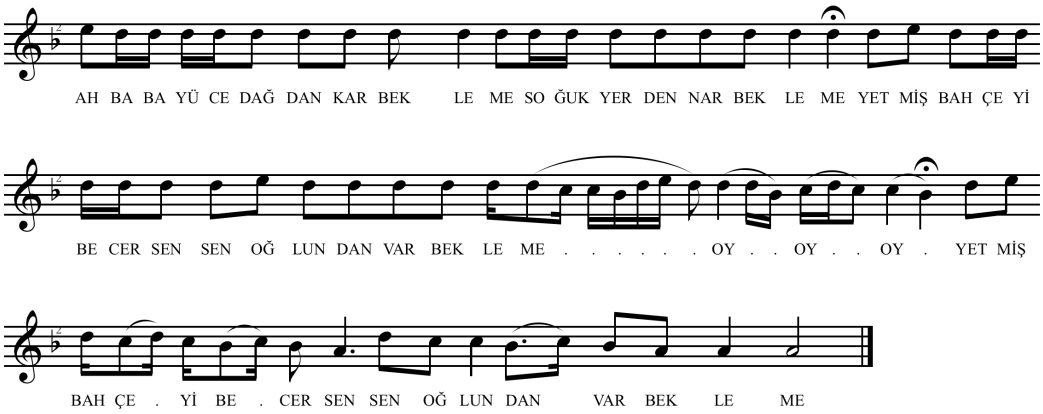

Dördüncü uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir, Si-Segâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

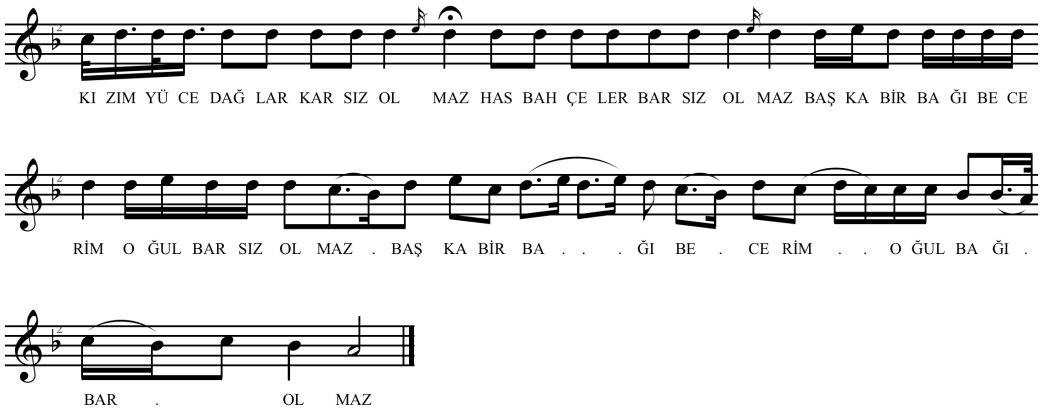

Beşinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir.

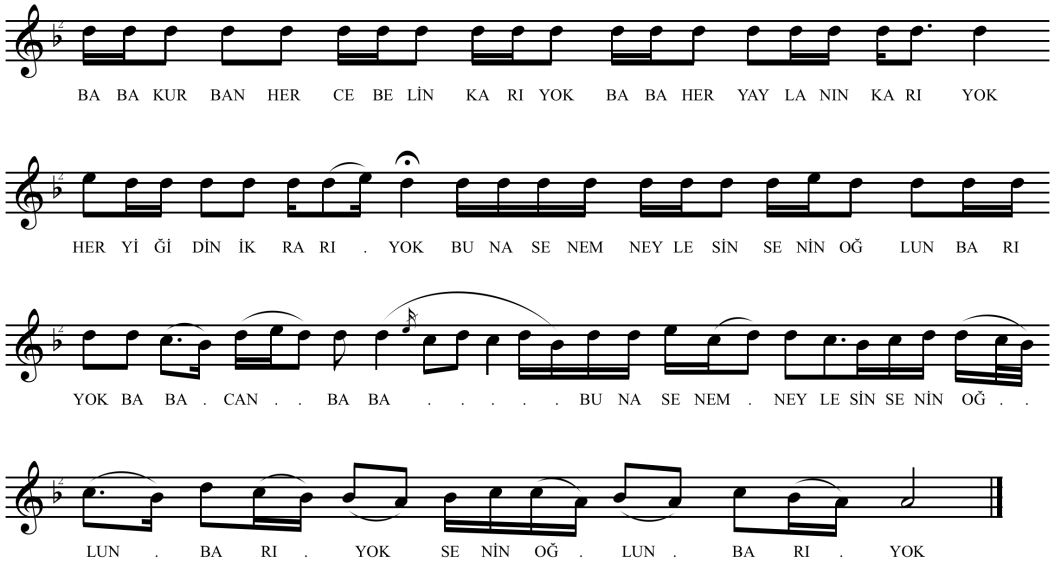

Altıncı uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir.

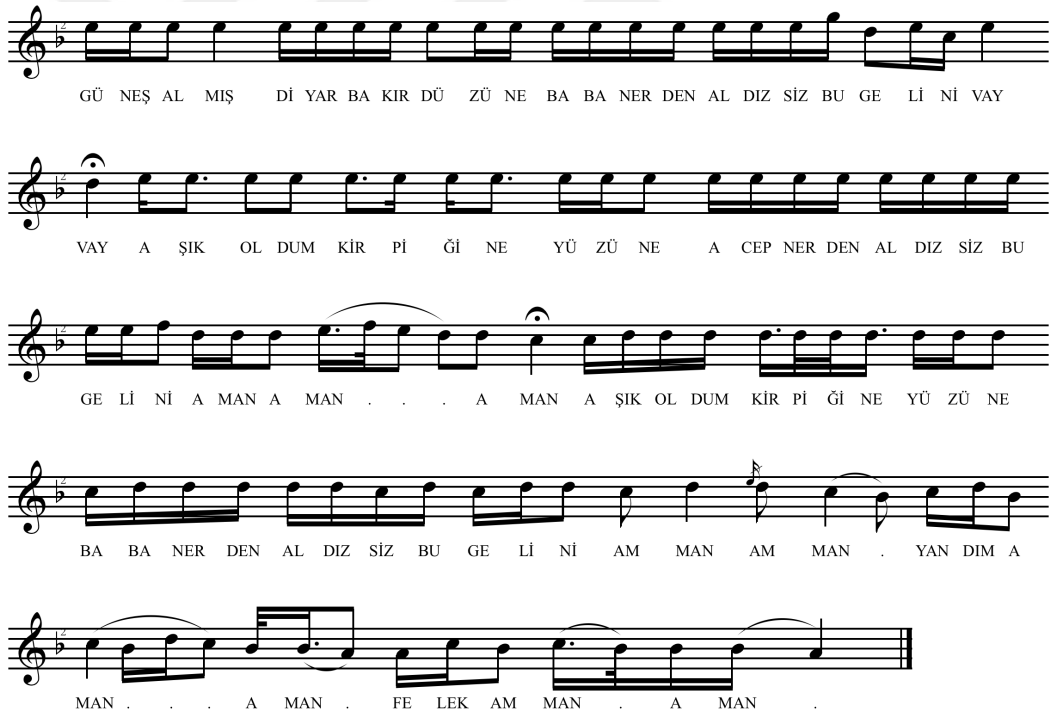

Yedinci uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Re-Neva ve Do-Çargâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

Sekizinci uzun hava, 6 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir.

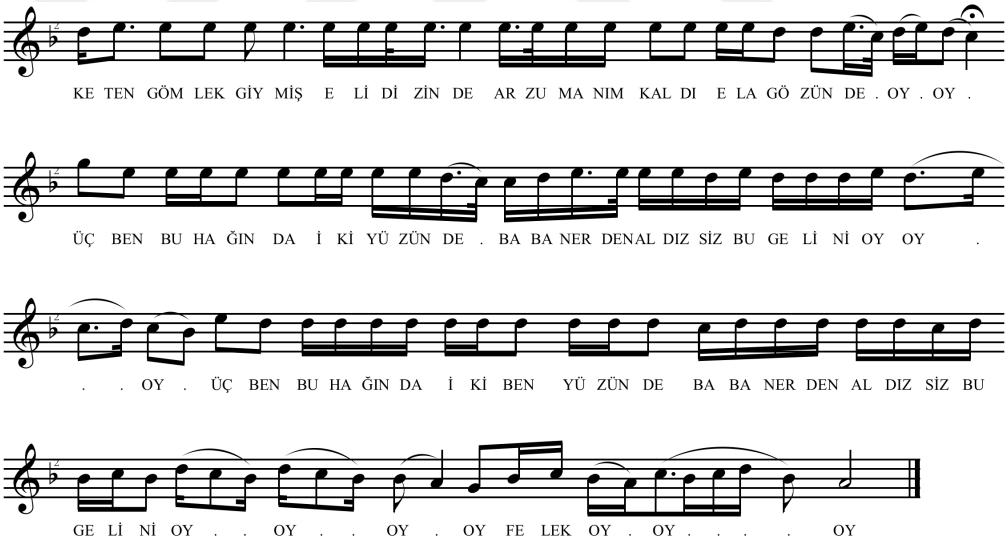

Dokuzuncu uzun hava, 6 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

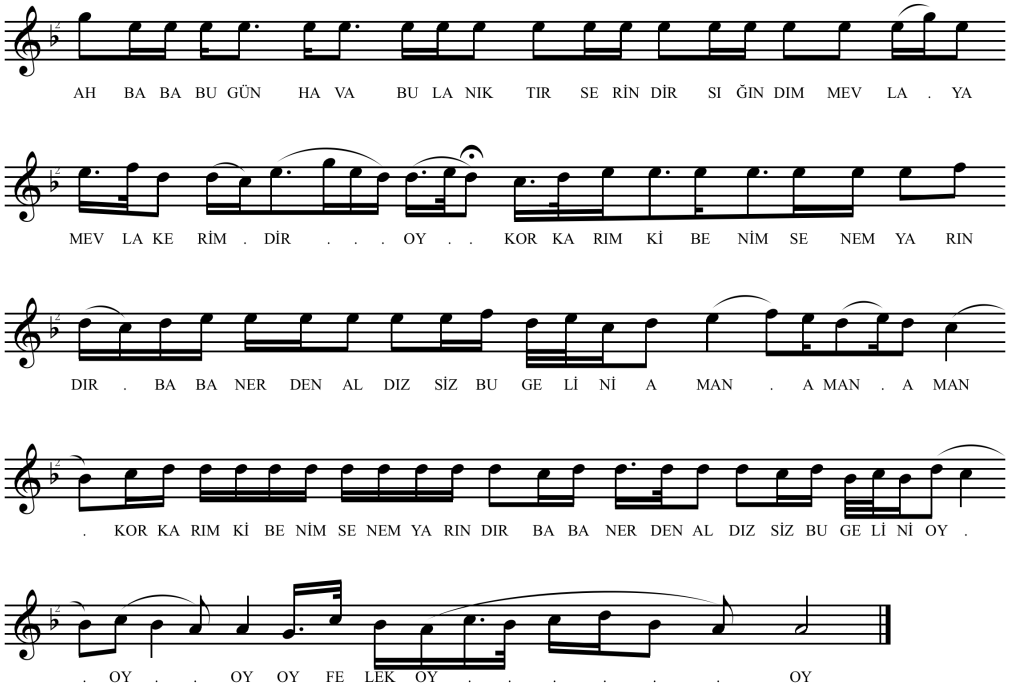

Onuncu uzun hava, 8 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh ve Re-Neva perdelerinde asma karar yapılmıştır.

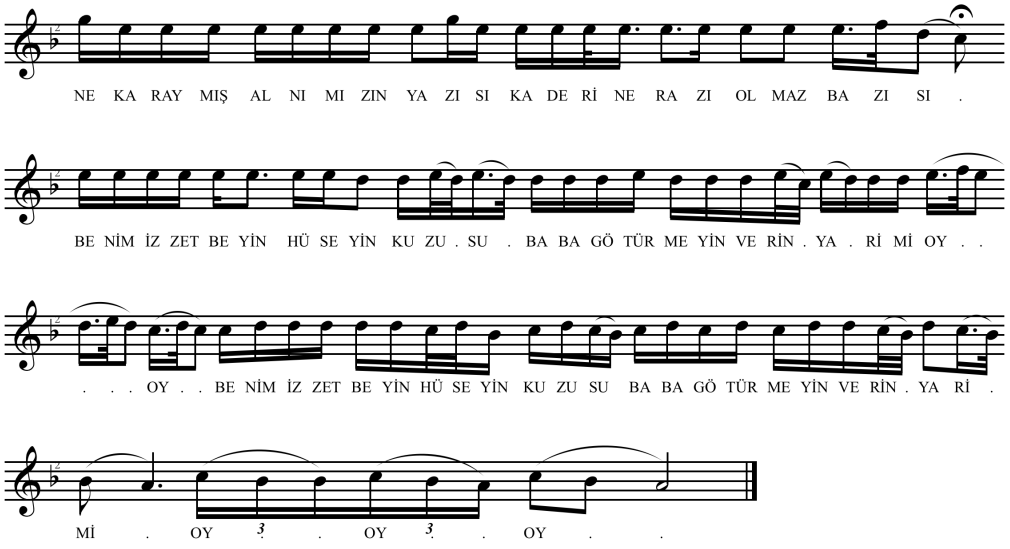

On birinci uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

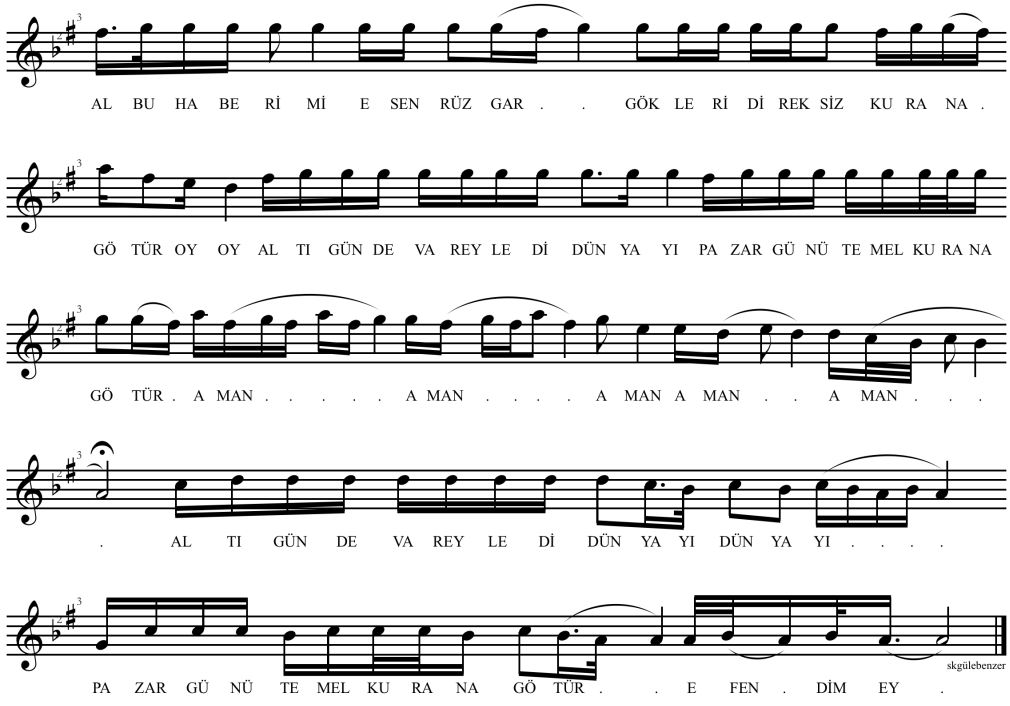

On ikinci uzun hava, 9 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gerdaniye Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

On üçüncü uzun hava, 8 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gerdaniye Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

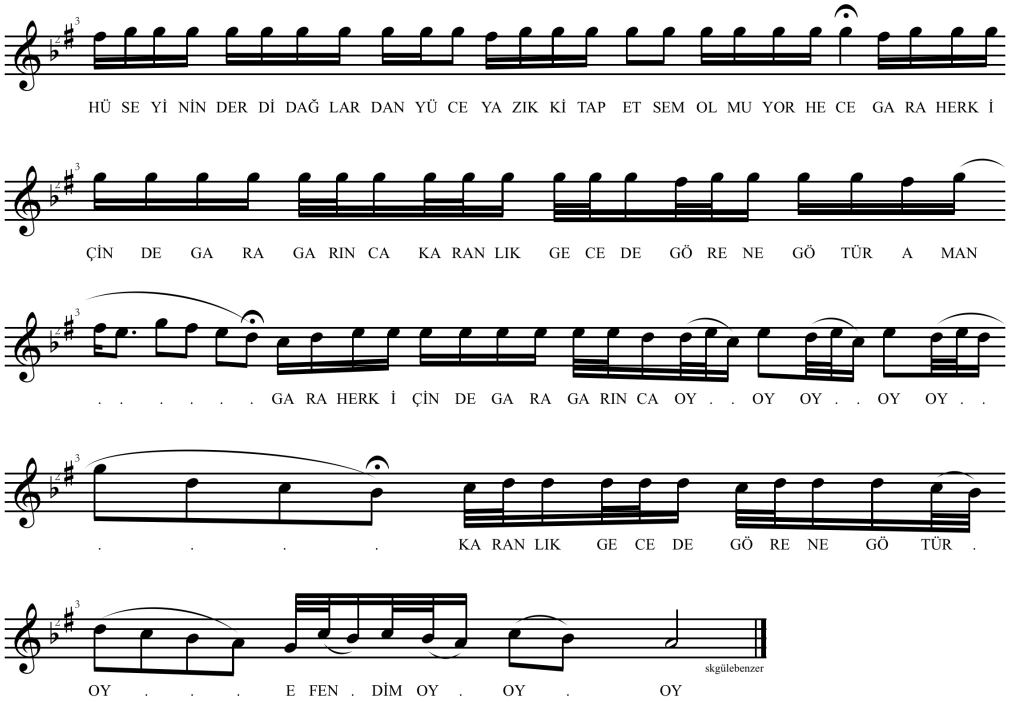

On dördüncü uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gülizar Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir, Re-Neva ve Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

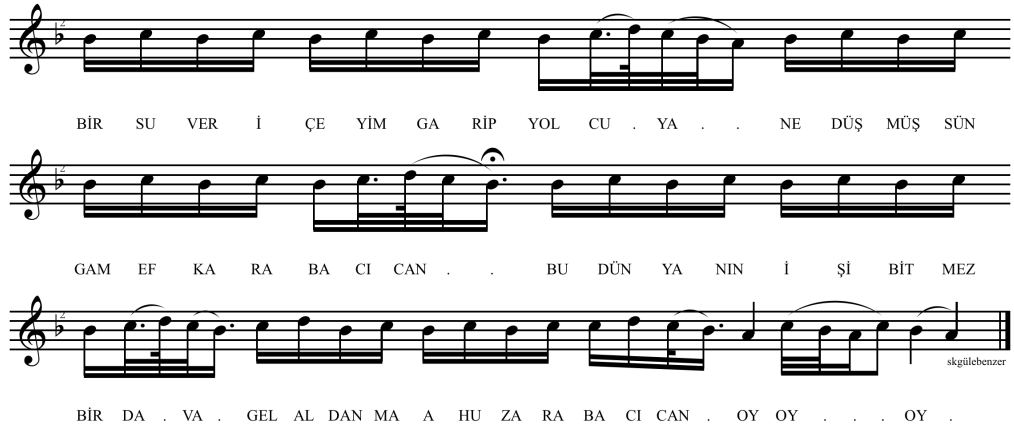

On beşinci uzun hava, 4 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Uşşak Makamında Huzi geçişiyle seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah perdesidir, güçlüsü gösterilmemiştir. Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

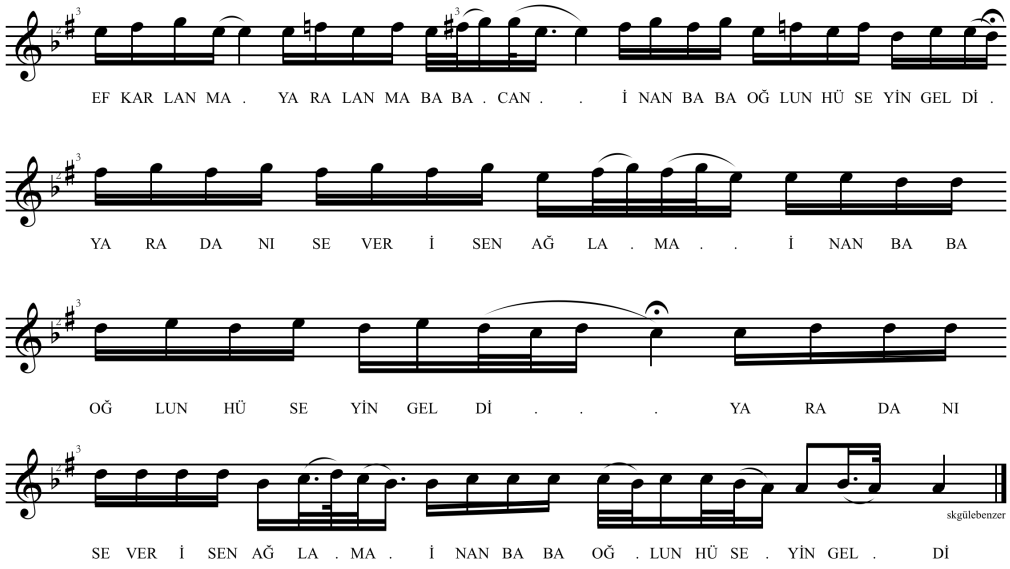

On altıncı uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Re-Neva ve Do-Çargâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

Âşık Güruni'nin Hikâyesi Güfte ve Makam Analizi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 8'li, 10'lu, 11'li heceler kullanılmıştır.

Nazım Biçimi-Şekli: Semai, Koşma, Türkü

Nazım Türü: Hikâye

Âşıklık geleneğinde sık rastlanan, yaşanmış ve yaşanması mümkün olan 'hikâye' örneği sergilenmiştir. Vezin ve nazım biçiminde çeşitlilik kullanılmıştır.

Makam Analizi

Makamı: Bayati, Hüseyni, Gülizar, Muhayyer Makamları kullanılmıştır.

Dizisi: Eserde 5 ayrı dizi kullanılmış, 4-10 ses içerisinde seyretmiştir.

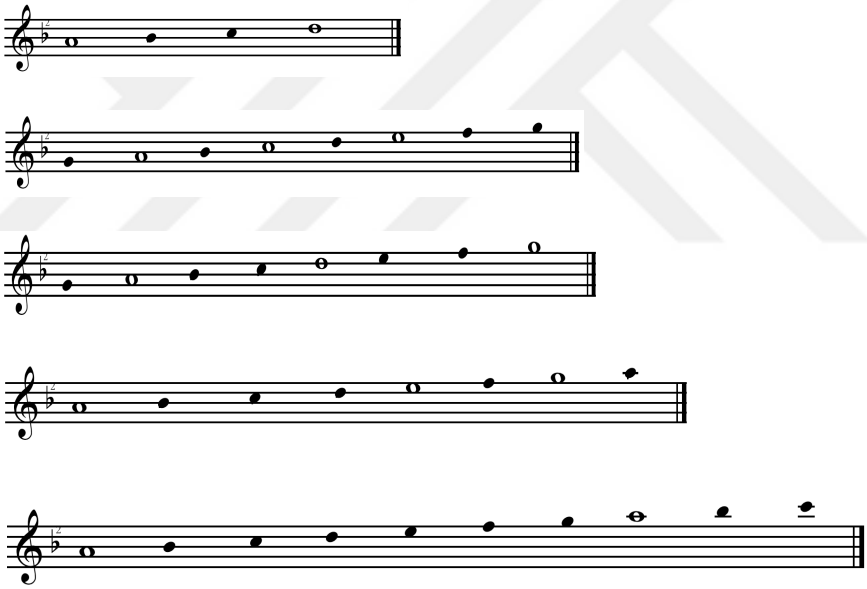

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva, Mi-Hüseyni, Sol-Gerdaniye, La-Muhayyer perdeleri kullanılmıştır.

Ses Genişliği: La-Re, La-Mi, Sol-Sol, La-La, La-Do aralıklarında, 4 ve 10 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser dört bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

1. bölüm

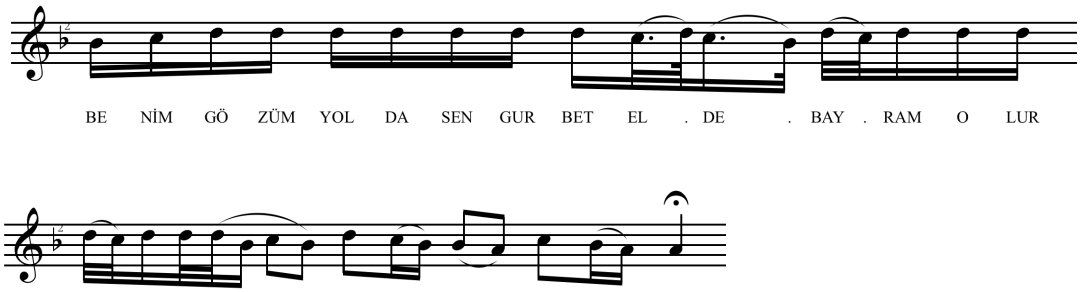

1. bölümde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılarak yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

2. bölüm

2. bölümde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde Do-Çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır. Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

3. bölüm

A cümlesi

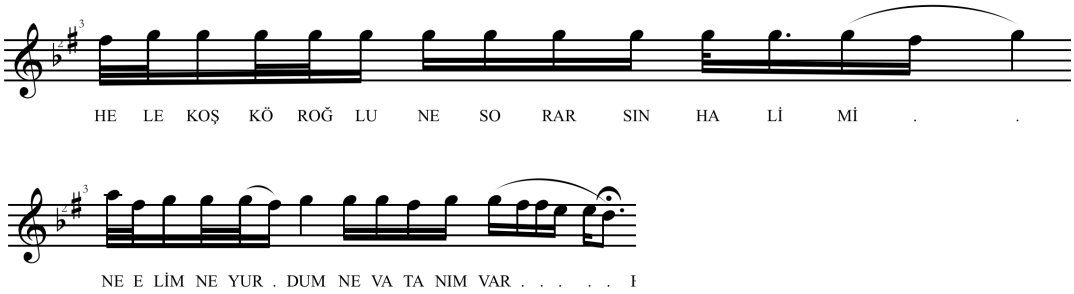

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gülizar Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri hissettirilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

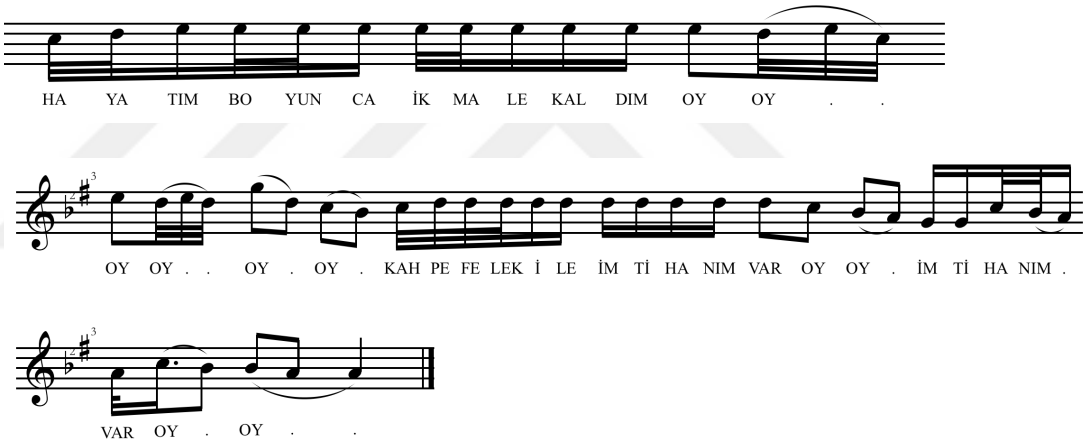

B cümlesinde, Gülizar Makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur, ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

4. Bölüm

A Cümlesi

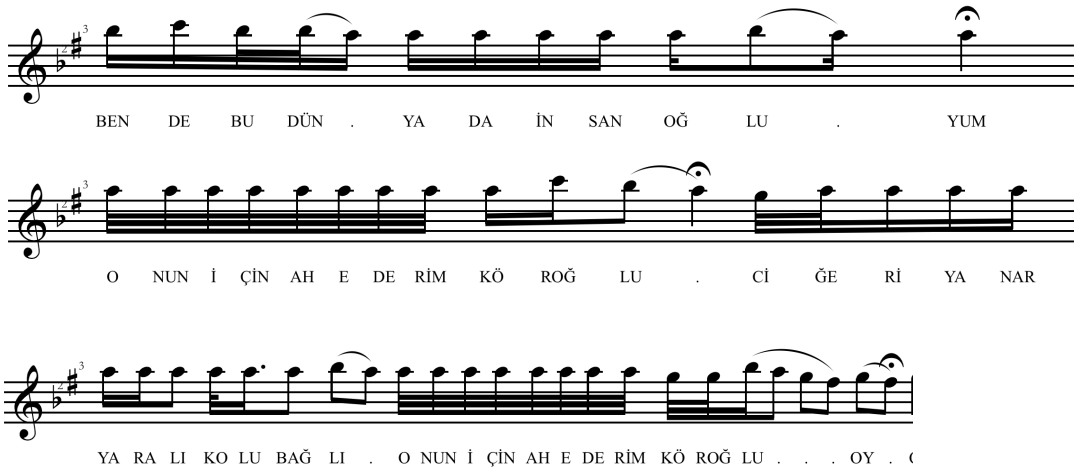

A cümlesinde, La-Muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer makamı gösterilmiş, Fa-Mahur perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

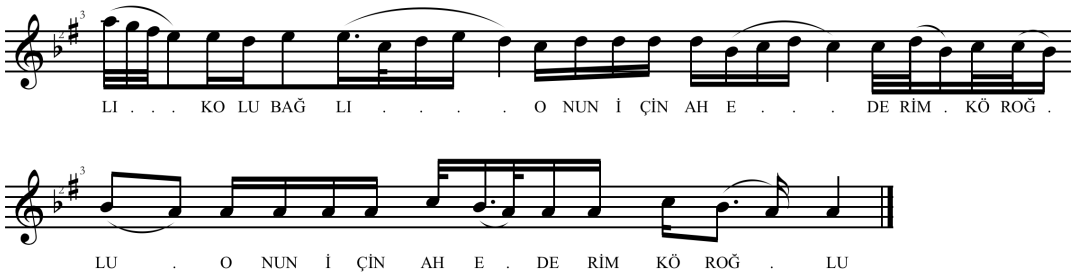

B cümlesinde, La-muhayyer perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılmış, La-Dügah karar perdesinde yedensiz tam karar olunmuştur.

Âşık Güruni'nin Hikâyesi

Âşık Güruni'nin hikâyesi, Mehmet Bey'in zulmünden kurtulup ailesine daha iyi imkanlar oluşturmak ve göçmek isteyen Âşık Güruni gurbete gider. Döndüğünde ise Mehmet Bey'in hanımını ve çocuklarını alı koyduğunu ve hanımını kendisine hanım ettiğini öğrenir ve Köroğlu'ndan yardım ister. Köroğlu ve adamları Mehmet Bey'i öldürür parçalanan aileyi tekrar birleştirir ve hikâye mutlulukla kavuşmayla biter.

Âşık Güruni'nin hikâyesi içerisinde 5 adet uzun hava ezgilerine rastlanmıştır.

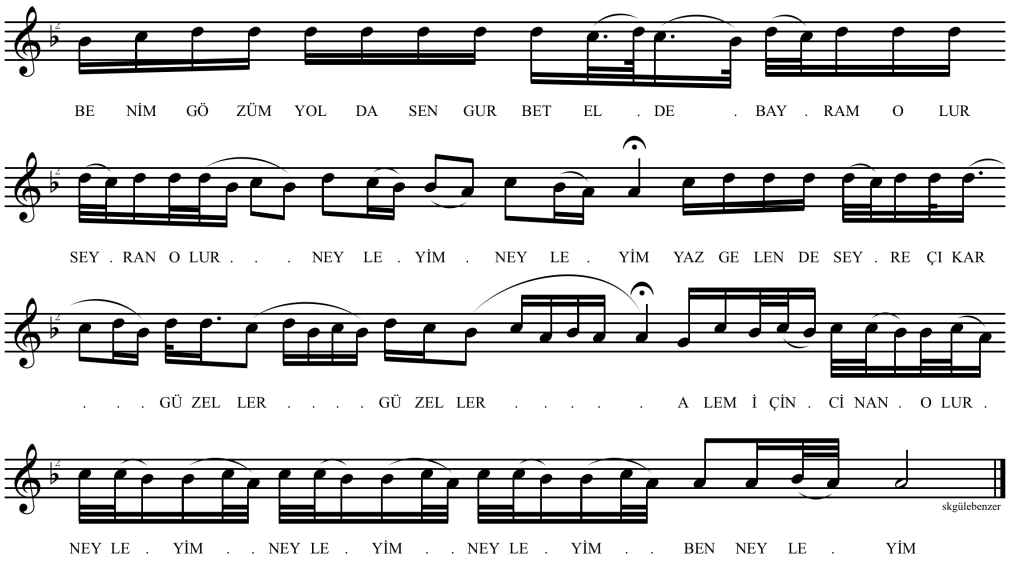

Birinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir.

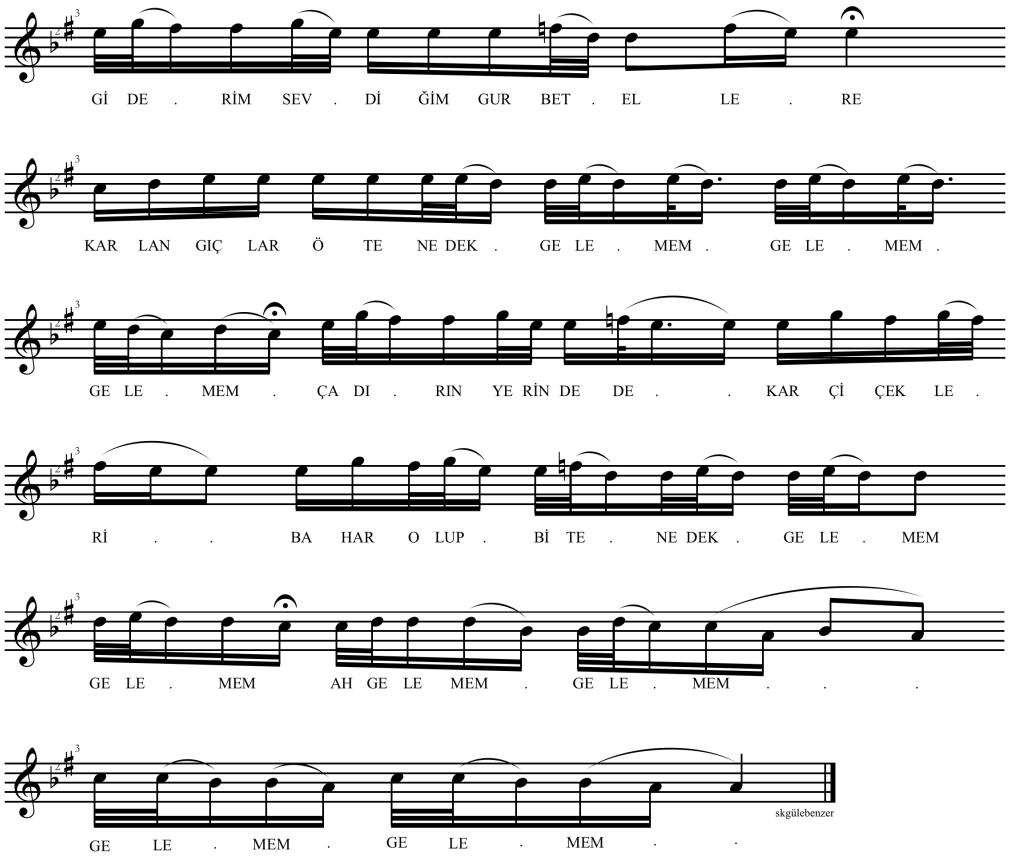

İkinci uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

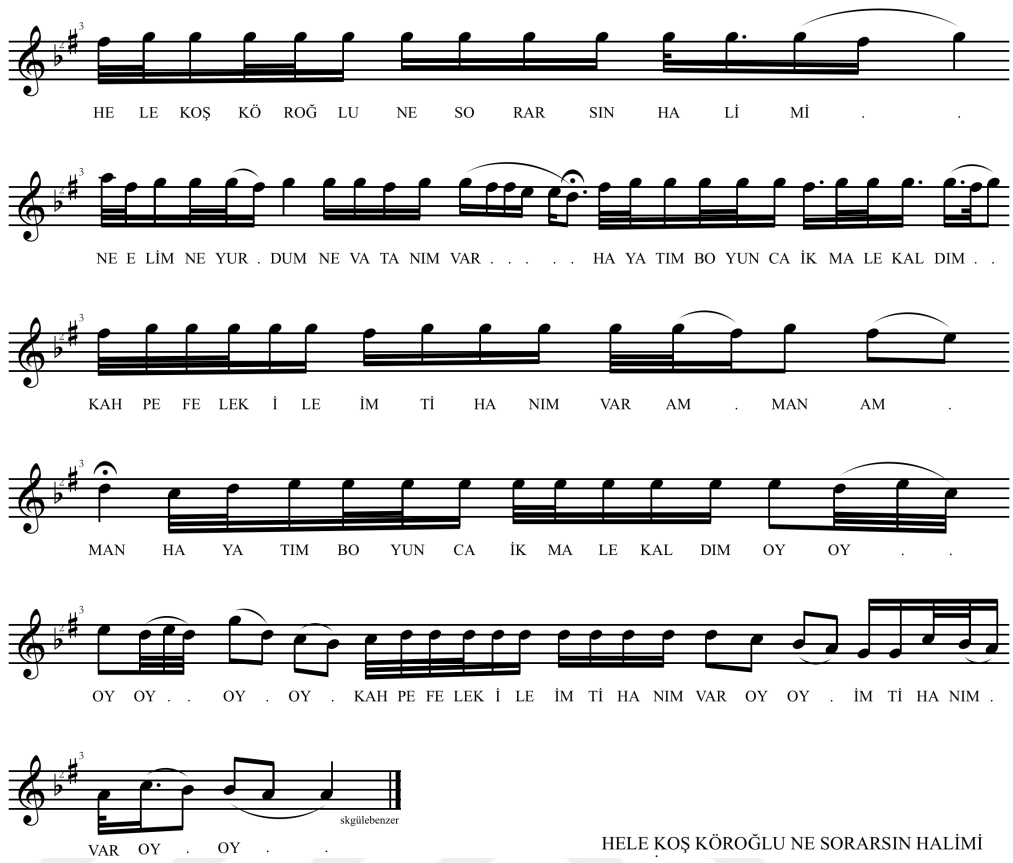

Üçüncü uzun hava, 8 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gülizar Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir, Re-Neva ve Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

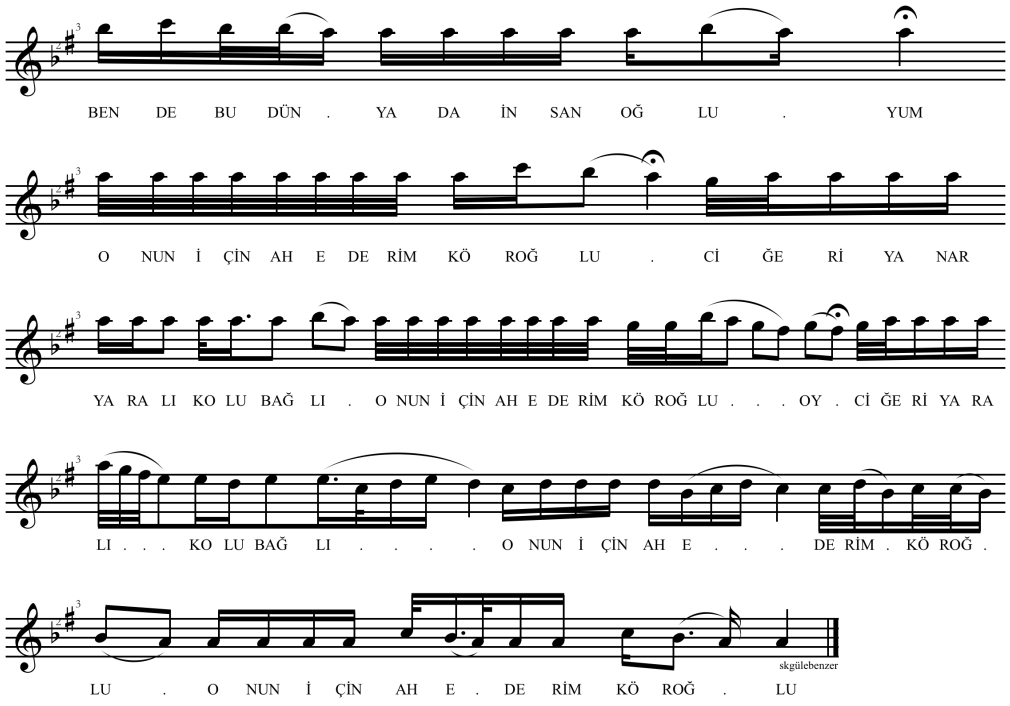

Dördüncü uzun hava, 10 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Muhayyer Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü La-Muhayyer perdeleridir, Re-Neva, Fa-Mahur ve Do-Çargâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

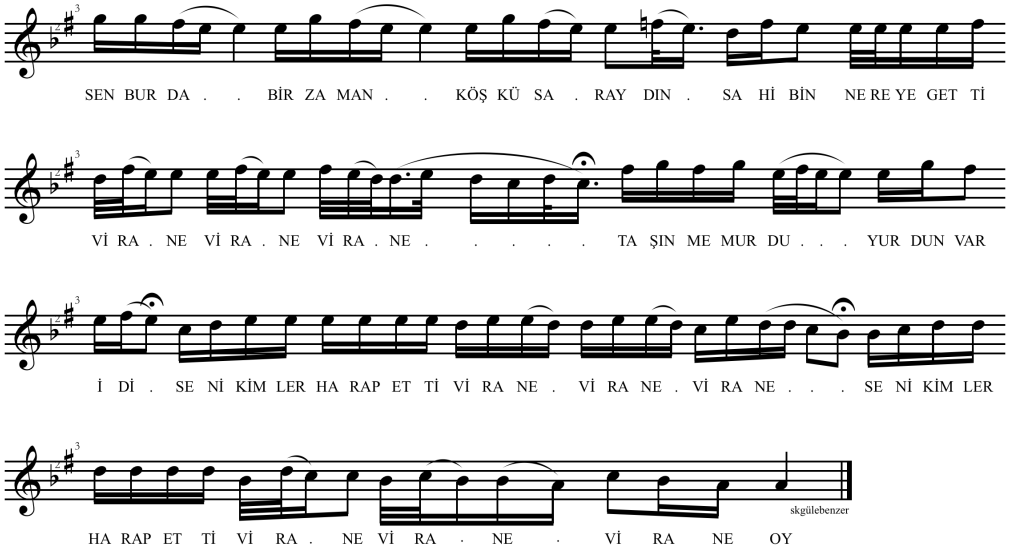

Beşinci uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh ve Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

Ercişli Emrah'ın Hikâyesi Güfte ve Makam Analizi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Hikâye

Âşıklık geleneğinde sık rastlanan, yaşanmış ve yaşanması mümkün olan 'hikâye' örneği sergilenmiştir.

Makam Analizi

Makamı: Bayati, Hüseyni, Gerdaniye, Muhayyer Makamları kullanılmıştır.

Dizisi: Eserde 4 ayrı dizi kullanılmış, 5-10 ses içerisinde seyretmiştir.

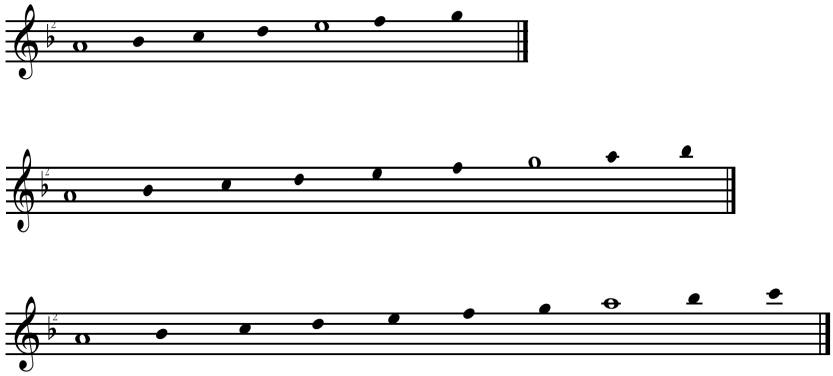

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva, Mi-Hüseyni, Sol-Gerdaniye, La-Muhayyer perdeleri kullanılmıştır.

Ses Genişliği: La-Mi, La-Sol, La-Si, La-Do aralıklarında, 5 ve 10 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser dört bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

1. bölüm

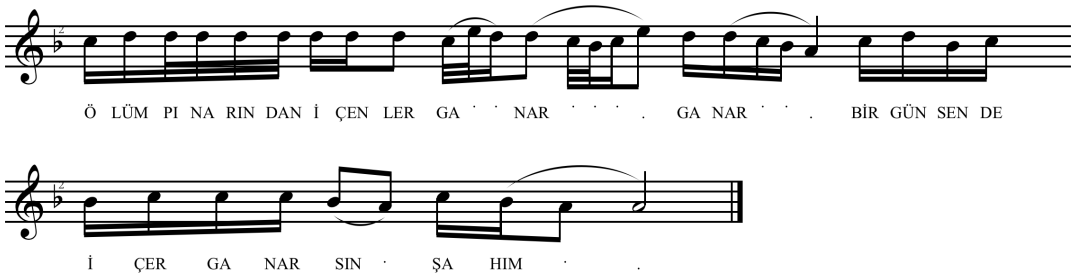

1. bölümde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılarak yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

2. bölüm

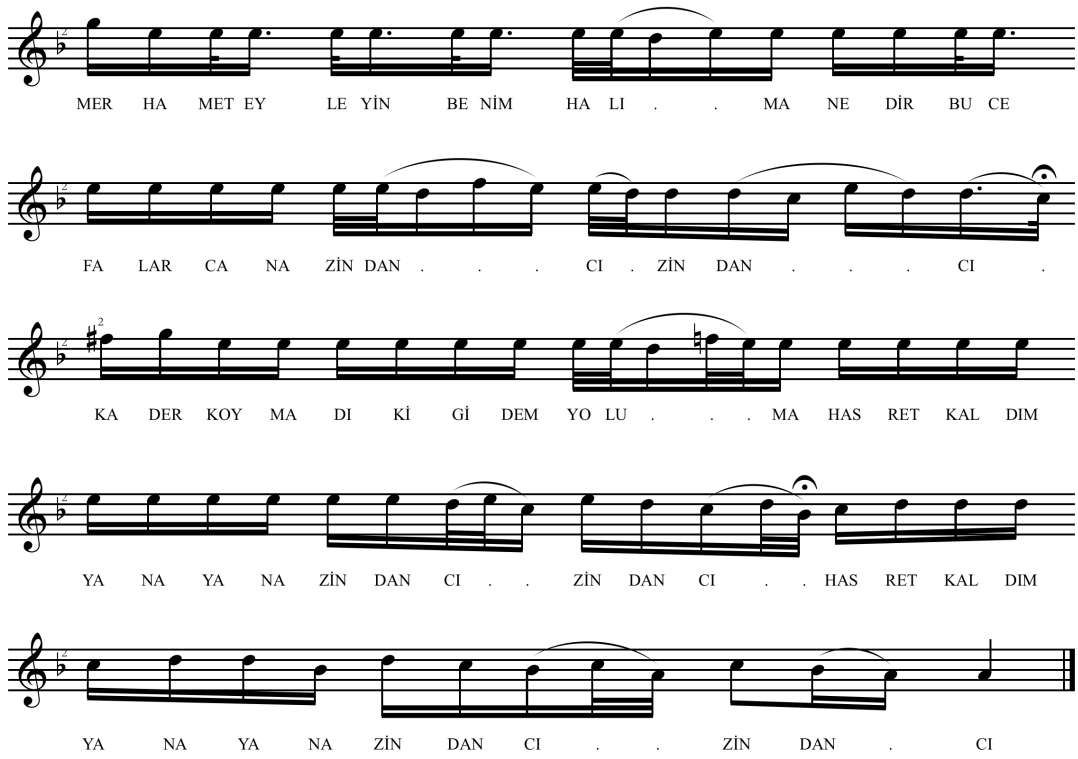

2. bölümde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Hüseyni 5'li içerisinde do çargâh perdesinde Çargâhlı ve Pençgâhlı asma karar yapılmıştır. Si-Segâh perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

3. bölüm

A cümlesi

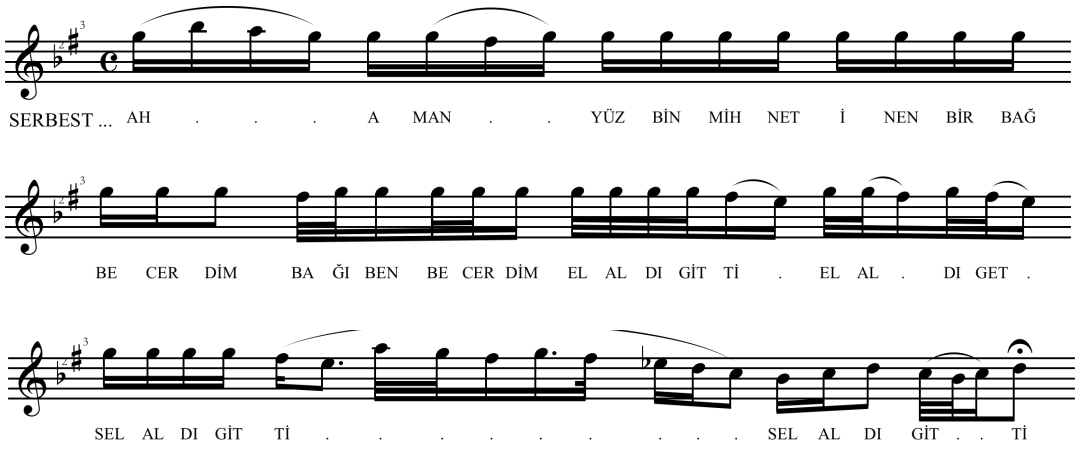

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gerdaniye Makamının inici-çıkıcı seyir karakteri gösterilmiş ve Gerdaniye Makamının ikinci güçlüsü olan Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

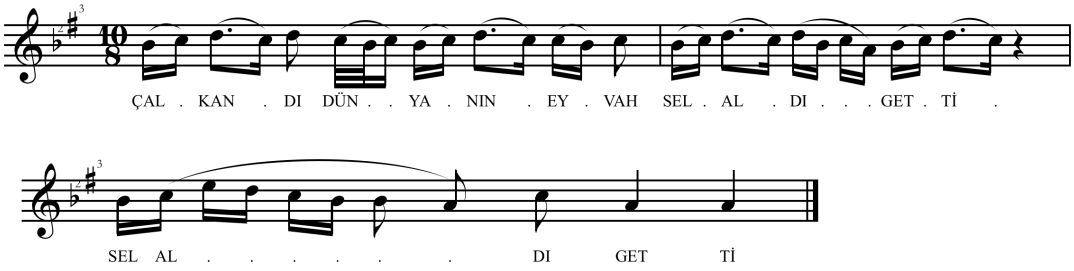

B cümlesinde, dizi Gerdaniye Makamının ikinci güçlüsü olan Re-Neva dolaylarında seyretmiş, basamak basamak melodik iniş yapılarak yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

4. bölüm

A Cümlesi

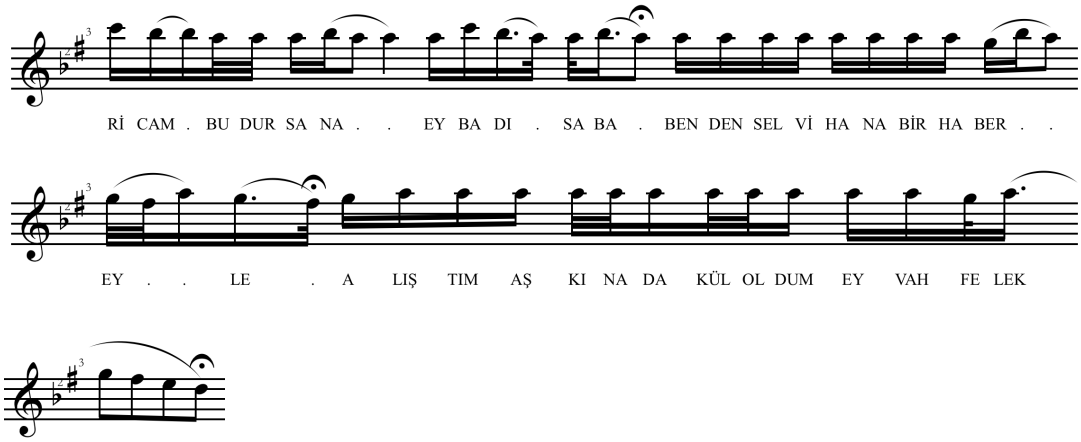

A cümlesinde, La-muhayyer güçlü perdesi vurgulanarak inici seyir karakterini gösteren Muhayyer Makamı gösterilmiştir. Fa-Mahur perdesinde ve Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B Cümlesi

B cümlesinde, Re-Neva perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş yapılmış, La-Dügah karar perdesinde yedensiz tam karar olunmuştur.

Ercişli Emrah'ın hikâyesi; iki aşığın kavuşmasına çıkarılan engeller, kötülükler, ayrılık, yapılan zulümlere ve eziyetlere karşı sabır, sadakat ve mücadele neticesinde kazanılan ve kavuşma ile kurtarılan bir aşkın hikâyesidir.

Ercişli Emrah'ın hikâyesi içerisinde 4 adet uzun hava ezgilerine rastlanmıştır.

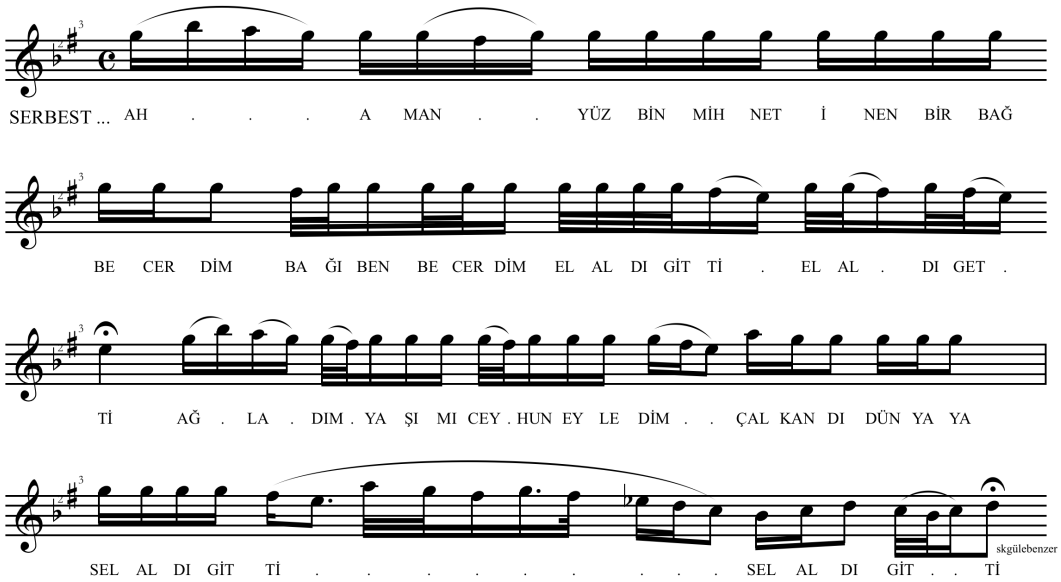

Birinci uzun hava, 9 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gülizar Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir. Mi bemol kullanılarak Karcigâr geçgisi hissettirilmiş, Re-Neva ve Mi-Hüseyni perdelerinde asma karar yapılmıştır.

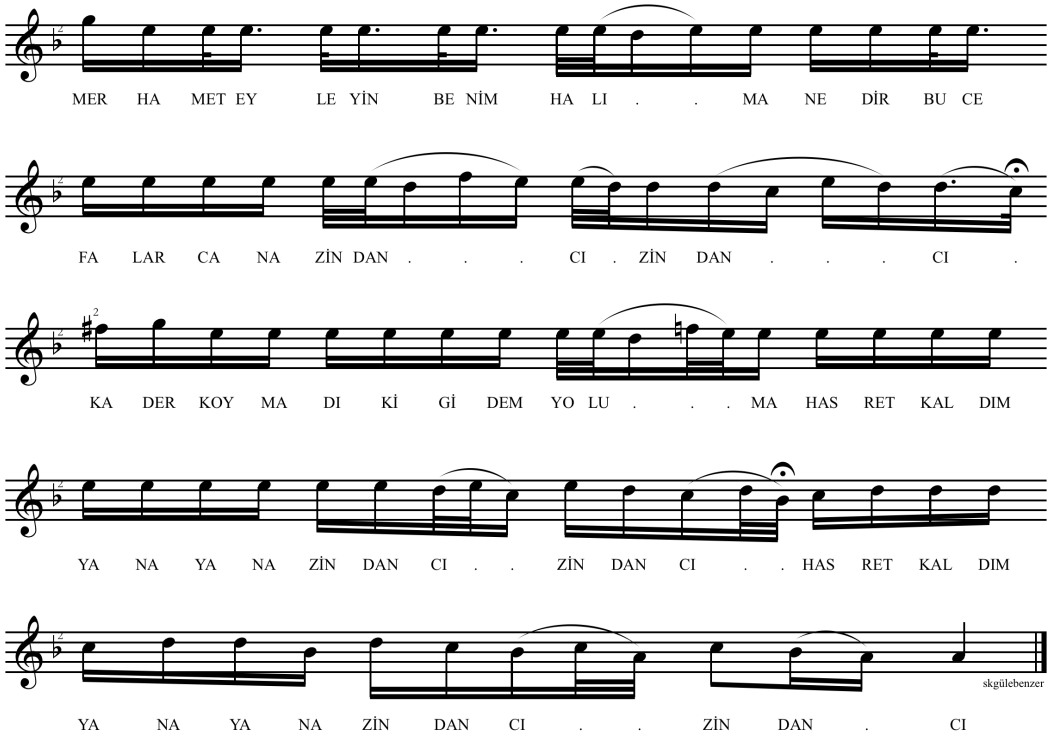

İkinci uzun hava, 7 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Do-Çargâh ve Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

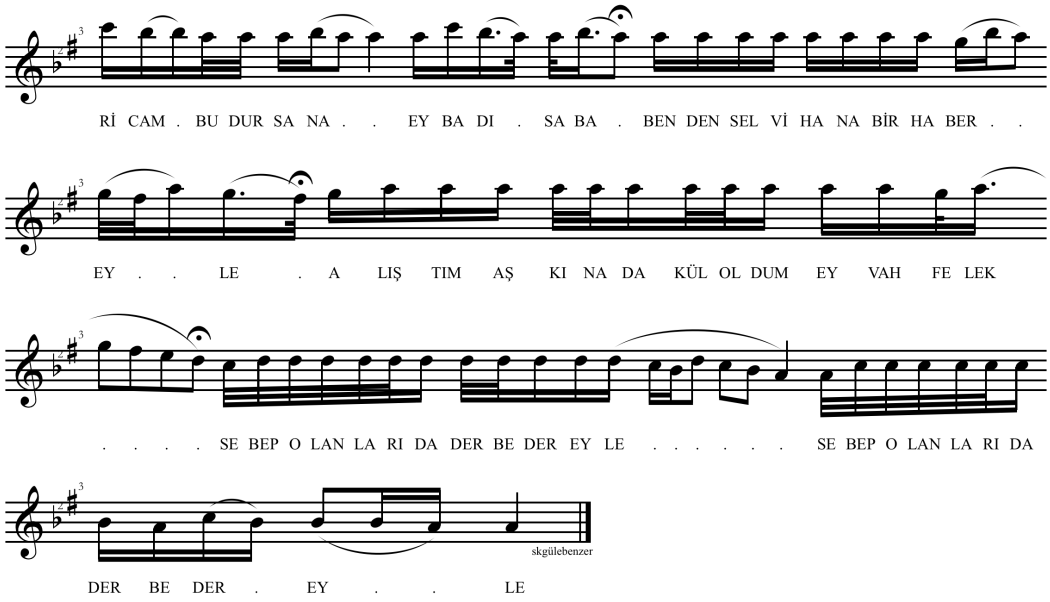

Üçüncü uzun hava, 10 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Muhayyer Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü La-Muhayyer perdeleridir, Re-Neva ve Fa-Mahur perdelerinde asma karar yapılmıştır.

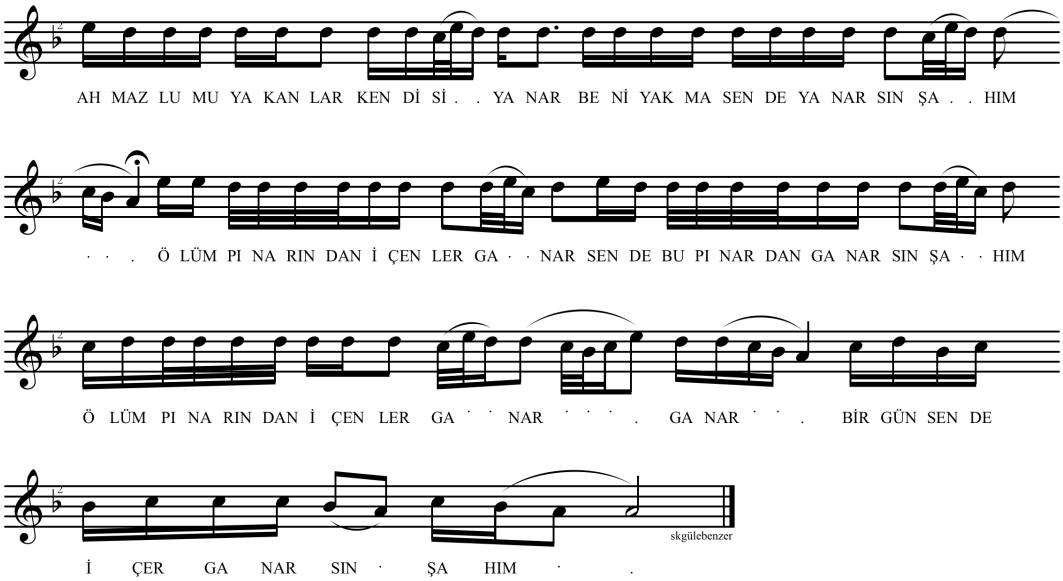

Dördüncü uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir.

Telli ile Necip'in Hikâyesi Güfte ve Makam Analizi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Hikâye

Âşıklık geleneğinde sık rastlanan, yaşanmış ve yaşanması mümkün olan 'hikâye' örneği sergilenmiştir.

Makam Analizi

Makamı: Bayati, Hüseyni, Gülizar Hicaz Makamları kullanılmıştır.

Dizisi: Eserde 5 ayrı dizi kullanılmış, 4-8 ses içerisinde seyretmiştir.

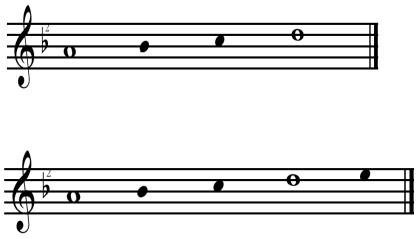

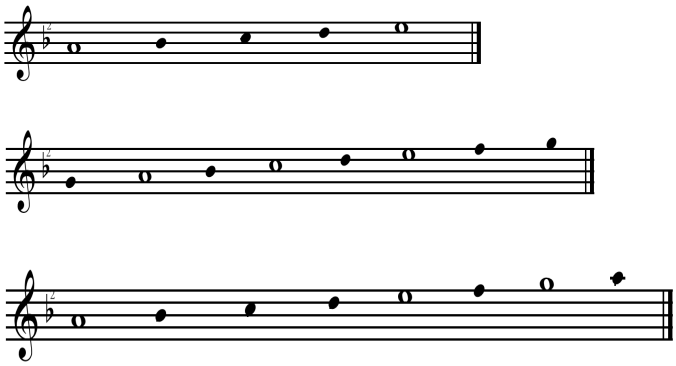

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Re-Neva, Mi-Hüseyni, Sol-Gerdaniye perdeleri kullanılmıştır.

Ses Genişliği: La-Re, La-Mi, La-sol, La-La aralıklarında, 4 ve 8 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser dört bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

1. bölüm

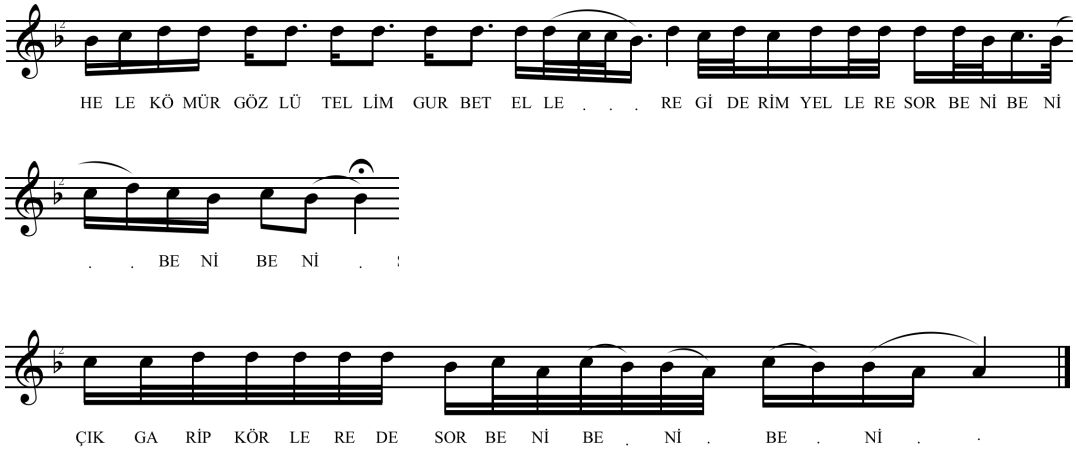

1. bölümde, Re-Neva güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Bayati Makamı gösterilmiş, Uşşak 4'lü içerisinde Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmıştır. Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

2. bölüm

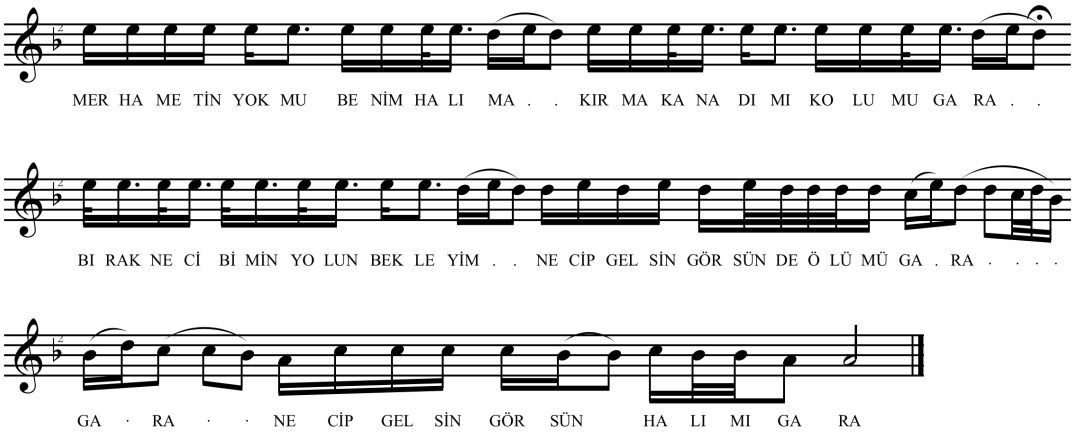

2. bölümde, Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Mi perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La-Dügâh perdesinde tam karar olunmuştur.

3. Bölüm

A Cümlesi

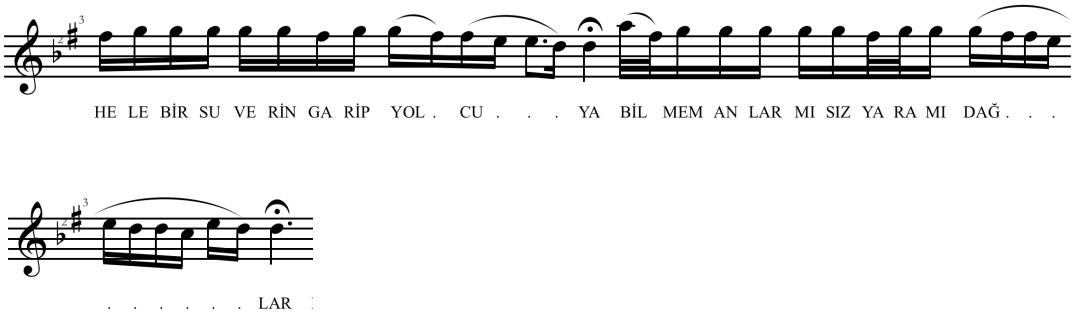

A cümlesinde, Sol-Gerdaniye güçlü perdesi vurgulanarak Gülizar makamının inici-çıkıcı seyir karakteri hissettirilmiş, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

B cümlesi

B cümlesinde, Gülizar makamının ikinci derece güçlüsü olan Mi-Hüseyni etkisi verilmiş, Si perdesinde Segâhlı asma karar yapılmış, Re perdesinden La karar perdesine kadar basamak basamak melodik iniş söz konusudur ve yedensiz olarak La perdesinde tam karar olunmuştur.

4. Bölüm

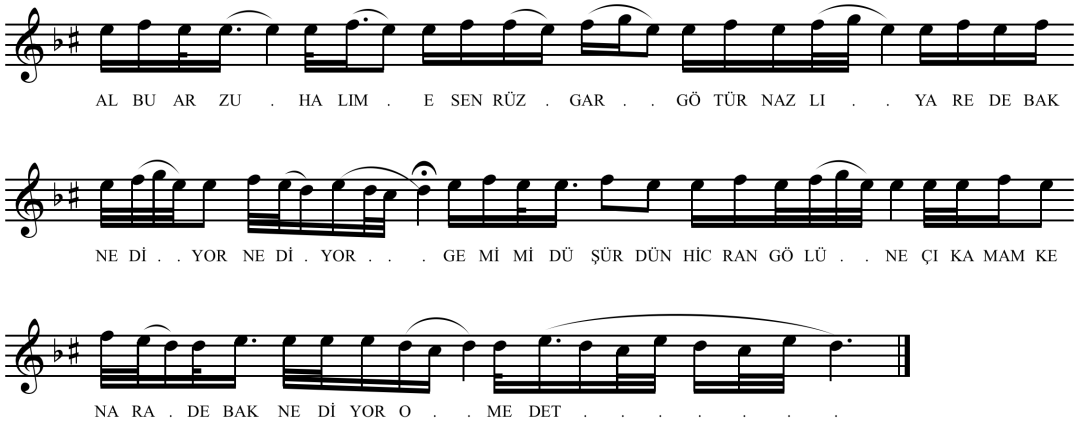

4. bölümde, Mi Hüseyni civarında seyretmiş, Hicaz Makamının güçlüsü olan Re-Neva perdesi gösterilmiş ve Re perdesinde asma karar yapılmıştır. La-Dügâh tam kararla bitmemiş, güçlüsü olan Re-Neva perdesiyle bitirilmiştir.

Telli ile Necip'in hikâyesi; kara sevdaya yakalanan iki aşığın, askerlikle aralarına giren gurbette geçen ayrılık sırasında; emanete hıyanet, iftira, yalanlar, intikam ve ölümler neticesinde zorlu bir mücadelenin kavuşmayla biten hikâyesidir.

Telli ile Necip'in hikâyesi içerisinde 4 adet uzun hava ezgilerine rastlanmıştır.

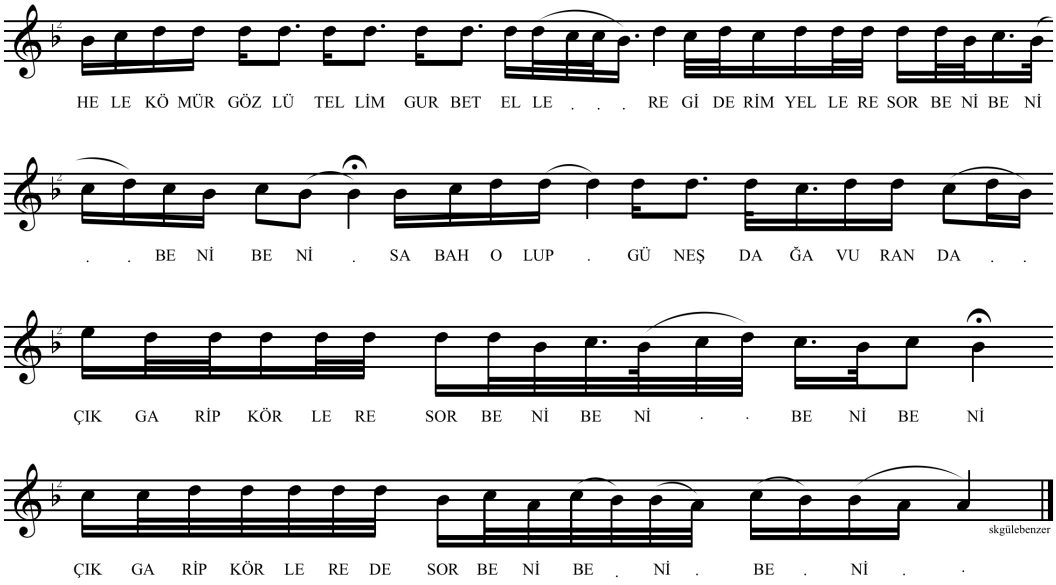

Birinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Re-Neva perdeleridir, Si-Segâh perdesinde asma karar yapılmıştır.

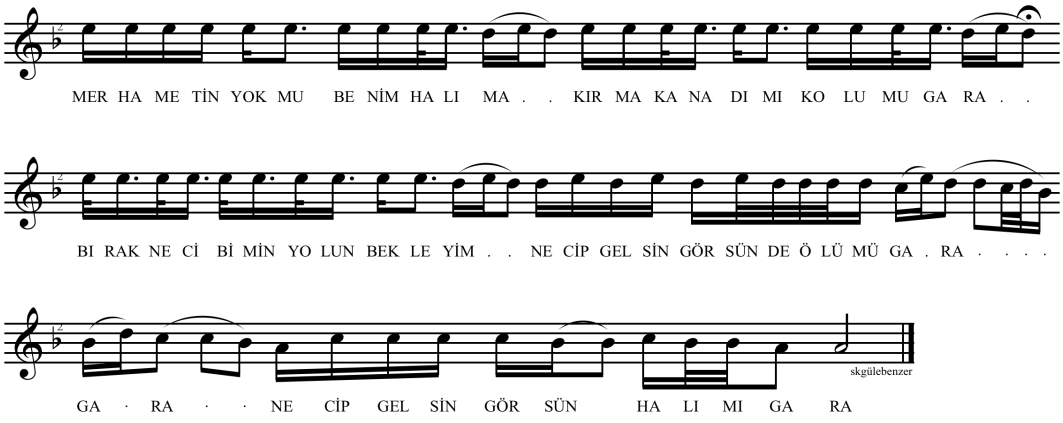

İkinci uzun hava, 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hüseyni Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

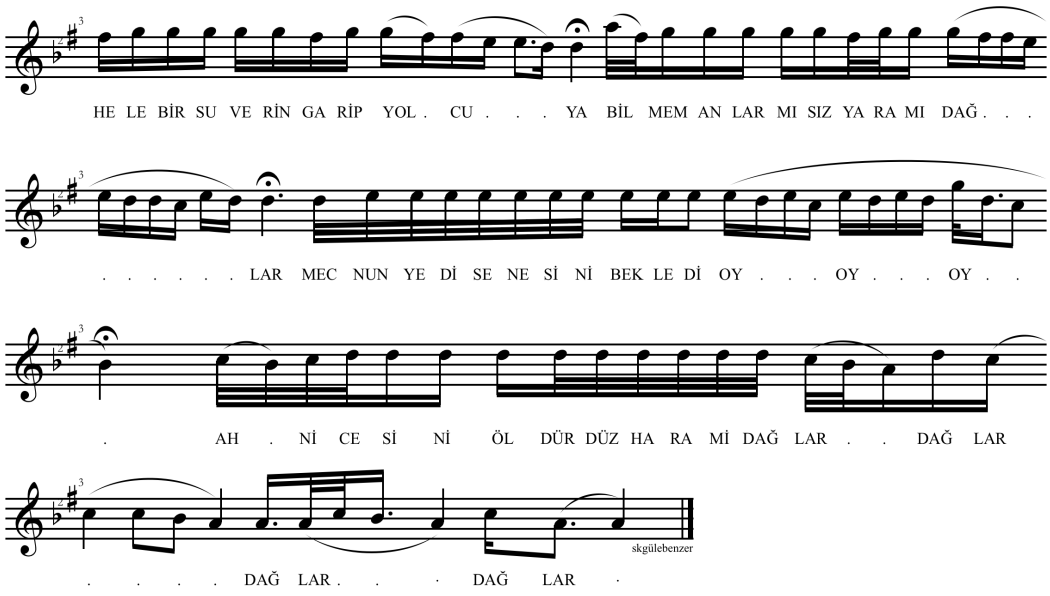

Üçüncü uzun hava, 8 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Gülizar Makamında seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Sol-Gerdaniye perdeleridir. Re-Neva ve Si-Segâh perdelerinde asma karar yapılmıştır.

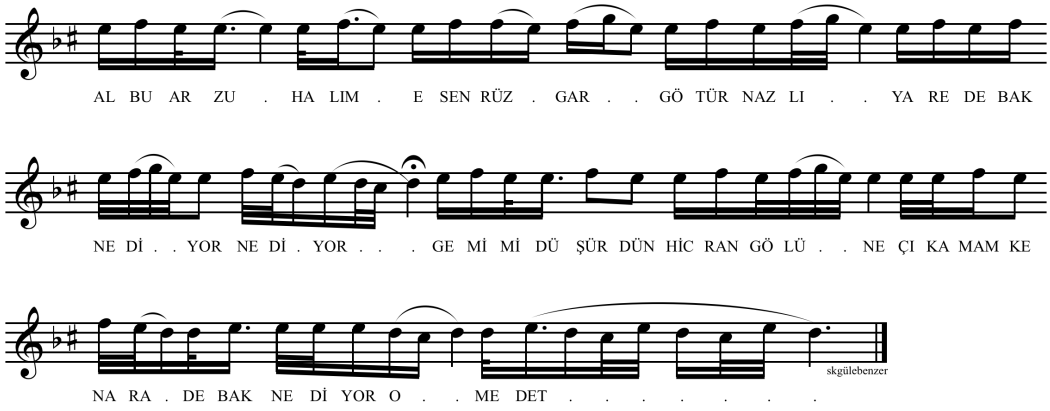

Dördüncü uzun hava, 4 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Hicaz Makamına yakın seslendirilmiştir. Karar sesi La-Dügah, güçlüsü Mi-Hüseyni perdeleridir, fakat karar sesi gösterilmemiştir. Re-Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

Zakir ile Şakir'in Hikâyesi Güfte ve Makam Analizi

Güfte Analizi

Vezin Hece Ölçüsü: 11'li

Nazım Biçimi-Şekli: Koşma

Nazım Türü: Hikâye

Âşıklık geleneğinde sık rastlanan, yaşanmış ve yaşanması mümkün olan ‘hikâye’ örneği sergilenmiştir.

Makam Analizi

Makamı: Hüseyni

Dizisi: Eser 5 ses içerisinde seyretmiştir.

Seyir Karakteri: İnici-çıkıcı

Karar Perdesi: La-Dügâh

Güçlü: Mi-Hüseyni

Ses Genişliği: La-Mi aralıklarında, 5 ses içerisinde ezgi oluşturulmuştur.

Eser tek bölümlü şarkı formunda oluşturulmuştur.

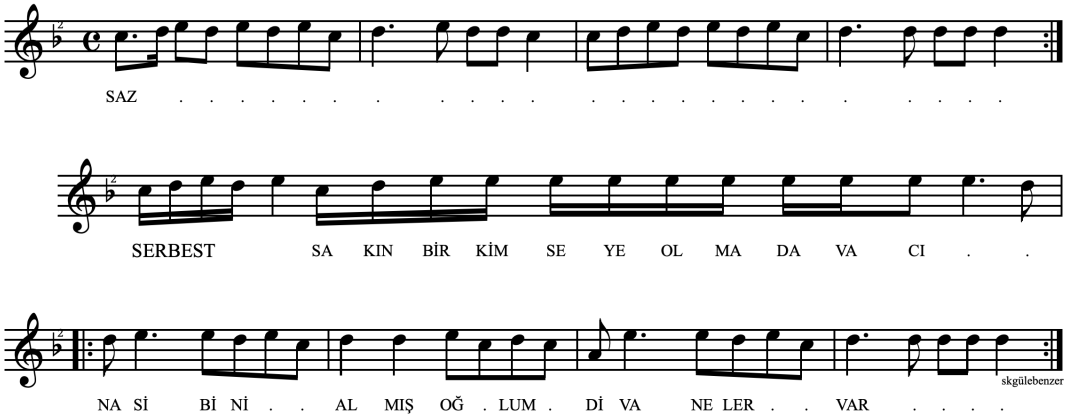

Mi güçlü perdesi vurgulanarak inici-çıkıcı seyir karakterini gösteren Hüseyni Makamı etkisi verilmiştir. Fakat eser, Re-Neva perdesinde askıda kalmış, karar perdesi olan La-Dügâhta bitmemiştir.

Zakir ile Şakir’in hikâyesi; İbrahim Hakkı Efendinin farklı karakterlere sahip ve zıt yaşam tarzındaki iki oğlunun hangisinin, halk arasında kırklara karışma diye tabir edilen Allah yoluna girme hikâyesidir.

Zakir ile Şakir’in hikâyesi içerisinde serbest ve ritmik ezgi beraber seyretmiştir.

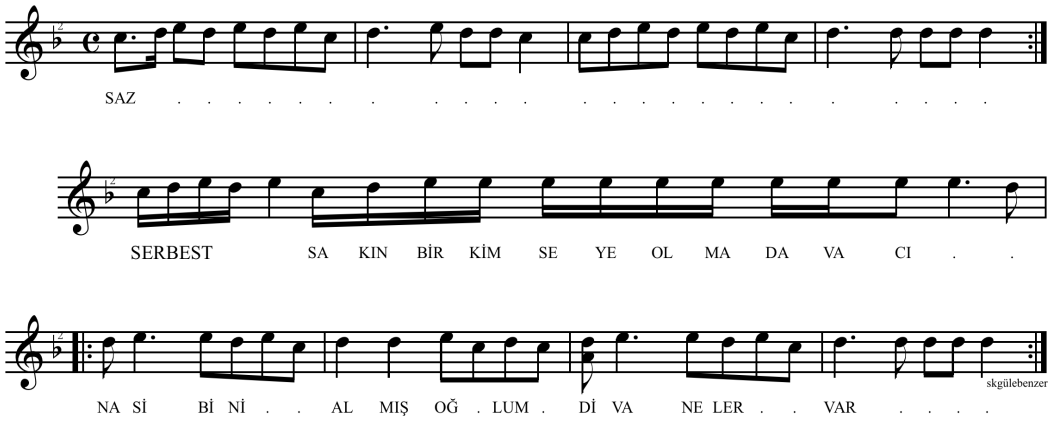

Zakir ile Şakir'in hikâyesi 5 ses ezgi dizisiyle oluşturulmuş, Bayati ve Hüseyni Makamlarında seslendirilmiştir. Karar sesleri La-Dügah, güçlüleri Re-Neva ve Mi-Hüseyni perdeleridir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlar ve bunlara bağlı olarak oluşturulan-geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Âşık Yaşar Reyhani'ye ait olan 28 adet albüm olduğu tespit edilmiştir. 28 albüm ve diğer ses kayıtlarından elde edilen verilere göre; 49 adet kırık hava ve 72 adet uzun hava olmak üzere toplam 119 eser olduğu saptanmıştır.

Sonuçlar alt problemlerin sırasına göre verilmiştir.

4.1. SONUÇLAR

4.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

"Âşık Yaşar Reyhani'nin TRT Türk Halk Müziği (THM) Repertuvarındaki eserlerin değerlendirmesi nasıldır?" sorusu ile tanımlanan birinci alt probleme yönelik sonuçlar, TRT THM Repertuvarından elde edilmiştir.

- TRT THM Repertuvarında Âşık Yaşar Reyhani'ye ait 2 eser ile kırık hava repertuvarına kaynak kişi olarak katkı sağladığı, Uzun hava repertuvarında ise Âşık Yaşar Reyhani'ye ait hiçbir esere rastlanmadığı tespit edilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

"Âşık Yaşar Reyhani'nin TRT Türk Halk Müziği Repertuvarında olmayan uzun havaların değerlendirmesi nasıldır?" sorusu ile tanımlanan ikinci alt probleme yönelik sonuçlar, araştırma kapsamında Âşık Yaşar Reyhani'ye ait 28 adet albüm den elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

- Âşık Yaşar Reyhani'ye ait TRT THM Repertuvarında kayıtlı olmayan %80,56 oran ile 58'i söz ve müzik kendine ait, %19,44 oran ile 14'ü müziği kendine ait, güfte kendine ait olmayan veya anonim olmak üzere toplam 72 uzun hava seslendirdiği belirlenmiştir.
- Güftesi kendine ait olmayan eserler içerisinde Âşık Sümmani, Âşık Hıfzi, Âşık Dertli, Âşık Güruni ve Âşık Emrah'a ait güftelere rastlanmış, diğerleri de anonim olarak tespit edilmiştir.

a. Söz ve müziği kendine ait olan uzun havaların makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?

Söz ve müzik Âşık Yaşar Reyhani'ye ait toplam 58 (elli sekiz) uzun hava türünde eser içerisinde;

- En fazla Hüseyni Makamının kullanıldığı ve en az ise Hicaz ve Saba Makamlarında eserler üretildiği,
- Bütün eserlerde La karar sesli makamların kullanıldığı,
- Güçlü perdesi olarak Re ve Mi güçlü kullanılan makamların tercih edildiği,
- İnici-çıkıcı seyir karakterinin çoğunlukla kullanıldığı,
- Ses genişliği olarak çoğunlukla 5 ses kullanıldığı,
- 11'li hece ölçüsü ile koşma nazım biçiminin çoğunlukla kullanıldığı,
- Güzelleme ve taşlama nazım türlerinin çoğunlukla kullanıldığı,
- Çoğunlukla sitem, nasihat ve ayrılık temalarının işlendiği,
- Eserlerin tümünde mahlas kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

b. Söz kendine ait olmayan fakat müziği kendine ait olan eserlerin makam ve güfte değerlendirmesi nasıldır?

Söz anonim ya da kendine ait olmayan/müzik kendine ait olan 14 (on dört) uzun hava türünde eser içerisinde;

- Bütün eserlerde la karar sesli makamların kullanıldığı,
- Güçlü perdesi olarak Re ve Mi güçlü kullanılan makamların tercih edildiği,
- İnici-çıkıcı seyir karakterinin çoğunlukla kullanıldığı,
- Ses genişliği olarak çoğunlukla 4-7 ses kullanıldığı,
- 11'li hece ölçüsü ile koşma nazım biçiminin çoğunlukla kullanıldığı,
- Bayati ve Hüseyni Makamında eserlerin çoğunlukla üretildiği,
- Çoğunlukla ayrılık, sitem ve nasihat temalarının işlendiği,
- Eserlerin 8'in de mahlas kullanılmadığı, 6'sında kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

- Âşık Yaşar Reyhani'nin, içerisinde uzun hava türünde seslendirilmiş eserlerin olduğu 5 (beş) halk hikâyesi örneği vardır.
- Hikâyelerde geçen eserlerde la karar sesli makamların kullanıldığı,

- Koşma, mâni, semai, türkü nazım biçimlerinin kullanıldığı,
- Bayati, Hüseyni, Gülizar, Gerdaniye, Uşşak, Muhayyer ve Hicaz Makamlarının kullanıldığı,
- Çoğunlukla aşk ve ayrılık temasının işlendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.2. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, farklı araştırmalara ışık tutması düşünülen öneriler aşağıdaki gibidir.

✓ Âşıklık geleneği gibi çok geniş bir kültürün devam ettirilmesi açısından müzikolojik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

✓ Âşıklarla beslenmiş olan geleneğin oluşturduğu zengin kültürel mirasın TRT Repertuvarına kazandırılarak gelecek nesillere aktarılabilmesi için notaya alma ve derleme çalışmalarına daha fazla önem ve ağırlık verilmesi önerilmektedir.

✓ Âşık Yaşar Reyhani'nin kırık havalarına yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

✓ Diğer yöre âşıklarının eserlerinin incelenmesi ve âşıklık geleneğine katkılarının araştırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Abacı, T. (2000). *Harput/Elazığ türküleri*. İstanbul: Pan Yayınları.

Açar, Y. (2011). *TRT repertuvarında bulunan Âşık Sümmani eserlerinin söz, makam ve usul analizi* (Yayımlanmamış Lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi. Erzurum.

Arseven, V. (1997), *Türk Halk Müziği'nin Ezgisel Yapısı Üzerine***,** I. Uluslararası TFK Bildirileri 3. Cilt. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Arsunar, F. (1947), *Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler 1***,** Ankara: CHP Halk Evleri Yayınları.

Artun, E. (1996)**,** *Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymani,* Adana: Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yay.

Artun, E. (2005). *Âşıklık Geleneği Ve Âşık Edebiyatı*, İstanbul: Kitabevi Yayınevi.

Artun, E. (2008). Âşık Edebiyatı ve Araştırmaları. İstanbul: Bayrak Matbaası Kitabevi.

Artun, E. (2010). *Âşık Edebiyatı Metin Tahlilleri*, İstanbul: Kitabevi Yayınevi.

Artun, E. (2011). *Âşık Edebiyatı Metin Tahlilleri*. Adana: Kahraman Kitabevi.

Artun, E. (2011). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı,* Adana: Karahan Yayınları.

Artun, E. (2016). Âşıklık geleneği ve Âşık Edebiyatı. Adana: Karahan Kitabevi.

Aşır, A. 2009, *Âşık Yaşar Reyhanî-Hayatı ve Sosyal Konulu Şiirlerinin İncelemesi,* Manisa: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ataş, M. (2009), *Geçmişten Günümüze Arguvan Müzik Kültürünü Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi*, Malatya: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Balcı, A. (1997), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik Ve İlkeler,* Ankara: TDFO Yayıncılık.

Başgöz, İ. (1968)**,** *İzahlı Türk Halk Edebiyatı Antolojisi,* İstanbul.

Başgöz, İ. (1977)**,** *Halk Edebiyatı ve Folklor,* İstanbul: Milliyet Sanat Dergisi, s. 216.

Başgöz, İ. (1986), *Türk Halk Hikâyelerinde Düş Motifi Zinciri,* İstanbul: Folklor Yazıları.

Coşkun, K. (1984), *Türk Halk Müziğinde Ayaklar,* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (Yayımlanmamış Bitirme Çalışması).

Çalmaşır, T. (2013), *Erzurum İli˙ ÂşIklarının Kullandığı Makam İsimleriyle Geleneksel Türk Halk Müziği Makam İsimlerinin Karşılaştırılmas,* Erzurum: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çavaz, A. (1987), *Barak Folkloru (2), Folklora Doğru,* İstanbul: Sayı 56, Cilt 4, Ekim.

Çepni, S. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, 5. Baskı. Trabzon**.**

Çobanoğlu, Ö. (1999), *Elektronik Kültür Ortamında Âşık Tarzı Şiir Geleneği Bölgemizde Çukurovalı Âşıklar Üzerine Tespitler* Adana: 3. Çukurova, Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Adana Ofset.

Demir, S. (2011), *Türk Halk Müzığinde Tür Meselesı˙,* Sakarya: (Doktora Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirsipahi, C. (1975), *Türk Halk Oyunları,* Ankara: İş Bankası Yayınları.

Dizdaroğlu, H. (1969). *Halk Şiirinde Türler,* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi.

Durbilmez, B. (2008). *Âşık Edebiyatı Araştırmaları*, *Taşpınarlı Halk Şairleri*, Ankara: (3. Baskı). Ankara Ürün Yayınları.

Düzgün, D. (2004). *Âşık Edebiyatı, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı,* Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Düzgün, D. (1997), *Aşık Yaşar Reyhani-Hayatı Sanatı ve Şiirlerinden Seçmeler,* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.

Ekici, S. (1991), *Gaziantep Barak Müziği Üzerine Bir Araştırma*, Ankara: Milli Folklor.

Ekici, S. (1992), *Giresun Halk Müziği Üzerine Bir İnceleme, Türk Halk Kültüründen Derlemeler,* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ekici, S. (2009), *Elazığ-Harput Müziği,* Ankara: Akçağ Yayınları, Birinci Baskı.

Elçin, Ş. (1976), *Türkiye'de Halk Edebiyatı, Türk Dünyası El Kitabı,* Ankara.

Emnalar, A. (1998), *Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı,* İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Emiroğlu Kudret ve Aydın Suavi (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Erkuş, A. (2005). *Bilimsel Araştırma Sarmalı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık San. Tic. Şti.

Erünsal, İ. (1970), *Divan Edebiyatı,* İstanbul: Meydan Larousse, C 3,

Günay, U. (1986). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,* Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Sayı: 16. AKM Yayını.

Günay, U. (1992), *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Halıcı, F. (1992). *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk şairleri Güldeste*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Hoşsu, M. (1997), *Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı*, İzmir: Kombassan A.Ş.

Kadri, K. (1943). *Türk Lügati*. Cilt: III. İstanbul: TDK Yayını.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri,* Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.

Karakaş, G. (2016), *Geleneksel Türk Sanat Müziğinin Türk Halk Müziğiyle Karşılaştırarak İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adıyaman: Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, D. (2007), *Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,* Ankara: Akçağ Yay.

Kaya, D. (2000), *Âşık Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: Kitapevi Yayınları.

Kaya, E. (2007), *Doğu Karadeniz Müzik Kültürü İçerisinde Nefesli Sazların Yeri,* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Bölümü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kaygısız, M. (2000), *Türklerde Müzik*, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Kızılkaya, Ö. F. (2011). *Âşık Mustafa Ruhani'nin Şiirlerinde Yer Alan Eğitsel Temalar*, (Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köprülü, M. F. (1962). *Türk Saz Şairleri*. Ankara: Güven Basımevi.

Köprülü, M. F. (1986). *Edebiyat Araştırmaları,* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Köprülü, M. F. (1989), *Türk Edebiyatının Menşei*, Edebiyat Araştırmaları I, İstanbul: Ötüken Yayınları.

Küçükçelebi, E. A. (2002), *Uzun Havalar,* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları.

Oğuz, M. Ö. (2001), *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Oğuz, M. Ö. (2004), *Türk Halk Edebiyatı*, Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Özarslan, M. (2001), *Erzurum Âşıklık Geleneği,* Ankara: Akçağ yay.

Özbek, M. (1977), *Türk Halk Müziğinde Hoyrat*, Ankara: Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri.

Özbek, M. (1981), *Folklor ve Türkülerimiz*, İstanbul: Ötüken Yayın Evi.

Özbek, M. (1985). *Türk Müziğinin Esasları*, Ankara: Türk Halk Müziği ve Oyunları, Folklor Dergisi, II (14).

Özbek, M. (1998), *Türk Halk Müziği El Kitabı I -Terimler Sözlüğü*, Ankara: AKM Başkanlığı Yayınları.

Öztuna, Y. (1990). *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Öztuna, Y. (2000), *Türk Musiki Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.

Parlak, E. (1990), *Bozlaklar*, İstanbul: İTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Pelikoğlu, M. (2007), *Meslekı̇ Müzık Eğitımınde Geleneksel Türk Halk Müzıği Dızılerının İsımlendırılmesının Değerlendırılmesı̇,* Ankara: (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sakaoğlu, S. (1989), *Türk Saz Şiirine Genel Bir Bakış*, Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı (Halk Şiiri), C. LVII, s.

Sarısözen, M. (1962), *Türk Halk Musikisi Usülleri*, Ankara.

Say, A. (2002), *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sezen, L. (1994), *Erzurum Şehir Folkloru*, Erzurum: Er-Vak Yayınları.

Sunguroğlu, İ. (1961) *Harput Yollarında*, İstanbul: Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Yayını, no:4, c. 3.

Sümbüllü, H. T. (2006), *Türkiye'de Ayak Kavramının Geleneksel Türk Halk Müziği Kaynağında Ne Ölçüde Kullanıldığının İncelenmesi,* Ankara: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şahin, Hüseyin, Özerol, Süleyman (2004), *Arguvan Türküleri*, İstanbul.

Şenel, S. (1991), *Âşık Musikisi,* İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt. 3, Güzel Sanatlar Matbaası.

Şenel, S. (2000). "Türk Halk Musikisinde Uzun Hava Tanımları ve Bu Tanımlar Etrafından Ortaya Çıkan Problemler". Salih Turhan (Ed.), *Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler* (ss. 55-81) içinde. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Tanrıkorur, C, (2003), *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tanrıkulu, Nâzım İrfân, (1997), *Âşıklar Divânı-Günümüz Âşıkları*, İstanbul.

TDK, Türkçe Sözlük (1998), *TDK Yay*., 9. Baskı, Ankara.

Tokel, B. B. (2000), *Neşet Ertaş Kitabı*, Ankara: Akçağ Yay. İkinci Basım.

Tuna, K. (2001), *Erzurum Türküleri Ve Nazariyatı*, Erzurum: Semih Ofset.

Uçan, A. (2005), *Türk-Macar Kültür/Müzik İlişkilerine ve Türk-Macar Karşılaştırmalı Halk Müziği Araştırmalarına Genel Bakış, Türk Macar Halk Müziğinin Karşılaştırılmalı Araştırması,* Ankara: Macaristan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Yay.

Uçan, A. (2000), *Türk Müzik Kültürü***,** Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Yardımcı, İ. (2006), *Aşık Yaşar Reyhani Elli Yıllık Miras Bir Kırık Saz,* Konya: Dizgi Ofset.

Yardımcı, M. (2008). *Türk Halk Edebiyatında Anlatmaya Dayalı Türler ve Halk Bilimi*. Ankara: Ürün Yayınları

Yılar, Ö. (2006), *Halk Bilimi ve Eğitim*, Ankara: Pegem A Yayıncılık

Yıldırım, B. (2008), *Teke Yöresinde İcra Edilen Gurbet Havalarında Müzikal Açıdan*

Tavır Farklılıkları, İstanbul: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yıldırım A., Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, K. (2013), *Âşık Yaşar Reyhani' nin TRT Repertuvarında Bulunmayan Kırık Havalarına Yönelik Notaya Alma Çalışması,* Erzurum: (Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Said Kemal Gülebenzer
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum-1979
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Bilimleri Anasanat Dalı
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Bilimleri Anasanat Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	TRT Erzurum Müdürlüğü Atatürk Üniversitesi Kültür Sitesi Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
İletişim	
E-Posta Adresi	gulebenzer_muzisyen@hotmail.com
Tarih	13 Eylül 2019

EKLER

EK I – TRT Repertuvarında Bulunan Kırık Hava Notaları

EK II – Halk Hikâyeleri ve Notaları

EK I – TRT Repertuvarında Bulunan Kırık Hava Notaları

159-Bugün Sabah İle Visali Yardan

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR No : 159
İNCELEME TARİHİ : 18. 03. 1973
DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ
YÖRE
ERZURUM
KAYNAK KİŞİ
Aşık YAŞAR REYHANİ
SÜRE : ♩ = 76
BUGÜN SABAH İLE VİSALİ YÂRDAN
DERLEME TARİHİ
08 .10. 1971
NOTALAYAN
NİDA TÜFEKÇİ
BU GÜN SA BA Hİ LE Vİ SA Lİ YÂR
DE YİN (SAZ - - -

BUGÜN SABAH İLE VİSALİ YÂRDAN

- 2 -

4051-Kömür Gözlüm Ateşine Düşeli

-2-

KÖMÜR GÖZLÜM ATEŞİNE DÜŞELİ

- 3 -

KÖMÜR GÖZLÜM ATEŞİNE DÜŞELİ

KÖMÜR GÖZLÜM ATEŞİNE DÜŞELİ

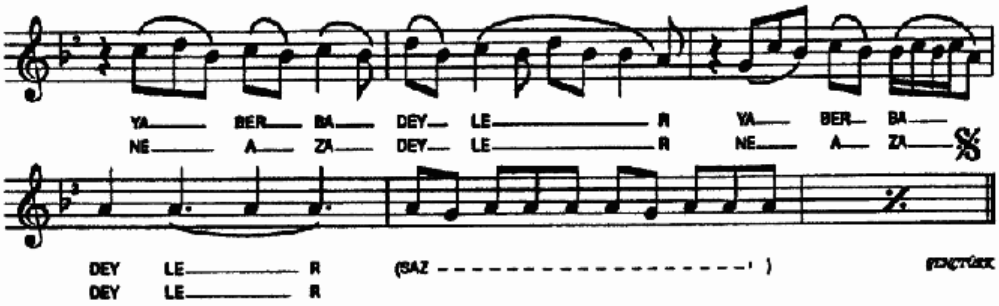
YA BER BA DEY LE R YA BER BA
NE A ZA DEY LE R NE A ZA
DEY LE R (SAZ - - -

EK II – Halk Hikâyeleri ve Notaları

Ali İzzetin Hikâyesi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 1

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim (Usta Malı)

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ALİ İZZET'İN HİKAYESİ

Diyarbakırlı Ali İzzet hikayesi; gece gündüz dua ederek Allah'tan bir oğul ver diye yalvarıp feryat etmekte olan bir babanın hikâyesidir. Zamanla Allah Ali İzzet beye bir oğul verir, müjdeciler müjde getirirler oğlunuz oldu derler. Sevinçle çocuğunun ismini Hüseyin koyar. Hüseyin 12-13 yaşlarına gelince oğlunu evlendirmek için Diyarbakır beldelerini dolaşır, oğluna münasip bir kız arar. Susam yaylalarında arkadaşı Kahraman ağanın kızını elli bin lira başlıkla gelin alırlar. Güzel toylu bir düğün yaparlar. Hüseyin gerdek gecesi erkekliğini ibraz edemez. Anadolu söylentilerine göre ya bir hastalık ya bir heyecan ya bir korku kabul edilir. Aradan 7 yıl geçer çocukları olmaz. Bir gün bahçede oturan kaynata olan Ali İzzet bey; ağaçlara yapraklara, kuşlara bakar, efkarlanır, torunu olmadığı için feleğe minnet, Senem'e sitem olsun diye söyler.

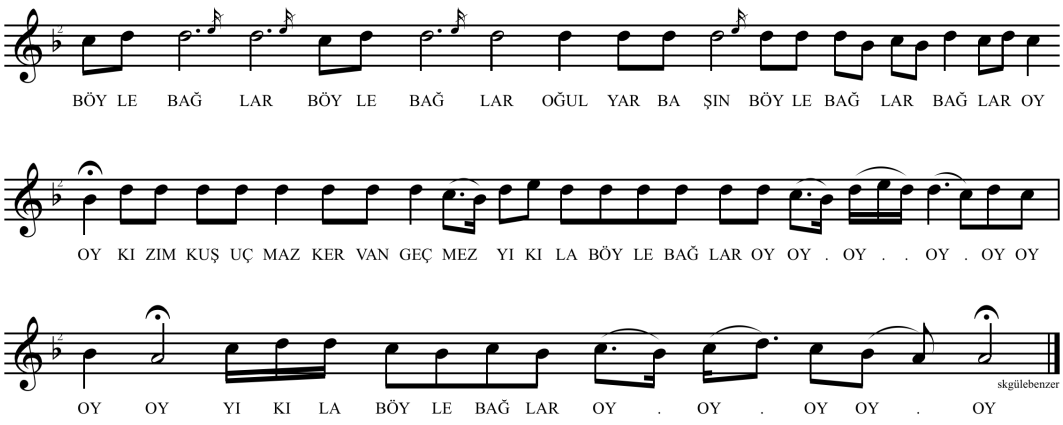

BÖYLE BAĞLAR BÖYLE BAĞLAR
YAR BAŞIN BÖYLE BAĞLAR
KIZIM KUŞ UÇMAZ KERVAN GEÇMEZ
YIKILA BÖYLE BAĞLAR

Senem hanım, kaynatasının sitemini anlamıştır fakat, aslında suçsuzdur. Ali İzzet beyin oğlu Hüseyin de iş yok diye düşünmüş ve şu cevabı vermiştir.

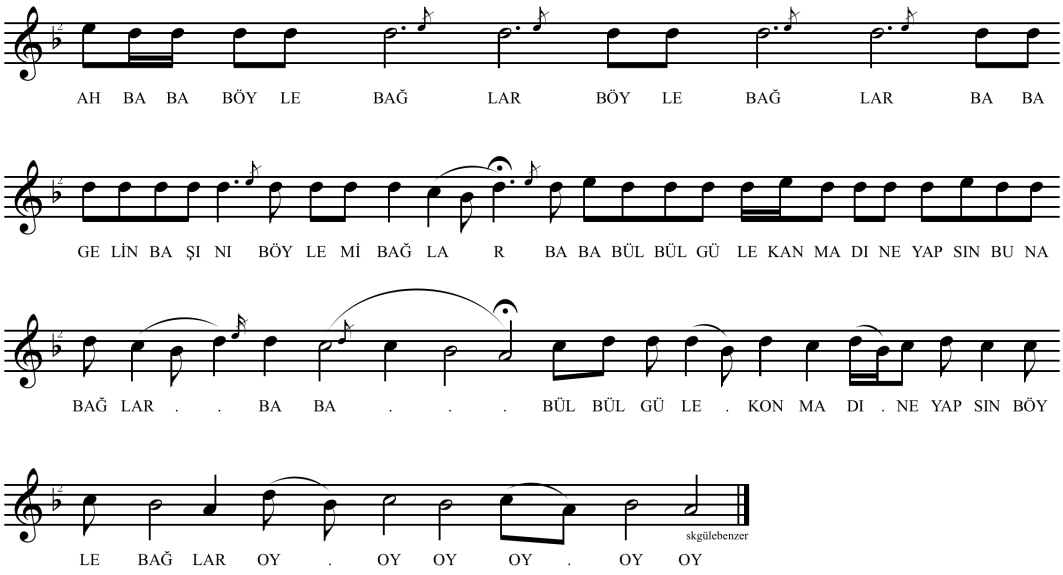

BÖYLE BAĞLAR BÖYLE BAĞLAR
GELİN BAŞINI BÖYLEMİ BAĞLAR
BÜLBÜL GÜLE KANMADI
NE YAPSIN BUNA BAĞLAR

Ali İzzet bey gelininin ne söylemeye çalıştığını anlayamaz ve şu cevabı verir.

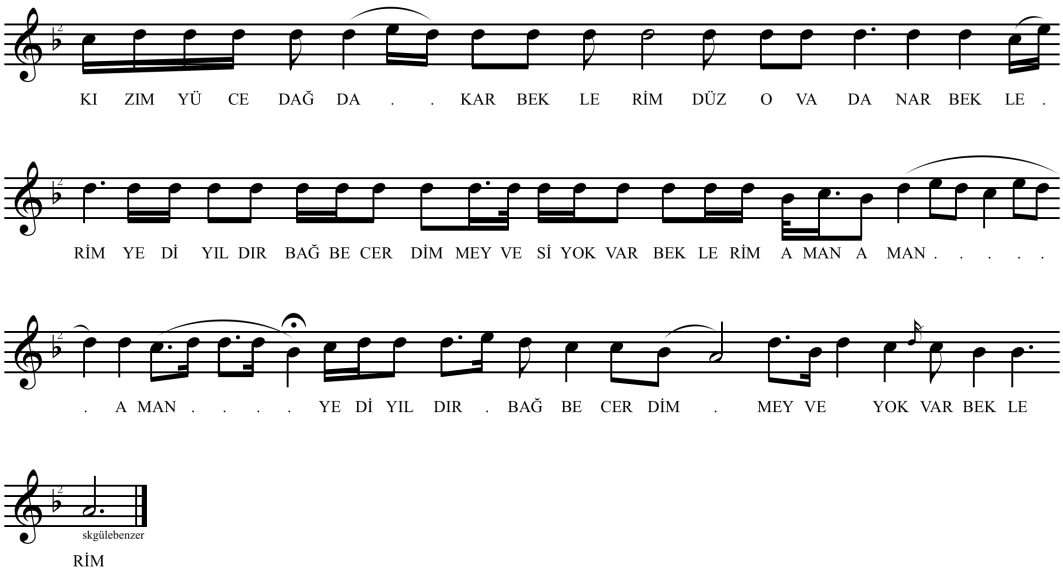

YÜCE DAĞDA KAR BEKLERİM
DÜZ OVADA NAR BEKLERİM
YEDİ YILDIR BAĞ BECERDİM
MEYVESİ YOK VAR BEKLERİM

Senem hanım kaynatası Ali İzzet beye cevap verir.

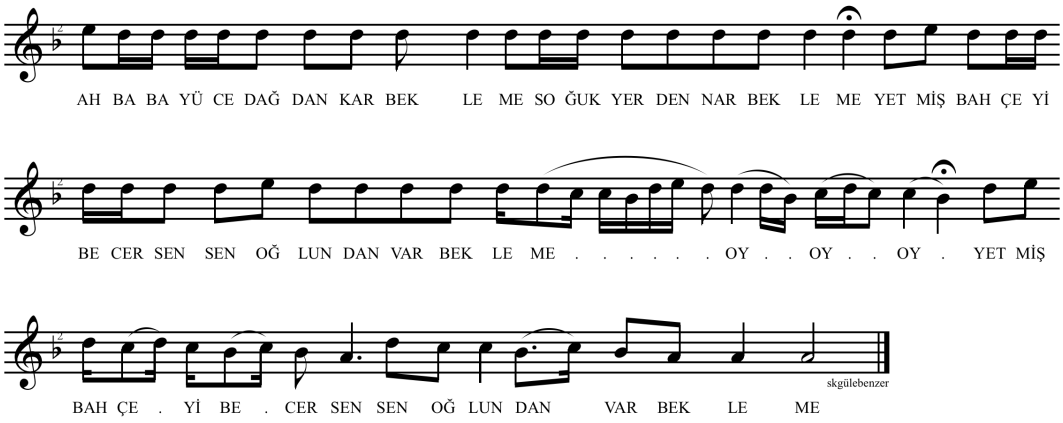

YÜCE DAĞDAN KAR BEKLEME
SOĞUK YERDEN NAR BEKLEME
YETMİŞ BAHÇEYİ BECERSEN
SEN OĞLUNDAN VAR BEKLEME

Ali İzzet bey son ve üçüncü türküsünü okuyordu.

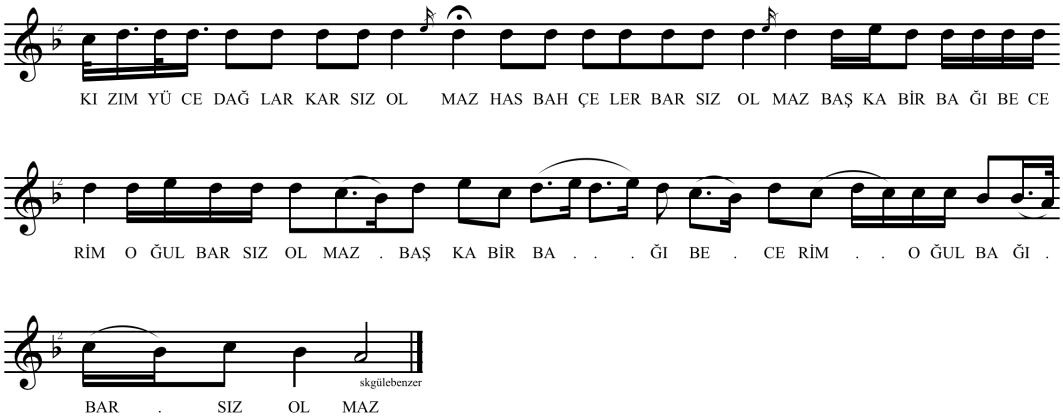

YÜCE DAĞLAR KARSIZ OLMAZ
HAS BAHÇELER BARSIZ OLMAZ
BAŞKA BİR BAĞI BECERİM
OĞUL BAĞI BARSIZ OLMAZ

Senem hanım son cevabını veriyordu.

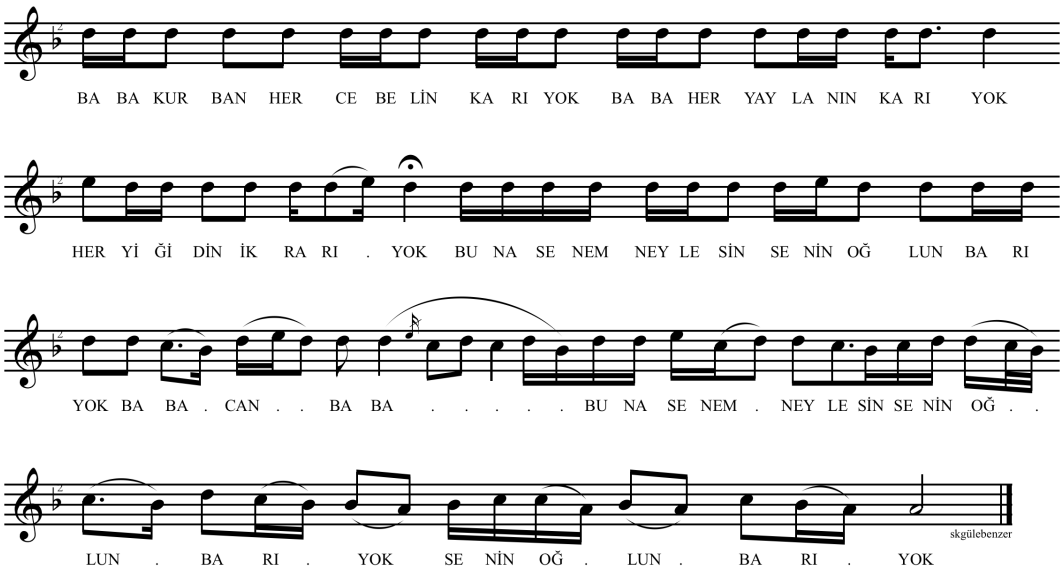

HER YAYLANIN KARI YOK
HER YİĞİDİN İKRARI YOK
BUNA SENEM NEYLESİN
SENİN OĞLUN BARI YOK

Hüseyin bağın içine gelmiş babasıyla ailesinin konuşmasına şahit olup erkekliğinin olmadığının şikayetini dinliyordu. Hüseyin Senem'i öldürmeyi, boşamayı düşünür ama vazgeçer. Kendini öldürmeyi düşünür yine vazgeçer ve gurbete gitmeye karar verir. Gurbetten ölüm haberini yazarak Senem'i başkasına satarlar ve bu derdini kimse bilmeden kapanır diye düşünür. Gurbete gitmeye karar veren Hüseyin hazırlıklarını yaparken Senem gelir, hayrola Hüseyin nereye gidiyorsun der. Hüseyin de Seneme; madem sen beni aileme şikâyet ettin bu da benim için gitme sebebidir. Sende başka kocaya var demek dilime gelmez, fakat başının çaresine bakman gerekir der. Hüseyin Bağdat'a gider, bir zamanlar kalemi almaktan sakındığı eliyle artık ağır yükler altında amelelik yapmaya başlamıştır, ama kafası rahat, bir başkasının derdi ve sorunu yoktur üzerinde. Burada samimi olduğu ve sırlarını ortak ettiği bir arkadaşı vardır ve günün birinde arası açılır. Aradan 7 yıl geçer arkadaşı memlekete Hüseyin'in ölüm haberini yazar. Ali İzzet bey düşünmüştü bir baba olarak, saçları ağarmış, beli bükülmüştü, fakat elinde de yapabilecek bir şey yoktu. Başka bir oğlu da yoktu ki Senem'i alsın da böyle vefakâr bir gelini gözden uzaklaştırsın. Uzak yerde Kahraman ağa denen dostuna haber gönderir ve oğluna Senem'i alması için ricacı olur. Kahraman ağa istemeyerek Senem'i ikinci kez gelin ederek, susam yaylalarına geri götürüyordu. Hüseyin ise Bağdat şehrinde arkadaşıyla arası düzelmiş, arkadaşı Hüseyin'in aleyhinde ölüm haberini yazdığını itiraf etmiştir. Hüseyin; eh artık Senem kocaya gitmiştir bunca sene yolumu bekleyecek değil ya diyerek atının üzerine binip susam yaylalarından Diyarbakır'a doğru yola çıkmış gelmekteydi. Issız sessiz bir dağın başına çıkan Hüseyin iki kat davul zurna, 200 atlı, iki yenge, üzerlerinde Senem'e benzeyen bir gelin görür ve merak eder, atının başını çevirir ve düğün alayına sorar. Acaba bu gelini nereden almışlar nereye

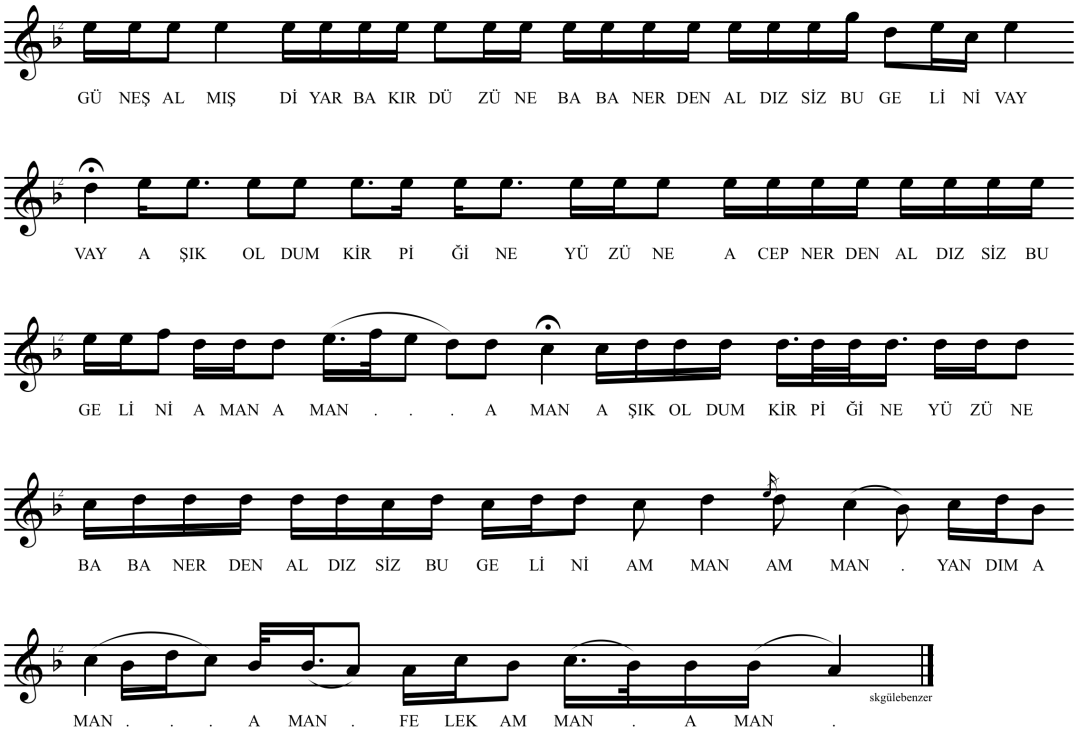

GÜNEŞ ALMIŞ DİYARBAKIR DÜZÜNE
BABA NERDEN ALDIZ SİZ BU GELİNİ
AŞIK OLDUM KİRPİĞİNE YÜZÜNE
ACEP NERDEN ALDIZ SİZ BU GELİNİ

Düğün alayı geriye dönmüş bakıyorlar ve aşığın çaldığını görüyorlardı. Kahraman ağa düğünün önünde düğün babası olarak Hüseyin'in karşısına çıkar ve gelini Diyarbakır'dan aldığını, kocasının öldüğünü ve dul kadın olduğunu söyler. Hüseyin'e bu gelini benzettiğini ve nereli olduğunu ailesini sorar, bu durumdan Hüseyin şüphelenir ve sorar?

BABANIN SÖZÜNÜ BAŞTA TUTMALI
VARIP GURBET ELE TEKRAR GİTMELİ
ERİNİ ÖLDÜRÜP YARİNİ SATMALI
BABA NERDEN ALDIZ SİZ BU GELİNİ

Kahraman ağa tekrar sordu; oğlum bu gelinin üzerinde belli nişanın noktan varmı? Hüseyin; eğlen baba eğlen belki de var deyip şu cevabı veriyordu.

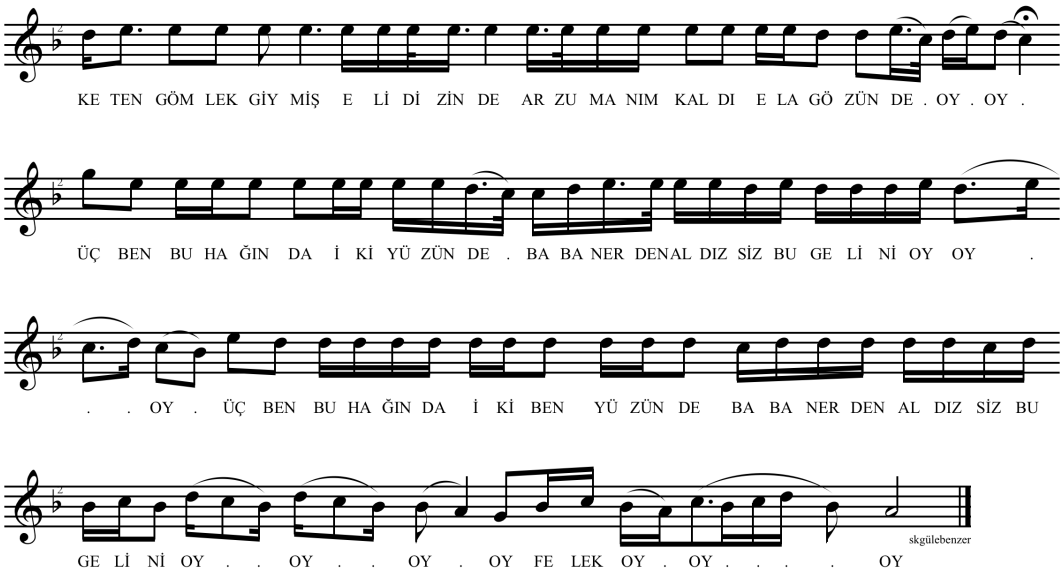

KETEN GÖMLEK GİYMİŞ ELİ DİZİNDE
ARZU MANIM KALDI ELA GÖZÜNDE
ÜÇ BEN BUHAĞINDA İKİ YÜZÜNDE
BABA NERDEN ALDIZ SİZ BU GELİNİ

Kahraman ağa Hüseyin'in bildiklerine şahit olunca, atlıdan şüphelenip Hüseyin'e, oğlum bu gelinin adını da bilirmisin diye sorar? Hüseyin de belki bilirim babacım diyerek söyler.

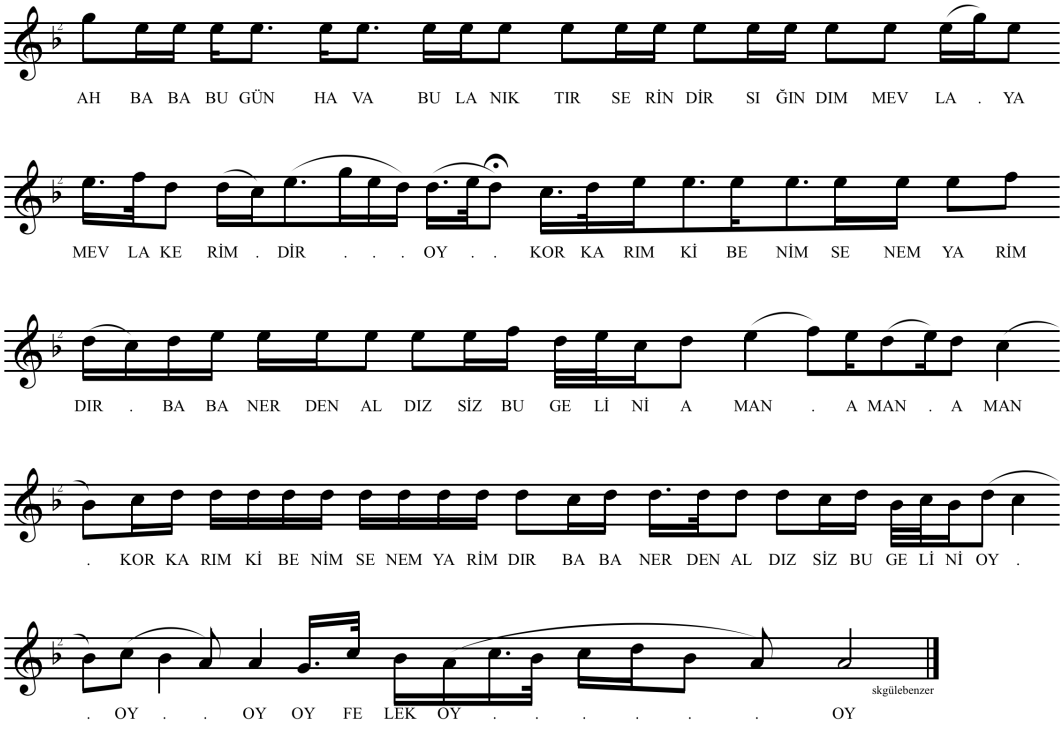

BUGÜN HAVA BULANIKTIR SERİNDİR
SIĞINDIM MEVLAYA MEVLA KERİMDİR
KORKARIMKİ BENİM SENEM YARİMDİR
BABA NERDEN ALDIZ SİZ BU GELİNİ

Kahraman ağa, atlının Senemi tanımasından şüphelenip acaba Hüseyin mi diye efkarlanıp son sözünü söyler.

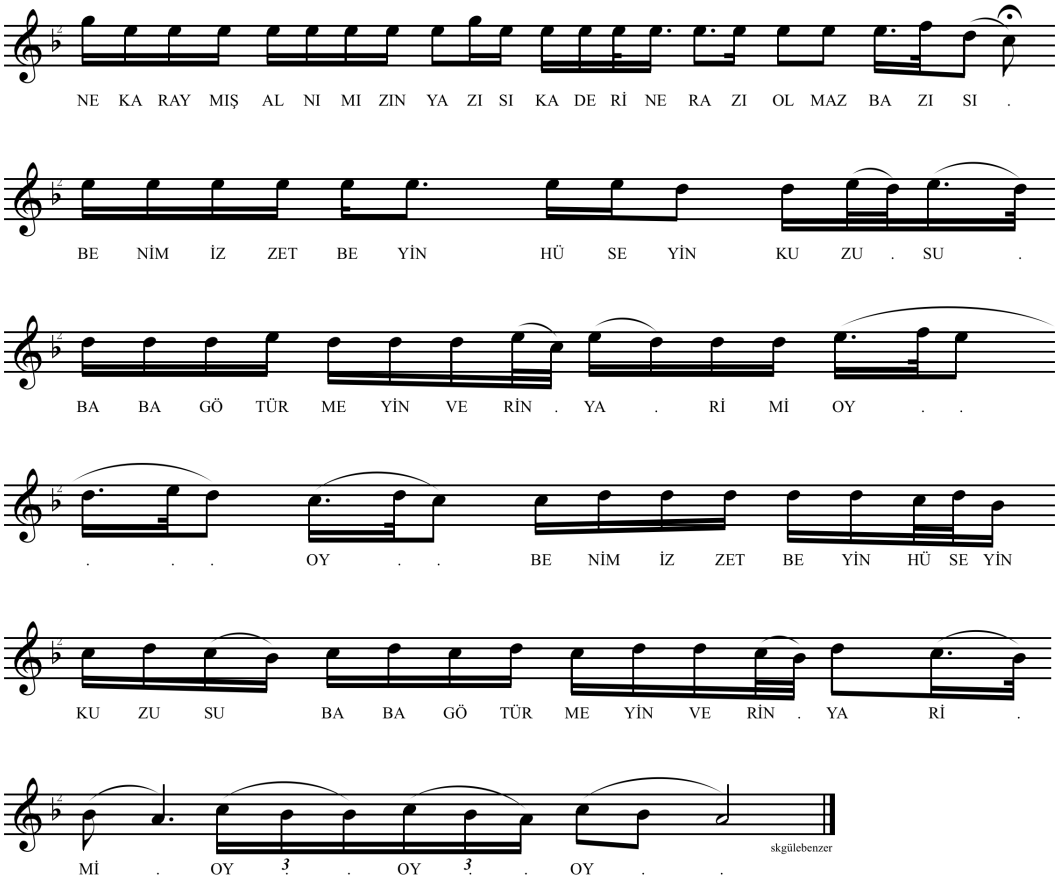

NE KARAYMIŞ ALNIMIZIN YAZISI
KADERİNE RAZI OLMAZ BAZISI
İZZET BEYİN HÜSEYİN KUZUSU
BABA GÖTÜRMEYİN VERİN YARİMİ

Böylece Senem ortaya çıkar ve iki aşık birbirine koşar. Kahraman ağa toprağa elini koyar yüzüne sürer ve bu durumdan şükreder. Kahraman ağa, Hüseyin'e geri dön git babanı teselli et, baban neredeyse Hz. Yakup gibi ağlaya ağlaya gözleri kör olmak üzeredir. Bende düğün alayını geri döndürüp gelini aldığım yere geri getireceğim der. Hüseyin pişmanlık hisseder yine aynı duruma geri dönüp acaba Senem'e rastlamam iyimi oldu kötümü oldu diye düşünür, efkarlanır, ağlar ve Allah'a yalvararak çaresiz derdine çare ister.

AL BU HABERİMİ ESEN RÜZGAR
GÖKLERİ DİREKSİZ KURANA GÖTÜR
ALTI GÜNDE VAREYLEDİ DÜNYAYI
PAZAR GÜNÜ TEMEL KURANA GÖTÜR

Hüseyin'in sitemi bitmiyor ağlıyor, tabiatın karanlığında Allah'a dilekçesine devam ediyor ve yalvarıyor dua ediyordu.

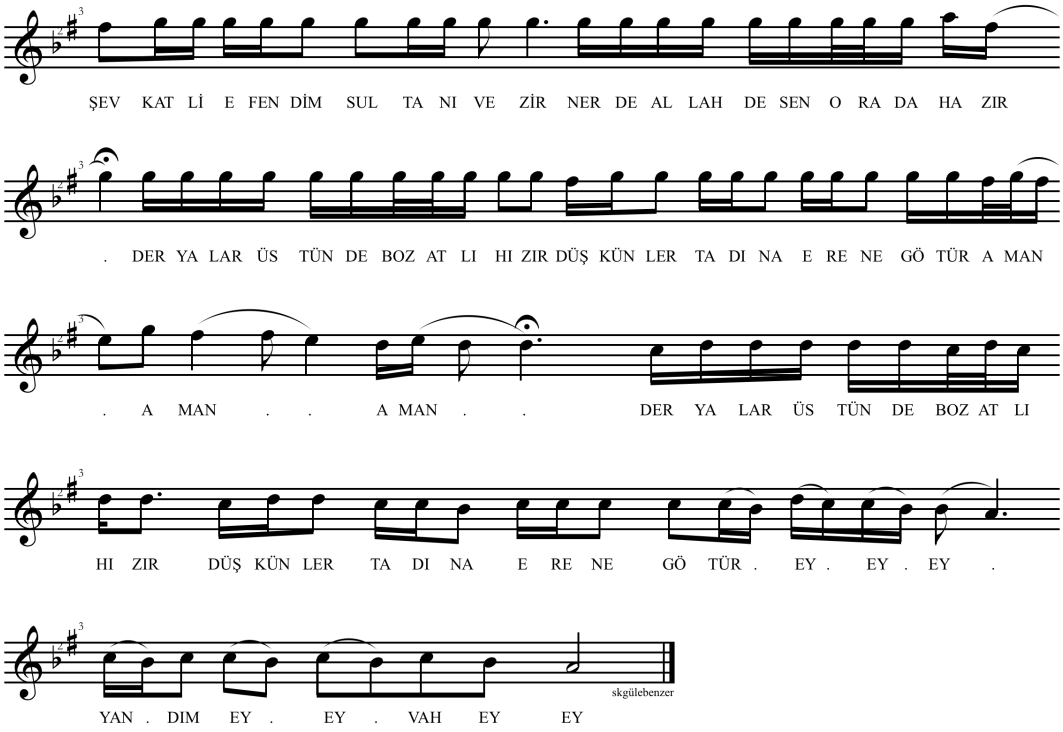

ŞEVKATLİ EFENDİM SULTANI VEZİR
NERDE ALLAH DESEN ORADA HAZIR
DERYALAR ÜSTÜNDE BOZ ATLI HIZIR
DÜŞKÜNLER TADINA ERENE GÖTÜR

Aniden bir ihtiyar çıktı Hüseyin'in karşısına. Selamünaleyküm oğlum Hüseyin dedi. Hüseyin; ihtiyar beni nereden tanıdın deyince, İhtiyar, oğlum biz kayıplardanız, bizim için örtük perde kitli kapı olmaz, sen bağırmasını, bende gelmesini bilirim. Hadi yavrum senin sırtını sıvayayımda o anda bütün derdin şifa bulsun deyip sırtını sıvazlar ve gözden kaybolur. Hüseyin babanın pirlerden ermişlerden olduğunu anlamış ve derdine şifa bulmuştur. Atının üzerine binmiş neşeyle Diyerbakır'a gelmişti, bir pınarın başında kareler giyinmiş genç bir kızın su doldurduğunu gördü. Tanımıyordu Hüseyin kızı, meğerse giderken yedi yaşında bıraktığı bacısı Fatma değilmi bu, herhalde? Hem bir su isteyim hem de şu genç kadından birkaç soru sorayım diyerek sazını göğsünün sinesinin üzerine getirdi. Bakalım ne diyecekti, su dolduran kara kızdan neler soracaktı ve tanımadığı bacısı Fatma da Hüseyin'e ne cevap verecekti?

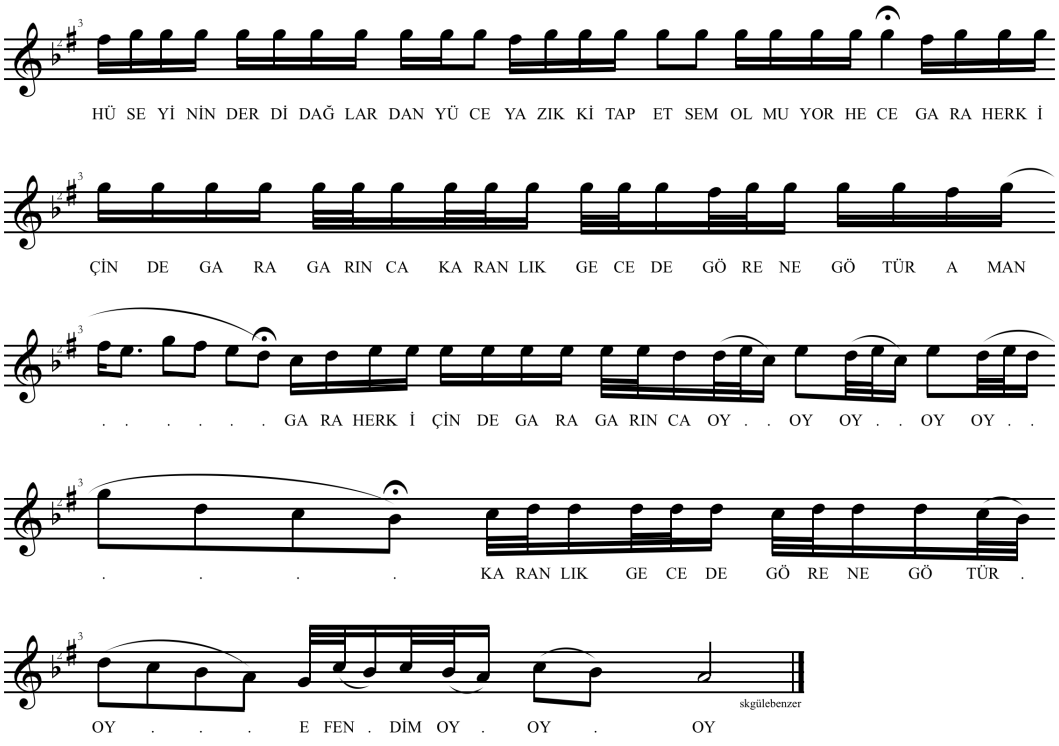

HÜSEYİN'İN DERDİ DAĞLARDAN YÜCE
YAZIK KİTAP ETSEM OLMUYOR HECE
GARA HERK İÇİNDE GARA GARINCA
KARANLIK GECEDE GÖRENE GÖTÜR

Fatma Hüseyin'e doğru döndü ve ey yolcu! Görüyorsun içim dışım dert dolu, ne depreştiriyorsun benim yaramı diyerek siyah örüklerinden birini saz ettide, tanımadığı yolcuya görelim neler söyledi?

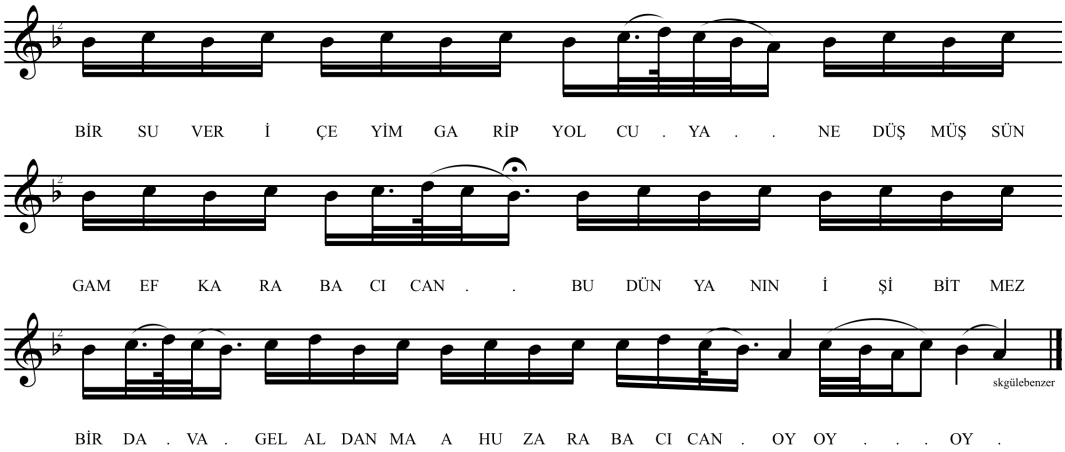

BİR SU VER İÇEYİMGARİP YOLCUYA
NE DÜŞMÜŞSÜN GAM EFKARA BACICAN
BU DÜNYANIN İŞİ BİTMEZ BİR DAVA
GEL ALDANMA AHUZARA BACICAN

İÇ SUYUNU YOLCU GEÇ GİT YOLUNA
KOYMA DERT ÜSTÜNE YARA GARDAŞIM
GÖZ YAŞLARIM DÖNDÜ BAHAR SELİNE
HER GÜN DÖKTÜM BU PINARA GARDAŞIM

HÜSEYİN, NİÇİN KARELER GİYİNMİŞ BİR DE BUNU SORMALIYDI?

İNSAN BİR KAPTANDIR DÜNYA BİR GEMİ
ÇARPAR BİR KAYAYA SONU EN CAMİ
ÖLÜSÜ OLMAYAN GEYMEZ MATEMİ
NİYE BÖYLE GEYDİN KARE BACICAN

CEVAP VERİYORDU FATMA.

BİR KARINDA YATTIK GİTTİ GELMEDİ
YUVAMIZDA BAYKUŞ ÖTTÜ GELMEDİ
ECEL YOLLARINI TUTTU GELMEDİ
MİHMAN OLDU BİR MEZARA GARDAŞIM

BU KADIN ÖLÜMDEN BAHSEDİYOR, ACABA BACIM FATMA MI DİYE SORDU?

GURBETE GİDERKEN VAADİ NEYDİ
DÜNYADAN ALDIĞI TADI NEYDİ
SEN KİMSİN GARDAŞIN ADI NEYDİ
SÖYLE BANA AŞİKARE BACICAN

FATMA SON OLARAK CEVAP VERİYORDU.

KIRILSIN KANADI ÇARKI FELEĞİN
GENÇ YAŞIMDA BOŞA GİTTİ EMEĞİM
FATMA BACISIYIM HÜSEYİN BEYİN
SENEM GİTTİ YAD ELLERE GARDAŞIM

Tanışmıştı bacı kardeş, sarılıp eve doğru giderken biraz evvel gelin olup giden Senem'in kapısının önündeki bir sedirin üzerine beyaz bir post atmışlar, üzerinde saçları beyazlanmış bir ihtiyar oturuyordu. Gözleri görmez kulakları duymaz olmuştu. Bu ihtiyar, yedi yıl önce Hüseyin'in bırakıp gittiği babası Ali İzzet beydi. Hüseyin selam verdi Ali İzzet bey selamı duyamamıştı. Hüseyin babasına, eyvah baba demek ki senin gözlerin görmez kulakların duymaz oldu diyerek efkarlanan Hüseyin, babasına kendisini tanıtmak için şu türküyü okuyordu. Çünkü babası oğlunun gurbette öldüğünü biliyor ve artık inanmıyordu.

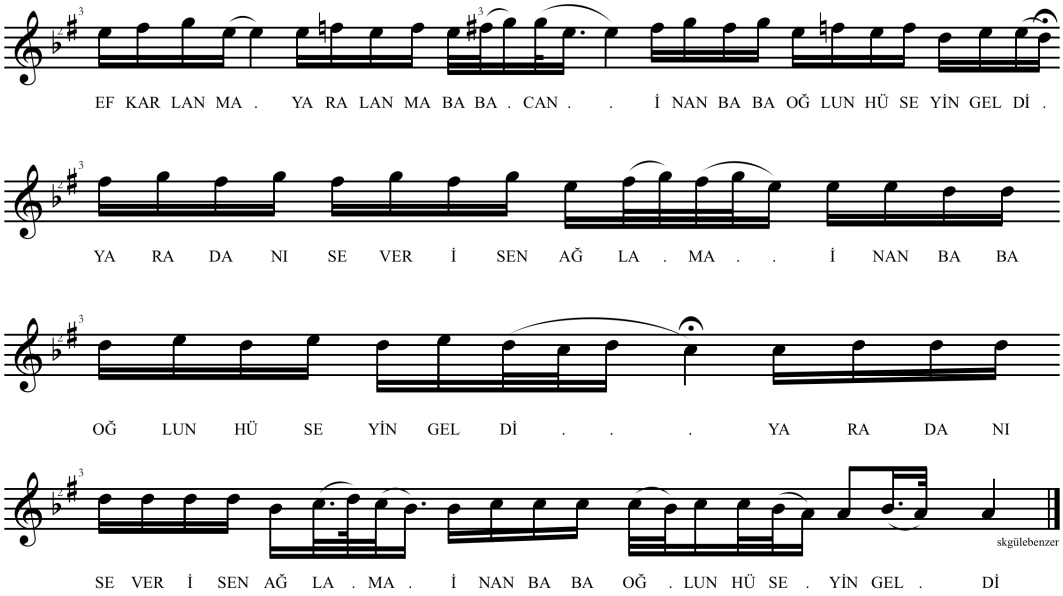

EFKARLANMA YARALANMA BABACAN
İNAN BABA OĞLUN HÜSEYİN GELDİ
YARADANI SEVERİSEN AĞLAMA
İNAN BABA OĞLUN HÜSEYİN GELDİ

Geç be oğlum, biliyorum beni teselli ediyorsun, benim Hüseyin'im nerden gelecek? Öldü, toprağa karıştı, kemikleri sürme oldu deyince, Hüseyin babasının iyiden iyiye inanmaz olduğunu anlamış söylüyordu Hüseyin.

HER YILDA BİR BAYRAM OLDUĞU GİBİ
AĞLAYAN YETİMLER GÜLDÜĞÜ GİBİ
YUSUF'UN MISIR'DAN GELDİĞİ GİBİ
İNAN BABA OĞLUN HÜSEYİN GELDİ

BABA HÜSEYİN'İN DÖNDÜ ŞAŞKINA
BUNDAN SONRA MİHNET ETMEM ÜÇ GÜNE
YERİ GÖĞÜ YARATANIN AŞKINA
İNAN BABA OĞLUN HÜSEYİN GELDİ

Babası taşın üzerinden oğlunun boynuna sarılmak için kalkmak istemiş ama aşırı ihtiyarladığı için kalkamamıştı. Çocuk kadar küçülmüş babayı, aslan gibi büyümüş bir oğul kucaklamış merdivenlerden çıkarıyordu. Ağlıyordu Ali İzzet Bey hüngür hüngür. Hüseyin ağlama baba işte ben geldim. Hayır oğlum, Senem gibi gelin gittikten sonra, Hüseyin gibi oğul gelse de olur gelmese de olur demişti. Hüseyin babasına, baba ben Kahraman Ağayı gördüm, gelininde birazdan gelecek dedi. Ali İzzet Bey, o zaman beni balkona çıkarda o sadık dostum Kahraman Ağanın gelişini göreyim dedi. Kahraman Ağa, atlılara at oynatmayı, davulculara davul patlatmayı talimat vermişti. Çok geçmeden konağın karşısında şahlanan at kişnemesi ve nal sesleri görüldü duyuldu. Kahraman Ağa, Ali İzzet Bey! gelinini getirdim dedi. Ali İzzet Bey Kahraman Ağaya, senden bir ricam var kabul et dedi. Gelinim Senem'i indir, kızım Fatma'yı bindir dedi. Senem indi, Fatma bindi bu hikâye burada bitti, kahramanları maziye karıştı.

Âşık Güruni’nin Hikâyesi

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 4

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ
2019

KAYNAK KİŞİ
Aşık Yaşar REYHANİ

AŞIK GÜRUNİ'NİN HİKAYESİ

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

Gürun yaylalarında Mehmet Bey adında çok zulumkâr Bir bey yaşıyordu, mahiyetindeki insanları hiçe sayıyordu, eziyordu, sömürüyordu, dövüyordu, seviyordu. Ruhu hassas olan dert çekmeyi bilemeyen bir Aşık yaşıyordu bu yaylada bunun da adına Aşık Güruni diyorlardı. Aşık Güruni Mehmet Bey'in zulmüne tahammül edemiyordu. Gidecekti gurbet ellere, birkaç kuruş kazanacaktı, getirecekti çoluk çocuğunu bekleyecekti, veyahut da imkân bulduğunda ilk etapta çoluk çocuğunu alacaktı gürun yaylalarından götürecekti Aşık Güruni. Bu amaçla bir gece çok sevdiği hanımı ve çok sevdiği dört oğlan çocuğunu memleketinde bırakarak gecenin yarısıydı değneğini omuzuna heybesini değneğine taktı, çarıklar ayağına çekti elini ver bana Diyarı Gurbet dedi de gitmekteydi. Ozanlarda en güzel ağıtlar türküler ayrılırken söylenir. Hanımı Aşık Güruniye baktı, demek ki beni bırakıp gidiyorsun, git efendim git, hiç merak etme ben elimin yüzümün güzelliğini tozlarla kaplar, beylerin nazarı dikkatini bozarım. Onların ekmeğini pişirir, çamaşırını yıkar, eskilerini temin eder çocuklarımı beslerim. Git aşık Gürunum git dedi, arkasından da şu türküyü söyledi. Görelim Nergiz bacı ne söyledi aşık Güruni nasıl çekip gidiyordu.

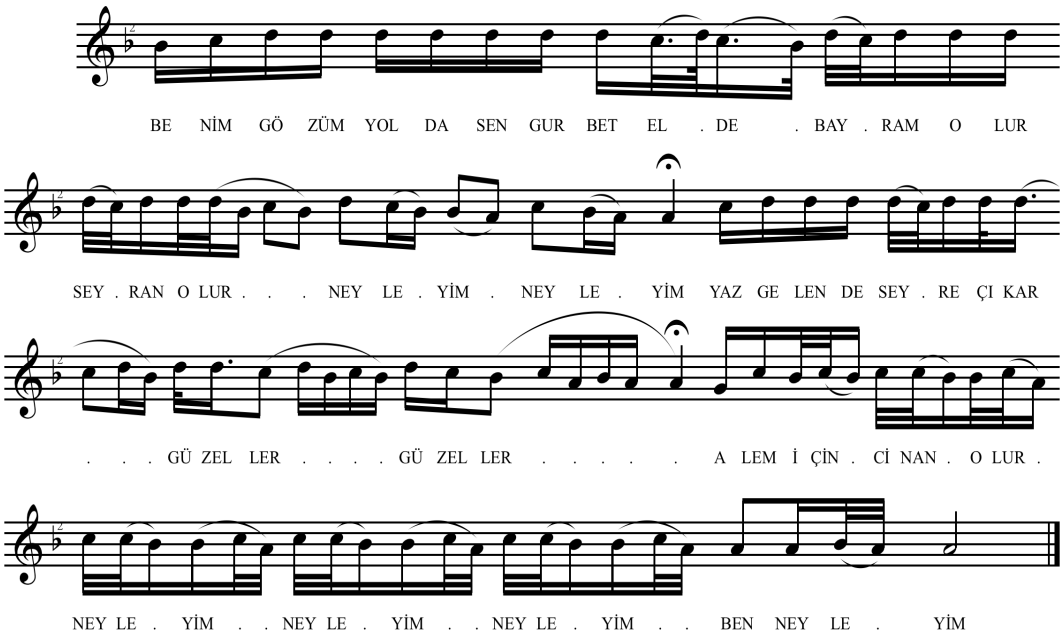

1. KITA
BENİM GÖZÜM YOLDA SEN GURBET ELDE
BAYRAM OLUR SEYRAN OLUR NEYLEYİM
YAZ GELENDE SEYRE ÇIKAR GÜZELLER
ALEM İÇİN CİNAN OLUR NEYLEYİM

2. KITA
ŞU UÇAN KUŞLARDAN HABER ALAMAM
DÜĞÜN OLUR BAYRAM OLUR GÜLEMEM
PINARIN YOLUNA GİDİP GELEMEM
İNSANOĞLU DÜŞMAN OLUR NEYLEYİM

Böylece ağlaya sızlaya gitmek kararını almıştı aşık Güruni, arkasından feryat eden Nergizine ve onun acı türkülerine karşılık vermek mecburiyetini hissetmişti âşık Güruni. Görelim aşık Güruni ayrılırken Nergizine ne diyordu?

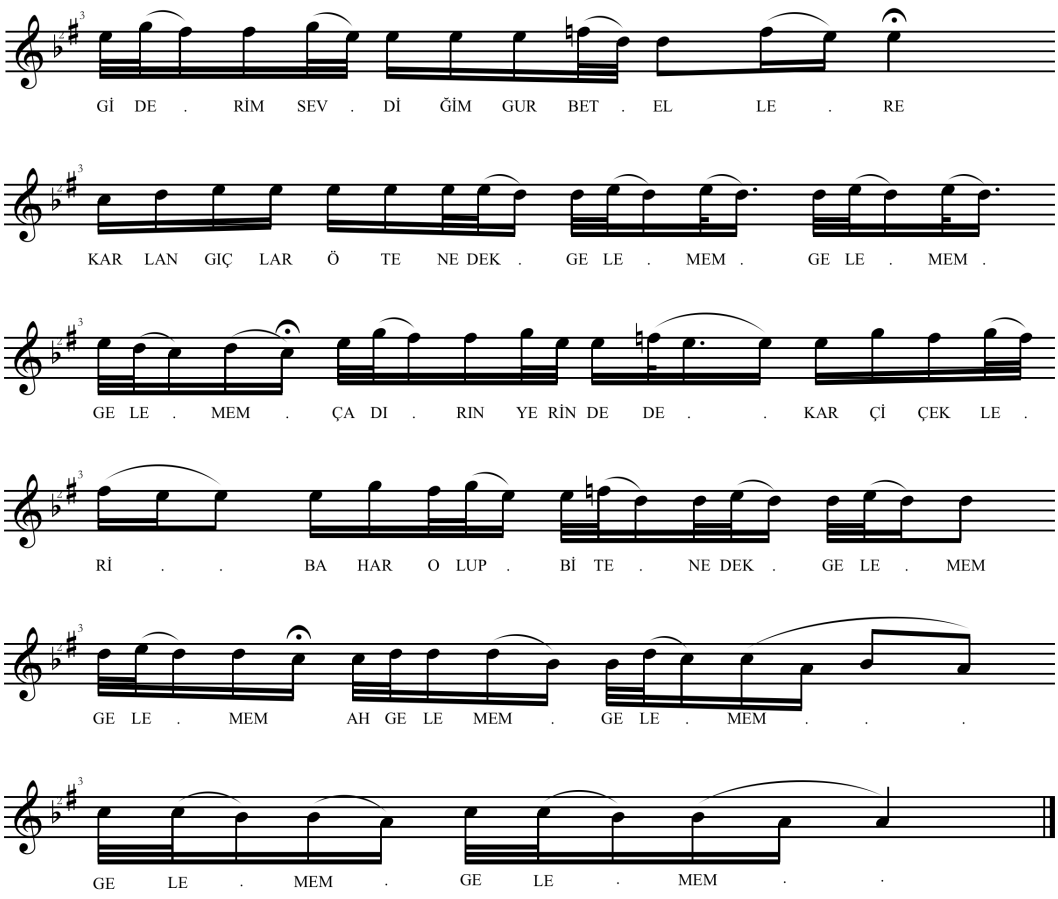

GİDERİM SEVDİĞİM GURBET ELLERE
KARLANGIÇLAR ÖTENE DEK GELEMEM
ÇADIRIN YERİNDEDE KAR ÇİÇEKLERİ
BAHAR OLUP BİTENE DEK GELEMEM

Böylece gurbet yoluna devam etmişti aşık Güruni, bilmezdi gideceği yeri, günlerden bir gün tanımadan bilmeden Köroğlu'nun Çamlıbeline yolu düşmüştü. Bir ilkbahar günüydü Köroğlu Yaylası'nda alemleri seyrediyordu, geçen Kervanlardan haraç almak için, haksızlara karşı koymak için, düzenlediği kızanları ile beraber sohbetine devam ediyordu Köroğlu. Gözcüleri tarafından sırtında bir saz Çamlıbel çayırlıklarından geçtiğini söyler. Aman o misafiri yanıma çağırın hele de sazlı olursa çok severim dedi. Ayvaz koştu garip aşık olan Güruniye gel Köroğlu seni çağırıyor deyince, evladım benim Köroğlu ile ne işim var hiç kimseye cenk ilan etmedim hiçbir yiğide karşı koymadım, ben mazlum bir fakirim dediyse de, gel kardeşim gel, zaten Köroğlu senin gibi mazlumlara dokunmaz. Onun keseceği baş en azından bir milyon fakirin hakkını yemiş olacak dedi ve aşık Güruni'yi Köroğlu'nun Sarayı'na çıkardı. Köroğlu aşık Güruni'yi görür görmez onun büyük bir darbe gördüğünü gözünden anlamıştı. Otur bakayım Aşık dedi, çorba getirdiler, şerbet getirdiler, yiyordu söylüyordu ama yutmakta gayet güçlük çekiyordu, çünkü sıladaki sevgilisi, aç susuz bırakmış olup geldiği çoluk çocuklarını hayal ediyordu. Çorbasını içtikten sonra, Köroğlu Aşık Güruni'ye nereden gelip nereye gittiğini sordu görelim neler dedi?

Söylüyordu aşık güruni, Dinliyordu Köroğlu, devam ediyordu aşık Güruni.

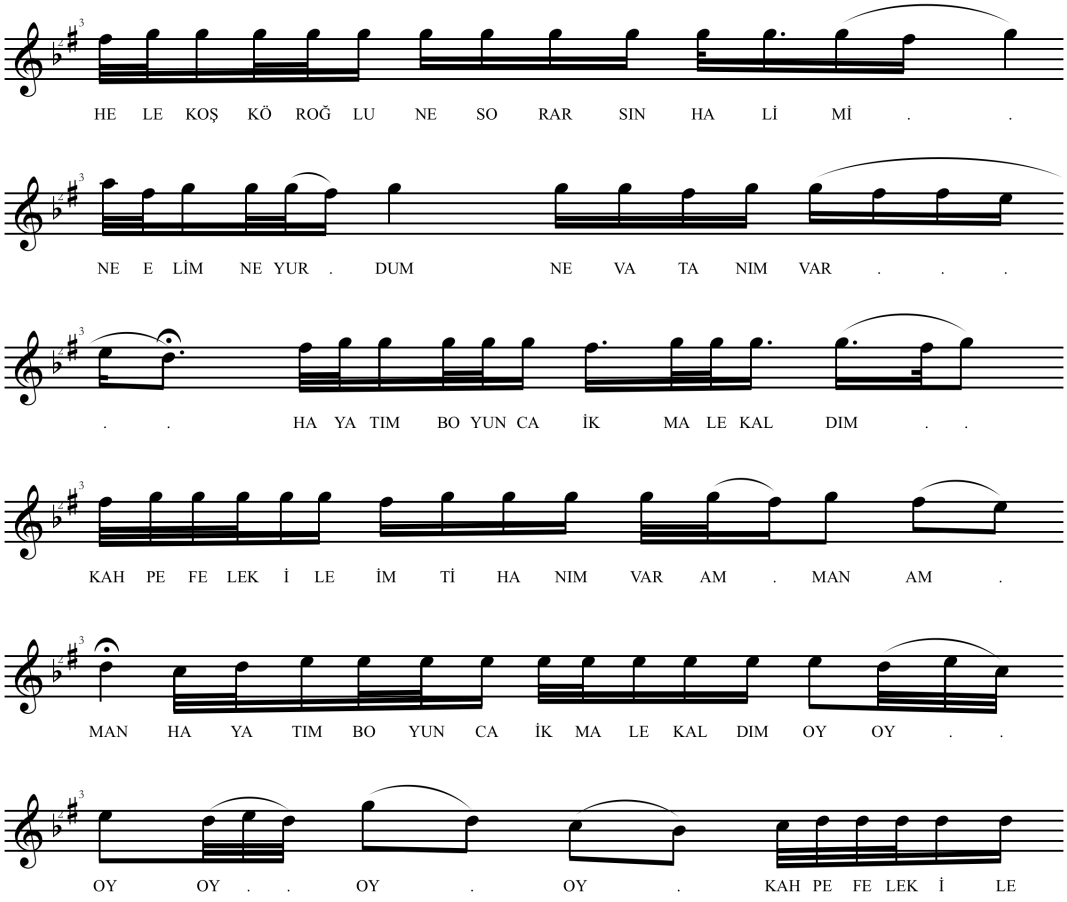

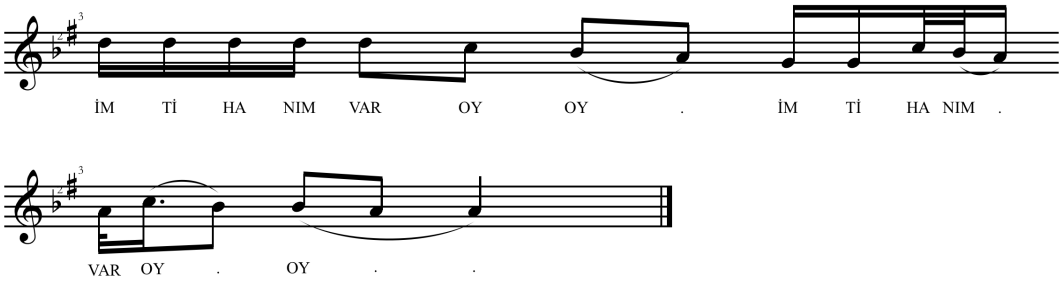

KOŞ KÖROĞLU NE SORARSIN HALİMİ
NE EVİM VAR NE YURDUM NE VATANIM
HAYATIM BOYUNCA İKMALE KALDIM
KAHPE FELEK İLE İMTİHANIM VAR

Köroğlu, evladım demek ki senin ismin Mehmet, evet efendim ismim Mehmet çünkü isminin Âşık Güruni olduğunu inkâr etmesinin sebebi, olur ki beni tanır da Âşık Gürun Beyi Mehmet Ağa'nın yaylasından olduğumu bilirse Köroğlu beni kahreder diye. Peki evladım memlekette kimin var deyince, gökte yıldızımdan başka hiç kimsem yok demişti, inkâr etmişti çoluk çocuğu hanımının olduğunu. Çünkü Köroğlu yaylasına analı babalı oğullu kızlı engelli kimseleri almazdı. Bunu bilerek düşünerek etmişti hiç kimsem yok demişti, sevindim demişti Köroğlu. Âşık Mehmet, seni bu Çamlıbel'de durdururum hayatın boyunca burada çalışırsın geçinir gidersin dedi. Bir yandan Âşık Mehmet bu işe sevinirken diğer yandan Köroğlu'nun kanunları çok ağır basmıştı. Çünkü şöyleydi Köroğlu'nun kanunları; bu yaylada üç kanun vardır ve riayet edilmesi gereklidir! Birinci kanunum ağlamak yasaktır, ikinci kanunum korkmak yasaktır, üçüncü kanunumda bu yaylanın maaşı 3 yılda bir kere verilir. Düşünmüştü Âşık Mehmet, ağlamaya gizli gizli ağlarım, korkmaya da zaten değmez, hayatım korku içinde geçmiştir onu da bertaraf edelim, hadi çoluk çocuğum memlekette aç susuz beklerken ben burada 3 yılda bir kere verilen maaşı nasıl beklerim dedi ise de artık Köroğlu kanunlarına riayet etmek mecburiyetinde kalmıştı. İtiraz edemiyordu boynunu kaderi ilahiye sürüp gidiyordu günler, aradan üç yıl geçmekteydi geçsin yıllar bakalım. Biz haberi Gürun Yaylalarından verelim. Bir gün Gürun Yaylası Mehmet Ağa Yaylası'nı çıkmış gezerken Âşık Güruni'nin hanımının bir avlu içerisinde, mahniler söyleyerek deyişler diyerek çamaşır yıkadığını duydu gördü ilk görüşte de çok hoşuna gitmişti. Yaylasına çekilen Mehmet Ağa, derhal

şu evde bir kadın var onu bana aile edeceksiniz dedi. Dalkavukları, uşakları, hizmetçileri, boyun kesicileri koştular, kadını kamçı zoruyla kamçı zoruyla darbeleye darbeleye getirdiler, istemeyerek Mehmet Bey'e hanım ettiler. Çocuklarında aklı keserlerini bir taş ocağında çalıştırıyorlardı, annesinin yanında tek kalan küçük çocuğunu da annesi ile başbaşa verdirmişlerdi, bu feryatta Gürun Yaylası'nda sürüp gitmekte iken ben tekrar haberi Köroğlu'nun Çamlıbel'in den vereyim. Bir gün bir sabah günüydü, Mehmet Ağa yaylasına çağırmıştı gel bakalım Âşık Mehmet bir-iki türkü söyle de dinleyeyim derken, türkülerini bitirdiler Köroğlu kahvesini içmekteydi, Âşık Mehmet'te yönü pencereye doğruydu pencerenin demirine iki serçe kuşu konmuştu, o serçe kuşlarının birbirlerine karşı muhabbetlerini seyrediyordu anne kuş ağzında getirmiş olduğu nevaleleri yavrusuna vermek isterken, Âşık Mehmet'in gözlerinden tane tane yaşlar dökülüyordu. Köroğlu, Âşık Mehmet Güruni'nin ağladığını görünce ona öyle bir habersiz tokat vurmuştu ki, Köroğlu'nun tokadını siz tasavvur edin. Fakat bu kadar çilekeş âşığa çok hafif gelmişti sanki hiç aldırmamıştı. Ben sana bu Çamlıbel de ağlamak yasaktır dememişmiydim, evet Köroğlu demiştin, demiştin de fakat bende sana kim olduğumu söyleyeyim de benimde dertlerin var. Şu pencereye konan yavru kuş ile anne kuşun arasındaki muhabbeti görürken yavrularımı hatırladım dedide, bakalım Köroğlu burada ne dedi? Söylesin Âşık Mehmet Güruni, dinlesin Köroğlu.

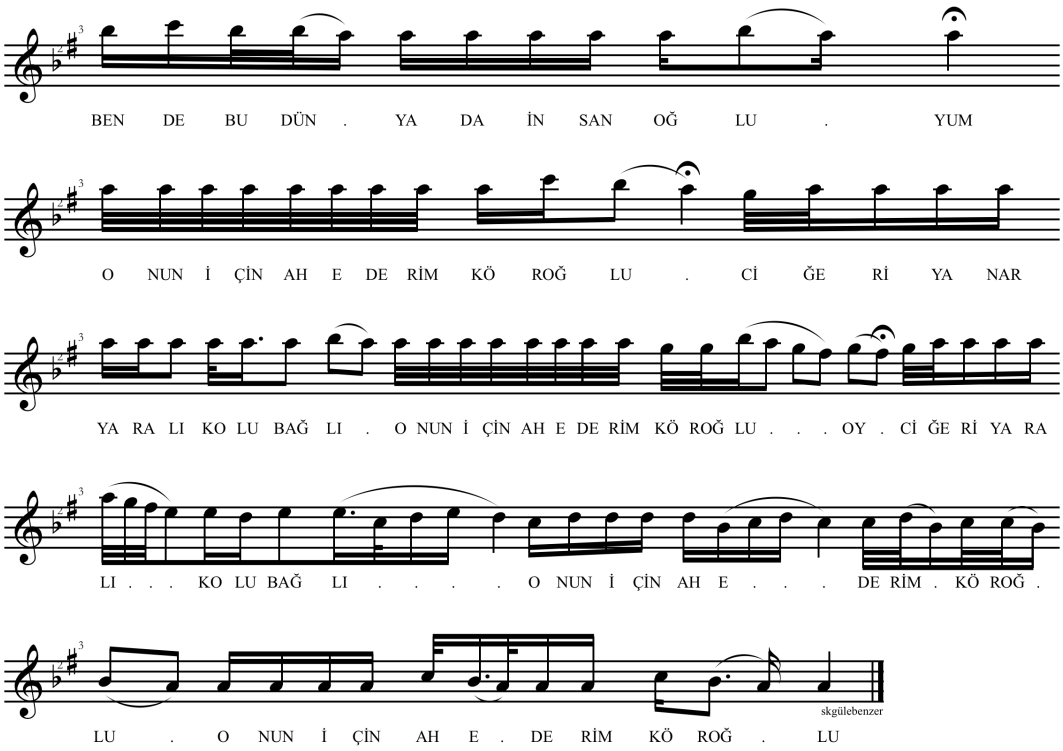

BENDE BU DÜNYADA İNSAN OĞLUYUM
ONUN İÇİN AH EDERİM KÖROĞLU
CİĞERİ YANAR YARALI KOLU BAĞLI
ONUN İÇİN AH EDERİM KÖROĞLU

KÖROĞLU BÜYÜK BİR DİKKATLE DİNLİYORDU, GÖZLERİ KAN REVAN İÇİNDE OLAN BİZİM AŞIK GÜRUNİ DE ÖYLE SAZINA DÖŞENMİŞTİKİ KENDİSİNDEN ADETA GEÇMİŞ GİBİ SÖYLÜYORDU.

YEDİ YIL BİR YARA SEVDALAR ÇEKTİM
BEN ONUN YOLUNDA KANIMI DÖKTÜM
ŞİMDİ GARİP BİR YAYLADA BIRAKTIM
ONUN İÇİN AH EDERİM KÖROĞLU

AŞIK GÜRUN DERLER BENİM ADIMA
HAK ERİŞSİN FERYADIMA DADIMA
DÖRT TANE YAVRUM VAR DÜŞTÜ YADIMA
ONUN İÇİN AH EDERİM KÖROĞLU

Köroğlu, o demir gibi bilekleri sanki yerinden kalkmaz oldu, ok gibi sinir damarları yumuşadı hamur gibi oldu, bu garip âşığın büyük bir darbe yediğini, evladım sen bana inkâr etmedin ya yalan söylemedin ya ben sana sordum senin kimin var memlekette, sen de benim hiç kimsem yok demiştin. Evet Köroğlu bilirdim, Köroğlu analı babalı kimseleri almazmış engelli kimseleri onun için inkâr ettim. Peki yavrucuğum senin çoluk çocuğun nerede deyince benim çoluk çocuğum Gürun Beyi Mehmet Ağanın yaylasında. Eyvah! bu Mehmet Ağa çok zalim çok merhametsiz bir adam evladım. Yine bize iş göründü

diyerek, el altı yani gizlice neler yapacağını düşünen Köroğlu ilk kararı, Âşık Güruni'yi göndereyim memleketine gitsin gelsin. Âşık Güruni'ye bir at temin ettiler, atın üzerine binen Âşık Guruni Köroğlu'ndan hayli bir parada aldı. Böylece Gürun Yaylası olan 3 yıl önce çoluk çocuğunu bırakmış olduğu yaylaya günün birinde kadem basmıştı yani erişmişti Âşık Mehmet Güruni nereye giderdi Mehmet Güruni? ilk defa atını sürdü kendi kapısının önüne geldi ki eski evin içerisine saman doldurmuşlar, samanlıkta güvercinler, serçeler, tavuklar didinmekteydi. Eyvah felek! Bundan 3 yıl önce bu ev de bir ev idi, burada benim sevgili Nergizim 4 tane yavrum vardı, acaba nereye gittiler diye tereddüt içindeydi. Gürun Beyin korkusundan dolayı yaylanın içine girmeye tereddüt ediyordu zavallı Âşık kapısının önündeki bir sedirin üstüne çöktü, güya o yıkılmış evden, içine dolgusundan, samandan, onun içinde didinen, çırpınan kuşlardan, tavuklardan, güvercinlerden sevgilisinin nereye gittiğini, çocuklarının nereye gittiğini soracaktı. Sazı bağrına bastı gözyaşlarını buram buram akıtıyordu Âşık Mehmet Güruni, görelim ki ne diyordu?

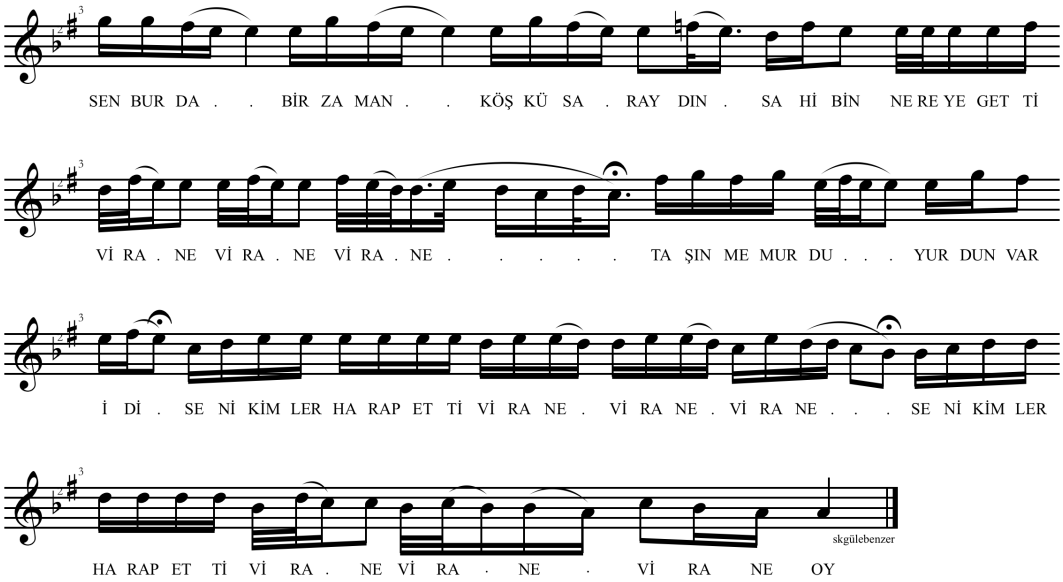

SEN BURDA BİR ZAMAN KÖŞKÜ SARAYDIN
SAHİBİN NEREYE GİTTİ VİRANE
TAŞIN MEMURDU YURDUN VAR İDİ
SENİ KİMLER HARAP ETTİ VİRANE

GARİP KUŞLAR OTAĞIMA SAHİP OLMUŞ
GÜZELLER YURDUNA SAMANLAR DOLMUŞ
BULUT GELMİŞ YILDIZLARIN KAYBOLMUŞ
GÜNEŞİN NE ZAMAN BATTI VİRANE

GÜRUNİ AVCIYIM OKUM YOK YAYDA
ÖMRÜM KÜTAH OLDU EMEĞİM ZAYDA
BUNDAN SONRA MAMUR OLSA NE FAYDA
BENİMDE GENÇ ÖMRÜM BİTTİ VİRANE

Ağlıyordu sızlıyordu ne fayda, virane cevap vermezdi Âşık Güruni'ye. Ellerini dizlerine dayayarak sanki oturduğu yerden güçlükle kalktı, güçlükle kalkan Âşık Güruni şöyle yaylanın iç sokağına doğru yürürken sokağın içerisinde çocukların gülüp oynadıklarını koşup oynadıklarını gördü, içlerinden bir çocuğun da o çocuklardan çok uzakta boynu bükük oturduğunu gördü yavrucuğum selamünaleyküm dedi, çocuklar aleykümselam amca dediler. Evladım siz bu yaylanın çocuklarısınız, şurada bir yıkık ev var o ev kimindir dedi, bilmiyoruz amca biz kalktık o ev öyle virane gördük deyince, bir tarafta suskun perişan oturan küçücük yavru Âşık Güruni'ye doğru geldi amca o ev bizimdir dedi. Evladım sen kimin oğlusun, ben Âşık Güruni varmış da onun oğluyum, şimdi nerede baban evladım, babam gurbetlerde ölmüş, annem öyle diyor, çünkü 3 yıl 4 yıl evvel gitmiş dönüp gelmedi gelmediğine göre herhalde ölmüş olması lazım. Evladım

annen nerede, annemi de bu yaylanın beyi kamçı zoruyla aldı kendisine aile etti ikinci aile etti dedi. Âşık Güruni neyin nasıl olduğunu neyin nereye geldiğini çok iyi biliyordu Âşık Güruni yayla beyi Mehmet Bey'e hiçbir zafer kılamayacağını anlayınca gözlerinden tane tane yaşlar döktü, o küçücük yavruya yavrum ben senin babanın ahbabıyım, babanı sağlığında çok iyi tanırdım, gel senin boynuna sarılayım babanın namı hesabına seni bir öpeyim dedi de kendi kuzusunu yavrusunu bağrına bastıda doyasıya öptü ve ağladı yaylayı terk etti. Akşama eve dönen çocuk, annesine anne bugün bir amca gördüm babamın ahbabıymış ağlaya ağlaya beni öptü boynuma sarıldı çekti gitti sazı da vardı anne deyince, evladım yüzünde beni de var mıydı, vardı anneciğim, eyvah yavrucuğum o senin babandır diyerek, ne tarafa gitti kuzum, bilmiyorum annem çekip gitti dedi. Nasıl bulacaktı zavallı kadın, bulamazdı bilemezdi? Dur bakalım evladım bunun arkasından ne çıkar. Âşık Güruni, Köroğlu'na Çamlıbel'e geri döndü. Sanki bu birkaç ay içerisinde çok ihtiyarlamış olan Âşık Güruni yayladan içeri girdi, Köroğlu'na doğru yaklaşırken Köroğlu'da pencereden bakıyordu, onun başında çok büyük felaket gönlünde çok büyük azamet olduğunu anlamıştı, dur bakalım Allah'tan hayırlısı demişti ki, Âşık Güruni içeriye girdi atını salıverdi Köroğlu'nun göğsüne kapandı tıpkı bir baba bir bir oğul Bir babanın göğsüne kapanır gibi hüngür hüngür ağladı, ağlamanın faydası yok Âşık Güruni anlat bakayım, anlat ne oldu, ne geçti, ne gördün deyince, sazını çekti görelim bakalım Köroğlu'na ne dedi ?

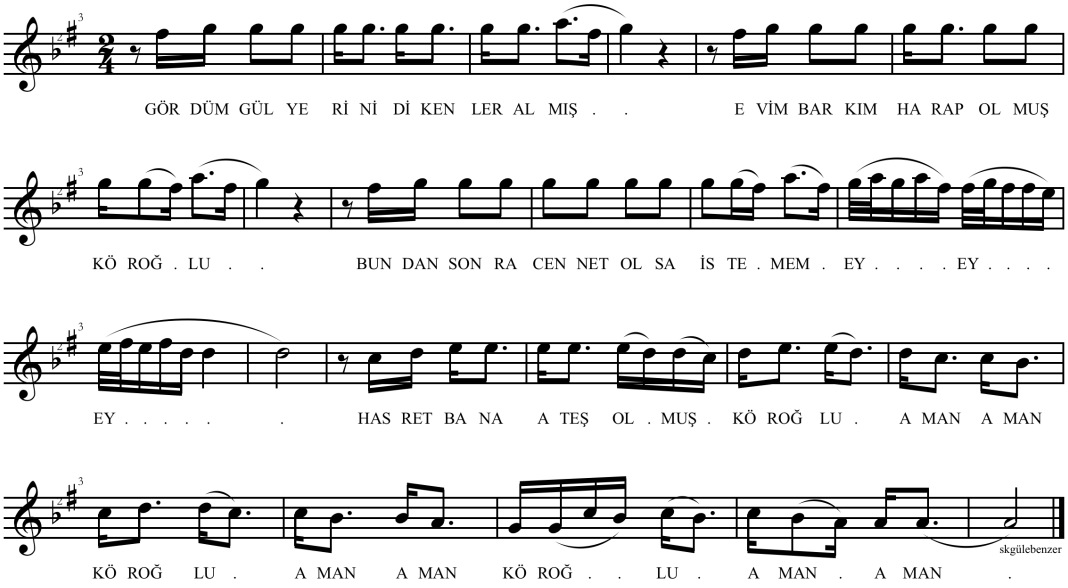

GÖRDÜM GÜL YERİNİ DİKENLER ALMIŞ
EVİM BARKIM HARAP OLMUŞ KÖROĞLU
BUNDAN SONRA CENNET OLSA İSTEMEM
HASRET BANA ATEŞ OLMUŞ KÖROĞLU

YAVRULARIM ÖKSÜZ BOYNU BÜKÜLMÜŞ
FİDANLAR KURUMUŞ YAPRAK DÖKÜLMÜŞ
YAVRULARIM GÖÇ EYLEMİŞ ÇEKİLMİŞ
GÜL YERİNİ DİKEN ALMIŞ KÖROĞLU

UYANDIMKİ GECE GELMİŞ YARIMA
GÖZYAŞIM DAMLAMIŞ AVUÇLARIMA
ZULÜMKARLAR KASTEYLEMİŞ YARİME
NERGİZ'İ MEHMET BEY ALMIŞ KÖROĞLU

Uyandım ki gece gelmiş yarıma, gözyaşım damlamış avuçlarıma, zalim felek kasteylemiş canıma yârimi Mehmet Bey almış Köroğlu. Köroğlu o zaman Âşık Güruni'ye bir tokat daha vurdu, oğlum ben sana bunun böyle olacağını çoktan söyleyecektim ama sen bana yalan söyledin, başından bana kimsem yok dedin, beni de uyuttun kendini de uyuttun. 1999 Keleş'in oturduğu Çamlıbel yaylasına kımız içen beylerin içine döndü Köroğlu, bana 40 gün müsaade edeceksiniz, başka çaremiz yok, bundan sonra biz dönmeliyiz, biz dönmeliyiz davamıza dedi, Kıratını yağız boyadı, başına Mevlâna külah örttü, eline 99 sayı tesbihi aldı, bir taraftan keşkülü teberi aldı, sanki Köroğlu öyle bir derviş olmuş ki ömrünü Medine yollarında çürütmüş gibi bir derviş oldu. Çekti kıratını elin ver bana dedi günlerden bir gün Mehmet Bey'in yaylasına girdi. Bu kaba sakallı ihtiyarı gören, onun dalyan gibi kametini gören insanlar etrafında

toplandılar. Yahu yaylamıza böyle bir derviş ilk defa gelmişti, şu mübarek adamın azametine bak dediler. Aksine de yayla beyi Mehmet Bey dervişlerden, alimlerden, hocalardan, seyyahlardan ve âşıklardan hiç hoşlanmazdı. Ne var o yaylada, o toplantı ne toplantısıdır deyince, efendim bir derviş gelmiş dediler, çağırın bakayım dervişi dedi. Derviş ismini değiştirmiş Köroğlu değil de Ruşen Ali koymuştu. Çağırdılar Köroğlu'nu geldi Mehmet Bey'in huzuruna, nerelisin sen derviş? Efendim ben Şamlıyım, Bağdatlıyım, Basralı'yım, Halepliyim, benim yerim yurdum yoktur, ben nerde akşam orada sabah, Bir dost bir post deyince, Köroğlu'na ağzın laf yapmayı biliyor derviş dedi de ve öyle iki tokat çekti ki, ama Köroğlu'na kar etmezdi herkem harenin tokadı. Yine de Köroğlu atının terkisine bağlamış olduğu sazını indirdi görelim ki yayla beyi Mehmet Bey'e neler dedi?

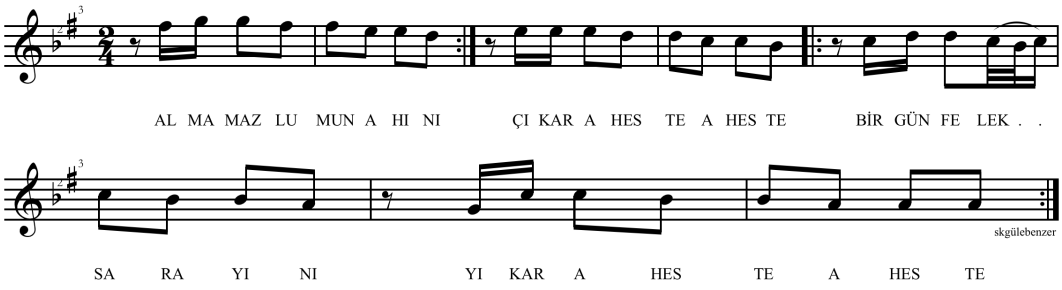

ALMA MAZLUMUN AHINI
ÇIKAR AHESTE AHESTE
BİRGÜN FELEK SARAYINI
YIKAR AHESTE AHESTE

ŞARABI KOYMA KABINA
CEVAP EYLE CEVABIMA
BİRGÜN FELEK HESABINA
BAKAR AHESTE AHESTE

RUŞEN ALİ SÖZÜN NEME
HANÇER MİSALİ SİNEME
BİRGÜN SENİ CEHENNEME
YAKAR AHESTE AHESTE

Böylece Köroğlu'nun bu yumuşatıcı telkinatları adeta yaylabeyini büyülemişti. Mehmet Bey hata ettim diyerek Ruşen Ali'nin eline kapandı derviş baba beni affet, senin gibi azametli derviş hiç görmemiştim neler söyledin neler dedin diyerek, özür dileyerek, günahın bağışlanmasını istedi ve bilmeyerek Köroğlu'nu bir çadırın içine yerleştirdi. Köroğlu dedi ki buradan oyanısına Mevlam kerimdir diyerek çadırın içine oturmuş nargilesini çeker, ara ara desinler için namazını kılar, belki de namazı abdestsiz kılardı.

Köroğlu, bu yayla içerisinde yayla beyi Mehmet Bey'in iki de hanımı, Köroğlu'na kahve götürür nargile getirir, nargile götürür tütün getirirlerdi, hizmet ederlerdi el göğüste el pençe divan dururlardı ayaklarını yıkarlar, abdest suyu getirir, ondan fazilet beklerdi dua beklerlerdi. Bizim Köroğlu ise ne zaman bir fırsat bulacaktıki, Âşık Güruni'nin hanımına, Güruni bizim yaylada diyecek kızım hiç korkma diyecek. Fakat bir türlü bir ara kadınlar şöyle aşığın etrafında toplandılar derviş babayı bir dinleyelim iki nasihatini dinleyelim derken bakalım bizim Köroğlu bu hanıma ne gibi bir parola verecekti, evladım hiç merak eyleme senin sevgilin bizim yayladadır, ben seni buradan kaçırmaya geldim dedi meğerse çadırın dışından dinliyorlarmış Köroğlu'na öyle bir tuzak kurdularki kuyunun içine attılar. Köroğlu'nun bu kuyudan çıkabilecek gücü yoktu. Nergiz Hanım, yavrum gece gündüz deme, açım susuzum deme, Çamlıbel diye bir yer varmış, oraya git, Köroğlu'nun keleşleri varmış onlara haber ver gelsin kurtarsınlar, aksi takdirde adam ölecek. Yavrucuk günlerden bir gün Çamlıbel'e vardı kadem bastı. Bunu gören köse Kenan, Demircioğlu, Bursalı Topal Dursun, Niğdeli Geyik Ahmet, Erzurumlu Demircioğlu, Fırfırik Burun, Tozkoparan, değirmen taşı kaldıran gibi pehlivanlar yavrucuğu karşıladılar. Evladım niye ağlıyorsun amca sazım yok ki söyleyeyim, ben Âşık Güruni'nin oğluyum. Öyleyse yavrum seni babanın yanına götürelim, hayır babamı götürmek beni kurtarmaz, sizden kaba bıyık kaba sakal bir adamı kuyuya attılar gelin kurtarın deyince, Çamlıbel'den 1999 koçak atlarını bindiler, cenk ziline öyle bastılar ki sanki Çamlıbel'de deprem oluyordu. Usta kurtlardı bunlar, acemi koyunlar dayanamayacaktı bunların şerrine muhakkakki. Köroğlu'nun keleşleri günün birinde Gürun Beyin yaylası'nı dağıttılar Gürun Beyi yakaladılar öldürdüler ve Âşık Güruni ile hanımı Nergis Hanımı aldılar Çamlıbel'e getirdiler ve orada toyunu düğününü yapılar, her iki hasret aşığı yeniden murada eriştirdiler. İşte kahramanlık hikâyeleri bunun için söylenir. Bir mazlumun hikâyesi anlatıldığı zaman muhakkak karşısında bir lütuf, bir merhamet sahibi de anlatılır. Bir yoksul düşkün insan anlatılırken onun karşısında muhakkak bir merhamet sahibi kahraman koçakta anlatılır. Bu da ancak bizim Türk milleti şiarında vardır, bu hikâyeler atadan dededen bize gelenektir böylece hikâyemiz sona erdi.

Erciş'li Emrah'ın Hikâyesi

Ercişli Emrah, Selvi'sini 14 sene aradıktan sonra bulmuştu, yüz bin türlü çile ile memlekete getirmişti. Ona bir köşk yaptıracaktı, köşkün içinde murat alacaktı zavallı garip âşık. Bir gün sabahleyin uyanmıştı ki, sevgilisini ona münasip görmeyen layık görmeyen kardeşleri almışlar tekrar kaçırmışlar. Halktan birisi yaklaştı ve Emrah'a ne yaptırıyorsun, Selvi'me köşk yaptırıyorum deyince, eyvah! Arkadaş değirmen elden gitmiş sen hâlâ çak çakı yapıyorsun, deyince ne oldu arkadaş bir şey mi oldu? Evet bir şey oldu ya, bu gece Selvihan'ı kardeşleri aldı kaçtılar deyince beyninden vurulmuşa dönen zavallı Emrah hayatın ikinci çilesinin, gurbetin ikinci yollarının başladığını görür sazı sinesine basar da ağlaya ağlaya şöyle der.

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 24

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim (Usta Malı)

MÜZİK
Aşık REYHANİ

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

ERCİŞLİ EMRAH'IN HİKAYESİ

YÜZBİN DERT ÇEKMİŞEM BİN DAHİ GEREK
ÇOK ÖMÜR LAZIMKİ BİR DAHA GÖREK
YARİ BENDEN ALDI AMANSIZ FELEK
HOYRAT DOST BAĞINDAN GÜL ALDI GİTTİ

NAZLI YARİN KEM HABERİ GELİPTÜR
DOSTUM AĞLAR DÜŞMANLARIM GÜLÜPTÜR
DEDİLERKİ SEFİL EMRAH ÖLÜPTÜR
KİMİ KAZMA KÜREK BEL ALDI GİTTİ

Bitmemişti Âşık Emrah'ın derdi, gözyaşı fayda etmiyordu, beklemesi de Emrah için olmayacak gibiydi. Sazını bağrına basan Emrah illa da bir daha Selvi'sini aramak için Erciş'ten ayrılmıştı İran'a doğru tahminen bilmeden yol almış gidiyordu. Aradan beş yıl geçmişti ki, İsfahan'da Şeyh oğlu Şah Abbas tarafından Selvi'sinin kaçırıldığını duymuş işitmişti ve bir gün İsfahan şehrine geldi. Şeyh oğlu Şah Abbas tarafından Emrah'ın geldiği duyulmuştu, Emrah'ı Sarayı'na götürmüştü ve onu katledecekti. Ama Emrah'ın bir Hak aşığı, bir dolu âşık olduğunu bilince Emrah'ı birkaç türlü imtihandan geçirdi, imtihanlardan bir tanesi de Emrah'ı zindana düşürmekti, çünkü Emrah Koğukhan tarafından fermanlıydı. Bu ferman gelinceye kadar Emrah'ı zindanda tutacaklardı, ayrıca da zindancı ya; sen bu Emrah'a öyle eza ceza edeceksin ki, haber gelinceye kadar Emrah da ifadesini veremez hale gelsin. Acımazdı zindancı hergün Emrah'a çile ederdi. Emrah'ın bu çileye dayanamadığı belliydi, ağlaya ağlaya kendisine ceza etmekte olan zindancıya bir sabah zamanı söylediği türküydü.

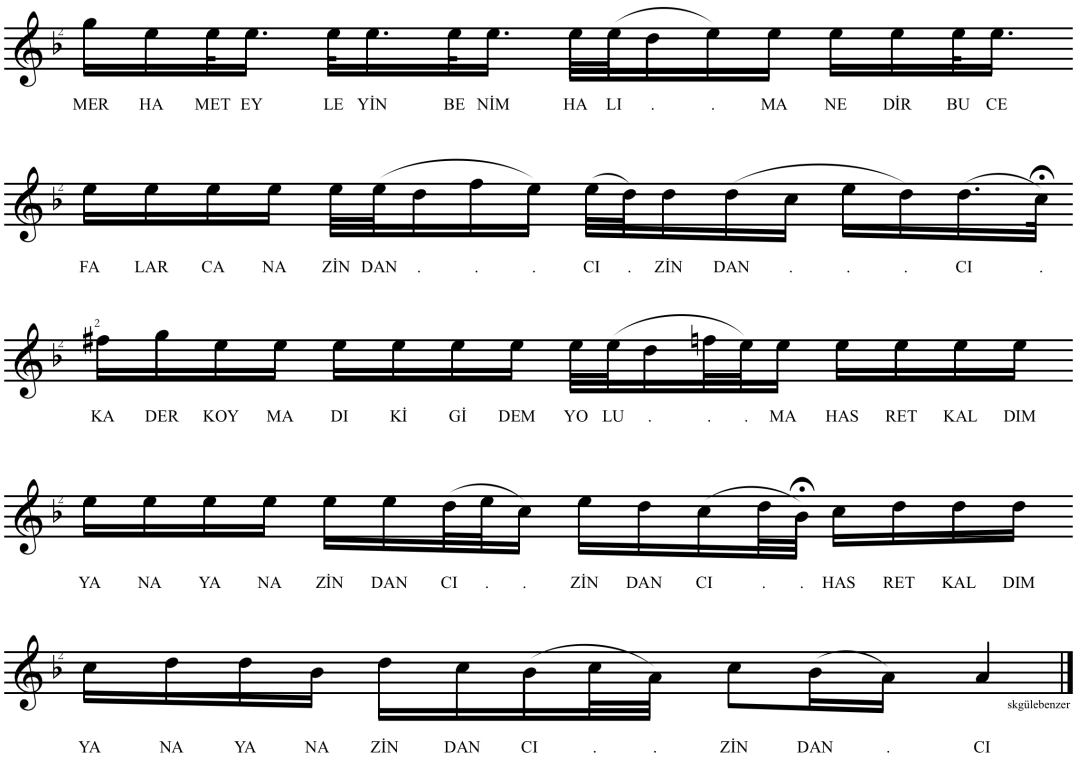

MERHAMET EYLEYİN BENİM HALIMA
NEDİR BU CEFALAR CANA ZİNDANCI
KADER KOYMADIKİ GİDEM YOLUMA
HASRET KALDIM YANA YANA ZİNDANCI

BAĞLADILAR AYAĞIMI KOLUMU
BU GARAMET NASIL BÜKTÜ BELİMİ
GÖKTE UÇAN KUŞLAR HALİMİ
BİR HABER SAL SELVİHAN'A ZİNDANCI

BEN EMRAH'IM İKİ GÖZÜM YAŞ OLUR
MÜNKÜRLERİN KARA BAĞRI TAŞ OLUR
BÖYLE KALMAZ KÖTÜ GÜNLER HOŞ OLUR
ETTİKLERİN KALMAZ SANA ZİNDANCI

Ağlıyordu sızlıyordu Emrah, zindancı adeta zevkle, ahenkle seyrediyordu Emrah'ın gözyaşlarını. Bitmiyordu Emrah'ın derdi ve Şah Abbas ara sıra Emrah'ı yine imtihanlardan geçiriyordu. Efendim biz bu adamı bir Hak aşığı olarak tanıyoruz, ne olur buna eza ceza etmeyin, belki bir gazabına felaketine uğrarız diyorlarsa da, Şah Abbas dinlemiyor Emrah'ı imtihan etmeye devam ediyordu. Son imtihanlardan bir tanesi, Şeyh oğlu Şah Abbas'ı bahçenin içerisine oturtacaklardı, Emrah'ı bir köşeye oturtacaklardı, Selvi'yi bir binanın içinden bırakacaklardı, Selvi kime giderse onun olacaktı. Hem Şah Abbas hem Emrah bu imtihanın kolay olacağını zannediyorlardı. Meğerse o gece şehrin kâhinleri sihirbazları Selvi'nin gözüne büyülü sürme çekmişlerdi ki, Selvi Emrah'ı Şah Abbas kıyafetinde, Şah Abbas'ı da Emrah'ın kıyafetinde görüyordu. Bir binanın

içerisinden bıraktıklarında, Selvi tıpkı bakar körler gibi Şah Abbas'a doğru giderken Emrah dertleniyordu; eyvah felek! kadınlarda vefa olmazmış, hani benim pir tarafından badeli olan Selvi'm şimdiyse Şah Abbas'a gidiyor. Herhalde onun gözünü saray hırsı, para hırsı bürümüş olacak dedi sazını sinesine çekti bakalım Selvi'sine ne diyordu Emrah.

KÖMÜR KÖZLÜM ATEŞİNE DÜŞELİ
BİRDEN KAN YAŞ DÖKER DİLİM TAT İLE
DİYARI GURBETTE SELVİM SEFİL PERİŞAN
BANA SENDEN BAŞKA KİM İMDAT EDER

EZELDEN OLMUŞAM GAMLAR DÜŞKÜNÜ
BEN FELEĞE MİHNET ETMEM ÜÇ GÜNÜ
SELVİ NE BEKLERSİN ŞAH'IN KÖŞKÜNÜ
FELEK BİR GÜN YIKAR YA BERBAT EDER

YİNE RENGİN ALDI DAĞIN LALESİ
YIKILDI YAPILMAZ ÖMRÜM KALESİ
EMRAH'IN ÇEKTİĞİ AŞKIN BELASI
YA ALIN CANIMI YADA AZAT EYLE

Emrah'ın imtihanları halen devam ediyordu, bir sabah zamanıydı Şah Abbas onu huzuruna çağırmıştı. Emrah'ı kese kes öldürecekti. Ona birkaç soru sormuştu, Selvi senin akraban olur mu diye, o da Selvi benim akrabamdır dedi. Sen burada otur Selvi'ye soracağız, eğer Selvi senin akraban olduğunu söylerse seni beraat ettireceğiz, aksi taktirde öldüreceğiz dediler. Esasında Selvi'nin akrabası değildi, Emrah bir yakınlık gösteriyordu ki belki Şah merhamet ederde Emrah'ı Selvi'ye kavuşturur diye. Adamlar Selvi'ye, Emrah senin neyin oluyor diye sormaya gittiklerinde, Emrah dayanamıyor rüzgârla haber yolluyordu, görelim ne demiş?

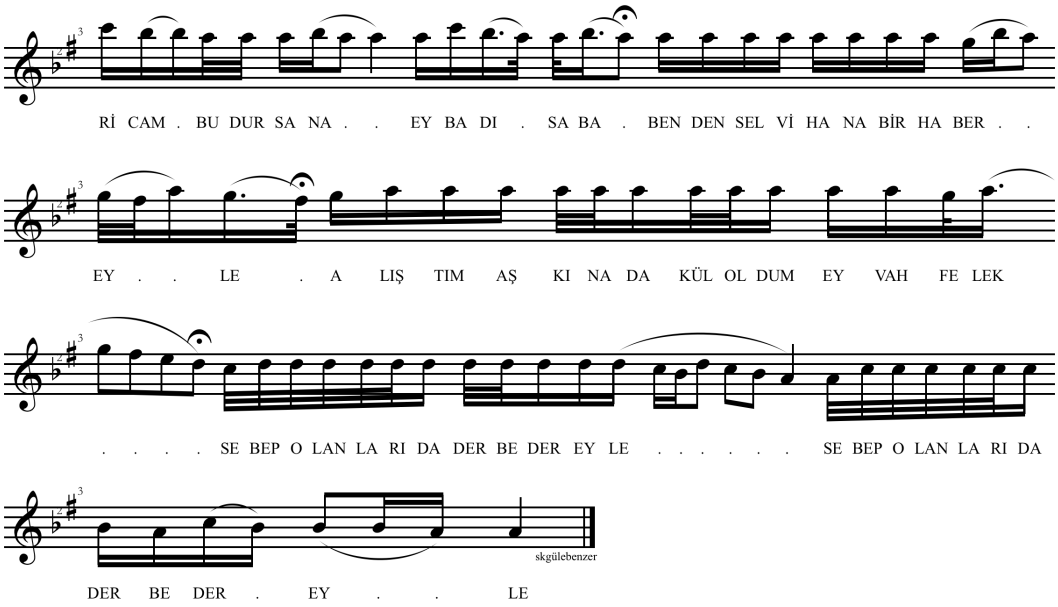

RİCAM BUDUR SANA EY BADI SABA
BENDEN SELVİHANA BİR HABER EYLE
ALIŞTIM AŞKINADA KÜL OLDUM
SEBEP OLANLARIDA DERBEDER EYLE

HAZIR OL Kİ KULLUĞUNDA DURASIN
YÜZÜNÜDE ELÇİN AYAĞINA SÜRESİN
HER NE SORARLARSA CEVAP VERESİN
ALIRLARSA CANIN VER PAZAR EYLE

RÜZGAR SELVİHAN'IN YANINA OTUR
GÖZYAŞINA ZUHALDE CANANA YETİR
UYKUDAN UYARMA YANINDA OTUR
SELAM VER DÖRT YANA BİR NAZAR EYLE

Selvi’ye elçilik edenler haber getirmişlerdi Şah Abbas’a. Efendim Selvi’ye sorduk, Selvi, Emrah benim akrabamdır dedi, sanki rüzgâr onun kulağına fısıldamıştı. Şeyh oğlu Şah Abbas’ta bir şeyler uyanmaya başladı, merhamet damarları yumuşadı, âşık bir türkü söyle bakalım deyince, Emrah son kozunu oynuyor, son türküsünü söylüyordu.

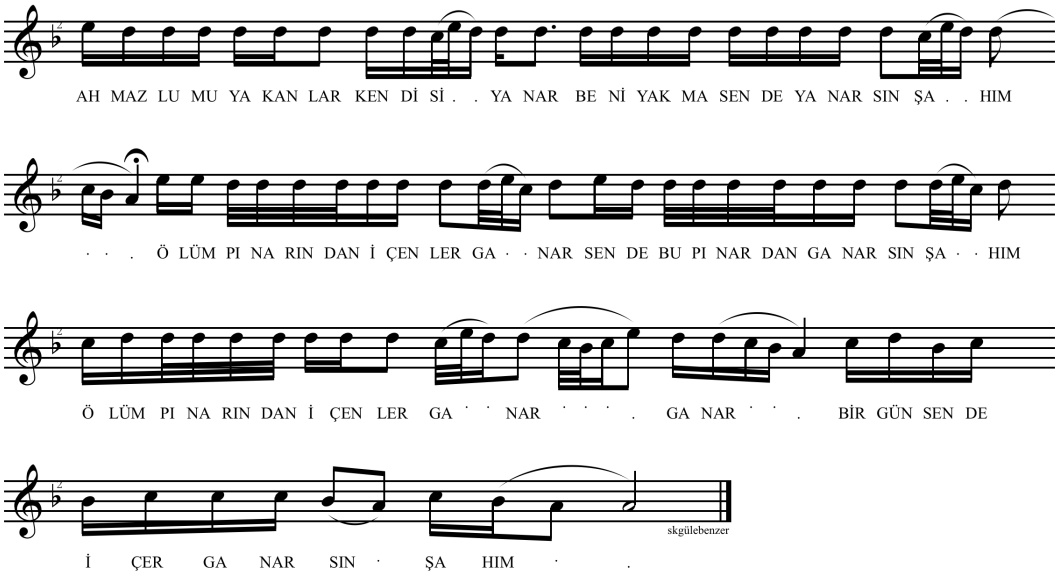

MAZLUMU YAKANLAR KENDİSİ YANAR
BENİ YAKMA SENDE YANARSIN ŞAHIM
ÖLÜM PINARINDAN İÇENLER GANAR
SENDE BU PINARDAN GANARSIN ŞAHIM

İSTERSEN ŞAH OL İSTERSEN PAŞA
İSTER ELLİ YAŞA İSTER YÜZ YAŞA
FELEK MERDİVENDİR ÇIKARSIN BAŞA
BİR GÜNDE GERİ İNERSİN ŞAHIM

BEN EMRAHIM İŞİM GÜCÜM ZAR OLUR
AŞIĞIN GÖZ YAŞI İNTİZAR OLUR
YIKILIR SARAYIN BİR MEZAR OLUR
TAHTA TABUTLARA BİNERSİN ŞAHIM

Böylece Emrah'ın hikmeti sona eriyor, Şeyh oğlu Şah Abbas'ta Emrah'ın Selvi'sini kendisine bağışlıyor, bu hikâyede burada sona eriyor.

Telli İle Necip'in Hikâyesi

Kars yaylalarında yaşamış iki aşığın hikâyesi. Necip küçük yaşlarda amcasının kızı Telliye gönül kaptırmış, illa da alacağım demişti. Ne yazık ki birkaç defa istettiği halde vermemişlerdi Telliyi Necibe. Necip köyünde yaşamış Pehlivan Gara'ya derdini anlatmış. Pehlivan Gara çok zalim bir adamdı, Necip'e bu sırrı bana daha önce niye anlatmadın demiş ve birkaç kişi ile atlarına binip Telli'yi kaçırmaya gitmişler. Yerin kulağı var demişler; duyulmuş, Tellinin babasına ve kardeşlerine haber vermişler. Tedbir alıp Necip'i beklerken Necip tezek kalağına saklanıp kayınlarının ikisini vurmuştur. Suç işlediğini anlayan Necip köyüne dönmüş, haftalarca aylarca ağlamış sızlamış Telli'nin hasretine yanmıştı. Artık katil olmuş ve sevdiğinin yanına gidemeyecek, vicdan azabı ve kara sevda arasında hasta perişan olur. Böyle ölmektense, silahını alır atına biner amcası Karaca Bey'in kapısına dayanır. Karaca Bey oğullarının katilini görünce yeğeni de olsa hoş karşılamamıştır. Necip silahını amcasına uzattı, ben senin kızını istedim vermedin, oğullarını öldürdüm. Şimdi sen beni öldür ödeşelim der. Karaca Bey eskilerin insanıydı, anlamıştı ki bu delikanlı kara sevdaya yakalanmış. Evladım annene söyle Telliyi gelsin istesin vereceğim demişti. Necip'in annesi Telli'yi istedi ve âşıklar muradına erdi. Ne yazık ki bunun arkasından doğacak hikâye çok acı ve feci olacaktı. Aradan birkaç gün geçti bu kez de Necip'in askerlik pusulası geldi. Babasının asker arkadaşı olan Ahmet Paşanın emrinde askerlik yapacaktı. Davullar zurnalar çalınıyor, hocalar dualar ediyordu. Necip çantasını sırtına vurmuş, köyün ayrılık çeşmesine gelmiş askere gidiyordu. Telli kapının arasından Necip'ine bakıp acaba askerden ne zaman gelecek diye ağlıyordu. Eski askerlikler uzundu, gidipte dönememek vardı. Dayanamayan Necip sazını göğsünün üzerine çekti ve görelim ki Telli'sine, komşularına, köyde yalnız bıraktığı anasına, bacısına, iki de çobanına neler söyledi ve biz ne söyleyeceğiz.

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 59

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ
2019

KAYNAK KİŞİ
Anonim (Usta Malı)

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

MÜZİK
Aşık REYHANİ

TELLİ İLE NECİP'İN HİKAYESİ

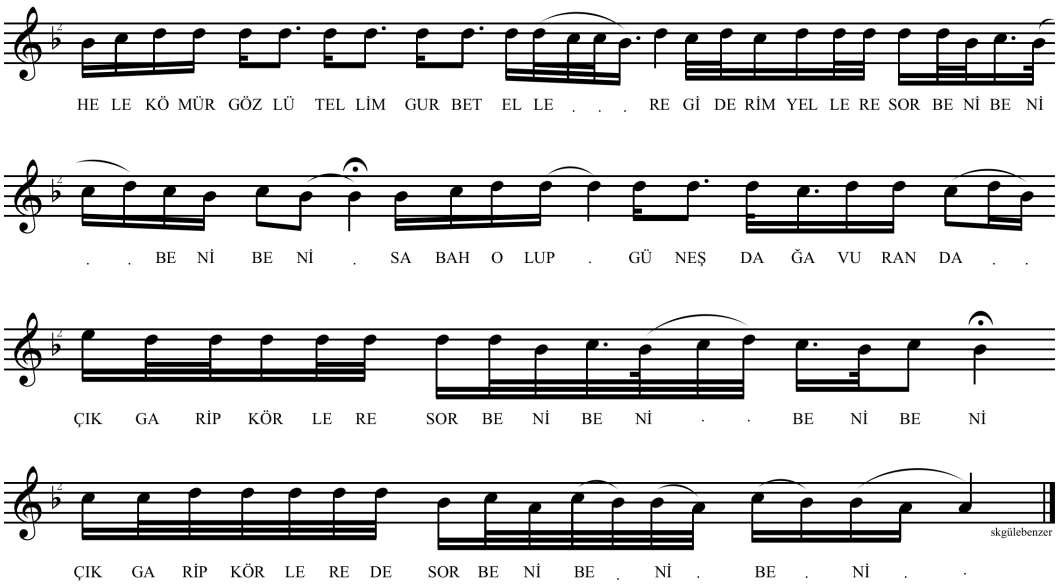

KÖMÜR GÖZLÜ TELLİM GURBET ELLERE
GİDERİM YELLERE SOR BENİ BENİ
SABAH OLUP GÜNEŞ DAĞA VURANDA
ÇIK GARİP KÖRLERE SOR BENİ BENİ

BEN GİDERİM GÖNLÜM KALIR VATANDA
DELİ OLURUM GURBET ELDE VATANDA
BAHAR OLUR GARİP KUŞLAR ÖTENDE
YEŞEREN DALLARA SOR BENİ BENİ

NECİB'İM GURBETTEN AĞLARIM GÜLMEM
BELKİDE SEVDİĞİM BİRDAHA GELMEM
BU UZUN ASKERLİK BİTERMİ BİLMEM
DEVROLAN YILLARA SOR BENİ BENİ

Necip aylarca yol geldikten sonra İstanbul'a Ahmet Paşanın yanına ulaştı. Ahmet Paşa Necip'e ailesini sorar, Necip, sadece annemle bacım var der, evli olduğunu söylemez. Çünkü eski gençler yaşlıların yanında evli olduğunu söylemekten utanırdı. Ahmet Paşa anneni bacını kime bıraktın diye sorar, Necip'te en yakın sadık arkadaşım Gara'ya bıraktım der. Ahmet Paşa Necip'e başçavuş rütbesi verdi, askerlik başlamıştı ve 5 yıl sürecekti. Necip izin kullanmamıştı ve bir an önce askerliğini bitirip dönmeyi umut ediyordu. Tepecikte kış günlerinde delikanlılar köy odalarında oturur, şakalar yapılır,

tarladan, çayırdan, attan, öküzden bahseder kendi başarılarını överler sohbetler ederlerdi. Sohbetlerin sonu döner dolanır güzellerden bahsedilir. Gara'nın bulunduğu o mecliste güzel kızlardan bahsedilince, Necip'in çobanı Necip'in karısı Telli'nin boyundan, soyundan ve güzelliğinden bahseder över. Bunu duyan Gara'nın içine şüphe düşer ve emanet aldığı evin güzel gelinine göz koyar kötülükler düşünür ve günlerce Telli'nin peşinde dolaşır, ama Anadolu gelini olanTelli Gara'nın yüzüne bile bakmaz. Gara bu durumdan kızar ve herkese Telli'nin namusu hakkında kötü yakıştırmalar yaparak iftira etmeye başlar. Gara Telli'nin kapısına gelir ve senin için iyi demiyorlar der. Ben bu emaneti böyle geri teslim edemem dedi. Telli ağladı sızladı, Gara'ya yalvardı bana merhamet et, Necip askerden dönene kadar yolunu bekliyim diye. Zalim Gara Telli'yi evden atmak istiyordu. Saçından bir örüğünü saz, göz yaşlarını şiir, tırnaklarını mızrap eden Telli görelim bakalım ne diyor?

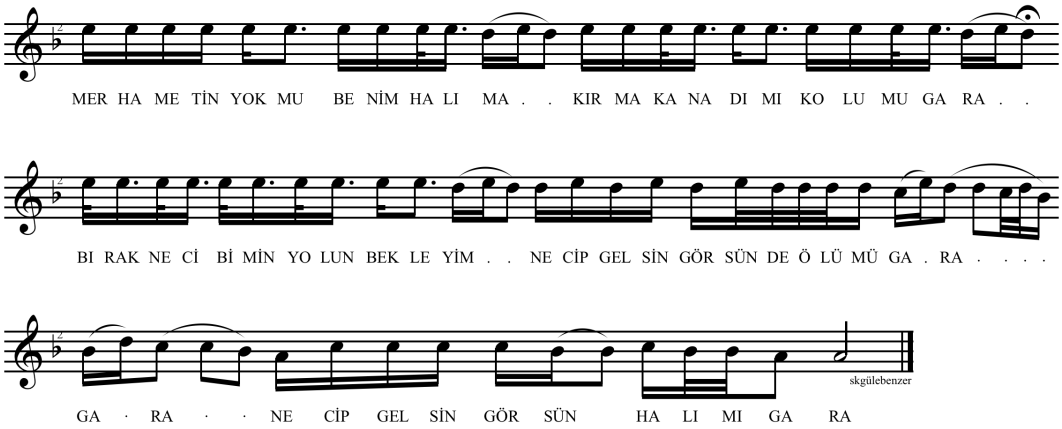

MERHAMETİN YOKMU BENİM HALIMA
KIRMA KANADIMI KOLUMU GARA
BIRAK NECİBİMİN YOLUN BEKLEYİM
NECİP GELSİN GÖRSÜNDE ÖLÜMÜ GARA

BEN GELİNDİM KINA VARDIR ELİMDE
SEVDİĞİMİN AŞKI VARDI GÖNLÜMDE
GÖZÜM KALDI NECİP'İMİN YOLUNDA
PERİŞAN EYLEDİN HALİMİ GARA

MAHÇUP ETME YARENİME EŞİME
MERHAMETİN YOKMU GÖZÜM YAŞINA
DAHA YENİ GİRDİM YİRMİ YAŞINA
KIRMA GENÇ YAŞIMDA BELİMİ GARA

Dinlemiyordu Gara kahkahalar atıp gülüyordu. Yine Telli'nin kolundan tutup evden atma isteyen Gara'ya, komşular engel olup bu garip geline kıyma derler. Necip bir mektup yazalım, eğer Telli'yi boşarsa o zaman Telli'yi biz atalım evden dediler. Bu durumu kabullenen Gara, o zaman bu mektubu ben yazacağım dedi. Garanın vicdanı ve kalemi belliydi. Necip'e acı ve ağır bir mektup yazar, sen gidince kapın zamparaların

yatağı oldu bana emrin nedir diye yazmıştı. Mektup zaman sonra Necip'e ulaştı, tığ gibi delikanlı olan Necip yerin dibine girmiş, çaresiz kalmış ne yapacağını şaşırmış hasta düşmüştü. Telli mektubun Necip'e ulaştıktan sonra tahammül edemeyip hastalanacağını anladı ve kendi dilinden mektup yazdı. Bakalım neler söyledi?

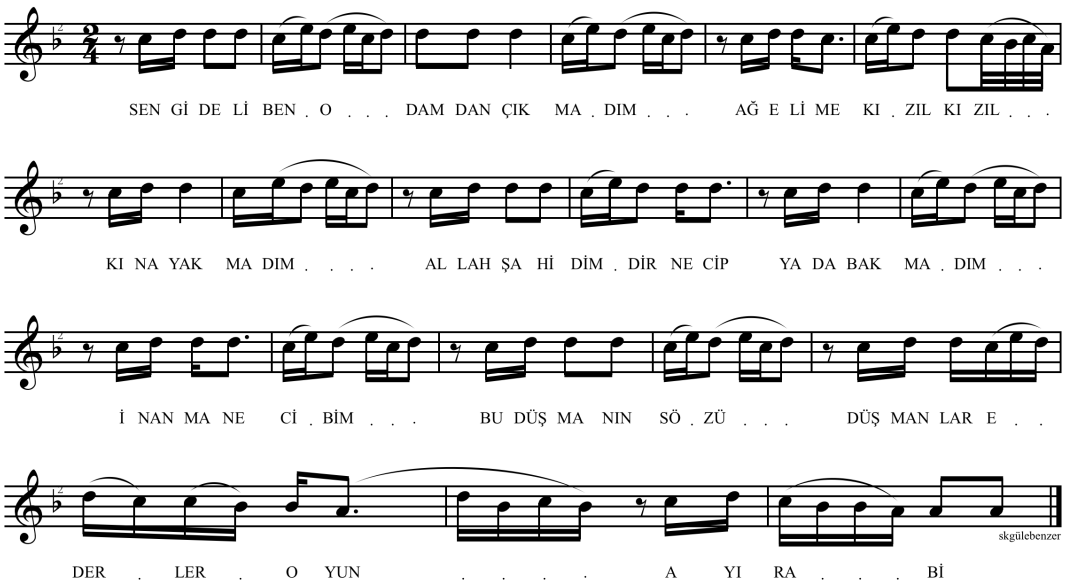

SEN GİDELİ BEN ODAMDAN ÇIKMADIM
AĞ ELİME KIZIL KINA YAKMADIM
ALLAH ŞAHİDİMDİR YADA BAKMADIM
İNANMA NECİB BU DÜŞMANIN SÖZÜ

SİYAHIN ÜSTÜNE NAKIŞ İŞLENMEZ
İNSAN SÖZ VERİRSE KOLAY BOŞLANMAZ
YAVRULU YUVANIN DALI TAŞLANMAZ
İNANMA NECİP BU DÜŞMANIN SÖZÜ

GEL ETME NECİB'İM BU KADAR ETME
BOŞUNA GURBETİ SEN MESKEN TUTMA
GURBAN OLAM NECİP BU DÜŞMANIN SÖZÜ
TELLİ BİR ÇİÇEKTİR PERİŞAN ETME

Telli'nin mektubu Necip'e ulaşır. Fakat Necip bu ikinci mektuptan sonra bu durumdan iyice şüphelenir. Çünkü, bir insan hâkimin huzurunda fazla konuşunca onun suçlu olduğuna yorumlanır. Öyle ki Telli'nin bu ısrarından Necip iyice şüphelenir ve mektup yazar. Mektubunda, Telli sen ne dersen de! Ben evimi Gara'ya teslim etmiştim, Gara herhalde yalan söyleyecek değil. Sen insansan evimi ocağımı terket ve babanın evine git der. Ayrıca içine de 3 kıta şiir yazar. Fakat Necip, sıkıntıdan ve bu karışık durumun içinden çıkacak bir yol bulamaz ve komutanı Ahmet Paşa'ya bütün olanları anlatır. Ahmet Paşa Necip'e derki; sana 11 asker vereceğim 12 kişi Kars'a gidip kötülüğü kim yapmışsa intikam alıp gelip bana tekmil getireceksiniz. Aksi halde dönüp bir daha bana gelme demişti. Necip 11 arkadaşıyla Karadeniz kıyısından, Zonguldak'tan, Ordu,

Fatsa, Ünye, Trabzon, Bayburt, İspir, Tortum yaylalarından Erzurum'un Şenkaya'nın dağlarına gelirler. Burada atlarında aşağıya inerler mola verirler. Dağın üzerini bir duman bürümüştür. Necip sırtını bir ağaca dayadı ve dedi ki; Eyvah! bu dağ aynı bana benziyor. Benim başımdaki sevda onun başındaki duman gibi, onun göğsündeki taşlar benim çıbanlarım gibi, onun göğsündeki otlar ormanlar benim tüylerim gibi, onun çeşmeleri dereleri benim göz yaşlarım gibi dedi. Demek ki tabiat insana, insanda tabiata benzer dedi ve efkarlanıp bir türkü söyledi.

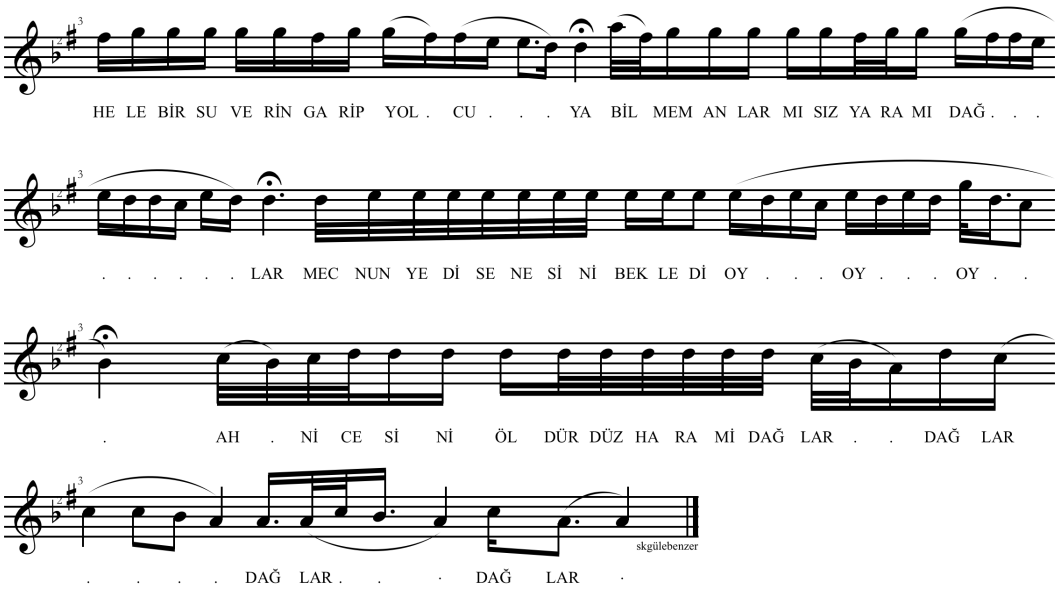

HELE BİR SU VERİN GARİP YOLCUYA
BİLMEM ANLARMISIZ YARAMI DAĞLAR
MECNUN YEDİ SENESİNİ BEKLEDİ
NİCESİNİ ÖLDÜRDÜZ HARAMİ DAĞLAR

MECNUN YEDİ SENE SİZLERDE YATTI
KÖROĞLU SİZLERDE NAREYİ ATTI
KEREM SİZDE GENÇ ÖMRÜNÜ ÇÜRÜTTÜ
BİLMEM ANLARMISIZ YARAMI DAĞLAR

MEZAR VERİN NECİP OLSUN EŞİNİZ
EKSİLMİYOR BORANNIZ KIŞINIZ
OTLAR TUYLARINIZ ÇIBAN TAŞINIZ
GÖZYAŞINIZ DERİN DEREMİ DAĞLAR

Necip zorla kalkıyordu ayağa, arkadaşlarının yardımıyla ata binip Sarıkamış Hünkâr yaylalarını aşıp Kars'a doğru ilerliyorlardı. Tepecik Köyünde Telli sabah erkenden, kısa boylu çobanı seslemiş, sen güzel türkü söyler ve kaval çalarsın. Ben birkaç türkü yazdım, sana bir borç yüklüyorum. Sabahın seherinde tabiatın yeni uyandığı zaman, kelebeklerin şakalaştığı çiçeklerin koklaştığı zaman, yollardan kervanlar geçerken kavalını çal bu türküyü çal söyleki, dinlesinler de gidip İstanbul'da söylesinler, belki Necip bu türküyü duyar da gelir. Çoban türküyü Telli'den alır, her gün sabah koyunları

dağın yamacına sarıyor koyunlar otlarken vazifesini tatbik ederken bu arada Necip askerleriyle bu yayladan geçmektedir. Bunu gören çoban kavalını çalmaya başladı ve bakalım Necip'in kervanına ne söylüyordu?

Böylece kaval ötüyor, kervan yürüyor, çoban ağlıyordu. Bakalım Necip ne dinliyordu, çoban kardeş Telli Bacının vermiş olduğu türküyü nasıl okuyordu?

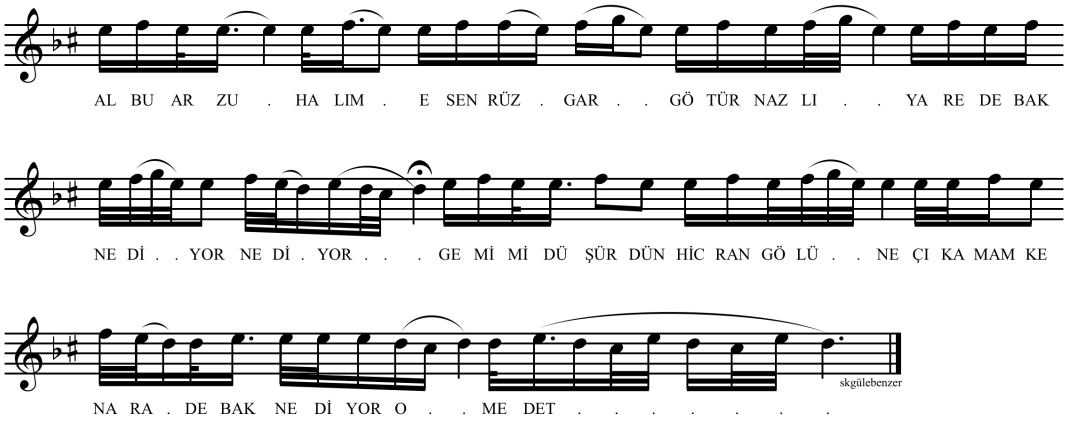

AL BU ARZUHALIM ESEN RÜZGÂR
GÖTÜR NAZLI YARE DE BAK NE DİYOR
GEMİMİ DÜŞÜRDÜN HİCRAN GÖLÜNE
ÇIKAMAM KENARA DE BAK NE DİYOR

MECNUN OLDUM GEZDİM LEYLA DAĞINI
HARAP ETTİM GENÇ ÖMRÜMÜN BAĞINI
O YAR SORARSA CİVAN ÇAĞINI
AK DÜŞMÜŞ SAÇLARA DE BAK NE DİYOR

SÖYLEYİN NECİBE ARZU VARIRSA
BİRDE DÖNSÜN GELSİN ŞU BİZİM KARS'A
EĞER NECİP TELLİSİNİ SORARSA
YAR OLMUŞ YADLARA DE BAK NE DİYOR

Böylece Necip çobanın bu acı feryadını duyunca atından tepesinin üstüne yere düşmüştü. Çoban askerlerin yanına geldi, asker ağa burada ne var diye sordu? Ali Onbaşı çobana, kaval çalacak zamanımı buldun, bak başçavuşumuzu hasta ettin dedi. Necip mağrur mağrur çobana bakıp nereli olduğunu sordu, çoban bilmiyorum nereli olduğumu dedi. Necip çobanı tanıdı sordu, sen bizim çoban değilmisin dedi. Evet ağam ya sen kimsin dedi. Ben Necip başçavuş değilmiyim dedi. Necip çobana evi sordu, çoban, gidince birazdan evde neler olduğunu görürsün dedi. Çobanı müjdeci olarak gönderdiler, çok sürmeden askerler Tepecik Köyüne ulaştılar misafir odasına yerleştiler, bir yandan Necip'in hayatını dinliyorlardı. Necip anasına Telli'yi sordu, anası evladım Telli'yi suya gönderdim su yolu uzun yoldur derler. Ana ben sana Telli'yi dışarı çıkarma

dememişmiydim deyince, ihtiyarlardan biri, evladım sen aklını oynatmışsın, sen Telli'yi boşadın Telli'yi Gara aldı deyince, Necip hasta düştü, belkide son günlerini yaşıyordu. Komşular Necip'in halini sorduğunda, Necip ben size hakkımı helal etmiyorum. Bir şartla helal ederim, ben Telli'nin ilk gözlerine âşık olmuştum, Telli'yi karşıma getirin iki dakika bakayım sonra götürün dedi. Gara'ya haber ettiler durumu anlattılar. Gara ben ailemi kimsenin evine gönderecek kadar küçük adam değilim ama sizin hatırınız için göndereyim, madem Necip ölüyor ölüden hiçbir şey olmaz dedi ve kardeşi Deli Ahmet'e, Telliyi baştan aşağı ehrama sar götür, bir ayağı içerde bir ayağı dışarda iken geriye çevir getir dedi. Telli Necip'in hasta yattığı odaya gelmiştiki, 6 yıldan sonra Telli Necip'ini görecekti. Necip gözleri büzüşmüş hayata veda etme saatleri gelmişti. Deli Ahmet Necip'in çok iyi arkadaşıydı. Telliye dediki Necip ölüyor eğer sende bir parça lisan varsa Necip'e cevap ver de hiç olmazsa gözü açık hasret ölmesin dedi. Kayınından bu cesareti alan Telli ehramı çarşafı bir tarafa fırlattı artık utanmayı kaldırdı. Görelim burda Necip'in muhannetliğine neler diyecek Necip ne söyleyecek, Telli ne cevap verecek?

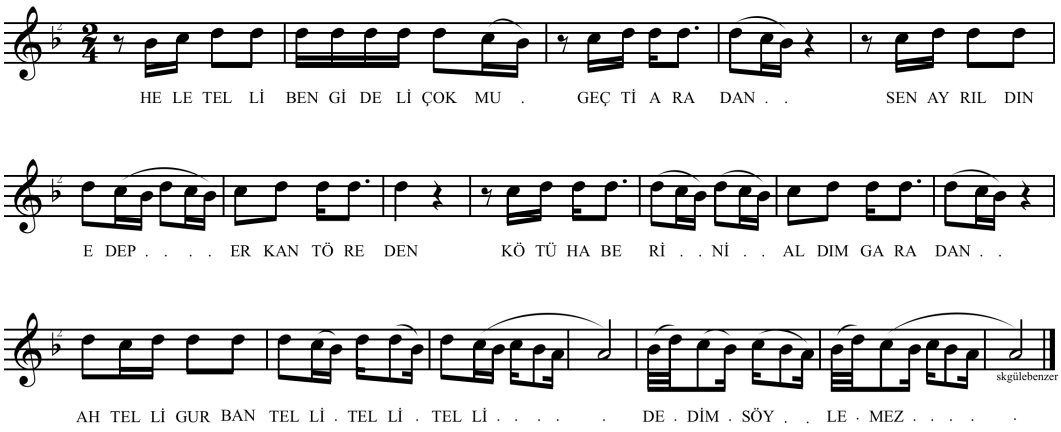

NECİP
TELLİM ETEĞİNİ VURMUŞ BELİNE
TELLİ GURBAN TELLİ DEREM SÖYLEMEZ
YOKSA TENBEHLİMİ GELDİN YANIMA
TELLİ GURBAN TELLİ DEREM SÖYLEMEZ

TELLİ
NECİP'İM SEN BENİ YABANA ATTIN
ALTIN GÜMÜŞTÜM UCUZA SATTIN
LAL OLSUN DİLLERİM NASIL TERKETTİN
ONUN İÇİN KÜSTÜM SÖYLEMEM NECİP

NECİP
BEN GİDELİ ÇOK MU GEÇTİ ARADAN
SEN AYRILDIN EDEP ERKÂN TÖREDEN
KÖTÜ HABERİNİ ALDIM GARADAN
GURBAN TELLİ TELLİ DEDİM SÖYLEMEZ

TELLİ
NECİP SEN GİDELİ ALTI YIL OLDU
DİKTİĞİN AĞAÇLAR BAR VERDİ SOLDU
BİZE NE OLDUYSA GARA'DAN OLDU
BUNUN İÇİN KÜSTÜM SÖYLEMEM NECİP

NECİP
ANLADIM TELLİ BU BENİM SUÇUM
SESLEYİN DOSTLARI MEZARIMI AÇIN
YÜKLENDİ KERVANIM ÇEKİLDİ GÖÇÜM
TELLİ GURBAN TELLİ DEREM SÖYLEMEZ

Necip'in başı yastığın bir tarafına düştü, burnundan siyah kan açıldı. Telli kendisini yatağın üzerine attıysada, deli Ahmet Telli'nin kolundan tuttu çeke çeke alıp götürdü. Gara kapının önünde oturmuş Ahmet'in gelişini görünce, Ahmet niye böyle geciktiniz diyince, Ahmet çekti tabancasını iki el ateş etti Gara'ya, ama ne yazık ki vuramadı. Ulan dedi sende insanmısın, git bak Necip gibi bir baba dostu Mehmetçik vicdan hastalığıyla kıvranıyor sen burda on paralık nefsin için ocak yıkmaya devam ediyorsun. Askerlerden Ali Onbaşı Necip'in hastalığını haber aldı, zaten hikâyeyi çok iyi biliyordu, hemen Gara'nın evinin etrafını sardılar ve sekiz gün karşılıklı müsademe ettikten sonra Gara'yı süngüyle öldürdüler ve teslim aldılar cenazesini. Böylece köy Gara gibi bir zalimden kurtulmuştu, Necip de bu acı hikâyenin neticesinde ölümü atlatmıştı, ağzından gelen kanla beraber ciğerindeki hastalığın patlaması neticesinde sıhhat bulmaya başlamıştı.

Artık bu garip toprakta durmayacaklardı. Onbir kişilik kafileyle gelen bu askerler şimdi on beş on altı kişilik kafileyle dönüyorlardı ki, Necip'in anası bacısı giderken çoban ağlıyordu bende gelecem diye, Gara'nın eski ailesi de ağlıyordu ben de gelecem diye. Böylece kafile İstanbul'a gelmiş Ahmet Paşa çok sevinmişti, Necip'le Telli'nin düğününü tekrar yaptı. Bu arada Ali Onbaşıya başarısından dolayı Necip'in bacısını almak istedi. Necip ve Ali Onbaşı, biz birbirimize kardeş demişiz diyerek kabul etmediler. Ali Onbaşı, bana alacaksanız Gara'nın eski ailesini alın çünkü ben onu alnımın teriyle kazanmışım dedi, böylece iki-üç düğün bir arada oldu ve bu hikâye maziye karıştı gitti ve sona erdi.

Zakir İle Şakir'in Hikâyesi

Hasankalesinde İbrahim Hakkı Efendinin iki oğlu vardı. Birisi çok yaramaz, diğeri çok sevimliydi. Zakir caminin köşesini, Şakir ise meyhaneyi işgal etmişti. İbrahim Hakkı bir evliyaydı. Zakir durmadan Şakir'i babasına şikâyet ederdi. Bir gün İbrahim Hakkı Hazretleri meyhaneye gider ve oğlumun ne kadar borcu var diye sorar, meyhaneci aman efendim oğlunuz buraya gelmez, borcu yok der. İbrahim Hakkı, oğlunun on iki lira borcunun olduğunu bilir ve meyhaneciye öder. Biraz sonra Şakir gelir içki ister. Meyhaneci babasının gelip borcunu ödediğini anlatır. Şakir içinde bulunduğu bu utanç dolu durumdan üzülerek koşa koşa eve gelir ve babasından af dilemek ister. Günlerden cumadır, Şakir annesine sorar babam nerde diye? Annesi de oğlum baban Zakir'i aldı Hasankalesinin burcuna götürdü, burcun üzerinde onu kırklara katacak der. Şakir, demek ki kardeşim gidecek ben kalacağım diye üzülür, yalpa vura vura Hasankalesinin burcuna çıkar. Zakir ile babası halen manevra yapıyorlar, otuz dokuz tane güvercin kalenin etrafında dönüyorlardı. İbrahim Hakkı, Zakir'e, oğlum bu güvercinler kırklar, içlerinden biri öbür dünyaya göç etmiş. Eğer sen korkmadan atlarsan bu kuşların kırkıncısı olacakasın der. Zakir, baba atayım mı kendimi diyor, babası at oğlum diyor fakat Zakir atamıyordu. Şakir geldi, baba Zakir atamıyor, bırak Şakir atsın der ve hiç tereddüt etmeden kendini Hasankalenin burcundan, dört minare yüksekliğinden atar ve kırkıncı kuş olur kırklara karışır, çeker gider. O anda manevi bir his içine giren İbrahim Hakkı Hazretleri gözlerinden gelen iki damla yaş ile hem oğlunu ikaz ediyor hemde şu beyiti okuyordu.

AŞIK YAŞAR REYHANİ UZUN HAVALARI
REPERTUVAR SIRA NO: 72

YÖRESİ
ERZURUM

KAYNAK KİŞİ
Anonim (Usta Malı)

MÜZİK
Anonim

ZAKİR İLE ŞAKİR

DERLEYEN
Said GÜLEBENZER

DERLEME TARİHİ
2019

NOTAYA ALAN
Said GÜLEBENZER

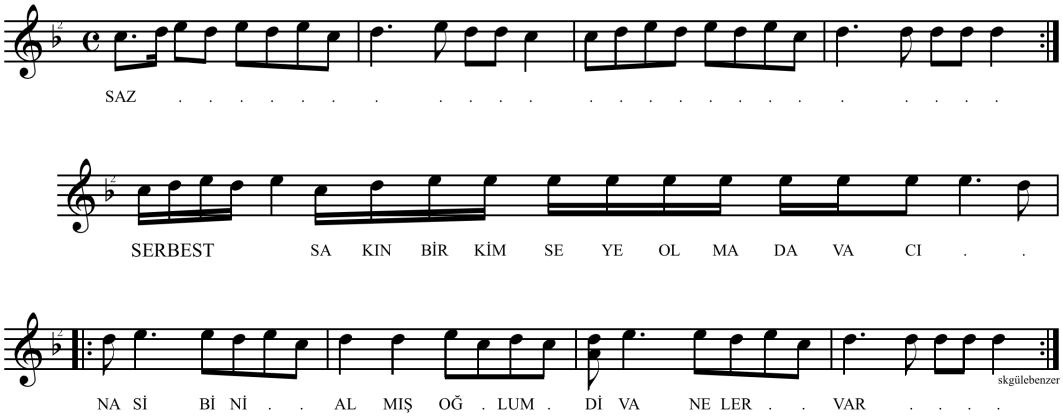

SERBEST : SAKIN BİR KİMSEYE OLMA DAVACI
RİTMİK : NASİBİNİ ALMIŞ OĞLUM DİVANELER VAR

SERBEST : ERENLER KILICA ERKEN ASILIR
RİTMİK : KOÇ YİĞİT MEYDANDA YAVRUM BASA BASILIR

SERBEST : EVLİYANIN SESİ GÖKLERDEN GELİR
RİTMİK : AKLIN ERMEDİĞİ YAVRUM NE MANELER VAR

SERBEST : HAKKI GEL BU SIRRI EYLEME ZAHİR
RİTMİK : ÖYLE BİR YOLDUR Kİ YAVRUM OLASIN MAHİR

SERBEST : HARABAT EHLİNE HOR BAKMA ŞAKİR
RİTMİK : DEFİNEYE MALİK AMMAN VİRANELER VAR